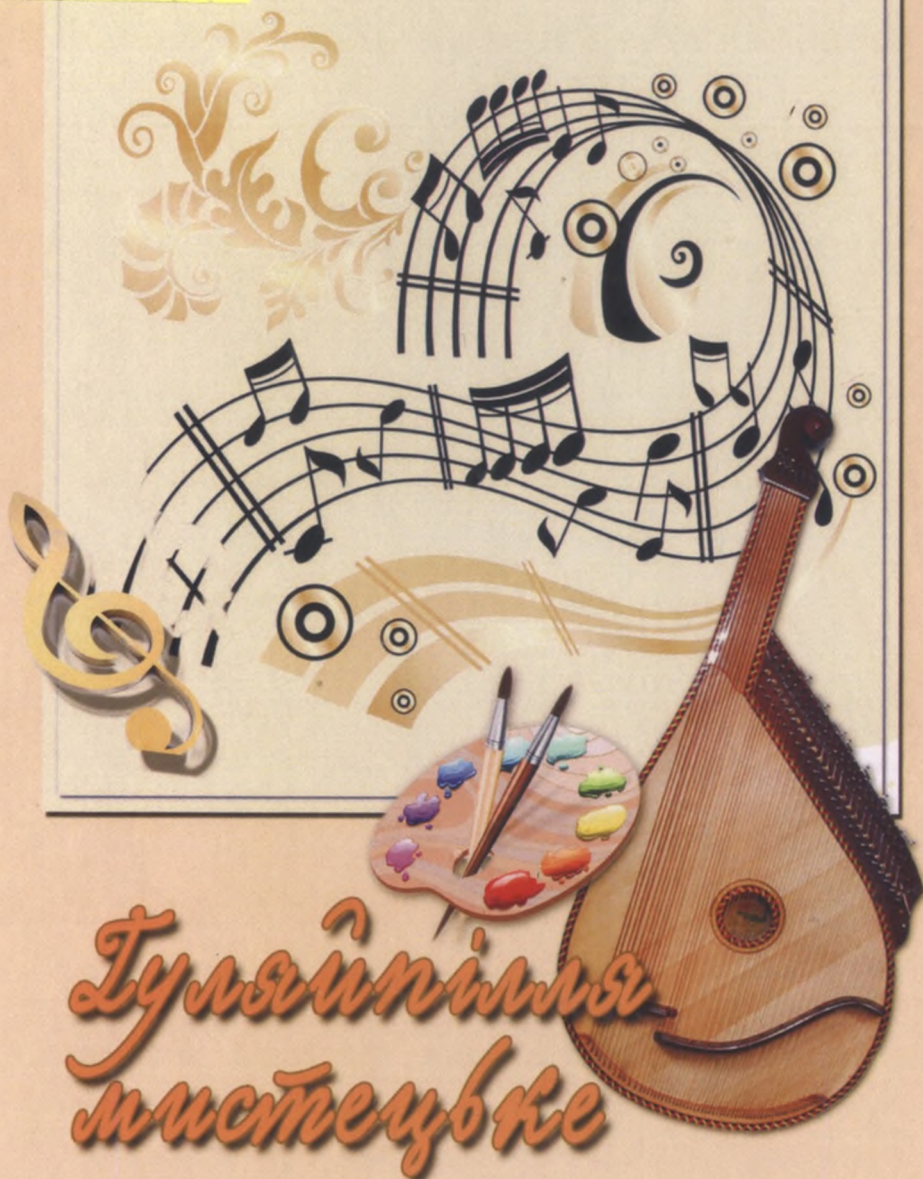

99 1743

94(477.64-21(71)

Іван Кушніренко

к 96

Тутайтілля
мистецьке

94 (477.64-215л)

к 96

Обов'язковий
примірник

Іван КУШНІРЕНКО

ГУЛЯЙПІЛЛЯ МИСТЕЦЬКЕ

(Сторінки історії розвитку культури
Гуляйпільського району Запорізької області)

991743

4

Запоріжжя
«Дніпровський металург»
2017

КЗ «ЗОУНБ»
ЗОР

ББК 63.3(4Укр-4Зап)-5Гул-7

К 96

УДК 94(477.64-21Гул):008

Кушніренко І. К.

К 96 Гуляйпільля мистецьке. – Запоріжжя: Дніпровський металург, 2017. – 519 с.

ISBN 978-617-573-141-3

Книжка «Гуляйпільля мистецьке» – це спроба відтворити сторінки розвитку культури в Гуляйпільському районі Запорізької області, звернення до витоків духовності степовиків-краян, які вміють не тільки вирощувати високі врожаї сільгоспкультур, а й духовно збагачуватись, плекати народні таланти.

Розрахована на всіх, хто цікавиться історією рідного краю.

ББК 63.3(4Укр-4Зап)-5Гул-7

**ГЕНЕРАЛЬНИЙ СПОНСОР
ВОЛОДИМИР ГРИГОРОВИЧ СИЗОНЕНКО**

ISBN 978-617-573-141-3

© І. К. Кушніренко, 2017

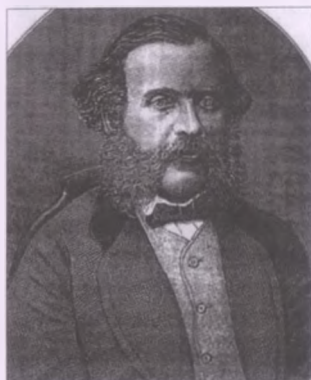
© КП «ЗМД «Дніпровський металург», 2017

ВИТОКИ КУЛЬТУРИ І ДУХОВНОСТІ

У всі часи люди не були байдужі до краси, оточуючої природи і мінливого у різні пори року степу, зелених гаїв і дібров, неперевершеного співу жайворонка в небі чи солов'я в гущавині кущів і дерев. Голубинь високого неба і тиха плинність річок Гайчура, Янчула не могли не хвилювати і не наповнювати душу земляка-степовика мелодією широких, як степ, і нескінченних, як Всесвіт, пісень. А привчали малих краян до пісні спочатку в сім'ї, де не так ще давно співали наші бабусі, матері й сестри, в церквах і шкільних хорах.

Народна пісня завжди жила в душах степовиків. І тому не випадково до революції 1917 року при кожній православній церкві був хор.

У 1869-1870 навчальному році у слободі Гуляй-Полі в земській початковій школі вчитель А. Л. Архангельський був ще й регентом хору, до складу якого входило 12 учнів, місцеві диякони і причетник, двоє селян і деякі з місцевих жителів, які мали голос.

**Микола
Олександрович Корф**

– Мне казалось бы несправедливым не оценить заслуг А. Л. Архангельского как регента хора, не зависимо от заслуг его по школе, – писал у «Звіті» за 1869-1870 навчальний рік член Олександрівської повітової училищної ради, барон Микола Олександрович Корф. І пропонував училищній раді «за отличные успехи хора» удостоїти вчителя Олексія Лукича Архангельського «особой награды в 25 руб. сереб.». Не випадково барон відстоював думку, що «на программе и характере южно-русской (читай української – Авт.) школы непременно отразятся и степь, и чумаки, и зной, и суслик, и вол, и предания о казачестве, и философский склад медлительного и сосредоточенного малоросса (українця – Авт.) и народные предания, и песни его».

Отже, дитину треба привчати до історії свого народу, культури змалку.

На культурній ниві рідного краю добру пам'ять про себе залишив псаломщик Свято-Троїцької церкви Іван Ілліч Дворніков, який у 1895 році в слободі Гуляйполі відкрив першу сільську публічну

бібліотеку і керував церковним хором хлопчиків, до складу якого у 1901 році входили: Павло Іванович Пономаренко, Іван Ярофейович Чучко, Зінько Васильович Харламов, Федір Макарівич Демченко, Максим Дмитрович Куш, Корній Сафонович Продан, Дмитро Павлович Прихідько, Іван Григорович Коваленко, Дмитро Потапович Коваленко, Павло Коростильов, Дмитро Потапович Демченко, Григорій Ярофейович Чучко, Рогач, Олексій Григорович Коваленко, Степан Самовол, Свириденко, Максим Митрофанович Зінченко, Іван Ілліч Дворніков (керівник, псаломщик), Олександр Онопрійович Рябко, Кужима, Степан Рябко, Іван Наумович Крат, Олексій Великий, Фрося Чучко, Марфа Пузанова, Парасков'я Куш, Артем Литвиненко, Христя Карпівна Качан (Рябко), Марфа Білай, Володимир Калашнік, Вовк й інші.

Про культурні починання в селі Гуляйполі писав у 1904 році «Вестник Екатеринославского земства»: «В прошлом (1903-му – Авт.) году был устроен и небывалый в селе спектакль. Давался «Ревизор», прошедший два раза с одинаковым успехом и интересом для Гуляйпольского общества как в смысле содержания, так и по своему выполнению. На спектакле было много крестьян, не видевших раньше ничего подобного и несомненно художественный юмор «Ревизора» оставил на них глубокое впечатление» (с. 203).

Церковний хор хлопчиків. 1901 р.

У 1904 році в селі Гуляйполі влаштували літературно-музикальний вечір, в якому взяло участь «почти все, что есть интеллигентного в Гуляйполе». Вечір пройшов благополучно «и достиг своей цели на столько, что впечатление о нём, как небывалом в Гуляйполе вечере, будет храниться ещё долгое время».

– Пение и музыкальное исполнение таких композиторов, как Мендельсон, Даргомыжский, Лисенко и др. чередовались с чтением интересным не только для простого слушателя, но и нашего интеллигента. – І далі автор статті продовжує: – Следует выразить благодарность всем участникам вечера, много времени и труда употребившим на его устройство». Їх було чоловік до 30-ти.

Того року в Гуляйполі готувались спектаклі «Свои люди – сочтёмся» Островського і український, але вони не відбулися через різні причини.

Із культурного життя села автор «Вестника Екатеринославского земства» згадує народні читання, які проводились за ініціативи земського лікаря, і влаштування новорічних ялинок у школах № 1 і № 2 для учнів. Особливий успіх мала ялинка у другій школі, де було багато дітей з їх батьками і постороння публіка. Цікаво складена програма виконана цілком художньо виконавцями-учнями.

З початком російсько-японської війни 1905 року, набором рекрутів (у Гуляйполі говорили «некрутів» – Авт.) у військо за свідченнями старожилів у нашому краї виникла пісня «Ой, машина, ти железна», яка стала народною і котру має у своєму репертуарі народний хор «Вольниця» (керівник заслужений працівник культури України Б. Й. Бурбура) Гуляйпільського районного Будинку культури.

6 травня 2012 року записано від хористів такий зміст пісні:

*Ой, машина, ти железна,
Куди милого завезла.
Гей-гей, уха-ха-ха,
Куди милого завезла.
Налий мати стакан рому,
Бо я їду до прийому.
Гей-гей, уха-ха-ха,
Бо я їду до прийому.
А в прийомі скляні двері,
Там сиділи офіцери.
Гей-гей, уха-ха-ха,
Там сиділи офіцери.*

*Витяг номер сорок п'ятий.
Всі сказали, що прийнятий.
Гей-гей, уха-ха-ха.
Всі сказали, що прийнятий.
Налий, мати, стакан чаю,
Бо я їду, від'їжджаю,
Гей-гей, уха-ха-ха.
Бо я їду, від'їжджаю,
Ой, машина, ти – свисточок,
Подай, милий, голосочок.
Гей-гей, уха-ха-ха,
Подай, милий, голосочок.*

* * *

Значний внесок у розвиток та відродження національної самосвідомості і взагалі української культури в передреволюційні і революційні часи відіграло товариство «Просвіта», у статуті якого було записано, що «товариство ставить своїм обов'язком працювати для розвитку просвіти і добробуту українського народу, а також для його політичного виховання і взагалі для розвитку української національної культури...».

Гуляйпільська «Просвіта» існувала з 1916 року, мала при собі 8 хат-читалень, 3 гімназії (чоловічу, жіночу і для обох полів), школу для ліквідації неписьменності серед дорослих, хор, драматичний гурток, оркестр, гурток дитячих розваг, лекторський гурток та своєрідну ремісничу школу, де бажаючі мали можливість опанувати столярним та палітурним ремеслами.

Членами «Просвіти», крім місцевої інтелігенції, були вчителі (майбутня друга дружина Н. І. Махна Галина (Гафія) Андріївна Кузьменко – Авт.), лікарі, робітники та селяни.

Дякуючи «Просвіті», люди дізнавалися про минуле свого народу, його боротьбу за національне і соціальне визволення, пізнавали історію вітчизняної та світової літератури.

У революційні роки до Гуляйполя прибивалися різні групи людей, серед яких був відомий оперний співак з Москви Огнецов. Він став справжньою знахідкою для Гуляйпільського церковного хору. Під керівництвом Огнецова увесь склад хору докладно знайомився з нотною грамотою, навчився багатьох світських пісень. Хоч сам Огнецов був росіянином, та закохався він в українську народну піс-

ню. Хористи часто співали «Заповіт», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Стоїть гора високая».

Гуляйполе пережило і ті часи, коли його називали маленьким Віднем. «Те порівняння з'явилося, мабуть, – зазначали автори книги «Нестор і Галина» Віктор Яланський і Лариса Верьовка, – відтоді, як робітник заводу Крігера Жорж Калашников організував духовий оркестр. Оркестранти – працівники заводу. Усіх їх: і молодих хлопців, і немолодих дядьків – Жорж навчав нотної грамоти. Випишував з Москви безліч нот. Сім'я ремствувала, що навіть горище ними завалене. Залюблений у Штрауса, в жанр віденської опери, він ніби прагнув своїм тим почуттям наповнити Гуляй-Поле. Тож плинули в надвечір'ї понад літнім садом, парком, де грав оркестр, над Гуляй-Подем «Казки Віденського лісу», «Весняні голоси» Штрауса, вальси і марші Легара, малодії Кальмана, Офенбаха, Вантефеля».

Гуляйпільська земля дала світові українського композитора, музичного критика, поета, перекладача, поліглотта Івана Івановича Рачинського, який народився 1861 року в селі Темирівці-2 теперішнього Гуляйпільського району Запорізької області. Він є автором сюїт, увертюр, романсів.

Іван Іванович Рачинський

І. І. Рачинський перший переклав на російську мову поему Лукреція Кара «Про природу речей». Рачинського знали в Західній Європі, де здобував музичну та юридичну освіту. А помер забутий земляками в 1921 році від голоду в Сімферополі.

В дев'ятнадцятому і на початку двадцятого століття в Гуляйполі жили поети Віт Косовцов, Грицько Кернеренко, письменник, гуморист і сатирик Анатоль Гак, драматург і актор Єлисей Карпенко. Останні два померли далеко від рідних місць – у США в еміграції.

ВНЕСОК МАХНОВЦІВ У РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ

Нестор Іванович Махно

Свій внесок в розвиток культури і народної творчості зробили і бійці Революційної Повстанської армії України (махновців). Так в її надрах народилася пісня «Розпрягайте, хлопці, коні», автором якої за спогадами дружини Н. І. Махна Галини Андріївна Кузьменко є махновець Іван Якович Негребецький.

Доктор філології, професор Ф. П. Погребенник, відомий знавець української пісні, підтвердив, що пісня «Розпрягайте, хлопці, коні» датується 1918-1919 роком:

*«Розпрягайте, хлопці, коні.
Та й лягайте спочивать».*

– І ніякого приспіву, ніякої «раз, два, три, калино», як її тепер виспівують не було, просто повторювали два останні рядки кожного куплета. А співали ще наші хлопці, – згадувала Г. А. Кузьменко, – так:

*«Запрягайте, хлопці, коні.
Годі вже вам спочивать,
Та поїдем з Гуляй-Поля
Щастя-волю здобувать!»*

В період громадянської війни активну культурно-просвітню роботу серед населення проводив культурно-просвітній відділ армії повстанців (махновців), який ділився на два підвідділи: організаційно-пропагандистський і агітаційно-пропагандистський. Головне його завдання – ведення широко-культурнополітичної і організаційної роботи серед селян, робітників і армії.

Агітаційно-пропагандистський підвідділ мав такі секції: 1) преси, 2) усної пропаганди, 3) театральну, 4) шкільну та інші.

Про роботу шкільної секції, якою керувала Г. А. Кузьменко, мова йшла у книжці: «Освіта Гуляйпільщини. Частина 1». Дніпровський металург, 2011 р.). Тепер звернемо увагу на роботу театральної секції, якою керували махновські артисти-любители: Микита Конопля (завідуючий) і Циганок (заступник). Секція ділилась на групи: музикальну, драматичну, оперну, сатиричну.

Музикальна, хорова і сатирична групи були лише при ротах, ескадронах і батареях. Струнні і духові оркестри діяли при штабі армії, штабах корпусів і деяких полків.

Низовий апарат музикальної групи складався із повстанців–віртуозів, які грали на гармошці чи баяні. Цей народний інструмент панував у частинах. Відпочинок завжди супроводжувався музикою і танцями. Штатні гравці об'єднувались разом. Штатна гармошка купувалась на гроші армії і знаходилась, крім штабу, в одному із взводів. Крім того, полки мали струнний оркестр, який за своєю організацією не поступався оркестрам гармошок.

В книжці О. В. Білаша і В. Ф. Білаша «Дороги Настора Махно» на 46 сторінці читаємо: «Улиця пестрела množеством людей, тут и бородачи в потрепанных полушубках с винтовкой на плече, тут и школьник, выросший из пальто, с обрезом в руках носится в кругу. Гармошка фальшивила в дюжих руках парня, и он заглушал ее новыми куплетами «Яблучко»:

*«...Махнов-чики-чики,
Славні хлоп-чики-чики
Потопились у Дніпрі,
Як гороб-чики-чики»...*

Або інший приклад із згаданої книжки:

«Позади стационарного здания играла гармошка, слышались заливастские выкрики: «Ой, яблучко, куда котишься, попадешь к Дерменжи, не воротишься».

І далі. «Мы пошли посмотреть. Человек двести стояли кольцом. В середине носился в присядке плотный мужчина средних лет. Длинные черные волосы свисали на плечи, падали на глаза. «Рассыпались лимоны по чистому полю, убирайтесь кадеты, давайте нам во-о-олю!»—выкрикивал он.

– Это наш батько Дерменжи,—пояснил один из повстанцев» (с. 47).

Сатирики і співаки супроводжували відпочинок піснями і дошкульним глузуванням, обираючи тему на злобу дня, між ними були дотепні і талановиті хлопці. Під час таких «концертів» і виникали різні махновські «Яблучка»:

*«І шумить, і гуде –
Махно-батько іде.
За собою з Гуляй-Поля
Ціле військо веде».*

**Віктор Федорович
Білаш**

Або:

*«Ех, яблучко,
Половиночка.
А наш батько Махно,
Як дитиночка».*

Або:

*«В Гуляй-Полі дощ іде,
А в Пологах слизько.
Утікайте, біляки,
Бо Махно вже близько!»*

Або:

*«Ех, яблучко,
На чотири часті,
На давайте, мужики,
Комісарам власті».*

Або:

*«Ой, яблучко,
Кути котишся?
До махновців попадеш -
Не воротишся!»*

Або:

*«Ой, яблучко,
Наливається.
Махно білих загнуждав
Та й катається!»*

Або:

*«Ех, яблучко, із листочками,
Їде батько Махно із синочками,
Із Вдовиченком, із Куриленком,
Із найменшим сином, із Чуприненком».*

В репертуарі махновських «артистів» були й інші «Яблучка», частівки, приказки, прославилися повстанці своїми дотепниками й жартівниками.

Усну народну творчість про Н. І. Махна і махновців зібрано у збірник «Гоп, куме, не журись...» (Дніпровський металург, 2008 р.).

Драматична і оперна група комплектувались не тільки із професіональних артистів, але й любителів. Останніх було більше. Грали одні краще, інші – гірше, але із завзяттям і це дуже подобалось глядачам.

Детальніше про роботу драмгуртківців і про театр «Колізей» мова йтиме у розділі «Гуляйпільля театральне». Тут лише зазначимо, що в «Декларації революційної Повстанської армії України (махновців)» про побудову нового суспільства у розділі «Національне питання» записано так: «Всяка національність має повне право користуватися своєю мовою, своїми звичаями, обрядами, віруваннями, зберігати й розвивати національну культуру», а в розділі «Культурно-освітня справа» наголошено: «Це не монополія держави чи уряду, а вільна творча справа осіб та організацій, вільно об'єднаних між собою, діяльність яких буде спрямовано на забезпечення духовного розвитку населення». Ці ідеї махновцям не вдалося втілити в життя.

Незважаючи на перипетії громадянської війни, культурне життя в Гуляйполі продовжувалося. І в 1919 році В. Антонов-Овсієнко не випадково назвав «Гуляй-Поле – одним з найбільших культурних центрів Новоросії».

КУЛЬТУРА ПІСЛЯ ЖОВТНЯ 1917 РОКУ

Церковний хор. 1924 р.

Гуляйпільський український хор (1924-1927 рр.)

Після жовтневої революції 1917 року місцем відпочинку і культурних розваг стають клуби, хати-читальні. На 1 серпня 1921 року в Гуляйпільському повіті діяло 3 робітничих і 1 молодіжний клуби, 12 народних будинків, а в них 7 читалень, 20 бібліотек, 48 хат-читалень, 45 закладів «Просвіти».

У Гуляйпільському краєзнавчому музеї є фотознімок хору 1924-1928 років, яким керував П. П. Смірнський, у такому складі: Григорій Плакса, Маслієнко, Маруся Зінченко (Маслієнко), Галина Чучко (Оніпко), Горелік, Михайло Шевченко, Олексій Качан, Ізраїль Шріра, Пилип Семенюта, Яків Шаровський, Каленик Прихідько, Маруся Литвиненко, Григорій Коростильов, Маруся Синельникова, Черняховська, Циганкова, Маруся Білогуб, Маруся Велика, Дерев'янка, Петро Петрович Смірнський (директор клубу, вчитель), Ряба, Парасков'я Куш, Галина Полтавець, Беба Рубан, Маруся Самсонівна Гавриленко, Василь Денисович Лисенко, Микола Андрійович Рябко, Андрій Сіріньок, Качан, Антон Синельников, Поліна Пересада, Іван Марченко, Максим Гнатович Семенюта, Василь Ткаченко, Зіна Білогуб, Прокіп Юхимович Пономаренко, Марко Конопля, Петро Акуліч, Сіріньок, Трифон Васильович Маслієнко.

Активно розвивалася художня самодіяльність в районі у 20-х-30-х роках минулого століття.

Важко обійтися без статистики, вона показує загальний план, масштаби виконаної роботи. В 1926-1927 роках діяло в районі 10 сільбудів.

12 січня 1937 року в Гуляйполі відбулась друга культконференція, на якій були присутні культармійці району, вчителі, голови колгоспів і сільрад.

З доповіддю про завдання культроботи в колгоспах у 1937 році на конференції виступив секретар РК КП(б)У т. Богачов, який зупинився на роботі деяких будинків колективіста з добре поставленою роботою. До таких будинків належали Успенівський, Санжарівський та інші. В цих будинках працювали гуртки драматичні, співочі, танцюристів, фізкультурні, влаштовувалися сталінські вечори, розгоргорнули підготовчу роботу до 100-річчя з дня смерті російського поета Пушкіна. В цих будинках чисто, затишно, порядок.

Конференція звернулась з відозвою до всіх трудящих Гуляйпільщини, по-діловому приступити до культурної перебудови села і покращення побуту колгоспників. «Давайте приведемо в культурний вигляд наші клуби, будинки колективіста, червоні кутки, організуємо при них драматичні, військові, музичні, співочі, фізкультурні гуртки.

Доб'ємося, щоб кожен колгоспник, кожен трудящий випикував і читав газету, книжки, щоб у клубі, будинку колективіста, червоному кутку трудящий зміг культурно відпочити, культурно розважи-

ти себе. Ми, культпрацівники, зобов'язуємося систематично підвищувати свій загальнокультурний рівень, щоб правильно очолювати цю роботу», – закликали учасники конференції.

Велика і почесна роль в культурній перебудові і благоустрою села належала комсомолу і молоді.

7 лютого 1937 року відбулася перша районна дитяча олімпіада за участю 400 піонерів і учнів шкіл. Вона показала кращі дитячі таланти і ретельну роботу художніх гуртків.

Перше місце в олімпіаді зайняла Гуляйпільська середня школа. Особливо відзначилися гуртки: джаз і фізкультурний (керівник Квітковський), хоргурток (Півторак). Гарно здійснили інсценівку за твором О. С. Пушкіна «Сказка о рыбаке и рыбке» (керівник Антонова), майстерно виконали індивідуальні номери учні Камень, Бержегал, Милькова.

Друге місце зайняла Санжарівська середня школа. Прекрасно виконали свої номери: баяніст Педорін, танцюристи Івченко, Федорченко, Передерій та інші. Діти були премійовані чорнильними приборами, сумками, бібліотечками і т.д.

Третє місце зайняла Подолянська школа № 1 (завідуюча Сокрута). Піонери і учні художньо виконали інсценівку «Заяц-пионер – всем детям пример».

Четверте місце мала школа-інтернат дитячого будинку (вожатий Ясько). Школа дала майстерний виступ фізкультурника.

П'яте місце одержала Зеленянська школа (керівник Сіриньок). Непогано підготувалися школи Верхньої Терси, Варварівки. Кращі школи були премійовані.

* * *

У січні 1939 року в клубі промартілі «Червоний металіст» два вечори проходила районна олімпіада самодіяльного мистецтва працівників промсистеми.

Олімпіада почалася піснею, яку виконав об'єднаний хор промартілей «Червоний металіст», «Куструд» і «Хімік» і закінчилась п'єсою Карасьова «Вогні маяка». П'єсу ставив самодіяльний гурток промартілі «Червоний металіст».

Олімпіада показала безперечний ріст самодіяльного мистецтва в промартілях. Зі співів слід відмітити виконання хором «Червоного металіста» пісні «Марш трактористів», особливо заспівувачів Брацила і Шепеля, а також козачу пісню у виконанні цих двох товаришів.

З художнього читання виділявся виступ бухгалтера промартілі «Червоний металіст» Скоромного з монологом «Скупого рицаря» О. Пушкіна і досить артистичний виступ Домашенка («Червоний металіст») «Гренади» М. Светлова.

Сподобався всім присутнім танець «Во саду ли» у виконанні дітей Пологівської промартілі імені 10-річчя Жовтня, а також виступи дітей члена промартілі «Червоний металіст» Онищенка – Лілі і Юлії.

На обласну олімпіаду журі рекомендувало Скоромного, Брацила і Шепеля, всіх виконавців пісень «Марш трактористів» і «Казачьей песни», духовий оркестр, драмколектив «Червоного металіста».

Оркестр народних інструментів. 1940 р.

* * *

А яким було культурне життя в Гуляйпільському районі в роки тимчасової фашистської окупації? Ця тема поки що залишається найменше вивченою. Ми тут робимо перші кроки.

Спочатку зауважимо, що до війни в Гуляйпільському районі працювали сільбуду, пересувні кіноустановки, бібліотеки, розвивалася художня самодіяльність. У місті функціонували театр «Колізей», два кінотеатри, клуби.

У липні 2015 року розповідав ветеран праці С. О. Лисогор: «До війни театром завідував Шаповал. Відступаючи, фашисти спалили приміщення театру. І від нього залишився цілим тільки балкон. Руїни гуляйпільці розібрали, а цеглу використали для своїх потреб. А Шаповал пізніше працював у міліції».

Чув я, що у війну Григорій Якович Цьопкало і брати Єрмаки, один із них Микола, у «Спартаку» ставили якусь виставу і в ній Григорій грав роль Сталіна».

- І що ж окупанти?
- Не зайняли «артистів».
- Чому?
- Не знаю.

– Під час фашистської окупації в селах району (до вивезення її до Німеччини) було багато молоді, – пригадувала 20 липня 2015 року В. Я. Кушніренко. – Іноді вечорами хлопці і дівчата збиралася біля чийогось двору і тоді чулися пісні, грала гармошка і мандоліна. По вихідних діти та підлітки влаштовували різні ігри (городки, у ква-ча, у гилки, тузика, у м'яча, як тоді говорили) на вигоні.

А одного разу сільські ентузіасти організували виставу «Мартин Боруля» Івана Карпенка-Карого. Головного героя грав односельчанин Євген Макарович Мартинюк, а головну героїню п'єси – Ори-ся Муценко. Грала добре, від душі, так, що дружина головного «артиста» приревнувала його до героїні. І сміх, і сльози.

– Кінофільми «крутили» у Гуляйполі, – розповідала 20 липня 2015 року Л. Г. Калугіна, – в приміщенні театру «Колізей», і в колишньому кінотеатрі імені Червоної Армії (знаходився між теперішньою аптекою «Доктор МОМ» і райдрукарнею), в яких показували радянські художні і німецькі документальні кінофільми.

Про демонстрацію радянських кінофільмів у період окупації того дня говорила і К. Ф. Задорожнюк (дівоче прізвище Добровольська), 1930 р. н.

Диво та й годі. А, можливо, і немає ніякого дива, бо фашистам треба було показати свою лояльність до місцевого населення.

Що ж до бібліотечної справи, то тут зовсім інша картина. Під час тимчасової окупації у війну фашисти знищили всі сільські і шкільні бібліотеки. Більшість книг і приміщень бібліотек спалили.

Нічого нового окупанти не придумали, як почати після захоплення територій перейменовувати населені пункти і вулиці.

Наприклад, селу Ворошиловка (тепер центр сільради Гуляй-пільського району) повернули стару назву – Святодухівка (сьогодні Любимівка).

7 листопада 1943 року Гуляйпільська районна газета «Сталінським шляхом» розповіла, що німецько-фашистські загарбники спалили культурні заклади міста: театри, клуби, бібліотеки. Після звільнення трудящі доклали чимало зусиль для відродження культурного життя. В заново відбудованому райклубі вже відбулося декілька концертів. Почала працювати бібліотека, яка нараховувала 400 книжок.

17 вересня 1944 року обласна газета «Червоне Запоріжжя» повідомляла: «Німецькі розбійники спалили в Гуляйполі прекрасний триповерховий будинок учительського інституту, нової десятирічки, яка займала весь квартал, двоповерхові будинки райвиконкому і райкому КП(б)У, приміщення кінотеатру, двох великих клубів, заводу «Металіст», МТС, всіх установ, 210 колгоспних будинків і 248 колгоспних господарчих будівель. Збитки склали 180 мільйонів карбованців».

Німецько-фашистські загарбники тільки культурно-освітнім закладам Гуляйпільського району завдали збитків на більше, ніж 8 мільйонів карбованців.

«В Гуляй-Полі німці висадили в повітря приміщення районного клубу, – писала газета «Червоне Запоріжжя». – Але через тиждень після визволення в Гуляй-Полі демонстрували вже кінофільм «Бій за нашу Радянську Україну». З допомогою райкому партії учасники самодіяльних гуртків на чолі з призначеним завідуючим клубом тов. Кондрашовим відшукали і власними силами обладнали під клуб друге приміщення. Тут зараз регулярно відбуваються вистави, концерти, лекції, до того ж самодіяльні гуртки клубу обслуговують і колгоспи. У Верхній Терсі, Туркенівці цього ж району клуби і хати-читальні відбудували комсомольці та молодь.

До кінця 1943 року учасники художньої самодіяльності дали 15 концертів, зібрані кошти йшли на відбудову клубу».

1 січня 1944 року в районному клубі зібралися сотні учнів біля новорічної ялинки. Вони співали нових радянських пісень, славили свою Батьківщину.

Довго діти водили веселі хороводи, показували свою самодіяльність. Ласкавий Дід Мароз приніс їм багато подарунків.

2 січня 1944 року в райцентрі розпочався огляд дитячої самодіяльності.

1 жовтня 1944 року огляд художньої самодіяльності в Гуляйполі вилився у велике народне свято. В ньому взяли участь кілька хоро-

вих, танцювальних, струнних і драматичних самодіяльних колективів, індивідуальних виконавців було багато, дехто вийшов на сцену вперше...

Федора Микитовича Кравця гуляйпільці знали, як музику-віртуоза. Він багато років до війни керував духовим і струнним оркестрами. Здавалося, що немає такого інструмента, на якому б він не грав. Але під час окупації Кравець не доторкнувся до того, що так вабило і принаджувало, ховався, щоб не примусили грати для себе розбещені фрїци. Тепер майстерний музикант, як і колись, зачарував усіх.

Оркестр села Воздвижівки, керований Ф. М. Кравцем, як і хоролий гурток цього ж села (керівник педагог Є. Т. Бондар) – названі журі, як кращі колективи району.

Цікаву програму показав хореографічний гурток села Хвалибогівки. Невеличкі п'єси «Людина з фронту» та «Наша дівчина», показані учасниками драматичних гуртків Верхньотерсянської сільради та Гуляйполя, глядачі сприйняли дуже тепло.

Показувати свою майстерність прийшли колгоспники цілими сім'ями. Популярні пісні з кінофільмів на баяні виконали товариші Хоменко і Мирошніченко зі своїми синами; товаришка Бондар з дочкою проспівали старовинну українську пісню «Ще зорі не мигтіли».

На обласну олімпіаду виділено хор, оркестр та індивідуальних виконавців Лисенко, Зернову та Бондар. Хоровий і музичний гуртки (керівники Бондар, Кравець) та солістка хору Зернова нагороджені грамотами.

Серед драматичних колективів перше місце посів колектив клубу міста Гуляйполя (керівник Погоржельська). Його нагороджено грамотою. Нагороджений грамотою і учасник цього колективу виконавець російських народних пісень Григорій Грачов. Драмколектив і Грачов мали право участі в обласній олімпіаді. На ній будуть і виконавці танцювальних номерів клубу Хвалибогівської сільради Запара, Онопрієнко, Кулакова і декламатор художніх творів Лазько з клубу села Успенівки.

На 1 жовтня 1944 року в районі відбудували районний клуб, кінотеатр, 7 сільських клубів і стільки ж хат-читалень, 13 червоних кутків, організували 16 бібліотек.

Довелося піднімати заново й заклади культури. В 1946 році було відремонтовано й відкрито районний клуб, кінотеатр, 10 сільських

клубів, 24 сільських і колгоспних хат-читалень, 17 червоних кутків. Ожила робота в різноманітних гуртках (13 драматичних, 9 хорових, 17 музичних). Їх учасниками було в районі більше 400 чоловік.

Станом на 3 червня 1946 року в районі відбудовані і працювали районний клуб, кінотеатр, районна бібліотека, 10 сільських клубів, 11 сільських хат-читалень, 13 колгоспних хат-читалень, 17 хат-червоних кутків. В цих клубах і червоних кутках працювало 13 драматичних, 9 співочих і 7 музичних гуртків, в яких брало участь біля 400 осіб інтелігенції, робітників МТС і радгоспів та колгоспників.

Гарно організована робота гуртків художньої самодіяльності у Воздвижівському сільському клубі. Тут працювали драматичний, співочий і музичний гуртки. У 1946 році гуртки художньої самодіяльності дали 6 концертів, 11 постановок. В клубі читалися лекції і доповіді.

Непогано організована робота клубів і червоних кутків у Марфопольській і Успенівській сільрадах.

На 1 січня 1949 року в районі працювало 15 сільських і 52 колгоспних клуби. В держкіно і клубах щомісяця демонструвалося в середньому 165 кінофільмів, які переглянуло 500 тисяч чоловік.

Почалося відновлення бібліотечної системи – однієї з найважливіших галузей культурного життя. В 1947 році читачам надавали послуги 13 бібліотек з фондом 7498 томів. Читачами книг по району було 11 тисяч громадян. Лише через два роки кількість бібліотек збільшилося до 91, а книжковий фонд – до 38260 книг.

* * *

11 січня 1948 року завідуючий відділом кутосвітніх установ при виконкомі Гуляйпільської районної ради депутатів трудящих М. Волковинський повідомляв, що Новогригорівський сільський клуб став центром ідеологічного виховання мас. У той же день районна газета «Сталінським шляхом» вмістила передову статтю «Поліпшити роботу сільських і колгоспних клубів».

У вересні 1948 року в Гуляйполі проходила олімпіада художньої самодіяльності. Перше місце зайняли Воздвижівський і Верхньотерсянський духові оркестри. Вони взяли участь і в обласній олімпіаді.

4 грудня 1949 року завідуючий Новоселівським (нині Малинівським – Авт.) сільським клубом Ф. Кононенко розповідав: «У цьому році трудящі Новоселівки відбудували свій клуб методом народної будови. Тепер у нас знову є прекрасний клуб із залом для гляда-

чів на 300 місць і добре обладнаною сценою. Є в клубі кімната для ігор, бібліотека. При клубі працює лекторій.

Розгорнули роботу і гуртки художньої самодіяльності. Хоровим гуртком керують 66-річний колгоспник Григорій Петрович Северин і вчителька Євгенія Трохимівна Бондар. За короткий строк цей гурток розучив більше 10 пісень і виступив з ними на концерті для колгоспників.

Вже тричі трудящі Новоселівки дивилися п'єси, поставлені місцевим драмгуртком.

Крім сільського клубу, ми маємо також колгоспні клуби. В кожному з них є бібліотека, радіоприймач, працюють гуртки художньої самодіяльності».

У листопаді 1949 року 78 культосвітніх закладів району брали участь у громадському огляді. Переможцем у змаганні став Успенівський сільський клуб, який провів велику роботу з культурного і політичного виховання трудящих. Самодіяльне мистецтво при клубі було масовим – в гуртки художньої самодіяльності залучили 60 чоловік. Агіткультбригада клубу протягом літа по декілька разів відвідала колгоспи сільради.

Таких клубів у районі багато. Комісія відзначила гарну роботу Верхньотерсянського, Новозлатопільського та багато інших сільських і колгоспних клубів.

* * *

4 січня 1950 року слухачі Гуляйпільського педучилища звітували перед громадськістю міста Гуляйполя за виконання піврічної програми з музично-вокального і хорового класу. Цей звіт показав великі досягнення слухачів і викладачів педучилища в роботі з виконання програми.

Найкращих показників у виконанні програми домогся хорівий клас викладача Л. Я. Димова. Хор слухачів під його керівництвом за виконання Гімну Української РСР і пісні «Давно мы дома не бывали» одержав оцінку журі «4», а за виконання пісні «Студенческая» і української народної пісні «Ой, сусідко» – 5.

Із захопленням також прослухали представники громадськості міста сольні співи (клас викладача Л. Я. Димова).

Слухачка II курсу Янковська виконала пісню «Елочка» (музика Краєва) на «відмінно». Таку ж оцінку журі отримала слухачка IV курсу Л. Ревенко за виконання пісні «Соловей» (музика Алаб'єва).

На «відмінно» також була виконана пісня «У рябини» – виконавці слухачки Остапенко і Янковська. Хвилюючим став виступ слухачки ІV курсу Григоренко, яка прочитала монолог Олега Кошового з п'єси «Молода гвардія» О. Фадеева. Вона також одержала оцінку «5».

Загальна оцінка з музично-вокального і хорового класу – «4».

* * *

23 і 24 грудня 1950 року в районі проходив громадський огляд художньої самодіяльності трудящих. В ньому взяли участь колективи хорових, музичних і драматичних гуртків міста і сіл району, в також окремі виконавці. Всього в огляді було 213 чоловік.

Найкращі результати показав Новоселівський хоровий гурток, яким керував 60-річний колгоспник Г. П. Северин та жіночою групою хору – вчителька Є. Т. Бондар. Хор виконав пісні «Ой, Дніпро, Дніпро» (музика Фраткіна), «Українські попури» та інші пісні.

Гарні результати показав хоровий гурток Гуляйпільського педучилища, який виконав пісні «В заштиту мира» (музика Білого), «Колгоспний вальс» (музика Майбороди).

Високу майстерність продемонстрували духові оркестри сіл Верхньої Терси і Воздвижівки.

Драматичний колектив районного будинку культури виступив з п'єсою лауреата Державної премії О. Є. Корнійчука «Калиновий гай». Найкраще виконали свої ролі Д. А. Литвиненко (голова колгоспу Романюк) та Н. Г. Онокій (Наталка Ковшик). Їм присуджено похвальні грамоти.

Районний огляд художньої самодіяльності показав значний культурний ріст трудящих села і міста в порівнянні з минулими роками, що самодіяльність з кожним днем стає масовішою.

На 25 лютого 1951 року в районі діяло 36 сільських і колгоспних клубів, районний будинок культури, районний кінотеатр, 3 стаціонарних кіноустановки і 6 кінопересувок, які обслуговували всі колгоспи і радгоспи. І в цьому ж році запланували збудувати ще 6 колгоспних клубів.

У квітні 1951 року в хуторі Дорожньому відкрили сільський клуб, а вже через місяць видно було наслідки його роботи. Створені і працювали гуртки художньої самодіяльності.

У драматичному, музичному та танцювальному гуртках брало участь близько 30 колгоспників і сільської інтелігенції, серед них агротехнік О. Штепа, секретар школи В. Забуга, зоотехнік В. Заго-

рулько, директор семирічної школи О. Байдала, вчителька А. Рябуха й інші. За цей короткий час драматичний гурток поставив п'єси «Нескорена полтавчанка», «На полустанку», «Сестричка з села» і з особливо великим успіхом пройшла п'єса «Ой, у полі нивка».

При клубі регулярно виходила стінна газета «За високий урожай», а також випускався плакат «Блискавка».

Агіткультбригада, яку створено недавно, вже дала декілька концертів для колгоспників і трактористів у полі.

Всією роботою керувала рада клубу, що складалася з 7 чоловік.

20 травня 1951 року в місті Гуляйполі відбулося свято пісні і танцю. Його відкрив виступом збірний хор під керівництвом Д. В. Кравцова. Хор виконав «Гімн Української СРСР», пісні радянських композиторів.

Гарно проспівав Гімн міжнародної спілки студентів хоровий гурток Гуляйпільського педучилища. Приємне враження справив на присутніх також виступ танцювального гуртка вихованців дитбудинку № 2.

25 жовтні 1951 року районна газета писала: «Заслугує похвали робота Долинського сільського клубу, яким завідує П. Розова. Роботу гуртків художньої самодіяльності і клубного лекторію тут організовано так, що трудящі Долинки регулярно слухають різні лекції, дивляться постанови, бувають на цікавих концертах, а багато молоді села виявляють активну творчу самодіяльність. Тільки за останні 3 місяці драматичний гурток цього клубу влаштував 10 спектаклів. Організовано декілька виступів хорového і музичного гуртків. Репертуар гуртків художньої самодіяльності цього клубу повністю відповідає завданням виховання трудящих.

За останній час значно поліпшилась робота Новозлатопільського сільського клубу, яким завідує тов. Дігтяр.

Хорошою роботою відзначаються Верхньотерсянський, Новоселівський, Дорожнянський і ряд інших сільських клубів.

27 жовтня 1951 року в місті Гуляйполі відбулася сесія районної ради депутатів трудящих, яка заслухала і обговорила питання «Про стан і заходи щодо поліпшення роботи культурно-освітніх установ району». З доповіддю виступив завідуючий районним відділом культурно-освітніх установ М. М. Передерій.

Доповідач і депутати, що взяли участь в обговоренні питання, відмітили гарну роботу Верхньотерсянського, Дорожнянського, Долинського, Новоселівського сільських і колгоспних клубів.

24 травня 1952 року в районному будинку культури відбувся звітний концерт художньої самодіяльності Гуляйпільського педучилища перед громадськістю міста. З великим інтересом трудящі слухали хор, який вдало виконав ряд пісень. Приємне враження залишилось у присутніх після прослуховування окремих виконавців пісень і художнього читання. Гаряче аплодували глядачі учасникам домрового оркестру.

22 і 23 листопада 1952 року в районному будинку культури проходив огляд художньої самодіяльності. Розпочався він виступом гуртків художньої самодіяльності педучилища. Хор слухачів у складі 54 чоловік під керівництвом А. Г. Пічкарьової виконав пісні «На бія за мир» і «Волга-Дон».

Великим успіхом на огляді користувались представники Новозлатопільського сільського клубу. Особливо відзначились сестри Мутьянови, які виконали закарпатські танці, а також солістка Яковенко.

В огляді брали участь гуртки художньої самодіяльності районного будинку культури, промартілей «Червоний металіст» і «Спартак», Гуляйпільської середньої школи.

Серед школярів відзначилась група акробатів і особливо учениця 6-го класу Людмила Плющій. Виступили також колективи Воздвижівського, Новоселівського, Дорожнянського та інших сільських клубів. Всього в огляді взяли участь 8 хорових гуртків, 4 музичні оркестри, стільки ж драматичних гуртків, 2 танцювальних колективи, індивідуальних виконавців, дуетів, тріо – 43.

На обласний огляд журі виділило колективи Новозлатопільського сільського клубу, районного будинку культури і ученицю 6 класу Гуляйпільської середньої школи Людмилу Плющій.

В 1952 році почалась відбудова зруйнованого фашистами заводського клубу «Металіст». На неї виділялось 400 тисяч карбованців.

* * *

На 1 березня 1953 року гуртки художньої самодіяльності, що працювали на виселку «20 лет Октября», користувалися великим авторитетом серед трудящих. Багато старань в організації і проведенні роботи драматичного гуртка доклала вчителька семирічної школи Р. І. Плетінь.

На початку березня згаданого року драмгурток готував до постановки п'єси «Дай серцю волю, заведе в неволю». Головні ролі в

цій п'єсі виконували вчителька Л. В. Соколова, робітник майстерні О. Г. Хлевной і працівник пункту «Заготзерно» О. І. Захарченко.

Великим авторитетом серед трудящих виселку користувалися також співочий та струнний гуртки. У лютому репертуар співочого гуртка поповнився піснями «Ми за мир» і «Пісня студентів».

Серед учасників струнного гуртка особливими здібностями відзначалися В. В. Майоренко, М. П. Литвиненко і В. С. Дерев'яноко.

Зимом 1953 року гурток влаштував для робітників ММКР декілька вистав. Колектив драмгуртка зі своїми виставами побував також у ряді колгоспів району. Були, наприклад, поставлені вистави в колгоспах «Кімовець» та імені Петровського.

ХУДОЖНЯ САМОДІЯЛЬНІСТЬ ГУЛЯЙПІЛЛЯ

23 травня 1953 року в районному будинку культури відбувся традиційний звітний концерт художньої самодіяльності слухачів педучилища за 1952-1953 навчальний рік перед громадськістю. В ньому взяли участь більше половини слухачів училища.

Приміщення районного Будинку культури. 1965 р.

У програмі звітнього концерту були виступи зведеного хору і оркестру народних інструментів училища, хорів і ансамблів народних інструментів других, третіх і четвертих курсів домрового оркестру, факультетського хору, художнє читання. В кінці вечора були спортивні виступи.

В цілому виступ зведеного хору і оркестру справив хороше враження. Видно і керівники його Д. В. Кравцов, М. С. Локацький, А. Г. Пічкарьова і учасники-слухачі училища віднесли по-серйозному до цієї справи і немало попрацювали над його підготовкою.

Хорошим був виступ факультетського хору під керівництвом А. Г. Пічкарьової.

Прекрасне враження справив виступ домрового оркестру. Тов. Локацький і його учасники показали високу техніку виконання і зуміли донести до слухачів концерту багатство й красу музики народних інструментів.

Найкращими по своїй художній і музичній досконалості були виступи слухача третього курсу Гулеша, який під акомпонемент домрового оркестру виконав пісню «Играй мой баян», слухачок училища Акімової, Данілової, Завгородньої і Семенюти, дуетів Акімової і Данілової, Педько і Хоменко, Гулеша і Коваленко.

З такою ж художньою і музичною досконалістю слухачка Семєнцук виконала пісню «Хусточка чарвона».

Зробивши підсумки звітнього концерту, журі дало відмінну оцінку виступам цих слухачів. Загальна оцінка концерту хороша.

18 жовтня 1953 року відбувся районний огляд художньої самодіяльності. В ньому взяло участь 408 чоловік – на 120 більше, ніж торік. Якщо минулого року на огляді було представлено 4 хори, то в 1953 – 7 хороших колективів: педучилища, сільських клубів Воздвижівки, Новозлатополя, Полтавки, Дорожнього, Гуляйпільської СШ, радгоспу Червоний.

Крім хорів, у огляді брали участь духові оркестри: промартілі «Червоний металіст», колгоспу «Спартак», Воздвижівського сільського клубу; домровий оркестр педучилища, танцювальні колективи: районного будинку культури, Воздвижівського сільського клубу, промартілі «Червоний металіст», Новозлатопільського клубу і Гуляйпільської середньої школи.

* * *

Темирівський сільський клуб у зимовий період 1953 року провів немало роботи. Протягом зими силами сільського лекторію прочитано 21 лекцію на різні теми. Драматичний гурток підготував і поставив на клубній сцені 6 п'єс класиків радянської, російської і української літератури, як-от: «Макар Діброва», «Калиновий гай» О. Корнійчука, «Предложение» А. Чехова, «Мартин Боруля» І. Карпенка-Карого й інші. Силами хорового та музичного гуртків дано 10 концертів.

До клубної роботи залучені широкі маси трудящих села – колгоспники, трактористи, вчителі. В самих лише гуртках художньої самодіяльності брали участь 49 чоловік.

Все це свідчить, що рада клубу провела велику роботу в цій справі.

* * *

30 квітня 1955 року відбулося урочисте відкриття заново відбудованого клубу промислової артілі «Червоний металіст», який у 1943 році був зруйнований нацистами. Зал клубу розрахований на 400 місць, були тут кімнати для гуртків художньої самодіяльності, добре обладнана сцена, бібліотека, читальний зал, просторе, обставлене м'якими меблями фойє. На будівництво і обладнання клубу витрачено більше 400 тисяч карбованців.

У промартілі «Червоний металіст» з відкриттям клубу широко розгорнулась робота гуртків художньої самодіяльності. Тепер тут часто влаштовувалися концерти, вистави.

Найбільшим успіхом у глядачів користувалися гуртківці Володимир Акуліч, Віра Волошина, Валентина Домашенко, Павло Пузанов.

* * *

27 липня 1955 року голова культурно-освітньої комісії робіткому радгоспу «Гуляйпільський» І. Мітін розповідав:

– Ще два-три роки тому в господарстві культурно-масова робота була в занедбаному стані. Крім кінофільмів, які демонструвалися дуже рідко, майже ніякої клубної роботи не проводилось. Тільки наприкінці 1952 року в нас був організований драматичний гурток, до складу якого входило кілька вчителів семирічної школи і робітників радгоспу, перших ентузіастів художньої самодіяльності. Проте вже тоді цей невеличкий колектив поставив більше 10 одноактних п'єс.

Хор учителів міста

За останній час колектив драмгуртка значно зріс. Поряд з одноактними п'єсами ми змогли підготувати і виступити з двома великими п'єсами – «Назар Стодоля» Т. Г. Шевченка і «Макар Діброва» О. Є. Корнійчука. Ми вже не обмежувалися виступами в себе на виробництві, а й побували в колгоспі імені Леніна, радгоспі «Червоний», виступили в районному будинку культури.

Найактивнішу участь у драмгуртку беруть учителі І. М. Омесь, О. С. Лоевська, М. Д. Демченко, фізрук І. Т. Сергєєв, токар І. К. Кирилов, слюсар А. Я. Овечко.

Для роботи гуртків художньої самодіяльності відведене спеціальне приміщення. А в 1954 році розпочато будівництво нового клубу на 250 місць, який і до цього часу не добудований.

Враховуючи зростання рядів учасників художньої самодіяльності, обком профспілки виділив кошти на придбання музичних інструментів і зараз ми маємо свій духовий оркестр.

В кінці минулого року ми організували хоровий гурток, яким керує С. Т. Ткач. В цьому гуртку беруть участь біля 30 чоловік. Це – столяр-будівельник М. Пух, ланкова Н. Тарасенко, робітниця радгоспу К. Лобода, обліковець з будівництва Н. Варванська, піонервожата Є. Грицаєнко, електрозварювальник майстерні В. Роговська.

За минулі 7 місяців учасники гуртка розучили 25 хорових пісень, багато сольних номерів, віршів і уривків з поем. Хоргуртківці виступали вже з концертами у радгоспі «Червоний», селах Верхній Терсі, Новоселівці, в районному будинку культури.

Зараз учасники наших гуртків готуються до районного огляду художньої самодіяльності.

* * *

2-4 грудня 1955 року в районі тривав огляд художньої самодіяльності. В період підготовки до нього в сільських клубах було створено 18 нових самодіяльних колективів і залучено до участі додатково близько 300 чоловік з числа колгоспників, механізаторів і сільської інтелігенції. В сільських оглядах взяли участь 105 колективів, у них налічувалося 1276 учасників і 269 окремих виконавців. Тільки в районному огляді взяло участь 45 колективів з 324 учасниками.

Про значний ріст кількості талановитих виконавців у районі свідчить те, що на обласний огляд художньої самодіяльності визначено не один колектив, як це було в 1953 році, а 4: хор радгоспу

Хор медиків м. Гуляйполля. 1964 р.

«Гуляйпільський», оркестр народних інструментів колгоспу імені Ілліча, духовий оркестр Воздвижівського сільського клубу і драматичного, хорового та хореографічного гуртків районного будинку культури.

Серед 101 учасника районного огляду, що виділені на обласний огляд, співаки з радгоспу «Гуляйпільський» Петренко і Андрієнко, з районного будинку культури Домашенко і Близнюкова, із села Варварівки Єна, Максецький і К. Дерев'янка, із Дорожного Ісаєнко, Баєв і Курінна, із Ворошилівки баяністи В. Чередник і Я. Чередник, з районного будинку культури Краєвський (художнє читання).

* * *

Радісна подія відбулася в колгоспі імені Петровського. Тут передодні нового 1956 року відкрився новозбудований клуб. Зал його розрахований на 280 місць, є кімната для бібліотеки, читальний зал, кімната для гуртківців. В клубі відбувся новорічний вечір.

У 1956 році напередодні свята Великого Жовтня в колгоспі імені Ілліча в урочистій обстановці відкрито новий клуб. Зал для глядачів розрахований на 300 місць.

У квітні 1957 року заводські самодіяльні артисти показали в колгоспі імені Ілліча одноактну п'єсу «Прикре непорозуміння», виконували художнє читання, співали пісні. Вдячні слухачі із задоволенням слухали і дивились гру Івана Васильовича Білая (майстер), Лідії Іванівни Куценко (бухгалтер), Миколи Дмитровича Єрмака (майстер), солістів Любові Максимівни Мірошниченко (стернярка), Івана Ігнатовича Зінова (слюсар).

У 1957 році понад 80 заводчан брали участь у різних гуртках художньої самодіяльності (у листопаді директором клубу був Іван Зінов). Керував хором баяніст Володимир Акулічев, танцювальною групою – Неля Олексієнко. Із сольними номерами виступали Катерина Зінченко, Лідія Лук'яненко, Любов Мірошниченко, Леонід Зінченко.

Економічно слабкі господарства намагалися розширити і відремонтувати вже існуючі приміщення, а ті, що міцно стояли на ногах – розпочали будівництво справжніх палаців. Зразком для всіх стали споруди будинків культури у Верхній Терсі (1957 рік, зал на 450 місць, кімнати для роботи гуртків) та в Полтавці (1963 рік, зал на 600 місць).

У 1958 році районний будинок культури, окрім тематичних вечорів, вечорів молоді й інших заходів, показав для жителів міста і сіл району понад 60 концертів, обслуживши близько 18 тисяч чоловік. В підготовці і проведенні концертів брали участь всі 8 самодіяльних гуртків. Особливо відзначилися Марія Медяник і Валентина Третяк з райконтори зв'язку, які вже два роки виступають на сцені, Лідія Рогач з Будинку піонерів, Валентина Кузнецова, керівники духовного оркестру і музичного ансамблю О. І. Данілов й С. І. Білий, що користуються великою пошаною в гуртківців за вмиле керівництво і багато інших.

Урочисто прозвучав «Марш комуністичних бригад» запорізького композитора Костянтина Георгіаді у виконанні духового оркестру села Верхя Терса.

Зведений духовий оркестр міста Гуляйполя під керівництвом Олександр Данілова з відповідними нюансами (музичними відтінками) майстерно виконав увертюру Іполітова–Іванова «Воспоминание о Кавказе».

Особливо хороше враження на слухачів і членів ради при оргкомітеті з підготовки до декади справив виступ естрадного ансамблю районного будинку культури під керівництвом Степана Білого. Добре акомпонував ансамбль і солістам-співакам.

На огляді також виступили струнні ансамблі сіл Добропілля і Верхньої Терси, тріо бандуристів промартілі «Хімік» і окремі виконавці на народних інструментах.

«Захоплення» полтавців городиною дало змогу за рік «нашкребти» коштів на прекрасну споруду, в яку потім, не соромлячись, постійно запрошували артистів Запорізького театру імені М. Щорса.

«... Урочисте відкриття будинку культури по традиції було проведено розрізанням стрічки і врученням символічного ключа завідувачому сільським будинком культури Івану Григоровичу Баленку, святкових подарунків будівельникам та передовикам виробництва; після цього силами акторів був даний концерт, який майстерно вели артисти Гринько та Донченко», – згадував визначну для села подію тодішній голова колгоспу імені Свердлова В. О. Півненко.

В Темирівці ініціаторами розширення «вогнища культури» були молодь та завідувачий сільським будинком культури Леонід Панасович Данченко. Самі вони щонайактивніше і виконали всі роботи, зробивши добру загальногромадську справу.

Згодом розпочалося культурне будівництво майже у всіх великих селах району – центральних садибах господарств: Воздвиживці, Комсомольському, Малинівці.

Цікаво досліджувати культурний розвиток Гуляйпільщини по сторінках районної газети. Що не рік – то нові, яскраві факти поступового становлення, розширення запитів й інтересів жителів району:

«... 8 вересня 1954 року відбулася зустріч поетів В. Сосюри і Я. Городського з трудящими району».

«... Липень 1955 року. На екскурсію в Ленінград виїхали слухачі Гуляйпільського педучилища. Закінчили экзамени весняної сесії і днями 9 чоловік під керівництвом учителя Петра Карповича Бойка відбули в цікаву подорож».

«... 30 квітня 1955 року відбулося урочисте відкриття заново відбудованого клубу промислової артілі «Червоний металіст», який в 1943 році був зруйнований німецькими фашистами. Зал клубу розрахований на 400 місць. На будівництво і обладнання клубу витрачено більше 400 тисяч карбованців».

«... Зараз демонструється новий фільм «Застава в горах» (автори сценарію М. Вольпін та Н. Ердман, постановник К. Юдін).

«... Вересень 1955 року. В Гуляйполе прибуде на гастролі Запорізький театр імені Щорса. 1 і 2 вересня колектив театру покаже глядачам п'єсу О. Афіногенова «Машенька».

«... Жовтень 1956 року. 7 жовтня зранку з усіх кінців нашого району автомашинами стала з'їжджатися в Гуляйполе молодь на фестиваль. Його відкрив голова оргкомітету, секретар райкому комсомолу тов. Лютий І. О. Почався фестиваль виступом хорového колективу промартілі «Спартак».

«... 1959 рік. Кінофестиваль на честь 40-річчя ЛКСМУ організував районний відділ культури і райком комсомолу».

Неможливо применшити значення для людського інтелектуального розвитку книг та бібліотек. В 1950-60-ті роки за силою впливу друковане слово нічим не поступалося, а часом і перевершувало телебачення, яке тільки з'явилося в побуті й дозвіллі наших громадян. В 1960 році в Гуляйпільському районі діяло 68 масових бібліотек з книжковим фондом 200 тисяч томів. На кінець 1964 року кількість закладів збільшилась до 132, а кількість читачів досягла 33 469 чоловік.

По праву найкращою вважалося Гуляйпільська районна бібліотека для дорослих. Серед сільських повагою читачів користувалася Добропільська (завідуюча Р. П. Сухобок) та Новомиколаївська (Г. Ф. Мотроненко).

* * *

Перед новим 1959 роком робітники радгоспу «Гуляйпільський» отримали прекрасний подарунок – новий гарний клуб. Зразу ж поживалась робота гуртків. У драматичному тепер налічувалося 40 чоловік і кількість учасників зростала з кожним днем.

24 січня 1959 роком драмгуртківці показали робітникам радгоспу п'єсу «Безталанна», в якій майстерно зіграли свої ролі вчителька Галина Клімчук, домогосподарки Жанна Васильцова і Тетяна Федоровська, тракторист Володимир Головач. Всі глядачі, а їх було більше 300, залишилися задоволені.

– В 1959 році в районі почав працювати театр народної творчості. Це – нова форма розвитку і популяризації художньої самодіяльності, яка в останній час набрала розмаху, – 19 червня повідомляв В. М. Кутя. – Цей театр стає своєрідною школою виховання артистів-любителів, ареною творчого змагання, великим стимулом художнього росту самодіяльних колективів.

Виступають баяністи музичної школи (викладач Кіщенко)

14 червня в районному театрі народної творчості виступали любителі самодіяльного мистецтва села Воздвижівки. Свій концерт вони почали виступом хору вчителів та колгоспників.

Хорошим голосом володіла Ніна Богославська. Великим успіхом користувалось і подружжя Галина і Дмитро Підоріни. Гарне враження на глядачів справило жіноче вокальне тріо у складі Любові Білецької, Євгенії Хохотви і Галини Підоріної.

26 вересня 1959 року трудівники села Успенівки одержали хороший подарунок – відкрито новий, красивий сільський будинок. Він розрахований більше як на 350 чоловік, є робочі кімнати.

На честь відкриття клубу учасники гуртків художньої самодіяльності районного будинку культури побували там і виступили перед трудівниками з першим концертом.

Агітбригада РБК виступає в полі

26 і 27 листопада 1959 року в районному будинку культури пройшов огляд-конкурс художніх самодіяльних колективів міських, сільських, радгоспних і колгоспних клубів, присвячений наступній Декаді української літератури і мистецтва в Москві.

На обласний огляд були визначені: духовий оркестр Верхньотерсянського сільського клубу у складі 15 чоловік під керівництвом Г. Л. Мофи; вокальний жіночий ансамбль народної пісні колгоспу імені Енгельса у складі 27 чоловік під керівництвом І. П.Тура; хор Воздвижівського сільського клубу в складі 35 чоловік під керівництвом Р. В. Холод і Л. Я. Білецької; жіночі вокальні дуети Воздвижівського клубу у складі Р. В. Холод і Л. Я. Білецької та М. І. Донченко і Н. О. Богославської; чоловічий дует районного будинку культури у складі В. М. Куті і О. І. Плиса; солісти-вокалісти: Л. І. Сіриньок – районний будинок культури; Г. М. Зінченко – клуб «Металіст»; М. М.

Солодкий – соло на акордеоні (Гуляйпільська музична школа); виконавці художнього читання: Л. С. Хлібна –Петрівський сільський клуб; І. І. Мітін – Комсомольський сільський клуб; М. І. Донченко – Воздвижівський сільський клуб; танцювальна група районного будинку культури у складі 11 чоловік під керівництвом Г. Ф. Сіріньок.

Всього на обласний огляд-конкурс визначено 96 виконавців художньої самодіяльності району.

Районний огляд-конкурс показав, що значно поліпшилась матеріально-технічна база клубів, умови їх роботи. Створено 46 нових гуртків, до участі в них залучено більше 400 чоловік.

– Про масовість художньої самодіяльності свідчить те, – 5 грудня 1959 року повідомляв завідуючий районним відділом культури М. Діденко, – що в місцевих оглядах-конкурсах брали участь 122 колективи і близько 200 окремих виконавців, а всього до 1800 учасників. У районному огляді-конкурсі – 53 колективи і 68 окремих виконавців, а всього – 637 учасників (без драматичних колективів, огляд яких відбудеться у грудні), що майже у 2 рази більше, ніж брало участь в районному огляді 1954 року.

Районний огляд показав і деякі досягнення в поліпшенні репертуару, його ідейного і художнього рівня, в рості виконавської майстерності.

В районному огляді-конкурсі брало участь 12 хорових колективів. Високу оцінку одержав хор Воздвижівського сільського клубу у складі 35 чоловік під керівництвом вчителів середньої школи тт. Холод та Білецької.

Порадував своїм виступом жіночої вокальний ансамбль колгоспу імені Енгельса у складі 27 учасників (керівник тов. Тур).

Серед кращих – хор медпрацівників (керівник тов. Хорін), Темирівського сільського клубу (тов. Коломоєць), Полтавського сільського клубу (тов. Василенко), Добропільського сільського клубу (тов. Бадарацька), Дорожнянського сільського клубу (тов. Шинкаренко).

Із 6 музичних колективів переможцем вийшов духовий оркестр Верхньотерсянського сільського клубу (керівник тов. Мофа).

В районному огляді брало участь 29 солістів-вокалістів і 46 читців. З великим піднесенням виконували пісні солісти тов. Хлівка (Петрівка), Мітін (Комсомольське), Кутя і Плис (РБК), Донченко і Богуславська (Воздвижівка), Зінченко (клуб «Металіст»), Коваленко і Сіріньок (РБК), Назарова (колгосп імені Ілліча), Волоतो-

ва (Любимівська СШ), соліст на акордеоні тов. Солодкий (музшкола), танцюрист тов. Юрченко (клуб Металіст»). Хорошим був виступ танцювальної групи РБК (керівник тов. Сіріньок).

* * *

У 1960 році розширилася мережа культурно-освітніх установ району. Стали до ладу будинки культури в селі Верхній Терсі, колгоспі «Україна», новий клуб у селі Рівнопіллі і бригадні клуби в колгоспах «Заповіт Леніна», імені Леніна й імені Кірова.

Нові бібліотеки відкрилися в селі Новозлатополі і на виселку імені ХХ-річчя Жовтня.

У 1960 році планувалось у колгоспах району збудувати 7 відкритих кіномайданчиків. У тому ж році повністю виконане завдання по кінофікації колгоспів району.

На початку 1960 року з великим успіхом пройшла в радгоспі «Гуляйпільський» виставка «Дальняя луна» у виконанні учасників місцевого драматичного гуртка, яким керував пенсіонер Іван Іванович Мітін. Вдалим виконанням ролей відзначилися вчителі В. М. Рибалко, В. Р. Тимошова, І. Т. Сергеев та інші. П'єсу подивилось більше 200 чоловік.

За 1959-1960 роки в районі збудовано 12 нових клубів, значно збільшилось бібліотек, літніх кінотеатрів, відкрито 14 нових стаціонарних кіноустановок. Для культосвітніх установ району за цей час придбано немало хорошого культінвентаря, в тому числі більше 3000 театральних крісел, 4 духових і 7 струнних оркестрів, 18 баянів – всього на 400 тисяч карбованців.

За останні два роки в районі утворено 62 нових колективи художньої самодіяльності і на кінець листопада 1960 року їх налічувалося 186, у яких брали участь і розвивали свої здібності близько двох тисяч чоловік.

В місцевих оглядах-конкурсах, що були присвячені Декаді, взяли участь 122 колективи художньої самодіяльності району. А в обласному огляді від нашого району взяли участь 116 чоловік чотирьох колективів, з яких 3 колективи відзначені Дипломами і Почесними грамотами.

– Кращими колективами художньої самодіяльності в районі є, – 12 листопада 1960 року розповідав завідуючий районним відділом культури М. Діденко, – танцювальний колектив районного будинку культури, де керівником т. Сіріньок, хор медичних працівників під

керівництвом т. Хоріна, духовий оркестр села Верхня Терса, яким керує т. Мофа. Найбільш масовою стала художня самодіяльність у клубах колгоспів імені Карла Маркса, імені Ілліча, в селах Воздвижівці і Любимівці.

Силами гуртків художньої самодіяльності для трудящих району 1960 року було влаштовано 400 концертів, а в період польових робіт 12 агіткультбригад організували 122 виступів безпосередньо в польових станах.

Активними учасниками художньої самодіяльності у 1960 році проявили себе робітники заводу сільгоспмашин Іван Зінов, Микола Лютий, Григорій Зінченко, Володимир Чижик. Був тут і свій духовий оркестр.

* * *

15 квітня 1962 року в районному будинку культури відбувся огляд художньої самодіяльності міста Гуляйполя, що передував міжрайонному огляду, який відбувся в м. Пологи 24 квітня поточного року. На сцені виступали хорові, музичні і танцювальні колективи і окремі виконавці – демонстрували майстерність виконання близько 300 чоловік.

З великим задоволенням присутні в залі слухали виступи хороших колективів районного побутового комбінату і взуттєвої фабрики. Обидва вони на сцені вперше, але чудові голоси, висока організованість, злагодженість цих колективів дали підставу стверджувати, що згодом вони займуть одні з перших місць щодо майстерності виконання серед співучих колективів району. Видно, що керівники цих хороших колективів Ріта Соломко і Олексій Плис вклали немало праці і знань для того, щоб донести до глядачів зміст виконуваних пісень і викликати в них почуття великого задоволення.

Високою майстерністю виконання відзначився виступ хору вчителів (керівник Світлана Шопен). Але з найбільшим задоволенням слухали присутні виступ хорового колективу медичних працівників під керівництвом Миколи Хоріна. Хороше враження у глядачів залишили виступи духових оркестрів взуттєвої фабрики (керівник Микола Зінченко) і колгоспу імені Карла Маркса під керівництвом Володимира Квітковського. Особливо приємно звучало у виконанні оркестру карломарксівців попури з українських пісень.

Від усієї душі, дружно і захоплено нагородили присутні аплодисментами технічну робітницю музичної школи Катерину Дерев'янку за чудесно виконані нею пісні.

Високу майстерність у виконанні танців показали робітниця побутового комбінату Таня Маловічко і працівник районного будинку культури Віктор Середа. Велику силу художнього слова продемонстрував робітник промкомбінату Володимир Сірінюк, який виступив з читанням твору Івана Кашпурова «Маяк».

Довго, щиро і захоплено аплодували глядачі працівниці районної контори зв'язку Марії Литвиненко і викладачеві музичної школи Миколі Хоріну за високу майстерність у виконанні ними сценки з опери «Запорожець за Дунаєм» в ролях Одарки і Карася.

Журі огляду присудило першість щодо майстерності виконання хоровому колективу медичних працівників. Високу оцінку журі одержав хоровий колектив вчителів. Обидва ці хори відібрані для участі в міжрайонному огляді.

Право на участь у названому огляді здобули також танцювальний колектив районного будинку культури і окремі виконавці, серед яких Катерина Дерев'янка, Марія Литвиненко, Микола Хорін, Володимир Сірінюк, Валентина Погрібняк, Марія Андрійчук, Василь Кутя, Галина Михайленко.

В грудні 1963 року два дні на сцені Оріхівського районного будинку культури проходив обласний кущовий огляд-конкурс художньої самодіяльності, який, як писала обласна газета «Запорізька правда», «скрасили програму ентузіаста самодіяльності – сім'я

На сцені сім'я Шевченків, 1964 р.

Шевченків із села Любимівки – батько, мати, дочка і син. Хлопчик підтримував цей своєрідний квартет грою на гребінці. Дочка – на баяні. З гітарою вийшла на сцену мати. Батько – з балалайкою. Сім'я виконала пісню «Їхав козак за Дунай» і російську народну пісню «Коробейники».

Вмінням донести до слухача всю красу і чарівність Шевченківського слова відзначився на огляді читець Гуляйпільського будинку культури Володимир Сірінюк.

Високу майстерність продемонстрував танцювальний колектив Гуляйпільського будинку культури. Керує ним Галина Сірінюк. Танцюристи виконали український гопак і танок «На зов гармонії». Щедрими оплесками нагородив зал майстрів танцю».

– Змістовним, цікавим концертом порадував гуляйпільських глядачів новий колектив аматорів, організований недавно при клубі колгоспу «Україна», де завідує т. Плосконос, - 20 червня 1964 року повідомляв директор Гуляйпільського будинку культури Микола Сміюха. – На сцені нашого будинку культури виступали механізатори, тваринники, рільники. Хор вдало виконав пісні «Йде весна над нивами», «Співають комсомольці», «Нам пісня – рідна сестра». Серед любителів художнього слова слід відзначити колгоспного електрика Г. Шульгу, який вдало прочитав гумореску «Бабин могорич».

У 1964 році при районному будинку культури діяла агіткультбригада з 9-10 чоловік (читці, музиканти, танцюристи, солісти). Кожен виступав у двох-трьох жанрах. Літом і восени того року вона зробила більше 20 виїздів і дала 60 концертів на токах, у тракторних бригадах, на фермах.

Готували святкові програми й агіткультбригади, яких у 1965 році в районі було 17. Високої виконавської майстерності досягла агіткультбригада районному будинку культури. Вона зайняла одне з перших місць на обласному заключному огляді-конкурсі самодіяльних колективів.

З успіхом виступали агіткультбригади Долинського, Воздвижівського сільських клубів та колгоспу імені Карла Маркса.

В огляді учнівської художньої самодіяльності, що відбувся у кінці березня 1965 року, взяло участь 17 шкіл. Були представлені жанри багаті тематикою.

Добре виступив районний Будинок піонерів, багаточисельні дружні хори Полтавської школи-інтернату та Полтавської восьми-

річної школи (керівник М. М. Василенко). Серед танцювальних колективів кращими були колективи Темирівської восьмирічної школи та Любимівської СШ.

Кращими читцями стали Надія Савченко (Успенівська СШ), Тетяна Мажаєва (Полтавська восьмирічна школа), Катерина Власенко (Гуляйпільська восьмирічна школа № 10).

Понад 10 років (на 10 листопада 1965 року – Авт.) існував учительський самодіяльний хор міста. Керував ним учитель музичної школи Олексій Іванович Плис. За цей час любителі хорового співу міста почули багато хорових і вокальних пісень у його виконанні. Дружними оплесками нагороджували самодіяльних співаків не тільки гуляйпільці, а й пологівці, оріхівці та трудящі міста Запоріжжя. І кожного разу слухачі щиро дякували за майстерно виконані пісні.

У хорі співало понад 70 вчителів, але кращими активістами і виконавцями виявилися Л. І. Сіриньок, В. М. Кутя, Г. П. Компанієць, В. В. Муравей, Т. П. Шамрай, Л. П. Самойленко, Г. І. Онищенко, Є. М. Ростовцева, К. С. Тарасенко і багато інших.

З кожним виступом підвищувалась майстерність хористів.

Активну участь узяв хоровий колектив у трирічній естафеті культури. Разом з самодіяльними артистами району в концерті-рапорті за перший рік естафети перед обласним оргкомітетом і трудящими Запоріжжя виступили і вчителі, виконавська майстерність, яких заслужила високу оцінку.

* * *

Трирічна естафета культури, присвячена 50-річчю Великого Жовтня, поклала на працівників культури відповідальне завдання – перетворити культосвітні заклади району у справжні центри культурно-масової і виховної роботи.

– Щоб успішно вирішити цю справу, – 4 серпня 1966 року заявляв завідувач районним відділом культури М. Бут, – в першу чергу потрібні кадри. І районний відділ проводить значну роботу з підготовки спеціалістів.

З 117 культармійців, що працювали по селах, 44 мали вищу та середню спеціальну освіту, 23 – навчалися заочно у вищих та середніх спеціальних учбових закладах. Частина працівників була охоплена стаціонарним навчанням.

Працівники районної дирекції кінофікації. 60-ті роки

Наприклад, п'ять чоловік перебували на курсах керівників гуртків художньої самодіяльності при обласному будинку народної творчості, кілька проходили двомісячні курси з підготовки завідуючих клубами. А при районній музичній школі відкриті курси, які готують 13 баяністів, хормейстерів для сільської художньої самодіяльності.

– З цього можна зробити висновок, – підсумовує М. Бут, – що в недалекому майбутньому питання з кадрами буде в основному вирішене.

Значно поживавилася робота колективів художньої самодіяльності на селі після створення в районі міжколгоспної ради культури та мистецтва. Тепер при кожному клубі є баяніст-акомпаніатор, поповнюються інструментом клубні оркестри, шийються костюми на 10 тисяч карбованців для прокатної бази при районному будинку культури.

* * *

16 листопада 1966 року на Гуляйпіллі було відкрито фестиваль самодіяльних колективів, присвячений 50-річчю Радянської влади, а 25 грудня в районному будинку культури відкрився його заключний концерт.

Місцеві концерти-огляди пройшли в 13 сільських клубах, у клубі «Металіст» та районному будинку культури. Фестиваль показав зростання масовості самодіяльного мистецтва. Підвищився ідейно-художній зміст репертуару, піднялась майстерність та сценічна культура виконання.

Напружена, копітка робота була проведена Новозлатопільським (голова Голіздра), Любимівським (Шевченко), Долинським (Бортійчук) та іншими оргкомітетами.

Хорошу підготовку провели також Воздвижівський, Верхньотерсянський, Полтавський сільські клуби.

Добрим словом згадували глядачі виступ хору вчителів Гуляйпільської СШ №1. Вони завоювали право захищати честь району на обласному огляді.

Завжди з хвилюванням слухали глядачі виступи дівочого ансамблю села Новозлатополя (громадський керівник – вчителька місцевої школи М. Я. Шевченко).

– Добре враження залишили виступи Любимівського сільського хору, – повідомляв 29 грудня 1966 року методист районного бу-

динку культури В. Похвальський, – солістів Успенівського сільсько-го клубу Василя Циби і Анатолія Касаткіна, солістки районного будинку культури Вадентини Олійник, солістки Любимівського клубу Галини Кошарної, танцювального тріо (О. Циганенко, В. Акімова, Г. Рибальченко) районного будинку культури, духового оркестру Верхньої Терси, оркестру народних інструментів села Любимівки, хору-ланки з колгоспу імені Кірова.

* * *

*Оркестр народних інструментів Любимівського сільського клубу.
1967 р.*

З 1967 року існував ансамбль патріотичної пісні в міжгосподарській будівельній організації (староста А. Т. Лютий, баяніст В. А. Акуліч). Активними пропагандистами пісенної творчості цього колективу були столяри С. В. Міщенко, М. Г. Пурик, виконроб О. А. Тищенко й інші.

В 1966-1967 роках придбали для будинків культури і клубів району 21 баян, 22 радіоли, 11 магнітофонів, 100 стільців. При районному будинку культури створили прокатну базу костюмів і музикального інвентаря. Самих костюмів придбали на 9000 карбованців, духових оркестрів – на 1200, бандур – на 700 карбованців.

В районному будинку культури працювало 4 методисти по жанрах художньої самодіяльності. Крім цього, музикальна школа Гуляйполя підготувала 24 керівники художньої самодіяльності і баяністів, а також на 6-місячних курсах при будинку народної творчості- 6 осіб.

На 17 жовтня 1967 року в районі не залишилось жодного населеного пункту, де б не було культурноосвітнього закладу – клубу, бібліотеки або червоного кутка. До послуг трудящих міста і сіл району – 18 сільських та 35 колгоспних і бригадних клубів, районний будинок культури. Для колгоспних клубів придбали 25 баянів, 20 радіол, стільки ж магнітофонів, обладнали 5 клубних сцен.

У 1968 році в Гуляйполі налічувалось 8 клубів, у тому числі 1 районний будинок культури, 3 профспілкових («Металіст», на взуттєвій фабриці № 25 і у міжколгоспбуді), 4 колгоспних (по 2 у колгоспах імені Карла Маркса і «Заповіт Леніна»). В них працювало 37 гуртків художньої самодіяльності, в яких брало участь 464 особи.

Агіткультбригада районного будинку культури виступила на обласних оглядах-конкурсах і займала перше місце серед аналогічних колективів області.

У листопаді 1968 року відбувся огляд народних талантів при районному будинку культури. В огляді брали участь 4 духові оркестри (Успенівський, Воздвижівський, Верхньотерсянський будинки культури і Новомиколаївський сільський клуб).

* * *

16 січня 1972 року в приміщенні будинку культури колгоспу «Заповіт Леніна» відбулося свято з нагоди відкриття фестивалю самодіяльного мистецтва, присвяченого 50-річчю утворення Союзу СРСР. В ньому взяли участь мистецькі колективи району, які добились найкращих результатів у першому році дворічки культури, представники громадськості.

З концертом перед присутніми виступили: хор вчителів, заводу лакофарбових виробів та взуттєвої фабрики, вокальні групи міжколгоспного будівельно-монтажного управління, Полтавського сільського будинку культури та села Марфополя, духовий оркестр Любимівського сільського будинку культури, ансамбль баяністів музичної школи, танцювальний колектив Верхньотерсянського сільського будинку культури.

З окремих виконавців добре виступили І. Козицький, Л. Шпитальова, Л. Юрченко, Ю. Глазова (дуєт), Г. Шейко, учениці музичної школи В. Єригіна і О. Цюпкало.

У 1972 році при Комсомольському будинку культури працював драмгурток, з творчим доробком якого знайомі не тільки трудящі району, а й глядачі Києва.

Заводський хор. Кінець 70-х р.

На початку лютого 1976 року відбулися районні збори працівників культосвітніх установ, на яких із доповіддю виступив завідувачий відділом культури В. М. Кутя, в якій були підбиті підсумки роботи культосвітніх закладів району в 1975 році і визначені завдання на 1976 рік. Відзначалось, що в діяльності клубних закладів відчувається певний спад. Зменшилася кількість гуртків художньої самодіяльності, менше аматорів стало відвідувати їх. Одна з причин – відсутність контролю за роботою клубних закладів. Належної уваги не приділялось оркестрам народних інструментів.

На нараді йшлося й про те, що останнім часом розпались хори вчителів і медиків, на експериментальному заводі сільгоспмашин, взуттєвій фабриці і комбінаті побутового обслуговування, в селі Успенівці.

6 лютого 1977 року у приміщенні районного будинку культури відбувся фестиваль військово-патріотичної пісні під девізом «Бережіть мир», присвячений 59-річчю ДТСААФ. Організаторами його були райком комсомолу і районний відділ культури.

У фестивалі взяло участь 12 художніх колективів району.

Глядачам запам'ятався виступ вокально-інструментального ансамблю районного будинку культури.

Приємне враження залишила жіноча вокальна група заводу лакофарбових виробів. Професійну майстерність продемонстрував соліст В. М. Кутя.

Непогано виступив вокально-інструментальний ансамбль колгоспу імені Карла Маркса. Сподобався глядачам виступ лауреата обласного фестивалю комсомольсько-молодіжної пісні вокально-інструментального ансамблю села Воздвижівки.

Виступ аналогічного ансамблю Успенівського будинку культури був композиційно цілісним, на одному творчому диханні. Йому заслужено і гаряче аплодували глядачі.

Непогано виступили малинівці Катерина Духопел (пісня «Матросские ночи») і А. М. Калиниченко («Воспоминание об эскадрилье «Нормандия»), жіноче вокальне тріо.

* * *

На 1 січня 1978 року культосвітню роботу в районі проводили районний будинок культури, 17 сільських будинків культури, 3 сільських і 29 бригадних клубів, 42 кінопересувки, районний і три сільських історичних краєзнавчих музеїв на громадських засадах. У

самому місті Гуляйполі для культурного відпочинку мали 5 будинків культури, 4 клуби, новий кінотеатр на 440 місць. У гуртках художньої самодіяльності брало участь 800 чоловік.

На I Всесоюзному фестивалі народної творчості 10 колективів художньої самодіяльності нагороджені Дипломами I, II і III ступеня.

12 квітня 1978 року районна газета повідомляла:

– Затихли останні акорди музики. Та в серці продовжує жити світла радість від пісні, що злетіла зі сцени районного будинку культури, в якому відбувся огляд художньої самодіяльності учнів середніх шкіл району, присвячений 60-річчю комсомолу.

На відміну від попередніх, нинішній огляд показав зростлу масовість і майстерність учасників художньої самодіяльності, засвідчив, як говориться в постанові ЦК КПРС «Про заходи до подальшого розвитку самодіяльної художньої творчості», що «масова участь робітників, колгоспників, інтелігенції, студентської, учнівської і армійської молоді в художній творчості є характерною рисою соціалістичного способу життя, яскравим проявом духовного багатства радянського народу».

Знайомство з учасниками художньої самодіяльності стало справжнім святом. Та як не радіти серцю, коли у школах почали приділяти серйозну увагу розвитку учнівської художньої самодіяльності.

Приємно було слухати хор Полтавської школи-інтернату, в якому впевнено подавали голоси хлопці-старшокласники. Але найвищу майстерність показали хори Успенівської та першої міської середніх шкіл. Серед вокальних груп заслуговують похвали учні 6-А класу з СШ № 1 та дівчата з Полтавської середньої школи. Журі відзначило роботу художнього керівника Полтавської СШ В. М. Глуценка. На огляді непогано виступили солісти, третьокласник з СШ № 2 Юрій Зінченко з піднесенням проспівав пісню «Погоня». Не залишилось байдужих у залі і до виступів солістів хорів Марини Тарабанової (Комсомольська СШ), Івана Олексина, Валентини Яковенко, Таміли Грицак (Успенівська СШ), котрі натхненно виконали свої партії у піснях «Если с другом вышел в путь» та «Сьогодні – радянські діти, завтра – радянський народ». Дзвінкоголосими солістами виявили себе і Василь Пономаренко (Полтавська школа-інтернат) та Тетяна Дудка (Полтавська СШ), котрі привезли на конкурс пісні «Не растануть с комсомолом», «Звёзды 19-го года».

Серед декламаторів кращими визнано Любов Ніколаєнко (СШ № 3), Тетяну Крутько (Комсомольське), Олену Жовніренко (СШ № 4). Вони продемонстрували непогану техніку у виконанні віршів. Всіляких похвал заслуговує і участь у конкурсі читців Олександра Кеди (Полтавська школа-інтернат).

Цього року на огляді було більше танцювальних колективів. Крім інших виступили танцюристи з Любимівки і Комсомольського. Непогано виконали закарпатський народний танець учні СШ № 3. Відрадно, що воздвиживці привезли на огляд бальні танці.

На початку червня 1978 року багато трудящих м. Запоріжжя зібралось у центральному парку культури і відпочинку Дубовий гай, щоб послухати виступи художньої самодіяльності Гуляйпільського району.

Творчий звіт-концерт відкрився виступом хорового колективу райпобуткомбінату (художній керівник І. Плис, концертмейстер С. Вовк).

Гарно оцінили глядачі українську народну пісню «Несе Галя воду» та пісню «В земле наши корни» Пахмутової на слова Добронравова.

З низкою українських народних і естрадних пісень познайомив запоріжців вокально-інструментальний ансамбль «Мелодія» (художній керівник М. Ольховатський) Воздвиживського будинку культури. – «Ой чий то кінь стоїть», «Піду горами», «Улыбнись Франсуа».

Популярністю у глядачів завжди користувалася солістка з Темирівки Є. Матющенко. Так було і цього разу. Палкі оплески слухачів – заслужена нагорода аматорці за подаровані нею пісні «Как не любить мне эту землю» Левашова з кінофільму «Селяни» і «Снега России» Успенського і Горіна з кінофільму «Місія в Кабулі».

З такою ж теплотою присутні прийняли й інших солістів: В. Кутю (м. Гуляйполя), В. Гармаша (з Приютного), а також майстра художнього слова С. Лаврентєва.

Приємне враження залишили й жіноча вокальна група Полтавського будинку культури (художній керівник В. Глущенко), вокально-інструментальний ансамбль Новозлатопільського будинку культури, танцюристи із Верхньої Терси, солісти Н. Савіна (Новозлатополь), Т. Дудка (Полтавка) і В. Шелков (Верхня Терса).

* * *

На 1 січня 1979 року в установах культури району працювало 125 колективів художньої самодіяльності.

30 січня 1979 року в районному будинку культури відбулася нарада працівників культосвітніх закладів. На неї запрошувались го-

лови виконкомів сільських рад, секретарі партійних і комсомольських організацій від підприємств і установ.

З доповіддю про підсумки роботи в 1978 році і завдання закладів культури на 1979 рік виступив завідуючий районним відділом культури О. Г. Кучеренко.

В минулому році вся діяльність культосвітніх закладів, говорив доповідач, була спрямовано на удосконалення засобів, форм і методів роботи з культурного обслуговування сільських трудівників. Культпрацівники допомагали у веденні соціалістичного змагання, обслуговували трудівників полів і ферм. Добре проводилася культурно-масова робота Воздвижівським, Верхньотерсянським, Полтавським, Темирівським будинками культури.

Масових заходів в районі проведено 1141. Але кількість глядачів зменшилась.

На території району було 5 музеїв і 1 атеїстична кімната на громадських засадах.

На нараді йшла серйозна і принципова розмова про підготовку кадрів для культосвітніх закладів. Підприємствам у цьому питанні треба брати приклад з колгоспу імені Леніна, де керівники гуртків художньої самодіяльності працюють за рахунок господарства.

У 1979 році в закладах культури району проведено 1527 лекцій і доповідей, 413 тематичних вечорів, 183 усні журнали, 79 читацьких конференцій, 68 театралізованих вистав, 297 заходів для дітей.

Змістовно, на високому рівні пройшли показові свята: першої борозни в колгоспі імені Леніна, проводи на жнива в колгоспі імені Дзержинського, свято врожаю в колгоспі «Заповіт Леніна».

Справжнє життя вирувало в культосвітніх закладах Воздвижівки і Новозлатополя.

В 1979 році в огляді художньої самодіяльності взяли участь 763 аматори сцени. В кущовому огляді наш район представляли 18 колективів. На заключний обласний огляд пройшли вокально-інструментальний ансамбль Воздвижівського і хор Верхньотерсянського будинків культури.

Переможцями соціалістичного змагання закладів культури у звітному році стали колективи Новозлатопільської бібліотеки і Новозлатопільського будинку культури. Їм вручені вимпели і грамоти.

Гуляйпільські аматори сцени взяли активну участь в огляді творчих досягнень сільської художньої самодіяльності республіки, присвяченому 325-річчю воз'єднання України з Росією. Творчий до-

Вокальна група райпобуткомбінату (аккомпаніатор О. М. Онищенко)

робок кращих колективів гідно оцінено журі обласної організаційної комісії.

Диплома першого ступеня удостоєні вокально-інструментальний ансамбль «Мелодія» (керівник М. Л. Ольховатський) Воздвижівського сільського будинку культури і хоровий колектив (керівник Б. Й. Бурбура) Верхньотерсянського будинку культури.

Дипломами другого ступеня відзначено солістів В. Савенка, В. Коростильова, В. Шелкова з клубу експериментального заводу сільгоспмашин і Є. Матющенко з Темирівки, дует у складі В. Савенка і В. Коростильова, вокальне тріо у складі В. Мамонтової, Г. Шаповал і О. Лютого та вокальний ансамбль (керівник М. Дудка) з клубу експериментального заводу сільгоспмашин, жіночий вокальний ансамбль (керівник С. Вовк) СШ №1, вокальний ансамбль (керівник І. Плис) заводу лакофарбових виробів, чоловічий вокальний ансамбль (керівник В. Акулічев) міжгосподарської будівельної організації, жіноче вокальне тріо у складі Д. Шинкаренко, Н. Косенової і Г. Литвинової з міської дитячої музичної школи, жіночий вокальний ансамбль і хор (керівник А. Мозуль) Ново-златопільського сільського будинку культури, колективи духових оркестрів Малинівського сільського будинку культури (керівник А. Калиниченко) і районного будинку культури (керівник С. Лиско).

Дипломами третього ступеня нагороджено читця В. Куторницького з Комсомольського сільського будинку культури, вокальні дуети у складі Л. Рябко і В. Колісник з райзаготконтори, В. Білої і Н. Глущенко та вокальний ансамбль (керівник В. Глущенко) Полтавського сільського будинку культури, вокальний ансамбль (керівник А. Калиниченко) Малинівського сільського будинку культури, вокально-інструментальний ансамбль (керівник М. Минка) Ново-златопільського сільського будинку культури, хор (керівник М. Віницький) Долинського сільського будинку культури і драматичний колектив (керівник І. Омесь) Кмсомольського будинку культури.

На районній нараді культпрацівників, яка відбулася в середині лютого 1980 року, виконуюча обов'язки заввідділом культури Л. М. Воронкова відзначала, що рік у рік поліпшується культурне обслуговування трудящих району. У 1980 році працювало 45 клубних закладів, 65 бібліотек, 4 музичні школи, 5 музеїв. Концерти, лекції, книги, фільми прилучають людей до духовних цінностей і знань.

У 1980 році в районі працювало 156 колективів художньої самодіяльності, в різних гуртках брали участь понад дві тисячі аматорів.

На початку червня 1981 року виконком районної ради народних депутатів обговорив питання «Про роботу відділу культури і культосвітніх закладів району з впровадження нових обрядів». З інформацією виступив завідуючий відділом Ю. П. Івченко.

* * *

– В кінці лютого в будинку культури колгоспу «Заповіт Леніна» пройшов районний огляд-конкурс радянської патріотичної пісні, – у 1982 році розповідав завідуючий районним відділом культури Ю. П. Івченко. – Згідно з положенням в ньому брали участь колективи художньої самодіяльності та окремі виконавці.

На конкурс допускалися твори громадянської та ліричної тематики. Всього в ньому взяли участь 15 колективів, більшість яких представили аматори сцени сільських клубів і будинків культури.

Приємно відзначити, що в огляд влилися нові колективи – вокальні групи доярок колгоспів «Україна» й імені Ілліча, вокальні жіночі групи змішторгу, райпобуткомбінату, хор та окремі виконавці взутвевої фабрики. Добре сприймалися виступи школярів-домристів Гуляйпільської музичної школи Андрія Посохіна і Юрія Шматька, духового оркестру з Малинівки.

Хорошу виконавську майстерність показали солісти з Темирівки В. Кравченко і Т. Лісовська, вокальна група механізаторів із Полтавки, солістка із Новозлатополя Н. Савіна. Підвищилась майстерність вокально-інструментальних ансамблів з Успенівки (керівник Василенко) і районного будинку культури (В. Сухобок).

– Хочеться відзначити, – продовжував Ю. П. Івченко, – жіночу вокальну групу доярок колгоспу імені Ілліча. Колектив молодий, за порівняно короткий строк він підготував нову тематичну програму і вийшов переможцем на зональному огляді в селі Успенівці. В цьому велика заслуга і запрошеного із Темирівки керівника групи І. М. Кравченка, і секретаря парторганізації Н. Л. Биковської.

Переможцями районного огляду-конкурсу стали також чоловіча вокальна група міжгосподарської будівельної організації (керівник В. А. Акулічев), вокальна жіноча група змішторгу (А. В. Зуйченко), вокальна жіноча група райпобуткомбінату (Н. А. Бурбура), ансамбль «Надія» колгоспу «Україна», духовий оркестр з Малинівки (А. М. Калиниченко) і солістка з Новозлатополя Н. Савіна.

Активними учасниками художньої самодіяльності експериментального заводу сільгоспмашин у 80-х роках зарекомендували себе Валентина Мамонтова і Галина Шаповал. Співали вони у парі не один рік. Встигли полюбитись глядачам не тільки на районній сцені – часто з іншими аматорами виступали перед сільськими трудівниками.

– Ще в перші дні роботи художнім керівником на підприємстві (а було це в 1976 році), – розповідав у березні 1982 року М. Г. Дудка, – я помітив м'який альт Валентини і ніжне сопрано Галини. Вони вирізнялися з-поміж інших учасників художньої самодіяльності природною чистотою співу, майстерністю виконання. Спробував об'єднати їхні голоси. Ось тоді й народився вокальний дует. Трудівниці по-справжньому захоплюються піснею, охоче відвідують репетиції, поповнюють свій репертуар новими гарними творами.

– Любов до пісні, – сказала при зустрічі Валентина Петрівна, – дісталася мені у спадок. Досі з приємним смутком і радістю згадую вечори дитинства і юності, коли ми всією родиною брали до рук музичні інструменти – гітару, баян, балалайку, мандоліну – і тісно ставало в хаті чудовим українським пісням.

Та не лише в сімейному колі звучав інструментальний ансамбль родини Шевченків. Виступав він на всіх районних концертах художньої самодіяльності, не раз брав участь у обласних конкурсах. Пощастило побувати і на республіканському огляді самодіяльних митців.

Відтак і не розлучається з піснею Валентина Петрівна. Вдень на роботі (працювала старшим інженером відділу праці і зарплати), а у визначені вечори – репетиції, потім – концерти. А вдома, як і в кожній жінки, теж турбот вистачає. Лише другокласнику Сашкові, скільки їх треба було віддати.

У Галини Дмитрівни, терміста малих серій, турбот не менше.

– Я не уявляю, – говорить Галина Дмитрівна, – як можна жити без пісні, взагалі без музики. Для мене (та й для Валі теж) – це невід'ємна частина життя. Скільки себе пам'ятаю, завжди співала. Навіть, якщо тяжко було на душі. Ті пісні, які найбільш подобались, записувала до свого пісенника. Потім линули вони зі сцени...

Районний огляд учнівської художньої самодіяльності, який проішов у квітні 1982 року, присвячувався 60-річчю утворення СРСР та 60-річчю Всесоюзної піонерської організації.

Журі відзначило високий рівень виконавської майстерності колективу художньої самодіяльності Малинівської восьмирічної школи (керівник А. М. Калиниченко). У виконанні хору на два голоси прозвучали пісні «Червоний галстук» Кармінського і «Старий барабанщик» Томіна.

Вокальна група співала пісні на три голоси. Репертуар цього колективу відповідав тематиці огляду, віковим особливостям учнів і виконувався на високому естетично-художньому рівні. Учасники художньої самодіяльності мали єдину форму, хоровий колектив визнано переможцем огляду і відзначено грамотою райвно.

Приємне враження справив на журі та глядачів виступ самодіяльного колективу Залізничної восьмирічної школи (керівник Л. І. Нестеренко), особливо хор жовтенят. У цій школі значну роботу з підготовки до огляду провели учні Анатолій Азаров і Сергій Білий.

Різножанровим був і виступ учнів Успенівської восьмирічної школи. Хор відмінно виконав «Пісню про хлопчика з Керчі» Ковальова. І в цьому велика заслуга соліста Олександра Гергеця.

Зі знанням справи роль акомпаніатора виконали учні Новозлатопільської восьмирічної школи Сергій Савін та Сергій Гоголь. Кращим виконавцем музичних творів стала Таня Ігнатович (Приютненська восьмирічна школа), яка виконала «Старовинну французьку пісню» Чайковського на піаніно.

Серед читців переможцями визнано учнів Гуляйпільської СШ № 4 Олену Жовніренко і Григорія Артюха, Полтавської СШ Валентину Плотку.

Кращими танцювальними колективами журі назвало колективи Новозлатопільської восьмирічної («Український гопак»), Комсомольської («Веселий козачок»), Гуляйпільської першої та Воздвижівської («Гуцульський танець») середніх шкіл.

21 жовтня 1982 року розповідала Н. Л. Биковська:

– Новомиколаївський сільський будинок культури очолює Галина Степанівна Ілієнко. За фахом вона агроном. Працювала в тутешньому колгоспі імені Ілліча. Та керівництво господарства, виконком

сільської ради, помітивши у характері молоді жінки енергійну вдачу, завзятість, постійний неспокій – риси, притаманні культпрацівникові, – запропонували їй посаду директора будинку культури.

– Розумієш, Галю, – треба, – сказали їй тоді у сільраді. – Розвиток художньої самодіяльності на селі – це справа державної ваги. Думаємо, що ти справишся.

З агронома перекваліфікуватись на культпрацівника зовсім не легко. Тим більше, що з районного будинку культури – методичного центру – чекати дієвої підтримки було марною справою. З новим директором ділилася досвідом завідувач бібліотекою Т. М. Лапко, постійно допомагали усім необхідним парторг господарства Н. Л. Биковська, секретар комсомольської організації М. Левченко.

Минув рік копіткої роботи. Звичайно в діяльності закладу є ще недоліки. Значною мірою вони викликані відсутністю постійного художнього керівника: його обов'язки виконує на половину ставки викладач Успенівської музичної школи М. А. Василенко. Але те, що тут діють гуртки (драматичний, художнього читання), вокально-інструментальний ансамбль, відома вже в районі вокальна група дюжок, свідчить: двері будинку культури завжди відкриті. Протягом року в ньому відбулися урочисті вечори, присвячені визначним датам, тематичні вечори відпочинку «Моя улюблена робота», «Человек красив и славен трудом», дитячий ранок «Хай завжди буде сонце», вечори запитань і відповідей «Медицина проти релігії», на суспільно-політичні теми, чимало бесід, а також лекцій, прочитаних членами первинної організації товариства «Знання».

Як і в кожному сільському будинку культури, тут увійшли в традицію нові радянські обряди – урочисті реєстрації шлюбу, новонароджених, проводи юнаків до лав Радянської Армії.

У серпні працівники тваринницьких ферм, механізатори радо вітали учасників художньої самодіяльності, які виступали перед ними з хорощим концертом.

Готуються в закладі й до зустрічі ювілею СРСР. Немало жителів села були слухачами читацької конференції «Союз нерушимий республік вільних», усного журналу «Цвіте Україна під сонцем братерства», подивились тематичний вечір «Дружба народів нам силу дає».

Минулої суботи в будинку культури відбулися урочисті проводи юнаків на службу в армію, а вчора тут вшановували тваринників району – передовиків соціалістичного змагання на честь 60-річ-

лективів славився народний самодіяльний хор «Вольниця» (керівник Бурбура Б.), Комсомольський народний хор «Світанок» (керівник Лопухіна О.), фольклорні ансамблі: Петрівського (керівник О. Онищенко), Полтавського (керівник В. Глущенко), Новомиkolaївського (керівник М. Хорішко), Воздвижівського (керівник Л. Ольховатська), Дорожнянського (керівник Л. Гура), Долинського (керівник Г. Губар), Малинівського (керівник В. Шинкаренко) – це ті, кому не байдужа доля народної пісні. Майже 20 років радує як нагородою, так і патріотичною піснею глядачів району, області хор ветеранів війни та праці районного Будинку культури (керівник Л.І. Сіриньок, а з 1987 року – Кобзей В.С.).

Шанують земляки Комсомольський народний драматичний колектив (першим керівником був І. Т. Сергєєв, потім – І. М. Омесь, а з 1986 року – Куторницький В. Д.). в 1999 році колективу виповнилось 50 років.

Народний колектив районного Будинку культури «Тест» працює з 1987 року (перший керівник М. Біленко, нині А. Джурко).

Багатий на таланти наш Гуляйпільський край. Гуляйпільці пам'ятають чудові колективи художньої самодіяльності різних років. Голоси окремих виконавців і сьогодні звучать в пам'яті багатьох. Серед них Матющенко Є. Х. (с. Темирівка), Симоненко Є. (с. Любимівка), дуети Куті В. М. і Плиса О. І. (музична школа), Мамонтової В. П. і Шаповал Г. Д. (завод «Сільмаш»), тріо – Бурбура Н. А., Рябко Л. І., Азарової Н. М. Багата історія в духового оркестру районного будинку культури (керівник в 80-і роки Мішаєв В.Г.). На рахунок у працівників культури різноманітні заходи.

Особливо улюбленим місцем відпочинку жителів району є культурно – спортивний комплекс «Сучасник». Збудований за участю сільськогосподарських та промислових підприємств району він гостинно відкрив свої двері у 1986 році. У ньому розміщені районний Будинок культури, дитяча школа мистецтв, бібліотека з читальним залом на 40 місць, дитячо-юнацький клуб фізичної підготовки, 2 великих глядацьких зали на 600 і 200 місць та кафе.

Часті гості в місті були артисти із різних міст України, Білорусії, Молдови та інші. На сцені Будинку культури виступали народні артисти України Ада Роговцева і Василь Зінкевич, Ауріка Ротару і Людмила Сенчина, Запорізький драматичний театр імені Щорса та інші. Не гаснуть вогні в «Сучаснику», поспішають і в будні, і в святкові дні до нього люди. А заслуга в цьому – плідна робота

*Хор ветеранів війни і праці
(керівник А. І. Онищенко, хормейстер О. М. Онищенко)*

творчих працівників Кикош І. М. (методист), Сабіашвілі Л. В. (керівник хореографічного ансамблю «Провокація»), Геньба Л. Г. (поетеса, член Національної спілки письменників України), Бекірова Т. В. (місцевий композитор, випускниця музичної школи). Господаркою БК працювала компетентна, енергійна Волошина О. О.

Відкриття КСК в с. Червоному. 1983 р.

2 лютого 1983 року було утворено самодіяльний хор районного будинку культури (керівник Б. Й. Бурбура). У жовтні 1983 року на торжестві, присвяченому відкриттю Всесоюзного огляду самодіяльної художньої творчості (він тривав з жовтня 1983 року до травня 1985 року), констатувалось, що в районі в гуртках художньої самодіяльності брало участь 2398 чоловік. Це – робітники, колгоспники, службовці й учні.

Відмінниками культосвітньої роботи були Воздвижівський, Полтавський, Верхньотерсянський, Темирівський, Новомиколаївський і Любимівський сільські будинки культури. Район гордився працівниками культурної ниви, учасниками художньої самодіяльності: Василем Кутею – директором дитячої музичної школи, Іриною Кикош – методистом театрального жанру при РБК, Богданом Бурбурою і Василем Мішаєвим – директорами Верхньотерсянської і Новозлатопільської дитячих музичних шкіл, хоровими акомпаніаторами Валерієм Шингуром і Сергієм Вовком, керівниками худож-

ньої самодіяльності дитсадка № 5 Анатолієм Зуйченком, експериментального заводу сільгоспмашин Миколою Дудкою, директорами і художніми керівниками сільських будинків культури Іваном Баленком, Миколою Ольховатським, Миколою Домашенком, Володимиром Глущенком, учасниками хору РБК, вокальних груп змішторгу, райспоживтовариства, експериментального заводу сільгоспмашин, фольклорною групою ложкарів з Верхньої Терси.

* * *

У 1984 році великим успіхом користувалися у трудящих виступи учасників художньої самодіяльності села Червоного Ганни Іванівни Бургер, Анатолія Миколайовича Полянського та Любові Василівни Бабич. У їхньому виконанні звучали сучасні та українські народні пісні.

У листопаді 1984 року в районному Будинку піонерів відбувся творчий звіт хорового колективу Запорізького музичного відділення Української РСР при Гуляйпільському будинку культури, присвячений 40-річчю перемоги радянського народу над нацистами.

Прийняти звіт колективу прибули заступник начальника творчого відділу республіканського правління музичного товариства УРСР А. Г. Нещотна, заступник голови правління Запорізького обласного відділення музичного товариства УРСР О. Ф. Грінченко, відповідальний секретар і член цього ж правління Л. М. Погрібняк та Л. М. Дудка.

...Повільно відкривається сцена і зал вибухає оплесками. 41 учасник хору готовий до звіту. Оголошується перший номер. Помах рук диригента хору Б. Й. Бурбури і велично полилася пісня композитора Пашкевича.

Майстерно, на високому художньому рівні були виконані «Дума про землю» Верменича, «Хліб – всьому голова» Кудріна, «Над окошком місяць» Попова, українські народні пісні «А калина – не верба», «На вулиці музиченька грає» та інші.

Затих останній акорд баяна і на сцену піднялися слухачі, щоб особисто висловити подяку, вручити квіти, потиснути руки учасникам хору. Проте, що творчий звіт пройшов успішно, з великим успіхом, свідчили тривалі оплески і скандування «Молодці».

Ось що сказав про хоровий колектив О. Ф. Грінченко:

– Спасибі вам, гуляйпільці, за те, що робите добру і корисну справу, що у вас існує такий хоровий колектив, є прекрасні музичні керівники. Щастя вам і подальших успіхів на культурній ниві.

Від імені бюро райкому партії, виконкому районної ради народних депутатів учасників хору тепло привітав з успіхом і побажав всього найкращого заступник голови райвиконкому Б. Г. Камінський.

18 грудня 1984 року розповідала завідувача районним відділом культури Г. Ф. Сіріньок:

– Минулого місяця в районі пройшли кущові, районний і заключний огляди самодіяльних колективів та окремих виконавців. Вони показали перш за все творчий ріст колективів. Ось взяти хоча б село Полтавку. Тут створено хор (художній керівник В. М. Глущенко), дитячий духовий оркестр, є читці, солісти, дуєт.

На комбікормовому заводі виникли вокальна група (художній керівник В. М. Лисота), дуєти. У Новозлатопільському сільському будинку культури стали працювати драматичний і танцювальний колективи, колектив сучасного бального танцю. У Любимівці також створено хор (художній керівник А. О. Долгова), учасниками якого були секретар парторганізації тамтешнього колгоспу імені Калініна і голова виконкому сільської ради. Заслужують тут на увагу вокальна група, танцювальний колектив, радує глядачів читець Федір Дядюн.

Треба відзначити високу виконавську майстерність самодіяльних митців ремонтно-механічного заводу, сирзаводу, заводу лакофарбових виробів.

Переможці кущових оглядів, що взяли участь у заключному концерті звітували нещодавно на обласному кущовому огляді, який відбувся у Новомиколаївці. Журі відзначило виступ наших учасників художньої самодіяльності. Хор ветеранів війни і праці (художній керівник Л. І. Сіріньок, акомпаніатор В. М. Шингур), хор (Б. Й. Бурбура, А. В. Зуйченко) і духовий оркестр (В. Г. Мішаєв) районного будинку культури, оркестр народних інструментів (С. К. Вовк) ремонтно-механічного заводу, вокальна група і дуєт у складі Н. Азарової й Л. Рябко (художній керівник І. В. Плис) заводу лакофарбових виробів, скрипачка С. Чмеренко і акомпаніатор О. Гавриленко – викладачі дитячої музичної школи, а також соліст викладач СШ № 1 Л. Сіріньок представлятимуть самодіяльну творчість нашого району на заключному концерті «Запорізька веселка-85», що відбудеться навесні наступного року в місті Запоріжжі.

Вокальна група райспоживтовариства. 1985 р.

*
*
*

5 жовтня 1985 року хвалилася директор районного будинку культури Н. І. Дідовець:

– Мої земляки – гуляйпільці вміють не тільки вирощувати гарні врожаї сільськогосподарських культур, добиватися високих показників у роботі біля верстатів на промислових підприємствах. А й змістовно, цікаво відпочивати після напруженого дня.

У місті до їх послуг 2 будинки культури, 4 клуби, кінотеатр «Космос» і Будинок піонерів, 23 бібліотеки з книжковим фондом понад 200 тисяч примірників, краєзнавчий музей. Якщо є бажання, йди займайся в гуртках художньої самодіяльності, де кожного охоче приймуть.

Любов до пісні, до прекрасного приводить вечорами не один десяток гуляйпільців на репетицію хору, що працює при районному будинку культури. Лише теплі слова вдячності чують і учасники хору ветеранів війни і праці.

Юних моїх земляків гостинно запрошує дитяча музична школа, де під керівництвом В. М. Куті – активного учасника художньої самодіяльності – зібрався висококваліфікований колектив.

Добра слава в місті йде й про вокальні жіночі групи заводу лакофарбових виробів, міськторгу, взуттєвої фабрики, сирзаводу, чолівічу міжгосподарської будівельної організації та інші.

Під керівництвом досвідчених культармійців удосконалюються зміст, форми і методи культурно-освітньої роботи. Традиційними стали звіти трудових колективів на центральній площі міста про хід виконання планів і соціалістичних зобов'язань. Вони завершуються виступами учасників художньої самодіяльності.

В поточному році впроваджується нова форма свята під девізом «Святе, як хліб, село моє». Воно виховує почуття патріотизму, любові до рідного краю, сприяє дальшій мобілізації трудящих, всього населення на високопродуктивну працю.

Великою популярністю серед населення міста користуються театралізовані свята.

Значно зміниться база ведення культурно-освітньої роботи, коли в місті завершиться спорудження культурно-спортивного комплексу. Тому у зведенні його беруть найактивнішу участь всі гуляйпільці.

**Танцювальний колектив РБК
(керівник С. І. Шрамко)**

У 1989 році при районному будинку культури функціонувало 19 колективів художньої самодіяльності, в тому числі 4 музичні (36 учасників), 3 хорові (74 учасники), стільки ж хореографічних (90 учасників), а також технічний (фотокіномистецтво), крою та шиття і група здоров'я (40 чоловік). Всього при РБК займалося понад 300 чоловік.

Духовий оркестр с. Успенівки (керівник Г. Ф. Горпинич). 1988 р.

З вересня того ж року почали діяти фольклорний колектив, іноземних мов та аеробіки. З липня почала роботу дитяча дискотека.

У березні 1990 року в країні тривав третій Всесоюзний фестиваль народної творчості під девізом «Творчість народу – оновленій країні».

24 березня в КСК «Сучасник» проходило свято День народної творчості. У фойє увазі присутніх була запропонована виставка народної творчості. Тут представили свої твори килимарі, в'язальниці, вишивальниці. Серед них О. І. Рогозна, Г. А. Гоголь, М. М. Пахар, Ф. М. Бикова, А. Ф. Григоренко, Г. Н. Браженко, Н. П. Григоренко з колгоспу «Перемога».

На святі-концерті виступили вокально-інструментальний ансамбль районного будинку культури, колектив фольклорної групи з Воздвижівки, звідти ж і вокальний ансамбль і солістка Н. Кисіль, дуєт у складі Надії Азарової і Любові Рябко із заводу лакофарбових

**Вокально-інструментальний ансамбль із Успенівки
(керівник В. Ф. Циб – сидить справа)**

виробів, а також тріо, до якого входили дві названі співачки і Любов Черкунова, жіноча вокальна група «Радуга».

Найбільший успіх випав на долю самодіяльних артистів із села Комсомольського, де художнім керівником Борис Лопухін (за трудові успіхи його портрет занесено на районну Дошку пошани). Перед гуляйпільцями виступали хор, квартет ветеранів і соліст – головний агроном радгоспу Анатолій Вороний.

Присутні щедро нагороджували оплесками бандуристку Зінаїду Зіненко з Верхньої Терси, солістку Євдокію Матющенко з Темирівки, Жанну Сафронову з Приютного, дует у складі Таміли Губар і Анни Бургер з Червоного, фольклорний ансамбль з Петрівки, народний хор районного будинку культури.

На обласний тур народної творчості були означені воздвижівці, приютненці, аматори з Комсомольського, новозлатопільці, петрівці, верхньотерсянці, народний хор і дитячий вокально-інструментальний ансамбль районного Будинку культури.

У вересні 1990 року відбувся великий концерт народної музики, в якому взяли участь провідні фольклорні колективи району. Присутні на святі особливо щиро дякували одному з найстаріших

пісенних колективів – з Воздвижівки, який очолювала Н. Г Приходько.

В його складі – літні люди, для яких пісня впродовж усього життя була добрим супутником і порадиником. За душу брали виконані ними народні пісні «Котилася ясна зоря з неба», «Ой, казала баба діду», «А я вчора у куми і сьогодні у куми».

Змістовним був репертуар також у любимівців (керівник М. Велічко), пісні «Ой поросло жито», «Із-за гір», «Біля калини», «Не вийтеся, чайки», петрівців (Н. М. Пшик, «Чи ж я не хазяйка», «Ой, музики мої»).

Добре виступили й самодіяльні артисти з Полтави («Віночок українські народних пісень» у супроводі оркестру народних інструментів), Верхньої Терси (молдавський танець «Хора»), Новомиколаївки (оркестр народних інструментів – «Гопак», «Українська полька», «Циганочка»).

Творче змагання аматорів сцени вирувало і біля КСК «Сучасник». Тут дарували присутнім своє мистецтво вокально-інструментальний ансамбль експериментального заводу сільгоспмашин, хор райлікарні, тріо РБК у складі Ірини Борщ, Наталії Павелько, Валентини Міщенко, соліст Олександр Соловей, декламаторка Світлана Скрипниченко («Балада про матір»), драмгуртківці з колгоспу «Заповіт Леніна» (М. П. Васильєва і Л. Г. Куц, сценка про голову сільради).

* * *

В квітні 1991 року відбулася районна нарада культармійців, на якій з доповіддю «Про підсумки роботи закладів культури району в 1990 році і завдання на 1991 рік» виступив завідуючий райвідділом В. М. Шингур.

Учасники наради назвали проблеми, які турбують, серед них – забезпечення вогнищ культури кваліфікованими кадрами, якісна їх підготовка.

– У холодному, непривітному закладі культури годі сподіватися на масові заходи. А в багатьох будинках культури, бібліотеках холодно. Вони не опалюються. Час вимагає спорудження нових закладів культури в Успенівці, Новозлатополі, Комсомольському, Добропіллі.

На нараді відзначали, що керівники господарств у Темирівці, Полтавці, Новомиколаївці уболівають за стан культури, вони зацікавлені в тому, щоб їх трудівники змогли змістовно відпочивати.

Фольклорна група з Успенівки (керівник М. І. Дерев'яно)

Ансамбль «Вишенька» в м. Хмельницькому. 1993 р.

Говорили учасники наради й про те, що почастишали випадки формального проведення заходів.

– А у Воздвижівці, коли ми відкривали клуб-кафе, – розповідав директор будинку культури М. Л. Ольховатський, – просто бракувало місць для відвідувачів.

Час диктує, що необхідно шукати нові форми роботи, наголошували учасники наради.

На нараді оголосили, що переможцями змагання за кращу постановку культурно-освітньої роботи в районі в 1990 році стали колективи Комсомольського будинку культури і Воздвижівського філіялу-бібліотеки, на другому місці – Полтавського будинку культури і Червоненського філіялу-бібліотеки, на третьому – Новомиколаївського будинку культури і Любимівського філіялу-бібліотеки.

* * *

26 жовтня 1991 року в КСК «Сучасник» пройшло свято хорової пісні «Веселковий заспів». У ньому взяли участь народний хор районного будинку культури, народний самодіяльний хор з Комсомольського, тріо з Воздвижівки, заводу лакофарбових виробів (Гуляйпільський район), а також кращі хорові колективи Куйбишевського, Якимівського, Пологівського, Запорізького районів, міста Токмака. Спонсором виступив Запорізький обласний науково-методичний центр культосвітньої роботи та народної творчості.

На святі демонстрували свою майстерність народний самодіяльний хор з Куйбишевого, Розумівки із Запорізького району, а також аматори театрального колективу Гуляйпільського районного будинку культури. На сцену запрошувалися учасниці хорових колективів Якимівського та Гуляйпільського районів Надія Федорівна Хунуш та Ганна Максимівна Горобець, яких приютні на святі тепло привітали з днем народження, та самодіяльний хор Давидівського сільського будинку культури Якимівського району, який поздоровили з присвоєнням йому звання «народний самодіяльний».

На святі розігрувалися призи на краще знання українських народних пісень. Призи одержали і представники нашого району. Зокрема, народному хору Гуляйпільського районного будинку культури випав стереомагнітофон з двома колонками, народному самодіяльному хору з Комсомольського – два мікрофони, кожний член тріо з Воздвижівки і заводу лакофарбових виробів одержав набір чашок.

Всього на призи науково-методичний центр витратив 3 тисячі карбованців.

На початку квітня 1998 року в КСК «Сучасник» провели обласний огляд художньої самодіяльності під назвою «Таланти твої, Україно». Перед його початком у вестибюлі КСК «Сучасник» школи розмістили свої поробки, вишивки, картини, різьблення – все те, що виготовили дитячі руки.

Перед глядачами виступили Валентина Луговенко, Катя Волікова, Юлія Копилець, Вікторія Тищенко, Микола і Григорій Паньків, вокальна група СШ № 4, танцювальний колектив «Алфавіт», хор народної пісні села Комсомольського, танцювальний колектив школи мистецтв та ще цілий ряд виконавців. Всього ж взяло участь у своєрідному концерті 150 чоловік.

На сцені виступили також театр мод «Ленуся» (керівник І. І. Борщ) та естрадно-циркової студії Любимівської СШ (керівники В. Ф. Бредихін та Е. В. Пшенична) у оригінальних костюмах власного виробництва.

Із захопленням слухали присутні спів вихованців учителя музики і співів СШ № 4 В. М. Дьоміна, учасників хору народної пісні (керівник гуртків Комсомольської СШ О. М. Лопухіна) та мелодію ансамблю ложкарів (керівник гуртків Комсомольської СШ Б. В. Лопухін). А Олександр Хохотва із Воздвижівкої СШ зумів розсмішити зал до сліз гуморескою П. Глазового «Дві куми».

Кращими серед кращих стали 35 учасників огляду, яким вручили грамоти обласного управління освіти.

Стало традицією у лютому-березні проводити огляди діяльності творчих колективів сільських клубних закладів і районного будинку культури.

– Працівникам культури в умовах, коли не опалюється приміщення, а матеріально-технічна база на дуже низькому рівні, працюється не так вже й легко, – 21 березня 2001 року ділилася методист районного будинку культури В. Горда. – Але треба віддати належне тим учасникам колективів художньої самодіяльності, які, незважаючи на всі життєві негаразди, не покидають занять. Добре слово слід сказати про вокальну групу Приютненського СБК (директор М. С. Тарасенко), яка зуміла зберегти національний колорит виконання пісень. Директор Темирівського СБК О. І. Козуберда організовує в колективи художньої самодіяльності дітей, виступи яких користуються у глядачів великим успіхом.

На сцені театр мод «Ленуся»

Духовий оркестр районного Будинку культури

Співає хор с. Комсомольського. 90-ті роки

Непогану програму на огляді показали троїсті мухики Успенівського сільського клубу (завідуюча Л. І. Дігтяр), вокальний дует з Малинівки (художній керівник А. М. Калиниченко), фольклорний колектив з Полтавки (В. М. Глущенко), сімейний ансамбль Хорішків з Новомиколаївки та фольклорна група (директор В. Є Циб), дитячий хор з Долинки (Т. В. Губар), танцювальний колектив з Верхньої Терси (О. В. Мофа), вокальний ансамбль з Воздвижівки (М. Л. Ольховатський).

Завжди радують глядачів учасники народного хору «Світанок» з Комсомольського (О. М. Лопухіна) і дитячий хор-супутник «Струмочок». Справляє гарне враження виступ учасників театрального колективу Комсомольського СБК, яким керує В. Д. Куторницький.

Порадували глядачів дотепним гумором учасники колективу естрадних мініатюр А. Діденко і Р. Скрипак з Варварівки (завідуючий В. П. Штинь). Щиро аплодували глядачі фольклорному ансамблю «Співучі голоси» ЗАТ «Аграрний дім» (керівник Л. Гура) та фольклорному ансамблю «Відродження» з Петрівки (О. Онищенко).

Різножанрову програму представили глядачам колективи і окремі виконавці районного будинку культури.

11 квітня 2001 року відбувся заключний концерт зональних оглядів художньої самодіяльності (проходив у великому залі КСК «Сучасник»). В ньому взяли участь народний хор «Світанок» з Комсомольського (керівник О. Лопухіна, концертмейстер І. Лазорик) та хор ветеранів війни та праці районного будинку культури (В. Кобзей, І. Лазорик), фольклорний колектив «Відродження» з Петрівки (О. Онищенко), тріо з Приютного у складі Ж. Сафронової, Т. Кошарної і Т. Андрусів.

Нові пісні на суд глядачів запропонували члени вокальних ансамблів з Долинки і Воздвижівки (керівники Т. Губар і М. Ольховатський).

Особливо бурхливі оплески лунали не адресу сім'ї Хорішків, фольклорних ансамблів Новомиколаївського і Полтавського СБК (керівники В. Циб та В. Глущенко). Та зал просто вибухнув оваціями, коли на сцену вийшов фольклорний ансамбль «Співучі голоси» ЗАТ «Аграрний дім» (Л. Гура), який захищатиме честь району на обласному огляді фольклорних колективів.

Крім колективів, порадували своїм співом і вокалісти Лоліта Мощенко, Ілона Вовк, Таміла Губар, дуети у складі Ніни Григоруک і Марії Литвиненко, Лариси і Миколи Ольховатських. А до пісень до-

На сцені духовий оркестр під керівництвом В. Середи

дали гумору Анатолій Лютий, Ера Бутенко, Олег Сицилін, декламувала Неля Піддубна.

У травні 2002 року відбувся творчий звіт колективів художньої самодіяльності та окремих виконавців району.

Перед входом до КСК «Сучасник» своє мистецтво глядачам дарували фольклорні колективи з Петрівки (керівник О. Онищенко), Долинки (Т. В. Губар), Полтавки (В. М. Глущенко).

Опісля свято перемістилося до великого залу культурно-спортивного комплексу «Сучасник», де перед журі, глядачами виступили народний хор РБК (керівник Б. Й. Бурбура), хор ветеранів (В. С. Кобзей), народний хор «Світанок» Комсомольського СБК (О. М. Лопухіна), вокальні ансамблі «Веселка» (С. К. Вовк), Воздвижівського СБК (М. Л. Ольховатський), фольклорний ансамбль «Співучі голоси» ЗАТ «Аграрний дім» (Л. Гура), дитячий зразковий хоровий колектив «Струмочок» з Комсомольського (О. М. Лопухіна), тріо у складі І. Лазорика, Б. Бурбури і А. Лютого, квартету «Дебют» (викладачі дитячої школи мистецтв), дуетів І. Крупія і С. Токарева з Полтавки, Лариси і Миколи Ольховатських, ВІА «Демент».

Гарне враження склалося від виступів ансамблю Хорішків (с. Новомиколаївка) – батька Миколи і його синів Миколи і Максима, солістів Т. Губар, В. Жук, Т. Бекірової, С. Кирилової, М. Семенюти. Порадували і читці Н. Кошова (с. Дорожнянка), Е. Бутенко (с. Долинка), Л. Назарова (м. Гуляйполе), члени хореографічного колективу (Л. Сабіашвілі) дитячої школи мистецтв.

Режисером дійства була І. Кікош, ведучими – В. Горда і Ю. Шаровський.

* * *

23 березня 2002 року працівники культури і мистецтва району відзначили своє професійне свято – День працівників культури і аматорів народного мистецтва.

За минулий рік 18 клубних закладів провели 2139 різноманітних заходів. У цьому заслуга і методистів районного будинку культури В. О. Горди, І. М. Кікош, художнього керівника М. В. Семенюти.

Невтомними ентузіастами вже 26 років у Воздвижівці були подружжя Ольховатських Миколи Леонідовича і Лариси Олексіївни, у Долинці – Таміла Вікторівна Губар. А ще Таміла Вікторівна захоплюється вишивкою.

Не лише час, а й кошти для народного хору «Світанок» знаходить Олена Миколаївна Лопухіна.

Багато і корисно працювали викладачі школи мистецтв. Учениця Н. Рябка виборола перше місце на обласній олімпіаді з музично-теоретичних дисциплін.

М. М. Шинкаренко пропрацював у школі 37 років. За цей час він підготував найбільшу кількість вступників до закладів культури.

Серед кращих у школі називали і Т. Г. Гаранжу за активну роботу у професійній, концертній діяльності.

П. І. Іванченко, вчитель художнього відділення. Роботи його учнів зайняли перше місце в обласному конкурсі «Зірки Запоріжжя».

Нелегкі часи переживала кіномережа, але не втрачали оптимізму А. П. Михайленко, О. І. Спащенко, М. Г. Онищенко, котрі пропрацювали в цій організації більше 30 років. Чималий стаж роботи мали і такі працівники кіномережі, як В. В. Сірінюк, О. О. Попова, В. М. Крутько, І. І. Левадній.

* * *

В рамках Всеукраїнського культурно-мистецької акції «Культура малих міст» з 19 по 23 червня 2003 року в Палаці мистецтв «Український дім» у м. Києві Гуляйполе і гуляйпільці представляли свої культурні і духовні надбання.

Запальними українськими народними піснями свято розпочали учасники фольклорного колективу «Співучі голоси» (керівник Л. Гура) ЗАТ «Аграрний дім».

Народна майстриня із села Любимівки

Офіційна церемонія святкування Днів Гуляйполя у Києві розпочалася з виставок «Духовні, культурні, історичні надбання Гуляйполя», де були представлені вироби декоративно-прикладного, образотворчого і фотомистецтва, літературних здобутків.

На виставці були широко представлені вишивки народних майстринь Л. Рябко, Є. Самойленко, роботи художників О. Жушенка, В. Григорука, О. Рябка, П. Рибіна.

**Поет Василь Діденко – автор пісні
«На долині туман»**

Гуляйполе воістину багате на літературні таланти. Воно дало більше 14 членів Спілки письменників України. Серед них М. Гайдабура, М. Тардов, В. Лісняк, В. Діденко, Г. Лютий, О. Михайлюта, Л. Геньба та інші. І лише в Гуляйполі працювали літоб'єднання «Калинова сопілка» і дитяча студія «Пролісок» (керівник Наталія Квітка).

Киян також цікавила історична постать Нестора Івановича Махна, керівника селянського руху на півдні України в період громадянської війни 1918-1921 років.

Після огляду експонатів виставки про Гуляйполе зі словами привітання виступив Міністр культури і мистецтв України Ю. П. Богуцький.

* * *

У 2007 році в районі діяло 18 закладів культури клубного типу, 27 масових бібліотек, об'єднаних у централізовану бібліотечну систему, районний краєзнавчий музей, дитяча школа мистецтв з філіалами в селах Верхній Терсі, Комсомольському, Успенівці. Майже тисячу учасників об'єднують близько сотні колективів художньої самодіяльності.

Звання «народний» мали самодіяльний хор «Вольниця» районного будинку культури (керівник Б. Й. Бурбура) – дипломант та лауреат двох Всесоюзних фестивалів народної творчості, лауреат

Всеукраїнських фестивалів імені Леонтовича «Український спів» та імені Демущького, учасник телепередач «Сонячні кларнети», Всеукраїнського фестивалю «Таланти твої, Україно» творчого звіту майстрів мистецтв та аматорських колективів Запорізької області, лауреат районного конкурсу «Людина року» в номінації «За розвиток культури і збереження духовних цінностей»;

народний театральний колектив «Тест» районного будинку культури (керівник Ю. Шаровський) – дипломант та лауреат обласного фестивалю театрального мистецтва «Театральна весна», дипломант Всеукраїнського фестивалю народних та любительських театрів;

народний хоровий колектив «Світанок» Комсомольського сільського будинку культури – учасник Всеукраїнського фестивалю народного мистецтва «Хортиця», Всеукраїнського конкурсу імені Леонтовича, дипломант Всеукраїнського огляду-конкурсу хороших колективів «Український народний спів», переможця хорової асамблеї;

народний театральний колектив Комсомольського сільського будинку культури – дипломант обласного фестивалю «Театральна весна».

Справжнім святом для глядачів є кожен виступ фольклорного колективу «Співучі голоси» ЗАТ «Аграрний дім», яким керує досвідчений спеціаліст, талановита, творча людина Любов Гура.

Колектив знають далеко за межами області, вже вкотре він став лауреатом Всеукраїнського свята народного мистецтва на Сорочинському ярмарку. Без веселих і завзятих виступів «Співучих голосів» не обходиться і щорічний Покровський ярмарок у Запоріжжі. А коли дорожнянци виступають у КСК «Сучасник», його великий зал ледве вміщає всіх бажаючих насолодитися святом пісні.

Щороку клубні заклади проводять більш як дві тисячі різнопланових масових заходів, обслуговуючи при цьому більше 150 тисяч глядачів.

– У переддень свята – Всеукраїнського Дня працівників культури і аматорів народного мистецтва хочеться відзначити працівників Полтавського, Новомиколаївського, Верхньотерсянського, Приютненського сільських будинків культури і Варварівського сільського клубу. Особливої вдячності заслуговує директор Долинського сільського будинку культури Таміла Губар, – 21 березня 2007 року розповідав начальник відділу культури і туризму рай-

держадміністрації В. М. Шингур. – У цьому році школа мистецтв відзначатиме свій 50-річний ювілей. За час свого існування вона випустила більше тисячі учнів, 90 випускників обрали своєю професією мистецтво, нині 17 викладачів дитячої школи мистецтв – колишні її випускники. Сьогодні у школі навчається 260 учнів.

При школі працює танцювальний колектив, яким керує молодий викладач Ю. Коломоєць, два хорові колективи (керівники Б. Бурбура і О. Лапко), дитячий вокальний ансамбль під керівництвом Н. Бурбури і оркестр народних інструментів (керівник С. Яковенко). Учні та викладачі школи – учасники обласних конкурсів, фестивалів, де неодноразово посідали призові місця.

Вчителів школи гуляйпільці знають як активних учасників художньої самодіяльності. Це – С. Кирилова, А. Онищенко, Г. Литвинова, дует баяністів у складі С. Вовка і С. Яковенка, який неодноразово ставав лауреатом обласних фестивалів народних інструментів.

Більше 30 років віддала роботі з дітьми Г. О. Литвинова, майже 25 років її випускниця – нині заступник директора Л. Діденко. Багато учнів переможців обласних конкурсів та фестивалів підготували молоді викладачі Н. Нечет та І. Яковенко.

Справжній храм історії зуміли створити в районному краєзнавчому музеї його працівники. Сьогодні експозиція музею площею 728 квадратних метрів вміщує 9 розділів, які розповідають про історію нашого краю від його заснування до сучасності.

Щороку музей обслуговує до 10 тисяч відвідувачів з різних куточків куточків України, близького та далекого зарубіжжя. У книзі відгуків можна знайти записи німецькою, французькою, англійською мовами. Люди вдячні за теплий прийом, змістовні, цікаві, емоційно наповнені екскурсії, які забезпечують директор Л. Г. Геньба і наукові працівники музею. Вони проводять також велику наукову, експозиційну, фондову, масову роботу. Завдяки творчому підходу, професіоналізму та ініціативності вся ця робота здійснюється на високому фаховому рівні, а музей вважається одним з кращих в області.

* * *

У кінці березня 2008 року в гостях у гуляйпільців були лауреати міжнародних фестивалів, заслужені артисти України Наталія Шелепницька, Сергій Дяченко і лауреат фестивалю «Софіївські зорі», студентка Київської консерваторії імені П. І. Чайковського, наша

землячка Лілія Худіч. Коли залом полилися їхні потужні голоси, глядачі ніби опинилися у справжньому оперному палаці.

Вигуками «Браво!» і бурхливими оплесками зустріли гуляйпільці Наталію Шелепницьку, яка ввела їх у світ оперних партій, закружляла у вихорі темпераментних стансів і виконала твори, які стали світовими хітами і звучать на великих сценах багатьох країн.

Заслужена артистка прибула з гастролей із Америки. Її голос і манера виконання полонили душі і почуття гуляйпільців, а арія «Хабанера» із опери «Кармен» взагалі стала триумфальним виступом київської артистки на нашій сцені.

Більш ліричним у виконанні був учень прославленого баритону Григорія Гаркуші, лауреат міжнародних конкурсів і фестивалів, соліст ансамблю пісні і танцю прикордонних сил України Сергій Дяченко, який присвятив свої пісні батькам, жінкам і рідній землі.

Його спільна з Наталією Шелепницькою пісня «Вальс» пробудила в серцях найсокровенніші почуття. «Келих терпкого вина» – твір став ближчим, а пісня «Ясени» знову перегорнула сторінки пам'яті і юності багатьох слухачів.

Заспівала для земляків і Лілія Худіч, яка у перервах між піснями дякувала своїм вчителям, батькам і землякам.

Чудовий солов'їний голос Лілі і виконані нею естрадні й оперні партії заслуговують захоплення і нікого не залишили байдужими.

Концерт прийшов на високому рівні і став справді культурним святом і не лише в Гуляйполі, а і в селі Воздвижівці.

* * *

У середині травня 2008 року вперше на гуляйпільській землі проходив міжрайонний фестиваль-реаліт-шоу «Зірковий тандем». Його організували і вели координатор Тетяна Бекірова і відомий на міжнародному рівні хореограф-постановник Сергій Грицаук.

Підбиваючи підсумки фестивалю, голова Гуляйпільської райдержадміністрації О. І. Дудка подякував усім і зізнався: «Ми й не підозрювали, що в нас скільки талантів!» і вручив грамоти райдержадміністрації Аліні Родіній та Антону Панченку (номінація «Рідкісний дар»), Людмилі Міщенко і Ларисі Чеберко («Незбагнена краса» і «Танцювальна експресія»), Петрові Дарморозу, Аліні Кучер і Миколі Коханюку («Відвертість почуттів»), Ользі Сторожук і Олександрю Білаю («Втілення мрій» і «Пісенний вернісаж»), Ніні Сліпченко і Валентині Жовніренко («Сплеск емоцій»), Олені Мусі

(«Зіркова вишуканість»), Ірині Панченко, Тетяні Рябко й Олександру Коростельову («Спалах зірок» і «Зіркова чарівність»), Світлані Миргороді й Андрію Соболю («Омріяна чуттєвість», «Феєричний тандем» і «Гламурний шедевр»), Олександру Борту («Калинова сопілка»), Марині Пономаренко і Олександру Іщенку («Відчайдушна пристрасть»). Сергію Грицаюку («Танцювальна експресія» та «Зіркова вишуканість»), Тетяні Бекіровій («Вогонь кохання») і Подяка за організацію заходу і внесок у культурно-мистецький розвиток Гуляйпільського краю.

Головною ж нагородою на «Зірковому тандемі» став спеціальний приз Гуляйпільської райдержадміністрації «За активну участь у міжрайонному реаліті-шоу «Зірковий тандем», створення неповторного сценічного образу та значний особистий внесок у культурний розвиток Гуляйпільського краю», який отримали Олена Муха і Олександр Коростельов. А приз глядацьких симпатій дістався Марині Пономаренко і Олександру Іщенку.

* * *

У кінці травня 2008 року в Гуляйполі пройшов творчий звіт колективів та окремих виконавців художньої самодіяльності Запорізької області, присвячений 70-річчю утворення Запорізької області «Люблю тебе, мій Запорізький краю».

Учасників звіту вітала начальник відділу культури і туризму Запорізької облдержадміністрації Наталія Паращук, заступник райдержадміністрації Павло Науменко.

Наш район представляли народний самодіяльний хор «Вольниця» на чолі з Богданом Бурбуною (концертмейстер Сергій Вовк), хор ветеранів війни та праці (Володимир Кобзей) районного будинку культури, фольклорний колектив «Співучі голоси» ЗАТ «Аграрний дім» під керівництвом Любові Гури, тріо «Надія», вокальний ансамбль «Веселка» (керівник Сергій Вовк), народний самодіяльний хор «Світанок» Комсомольського будинку культури (керівник Ігор Лазорик), тріо у складі Богдана Бурбури, Ігоря Лазорика і Анатолія Лютого, вокальний ансамбль дитячої школи мистецтв (керівник Богдан Бурбура), дует у складі Тетяни Гребенюк і Андрія Шамрая, дитячий хор Полтавського будинку культури (керівник Іван Крупій), Олена Муха, Тетяна Бекірова, Марина Семенюта, Петро Дармороз, Валентина Жук, Ілона Козлова, Володимир Кобзей, Ганна Єгорова, Олександр Іщенко і Світлана Кирилова, театр мод «Ірида»

Виступ хореографічного відділення школи мистецтв. 1999 р.

(керівник Ірина Пузанова), вихованці хореографічного відділення (Юлія Коломоєць) дитячої школи мистецтв, танцювальний колектив «Провокація» районного будинку культури, народний самодіяльний театральний колектив Комсомольського будинку культури (керівник Олена Новікова) та учасники народного театального колективу РБК «Тест» (керівник Юлія Коваленко), Ніна Конова, оркестр народних інструментів дитячої школи мистецтв, Сергій Вовк.

Тригодинний святковий захід завершився феєрверком. А на гостей будинку культури ще чекала виставка вишитих і намальованих робіт та зустріч із духовим оркестром будинку культури.

– Ви – один із кращих районів області за розвиком культури, – стверджувала Наталія Паращук. – у вас діє чотири народних колективи, які сьогодні безперечно захистили свій статус. І всі без винятку співаки, музиканти, читці сьогодні створили багату й неординарну картину гуляйпільської культури. Ми цілком задоволені побаченим і почутим.

І все ж... Найвищої оцінки заслужили народний самодіяльний хор «Вольниця», вокальний ансамбль «Веселка», фольклорний колектив «Співучі голоси» ЗАТ «Аграрний дім», вокальний ансамбль дитячої школи мистецтв, театр мод «Ірида», дует у складі Тетяни Гребенюк і Андрія Шамрая, Олена Муха, Юлія Коваленко, Сергій Вовк. Їх визначили учасниками заходів, приурочених до 70-річчя області у представленні культури земляків у м. Києві.

* * *

Березневого ранку 2009 року, коли все довкола дихало весною, великий зал КСК «Сучасник» об'єднав у своїх стінах тих, хто дарує нам свято і долучає до мистецтва пісні, музики, танцю, майстерності декламування, вишивки і малювання – працівників культури та аматорів народного мистецтва. Їх – безмежно закоханих у мистецьку красу і прийшли привітати голова районної держадміністрації О. І. Дудка, його заступник П. П. Науменко і начальник відділу культури і туризму В. М. Шингур.

– Щоденною копіткою працею ви збагачуєте національну культуру нашого краю. Від вашої щирості і красивої душі беруть початок джерела людяності і наснаги жити й працювати, – сказав, вітаючи культпрацівників Гуляйпільщини, О. І. Дудка. – Ваша професійна майстерність – то візитна картка талановитого гуляйпільського народу, завдяки якій наш край знаний і шанований не тільки в об-

ласті, але й далеко за її межами. У потужні голоси народного хору «Вольниця» залюблені і на Львівщині, і в столиці, і в сусідніх областях. Високу виконавську майстерність на оглядах і прослуховуваннях демонструють викладачі і вихованці дитячої школи мистецтв, а слухаючи класичні твори у виконанні оркестру народних інструментів, взагалі затамовуєш подих. Вишиті й намальовані роботи гуляйпільських майстрів народного мистецтва займають почесне місце на виставках різного масштабу, а приїжджаючи до нашого історично багатого міста, гості в першу чергу йдуть до музею. Це на вас, високоморальні, самосвідомі і духовно багаті працівники кожної обителі мистецтва і культури району, рівняються представники різних поколінь, а головне - молодь, якій ви прищеплюєте вміння жити гідно і повноцінно, любов до високого і вічного – мистецтва! Хай же минають ваш поріг незгоди, а до осель і сердець приходять сонячні ранки, злагода й добробут!

Почесну грамоту обласної ради Олександр Іванович вручив директору районного краєзнавчого музею Л. Г. Геньбі, регіональну медаль «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» – директору районного будинку культури О. О. Волошиній (яка, до речі, стала лауреатом обласної премії за досягнення в розвитку культури), грамоти районної державної адміністрації – заступнику директора по роботі з дітьми централізованої бібліотечної системи Н. В. Яковенко, науковому працівнику районного краєзнавчого музею Л. В. Рефаль, керівнику народного театрального колективу районного будинку культури Ю. В. Коваленко, викладачеві по класу баяна та оркестрового класу дитячої школи мистецтв С. Б. Яковенку, начальнику відділу культури і туризму райдержадміністрації В. М. Шингуру.

До щирих привітань і церемонії нагородження приєднався і В. М. Шингур, подякувавши працівникам галузі культури району за внесок у розвиток духовних традицій і наголосивши, що сьогодні працівники музею, бібліотечної системи, закладів клубного типу, школи мистецтв, народні умільці, художники і просто аматори сцени є одними з кращих в області. Валерій Миколайович вручив дипломи обласного управління культури і туризму за участь у творчому звіті, присвяченому 70-річчю утворення області, керівнику чоловічого тріо, самодіяльного народного хору «Вольниця» та вокальної групи хору РБК Б. Й. Бурбурі, керівнику оркестру народних інструментів дитячої школи мистецтв С. Б. Яковенку, керівнику фольклорного ансамблю «Співучі голови» ЗАТ «Аграрний дім» Л. М.

Гурі, солісту-інструменталісту дитячої школи мистецтв С. К. Вовку, солісту РБК Андрію Шамраю та керівнику танцювального колективу «Провокація» Ю. В. Коломоєць.

Грамотами відділу культури і туризму райдержадміністрації, подяками і подарунками нагороджено ряд активних учасників культурно-мистецького життя району.

І знову закрилися куліси, за якими народжуються творчість і нові ідеї. І знову митці сцени дарували гуляйпільцям свято. А ми, вдивляючись у щире сяйво очей культпрацівників, віримо у безсмертя мистецтва, у тих людей, які силою й теплом своїх сердець воскрешають добро, світло і надію.

* * *

Гуляйпільці – талановиті лікарі, вчителі, управлінці, економісти, працівники різних сфер народного господарства свого району. Та коли душа людини прагне до духовних висот, до мистецтва і до пісні, то тоді розцвітають на нашій землі такі ось вечори, як нещодавно у КСК «Сучасник». Так, за ініціативи та підтримки голови райдержадміністрації, депутата районної ради Олександра Дудки на Гуляйпільщині відбулося неординарне і яскраве шоу «Зірка + Зірка»...

Той вечір був ліричним і запальним, вишуканим і веселим, таким різним і насиченим, а головне – освячений піснею. Головною ж його особливістю стало те, що на сцену виходили не тільки професійні виконавці, але й – у тандемі з ними – працівники установ, організацій, підприємств, яких ми у сценічному амплуа навряд чи могли б собі уявити. Та гуляйпільці вже звикли приємно дивувати одне одного.

– Наше телебачення переповнене різними шоу-програмами: «Народна зірка», «Україна має талант», «Суперзірка», «Дві зірки», «Х-фактор», «Фабрика зірок» та багато інших. Але, здається, все це так далеко – аж по той бік екрану! А чому б і нам не провести свою зіркову програму? Тим більше, гуляйпільська земля багата на талановитих людей! – так розпочали свято його ведучі – Лариса Ключнікова, Алла Гончаренко, Роман Бут і Юрій Шаровський (режисером програми виступила Валентина Жук).

По-весняному й урочисто зацвіла сцена різнокольоровими сукнями, посмішками і квітами. І полилася в зал і в серця пісня...

Її дарували глядачам зіркові пари: завідувача аптекою «Горицвіт» Тетяна Жаболенко та співак Вадим Домбровський, завідую-

ча відділом сім'ї, молоді, культури та спорту редакції газети «Голос Гуляйпільля», Олена Муха та начальник служби у справах дітей райдержадміністрації Олександр Копасов, викладач дитячої школи мистецтв Світлана Синенька та директор дитячої школи мистецтв Віктор Коростильов, приватний підприємець, депутат міської ради Олександр Жаболенко та вчитель колегіуму «Лідер» Володимир Дьомін, виконуюча обов'язки директора «Радіо Гуляйпільля» Анна Клименко та приватний підприємець, депутат Пологівської міської ради Геннадій Суходоля, заступник директора дитячої школи мистецтв Людмила Діденко та працівник районного будинку культури Олександр Білай, викладач дитячої школи мистецтв Тетяна Бекірова та лікар Олександр Коростильов, завідувач відділом оргмасової роботи редакції газети «Голос Гуляйпільля» Тетяна Велика та приватний підприємець Олександр Малюка, викладачі дитячої школи мистецтв Юлія Коломоєць та Людмила Копасова, лікар-стоматолог Роман Кушик та керівник хору ветеранів війни та праці районного будинку культури Володимир Кобзей, керівник колективу естрадної пісні районного будинку культури Валентина Жук та приватний підприємець з м. Поліг Тенгіз Дадіані, начальник відділу культури і туризму райдержадміністрації, депутат районної ради Любов Третьякова та співак Олександр Іщенко, медичний реєстратор стоматологічного відділення центральної районної лікарні Тамара Мельник та завідуючий цим відділенням Валерій Набок. Прикрасили святковий вечір піснями квартет «Сузір'я» і Катерина Жаболенко та Ігор Лющанський.

Іх – цікавих у своєму новому амплуа і, як виявилось, талановитих у пісні, – щиро вітав Олександр Дудка.

– Спостерігаючи за дійством на сцені, я, як і більшість глядачів у залі, задавався питанням: хто ж насправді сьогодні виходить на цю сцену? – говорив Олександр Іванович. – І приємно дивувався, що це люди, з якими ми щодня пліч-о-пліч працюємо над вирішенням важливих питань соціально-економічного розвитку нашого району, які є талановитими вчителями, лікарями, підприємцями... І скажу вам відверто: ви не менш талановиті за народних зірок, яких щодня показують на телеекранах. У вас у серці – пісня, прагнення донести до земляків світло весни та найщиріших почуттів. Тож браво, гуляйпільські народні зірки! Несіть і надалі у своїх душах ту щирість, добро і неповторність, із якими ви сьогодні виходили на сцену!

Олександр Іванович вручив усім виконавцям дипломи і пам'ятні сувеніри на згадку про цей особливий вечір і про свято, яке поєднало серця у прагненні красивих почуттів і у пісні...

* * *

Травень 2011 року видався багатим на культурно-мистецькі заходи в районі. Так, нещодавно гуляйпільці і гості міста були учасниками і глядачами конкурсної шоу-програми «Гуляйпільська пані-2011», яка проходила в рамках обласної культурно-мистецької акції «Світло душі й добра – рідній Україні».

Чарівними конкурсантками незвичної шоу-програми були бабусі Неля Кійко (в душі її ще не осінь, а лиш оксамитовий сезон, вона там, де є благословення), Леся Процик (її життєве кредо: «Залишайте себе на землі у надіях, у дітях, в онуках, щоб сліди не зітерла пилука, не розвіялись лица в імлі!»), Любов Родіна (її відзеркалля – це онука), Ольга Галушка (має життєвий девіз: «Нехай же сміх ніколи не старіє, нехай живе здоровий, щирий сміх»), Валентина Коростильова (сєнс її життя – це пісня, кожна нова пісня – для душі обнова), Галина Бугрим (ствєрджує, що живе заради дітей та онуків), Ольга Старокоженко (мета її життя випромінювати радість, доброзичливість, допомагати людям нести позитивну енергію).

Цікаву, змістовну програму оцінювало журі під керівництвом начальника відділу культури і туризму райдержадміністрації Любові Третьякової.

Шоу-програма, яка сподобалась глядачам, супроводжувалась художніми номерами, які виконували учасники художньої самодіяльності районного будинку культури, свої твори читала поетеса Наталія Квітка.

У результаті захоплюючої боротьби переможцями у номінаціях стали: «Пані талант» Леся Процик, «Пані вишуканість» – Любов Родіна, «Пані артистичність» – Ольга Галушка, «Пані елегантність» – Валентина Коростильова, «Пані жіночність» – Галина Бугрим, «Пані господарочка» – Ольга Старокоженко, «Гуляйпільська пані-2011» – Неля Кійко.

Конкурс «Гуляйпільська пані-2011»

Учасниці конкурсу «Гуляйпільська пані-2011»

КУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИЙ КОМПЛЕКС «СУЧАСНИК»

Приміщення КСК «Сучасник»

В кінці січня 1987 року здійснилася мрія гуляйпільців: відбулося урочисте відкриття красивого двоповерхового культурно-спортивного комплексу (КСК) «Сучасник». 5 лютого того ж року про це так писала районна газета.

ДЕНЬ РАДОСТІ ПРИЙШОВ

Ще вчора під час генеральної репетиції звучала мелодія з телепередачі «Катрусин кінозал». І хвилювалися «тьотя Катя» й «Катруся» разом з казковими героями, готуючись до свята, а сьогодні...

Прийшов день, якого чекали всі: і дорослі, і юні гуляйпільці. Дорослі – щоб подарувати дітям радість навчатися, розвиватися, займатися улюбленими справами в культурно-спортивному комплексі, а діти – щоб швидше ступити в клас музичної чи дитячо-юнацької спортивної шкіл. Та й любителі малювати теж з нетерпінням чекали занять у дитячій художній школі.

Сюди і перемістилося свято. Міцний січневий мороз не злякав жителів міста і району, які зібралися біля красивої архітектурної споруди.

Серед почесних гостей – ті, хто відзначився на спорудженні культурно-спортивного комплексу. Це члени бригад міжгосподарської будівельної ПМК-140 І. Н. Коростильова, Н. І. Яцькової, О. А. Тихенка, З. С. Горпинич. Тут же й представники заводів побутових товарів, ремонтно-механічного, експериментального сільгоспма-

шин, лакофарбових виробів, взуттєвої фабрики, колгоспів імені Карла Маркса, імені Енгельса. Та хіба всіх назвеш, коли створення комплексу стало загальною справою всіх гуляйпільців!

Наближається та мить, коли буде оголошено, що починається свято «Сучасник» запалює вогні».

Урочиста тиша. Її порушує ведуча, яка надає слово начальникові міжгосподарської будівельної ПМК-140 А. О. Луценкові.

– Культурно-спортивний комплекс, – каже Анатолій Олексійович, – це трудова перемога не тільки нашого колективу, а всіх колективів міста, які активно допомагали у його спорудженні, уведенні в дію.

Під оплески присутніх А. О. Луценко передає символічний ключ від культурно-спортивного комплексу «Сучасник» першому секретареві райкому партії М. С. Беляєву. Беручи ключ, Микола Савелійович говорить про те, що відкриття культурно-спортивного комплексу відбувається в рік 70-річчя Великого Жовтня. І це знаменно.

Взявши ключ до рук, завідуючий районним відділом культури В. М. Шингур дякує всім за турботу, красиву споруду. І передає ключ господарям КСК «Сучасник» – комсомольцям, піонерам і школярам.

Під оплески присутніх М. С. Беляєв та голова виконкому районної Ради народних депутатів М. С. Грицаєнко перерізають червону стрічку. Юні господарочки комплексу запрошують усіх у приміщення. А хор районного будинку культури виконує пісню «Святкова зірниця».

В ДОБРИЙ ПУТЬ, КОМПЛЕКС

У фойє духовий оркестр виконує популярні марші. Гостинно розчинив двері великий концертний зал, який вміщує 600 чоловік.

Урочисто-офіційну частину свята «Культурно-спортивний комплекс «Сучасник» запалює вогні» відкриває голова райвиконкому М. С. Грицаєнко.

– Сьогодні, 31 січня – дата народження комплексу «Сучасник», – продовжує вступне слово М. С. Грицаєнко. – Жителі міста й району отримали чудовий подарунок для проведення культурно-спортивного відпочинку, а діти — для занять художньою самодіяльністю та спортом.

Микола Степанович називає почесних гостей. Серед них - представники обласних організацій, делегації Пологівського району на-

шої області, Покровського та Васильківського районів Дніпропетровської області, земляк, член Спілки художників СРСР О. М. Якушенко. Урочисті збори оголошуються відкритими.

Слово для виступу надається М. С. Беляєву. Микола Савелійович розповідає про те, як гуляйпільці готуються до 70-річчя Великого Жовтня.

Говорячи про підсумки роботи трудових колективів району за минулий рік, Микола Савелійович називає переможців соціалістичного змагання – завод лакофарбових виробів, міжгосподарську будівельну ПМК-140, колгоспи імені Леніна, імені Кірова, імені Ілліча та інших.

31 грудня 1986 року державна комісія підписала акт про здачу в експлуатацію культурно-спортивного комплексу. 4 роки тривало будівництво, яке увінчалось успіхом. Микола Савелійович від імені бюро райкому партії, виконкомів районної та міської Рад народних депутатів вітає присутніх із завершенням будівництва, з трудовою перемогою. Тепер завдання стоїть так, щоб у цьому унікальному приміщенні кипіло культурно-спортивне життя, щоб воно задовольняло духовні запити людей.

Це приміщення, яке зводилося методом народного будівництва, згуртувало трудові колективи. Вони продемонстрували уміння дружно, колективно працювати. Це ж стосується і колективу ПМК-140, який вперше зводив таку унікальну споруду.

Зупинившись на завданнях розвитку міста і району, Микола Савелійович наголосив, що соціальну політику треба активно проводити в життя.

Зокрема, слід зосередити зусилля на спорудженні дитсадків, плавального басейну, реконструкції районного історико-краєзнавчого музею, розчищенні річки Гайчур і створенні зони відпочинку на її берегах. Тому всім необхідно посилити відповідальність за доручену ділянку роботи, підвищувати виконавську дисципліну.

Секретар Запорізького обкому партії О. К. Воробйов сказав, що глибоко символічно, що культурно-спортивний комплекс побудовано в рік XXVII з'їзду КПРС. Точну і назву дали цій споруді – «Сучасник».

– Сьогодні в житті вашого району і міста велика подія, – продовжує Олександр Костянтинович, – своїми руками ви побудували культурно-спортивний комплекс – практично перший такий у на-

шій області, при його спорудженні будівельники виявили свої кращі якості. І це добре, що відроджується традиція будувати для людей. Спільні зусилля всіх колективів – це і є перебудова на ділі. Тепер завдання, щоб у цьому комплексі вирувало культурне і спортивне життя.

Від імені обкому партії, облвиконкому О. К. Воробйов вітає гуляйпільців з відкриттям «Сучасника».

На урочистих зборах виступили начальник ПМК-140 А. О. Луценко, секретар парткому колгоспу імені Карла Маркса В. П. Силка, директор заводу лакофарбових виробів М. М. Шейко, керуючий трестом «Запоріжзагробуд» П. М. Гамалій, секретар Васильківського райкому партії В. О. Шутенко, голова Пологівського райвиконкому І. П. Мосієнко.

Заступник голови виконкому районної Ради народних депутатів В. І. Кійко зачитав постанову бюро райкому партії, райвиконкому, президії райкому профспілки працівників агропромислового комплексу та бюро райкому комсомолу про підсумки соціалістичного змагання трудових колективів у 1986 році. М. С. Беляєв вручив переможцям змагання перехідні Червоні прапори.

М. С. Грицаєнко зачитав вітальну телеграму, яка прийшла на адресу урочистих зборів від Міністра освіти УРСР М. В. Фоменка. Текст її схвально зустріли присутні.

... І ВІДПРАВИЛИСЯ В ЕКСКУРСІЮ

Закінчилася урочисто-офіційна частина свята, і юні господарочки – старшокласниці шкіл запрошують на екскурсію по комплексу. Вони задоволені, їм є що показати гостям. Споруда, кошторисна вартість якої склала 2,5 мільйона карбованців, має 123 кімнати. Серед них виділяються дві зали на 600 та 200 місць, де можна буде переглянути концертні програми, прослухати лекції. На другому поверсі у світлих приміщеннях – музична і художня дитячі школи. Тут же є і балетний зал. У коридорі біля художньої школи оформлена виставка робіт художника О. М. Якушенка. З великою майстерністю і любов'ю виконані портрети гуляйпільців Героя Соціалістичної Праці Г. К. Коровки, повного кавалера орденів Слави Ф. В. Зінзікова. Зупинялися відвідувачі і біля таких робіт художника, як «На Гуляйпільському елеваторі», «На току колгоспу імені Енгельса», «Ранок у колгоспі Заповіт Леніна».

Чудові можливості для фізичного загартування і підвищення майстерності відкриваються перед учнями новоствореної дитячо-юнацької спортивної школи. До речі, у спортивних залах отримують можливість змістовно проводити дозвілля і дорослі. Нову прописку у просторому приміщенні отримала районна бібліотека для дорослих. До послуг відвідувачів – сучасно оформлений кафетерій.

Гості уважно ознайомилися із експонатами виставки букетів зимових квітів, що їх підготували вихованці шкіл.

Біля години тривала екскурсія по культурно-спортивному комплексу. Як швидко летить час!. Не встигли гості все як слід розглянути, а вже господарочки запрошують на великий святковий концерт.

СВЯТО ПІСНІ І ТАНЦЮ

Готуючись до другого Всесоюзного фестивалю народної творчості, пожвавила роботу художня самодіяльність. Кращими із кращих художніх колективів і аматорів сцени району випала честь взяти участь у святковому концерті «КСК «Сучасник» запалює вогні».

Відкрив концерт духовий оркестр районного будинку культури «Патріотичною піснею». На зміну йому вийшов хор дитячої музичної школи.

Всіх зворушили слова найменших гуляйпільців – дошкільнят і школярів, які дякували за турботу про їх щасливе дитинство. Нікого не залишила байдужим у залі і композиція «Дитинство», де поряд з казковими героями були Катруся і тьотя Катя, звучала музика з телепередачі «Катрусин кінозал». Майстерність продемонстрували і учні-гімнасти дитячо-спортивної школи.

Перед глядачами виступили хор ветеранів війни і праці, фольклорна група з села Успенівки, декламатор вчитель Комсомольської СШ В. Д. Куторницький, тріо із Воздвижівки, сімейний ансамбль В. І. Коваленка, вокальні групи заводу лакофарбових виробів і сирзаводу. Добре сприйняли слухачі і солістку з Темирівки головного бухгалтера колгоспу «Мир» Т. Г. Лісовську, викладачів музичної школи С. В. Чмеренко та Я. В. Діденко. Сподобалась і українська народна пісня «Та й орав мужик край дороги», яку виконала чоловіча група хору районного будинку культури.

Не шкодували оплесків присутні, дякуючи за пісні у виконанні соліста робітника дослідно-експериментального заводу сільгоспмашин Віктора Коростильова у супроводі вокально-

інструментального ансамблю, ансамблю восьмирічної школи № 10, оркестру народних інструментів ремонтно-механічного заводу. Перед земляками виступив поет, член Спілки письменників СРСР Григорій Лютий. Він прочитав вірші із нової збірки «Червона літера вогню», яку дарує КСК «Сучаснику».

Безперечно, сподобався і виступ хору районного будинку культури – претендента на звання народного.

Свято, яке вдалося, підходить до завершення. Хор виконує пісню «Хліб – всьому голова», а одна із солісток підносить на вишитому рушнику «Хліб-сіль» голові райвиконкому М. С. Грицаєнку, який цілує його і передає першому секретареві райкому партії М. С. Беляєву.

Микола Савелійович дякує всім учасникам за змістовно організоване свято і бажає господарям культурно-спортивного комплексу творчих успіхів.

Концерт закінчився. Але свято продовжувалося на вулицях міста, де працівники міськторгу влаштували ярмарок промислових і продовольчих виробів.

* * *

27 грудня 2006 ро в інтерв'ю «Сучасник» – вірець народного творення» ветеран праці, секретар Гуляйпільського райкому Компартії України з 1969 до 1991 року, Л. І. Явон розповідала з нагоди 20-річчя культурно-спортивного комплексу, як він будувався і який об'єднав у собі районний будинок культури, дитячу школу мистецтв, бібліотеку з читальним залом, дитячо-юнацький клуб фізичної підготовки із спортзалом, два глядацькі зали на 600 і 200 місць, кафе.

7 лютого 2007 року гуляйпільці урочисто відзначали 20-річчя КСК «Сучасник». У великому залі зібралося більш як півтисячі глядачів. Серед гостей і запрошених – керівництво району, безпосередні учасники будівництва.

За традицією хліб-сіль на вишитому рушнику – голові райдержадміністрації О. І. Дудці, велична невмируща пісня «Реве та стогне Дніпр широкий» у виконанні народного хору «Вольниця» і рядки історії 20-річної давності.

– Керівництво району того часу мудро поступило, – сказав Олександр Іванович, – збудувавши такий красень – невичерпну криницю талантів наших земляків. З'явилися нові колективи ху-

дожньої самодіяльності, багато учасників яких прославили Гуляй-поле за межами району й області. Це – народний хор «Вольниця», хор ветеранів війни і праці РБК, солісти-вокалісти Денис Грабовецький, Анна Єгорова, Юлія Копилець, Олександр Малюка, Сергій Грицаюк, Валентина Луговенко, Анна Міщанинець, Олена Богданова, Лілія Худіч, Тетяна Бекірова, Вадим Васильєв, Ілона Вовк, Марина Семенюта й інші.

Носієм культури й мистецтва в районі є школа мистецтв. Серед кращих випускників – Григорій Ониськів – аспірант Мелітопольського університету, викладач музики, Валентина Луговенко закінчила Харківську академію мистецтв, викладач вузу, Діна Литвинова навчається у названій академії, Роман Ониськів – студент Київської національної академії; Катерина Бурда – студентка Дніпропетровського університету архітектури і будівництва, Діна Піскун та Володимир Діденко – студенти Харківської академії мистецтв з класу хореографії.

Ми з вами спостерігали за ростом нашого танцювального колективу «Провокація», яким керувала Лариса Сабіашвілі. Сьогодні її роботу продовжує випускниця цього колективу Юлія Коломоєць.

Значна площа другого поверху виділена для розміщення районної бібліотеки. Протягом року її відвідує 5 тисяч читачів.

Цікаво: а що там на сцені у КСК «Сучасник»

Сьогодні теплі слова подяки – спортсменам та тренерам дитячої спортивної школи. З 1987 року збірна команда юнаків з баскетболу 18 разів була чемпіоном області, збірна дівчат – 14. В обласних змаганнях з волейболу, міні-футболу – тільки призові місця.

Перелік кращих з кращих можна продовжувати і продовжувати...

Підтверджуючи сказане, О. І. Дудка вручив Почесні грамоти обласної держадміністрації Л. І. Явон та начальнику відділу культури і туризму В. М. Шингуру, регіональні медалі «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» - І. П. Ковтуну, О. А. Тихенку, Н. І. Яцьковій, П. І. Пушенку, М. М. Шейку, О. А. Журавлю, І. М. Чучку, З. С. Горпинич. Почесних грамот райдержадміністрації удостоєні А. Т. Сушко, Б. Г. Камінський, П. Г. Старокоженко, В. В. Коростильов, Н. О. Данілова, О. О. Волошина, М. О. Литвиненко, А. П. Лютий, К. І. Середа, хор ветеранів війни і праці (керівник В. С. Кобзей) та народний хор «Вольниця» (Б. Й. Бурбура).

Почесні грамоти вручав голова районної ради Є. Г. Коровка. Грамоти облради отримали В. І. Кійко, В. Ф. Білецький, регіональну медаль «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» – А. Н. Коростильов, грамоти райради І. Д. Чучко, В. М. Піхота і В. Б. Щербина.

Було що згадати та розповісти присутнім В. І. Кійку та Л. І. Явон.

Привітання з нагоди 20-річчя КСК надійшло від управління культури і туризму облдержадміністрації, ДП «Лада» (директор О. А. Панченко), приватних підприємців О. І. Ярмака і Ю. П. Бальсанка, ДП «Механічний завод» ВАТ «Мотор Січ» (А. М. Семенюта), музичний центр для КСК «Сучасник» вручив депутат районної ради О. Ф. Новіков.

Як ровесниця культурно-спортивного комплексу, що народилася 31 грудня 1986 року (у той день підписали акт про здачу КСК в експлуатацію), отримала подарунок мешканка Гуляйполя Олена Кісь.

Символічний ключ від КСК «Сучасник» 20 років тому начальник відділу культури і туризму райдержадміністрації В. М. Шингур передав представникам юного покоління Ользі Мартиненко і Олександрю Савченку і тепер через 20 років вчитель колегіуму «Лідер» О. Савченко передав представникам нового покоління Тетяні Гребенюк і Андрію Шамраю. Юний дует виконав пісню Лариси Верьовки і Богдана Бурбури «Над Бочанами йдуть дощі».

На святі прозвучала велика концертна програма, в якій взяли участь хор ветеранів війни і праці (В. Кобзей), народний хор «Вольниця» (Б. Бурбура), вокальний ансамбль «Веселка» (С. Вовк),

оркестр народних інструментів викладачів школи мистецтв (С. Яковенко), танцювальні колективи дитячої школи мистецтв (Ю. Коломоєць) та Пологи́вського районного будинку культури, дует Миколи і Лариси Ольховатських з Воздви́жівки, солісти районного будинку культури та інші самодіяльні артисти.

Юні танцюристи (керівник Лариса Сабіашвілі)

* * *

23 березня 2012 року громадськість району урочисто відзначила 25-річчя КСК «Сучасник». Про історію будівництва його ми вже розповідали. А як все починалося, згадував Є. Г. Коровка:

– Коли вся документація була підготовлена і прийняті відповідні рішення, до Москви поїхала делегація у складі секретаря райкому партії Любові Іванівни Явон, заступника голови райвиконкому Бориса Ігнатовича Камінського та Героя Соціалістичної праці Григорія Кіндратовича Коровки.

Після серйозної і тривалої розмови з Головою Ради Міністрів СРСР Миколою Тихоновим вище керівництво країни дало зго-

ду на будівництво омріяного закладу культури на Гуляйпільщині і невдовзі гуляйпільці отримали рішення Ради Міністрів СРСР від 26.04.1982 р. № ПП-8886, яким дозволено будівництво будинку культури на 600 місць у м. Гуляйполі за рахунок пайових внесків підприємств та місцевих колгоспів.

І почалося будівництво.

Святування 25-річчя КСК «Сучасник» розпочалося з відкриття меморіальної дошки на стіні приміщення, в якому взяли участь голова райдержадміністрації О. П. Гура, голова районної ради О. О. Попович, міський голова О. Г. Неміч (всі зі своїми заступниками), ветеран праці, колишній секретар райкому Компартії України з 1969 до 1991 року Л. І. Явон, директор обласного методичного центру культури та мистецтва Наталія Сидоренко, керівники та колективи підприємств, установ, організацій і товариств району.

Громадськість Гуляйпільщини від імені заступника голови обласної державної адміністрації Олександра Дудки, від райдержадміністрації та районної ради вітав Олександр Гура. А про те, як зароджувався «Сучасник», згадувала Любов Іванівна Явон. З її вуст линули імена і події будівництва, які навічно викарбувані на сторінках історії Гуляйпільщини.

Разом із очільниками району Л. І. Явон урочисто відкрила ювілейну дошку, на якій зазначається: «Культурно-спортивний комплекс «Сучасник» відкрито 31 січня 1987 року. Комплекс збудований та введений в експлуатацію під керівництвом першого секретаря РК КПУ М. С. Беляєва, секретаря РК КПУ Л. І. Явон, голови Гуляйпільської районної ради М. С. Грицаєнка, за участю сільськогосподарських, промислових підприємств та установ Гуляйпільського району. Замовник будівництва – колгосп ім. Енгельса (голова А. О. Журавель). Підрядна організація Гуляйпільська міжгосподарська будівельна організація (начальник А. О. Луценко). Меморіальна дошка встановлена у 2012 році з нагоди 25-ї річниці відкриття комплексу».

Опісля урочистого відкриття ювілейної дошки, гуляйпільці завітали до фойє КСК «Сучасник», де своїми рукотворними виробами їх причарували учасники районного об'єднання «Шедеври Гуляйпілья» (керівник Валентина Жовніренко). А опісля перегляду виставки з цікавістю й передчуттям справді гарного свята (власне, як і завжди) зайшли до концертного залу.

На урочистому зібранні Олександр Гура, вітаючи земляків, вру-

чив подарунки: музичний центр – районному Будинку культури, футбольний м'яч – дитячо-юнацькій спортивній школі, «Літопис досягнень сучасної України» – центральній районній бібліотеці імені В. Діденка.

Грамотою облдержадміністрації нагороджено ветеранів праці Івана Ковтуна і Любов Явон, регіональною медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» – директора ТОВ «Будівельно-монтажне товариство «Промінь» Володимира Білецького та заступника директора з навчальної роботи дитячої школи мистецтв Людмилу Діденко.

Грамоти райдержадміністрації отримали відділ обслуговування населення та обробки літератури централізованої бібліотечної системи (Лідія Брацило), відділ масової роботи районного будинку культури (Алла Гончаренко), колектив технічного обслуговування районного будинку культури (завідуючий Володимир Ярмоленко, головний інженер Ігор Пузанов).

Естафету привітань перейняв Олександр Попович:

– За 25 років своєї діяльності наш «Сучасник» дійсно став храмом мистецтва, – говорив Олександр Олександрович, – який прослав широку дорогу не одному даруванню. В його спортивних залах змагаються олімпійські чемпіони, а на сцені виступають відомі артисти.

**Портрет Н. І. Махна,
вишитий Л. І. Рябко**

Грамотами районної ради нагороджені тренери-викладачі з баскетболу ДЮСШ Тетяна Колибіна, Лідія Рябко, провідний методист централізованої бібліотечної системи Ірина Передерій, викладач з класу фортепіано дитячої школи мистецтв Ірина Яковенко.

Вітала працівників культури і директор обласного методичного центру культури та мистецтва Наталія Сидоренко.

За вагомий внесок у розвиток культури Запорізького краю, естетичне виховання населення, високий художній рівень та виконавську майстерність управлінням культу-

ри та туризму облдержадміністрації присвоєно звання «Народний аматорський колектив» вокальному ансамблю «Веселка» (керівник Сергій Вовк), вокально-інструментальному ансамблю «Демент» (керівник Петро Дармороз). Грамотою обласного методичного центру культури та мистецтва нагороджені керівник хору ветеранів Великої Вітчизняної війни Володимир Кобзей, заслужений працівник культури України, керівник народного самодіяльного хору «Вольниця» Богдан Бурбура, провідний методист районного будинку культури Валентина Жовніренко, керівник народно-самодіяльного аматорського ансамблю «Веселка» Сергій Вовк і художній керівник районного будинку культури Юрій Шаровський.

А далі Людмила Діденко, Лідія Рябко, Наталія Кірієнко і Валентина Жовніренко представили колективи і вихованців закладів, які діють у стінах КСК «Сучасник».

Справжніми музичним Парнасом є дитяча школа мистецтв, яка 2012 року відзначила своє 55-річчя. За цей час заклад закінчили 1213 учнів, 108 із них продовжили музичну освіту. Сьогодні у школі навчається 270 вихованців. З ними працюють 28 викладачів, які навчають грі на фортепіано, скрипці, баяні, акордеоні, домрі, бандурі, балалайці, а також художньому, хореографічному та вокальному мистецтву. З 28-ми викладачів закладу 19 – його випускники. Школа мистецтв пишається своїми вихованцями, творчість яких відома не тільки на теренах України, а й за її межами.

* * *

Центром фізкультурно-оздоровчої роботи в районі є дитячо-юнацька спортивна школа. Тут працює 32 групи, в яких займається 524 учні. Навчально-тренувальний процес здійснюють 13 тренерів, з яких троє – майстри спорту і двоє – кандидати в майстри спорту. У 2010-2011 навчальному році пройшла 66-а районна спартакіада школярів з десяти видів спорту, в якій взяли участь 1367 дітей і посилили друге загальнокомандне місце...

* * *

Бібліотечне обслуговування населення району здійснює централізована бібліотечна система. Щороку бібліотеки обслуговують 145 тисяч користувачів, проводять культурно-масові заходи. Тут працює 20 клубів за інтересами. Серцевиною бібліотечної системи є центральна районна бібліотека імені Василя Діденка, в якій

Вручення вимпела бібліотекарю міської бібліотеки №1 Ніні Іванівні Чорній

працює 10 справжніх фахівців. Вони всі ці 25 років гостинно зустрічають книголюбів Гуляйпільцями.

* * *

Центром культури, мистецтва та дозвілля є районний будинок культури. Тут працює 36 творчо обдарованих особистостей. Щороку вони проводять близько 100 масових заходів, обслуговують більше 110 тисяч глядачів, готують заходи

У глядацькому залі КСК «Сучасник» завжди людно

для дітей, виставки робіт майстрів декоративно-прикладного мистецтва (організовані відділом масової роботи, методичною службою та відділом технічного обслуговування). У районному будинку культури працює 21 клубне формування, в яких організованим дозвіллям охоплені 240 учасників. Усі творчі пошуки спрямовані на культурне збагачення людей...

* * *

Після красивого параду, який представили колективи та вихованці закладів, які діють у КСК «Сучасник», відбувся святковий концерт. Його режисер – Юрій Шаровський, який разом із Аллою Гончаренко виступив у ролі ведучого. А гарний настрій за допомогою пісні, музики і танцю землякам дарували найкращі колективи й окремі виконавці Гуляйпільщини.

* * *

За 25 років існування «Сучасник» зустрічав артистів з різних куточків України, Росії, Білорусії, Молдови та інших держав. На сцені КСК виступали народні артисти України Ада Роговцева, Василь Зінкевич, Ауріка Ротару, Людмила Сенчина, Наталія Могилевська, Тетяна Недельська, заслужений діяч мистецтв України Анатолій Сердюк, кіноактор Михайло Пуговкін, артисти Запорізького музично-драматичного театру імені Магара та багато інших колективів та виконавців.

НЕМАЄ СВЯТА БЕЗ ПІСНІ

На початку 90-х років добра слава йшла про тріо із заводу лакофарбових виробів у складі Любові Іванівни Рябко, Любові Тарасівни Черкунової й Надії Василівни Азарової. А як утворилося тріо?

– У 1982 році, це я добре запам'ятала, – 14 вересня 1991 року пригадувала Л. І. Рябко, – ми поїхали всім колективом відпочивати до моря. Гарний вечір, хлюпочеться біля ніг вода... І ми заспівали. Коли чую – такий приємний голос. Підвела очі – Надя Азарова. – «Давай заведемо українську народну». – І наші голоси злилися. Ось з того часу ми почали з нею співати дуетом. Музичним керівником у нас був Сергій Кузьмич Вовк. Людина закохана у свою справу.

– Втрюх ми стали співати, – продовжувала згадувати Любов Іванівна, – через чотири роки, як прийшла до нас на завод Люба Черкунова. Ми знали її по виступах. Вона співала раніше у вокальній групі міськторгу, тож і запропонували утворити тріо.

– А я така рада, що співаю з ними, – заявляла Л. Т. Черкунова, – Ви не уявляєте собі, скільки життєвої енергії, натхнення додає пісня. Прийдеш на репетицію, поспіваєш, пожартуєш – і втома вже не втома. А ми ще всі втрюх відвідуємо і районний хор, яким керує Б. Й. Бурбура. І багато дечого ми черпаємо із занять Богдана Йосиповича. Втрюх ми співаємо в основному народні пісні.

Любов Тарасівна виховувалась на народних піснях. У дитинстві жила в селі Зелений Гай нашого району. І зараз їй приємно згадувати ті часи, коли людям не треба було чарки, щоб заспівати. Співали всі і скрізь. Співали на роботі і дома, йдучи й працюючи.

– Мені було десь років п'ять, як я почула пісню «Чом ти не прийшов?» – розповідала Л. Т. Черкунова, – співали моя мама і її сестри. І так вона запала в душу, так вони гарно виводили, голоси були красиві, що коли з музичним керівником почали її розучувати, то я ніби в дитинство повернулася. Так мені стало гарно на душі. А після репетиції все чулися голоси усіх партій: як співаю я, як дівчата. І так кожного разу.

– Так – так, – підтверджувала А. І. Рябко. – Вірите? Зараз якось уже увійшло у звичку, а раніше ми вели відлік часу від репетиції до репетиції. Бо якраз підібралися всі, хто співав би звечора й до ранку. І все народні пісні. Адже ми ними тільки й живемо. Моя мама, бувало, маже хату й співає, і плаче. Так воно мені й передалося. Правду кажуть, бо народ як складе, так аж за душу бере.

– Надя, звичайно, виховувалась на інших піснях, – розповіли її дівчата, – бо жила в місті. Але пісню любить і народну, і будь-яку.

У Надії Василівни Азарової із цього тріо – двоє синів-школярів. Та, незважаючи на це, вона завжди знаходила час для пісні. Бувало й таке, що відпрацьовували голоси в обідню перерву.

Л. І. Рябко тільки пісня давалася легко. А в житті довелося час-то переходити через випробування. 10 років працювала на фермі. Потім – вечірня школа, робота в заготконторі, а вже згодом – майстер дільниці заводу лакофарбових виробів і лаборант. Виростили з чоловіком двох синів. Тепер у кожного своя сім'я. А все ж часто допитуються: «Мамо, коли ваш виступ?»

А Любов Тарасівна Черкунова в ці дні, мабуть, найщасливіша мама, хоч і їй довелося, ой, як не солодко в житті. Нині (мова про

Вокальна група «Веселка»

вересень 1991 року – Авт.) прийшов у відпустку син, що вже рік прослужив у лавах Радянської Аомії. Другий – ходить до школи.

До речі, ви помітили, який збіг обставин? Кожна з наших героїнь має по два сини. Але впевнена, що матері зуміють привити їм любов до пісні. Бо з самого дитинства вони біля мам, біля їх пісень. І бачать, як зворушуються серця людські рідними голосами.

– І не буває свята без пісні, – стверджує журналіст В. М. Булгак. – Без гарної, задушевної такої, як уміють виконувати ці славні жінки.

* * *

В середині березня 1995 року у великому залі КСК «Сучасник» віншували представники громадськості, заводу лакофарбових виробів учасниць самодіяльного жіночого вокального колективу названого заводу «Веселка» із двадцятиріччям.

Коло початку і утвердження її стояли такі організатори, як І. В. Плис, Н. А. Бурбура, В. С. Кобзей та безмінний акомпаніатор, а в останні роки художній керівник колективу С. К. Вовк.

Хто ж вони, оті ювілярки? Ось імена перших співачок.

Це – Г. Левченко, К. Симіна, Л. Рубан, Л. Бірюкова, К. Боровик, Т. Ануфрієва, О. Міщенко. Пізніше до колективу вступили Л. Шабалтій, В. Сумрій, Т. Фашевська, Т. Шолкова, В. Савіна, З. Машкіна, Л. Черкунова, В. Шабай. На святі згадали тих, хто передчасно пішов із життя – Катю Макаренко і Любу Лукаш.

На 1995 рік гордістю колективу «Веселка» були начальник планового відділу Людмила Забава, пенсіонерка, колишній майстер ВТК Любов Рябко, старший майсер пошивної дільниці Надія Азарова, секретар-машиністка Любов Рубан, майстер снувальньо-пошивної дільниці Ольга Камериста, швачка Роза Сіріньок, бухгалтер Раїса Яцкова, ткаля Любов Кузнецова. Пісня стала духовною основою, постійною потребою цієї дружної вокальної сім'ї.

Із славним двадцятиріччям «Веселку» вітали голова районної Ради І. О. Бірюков, директор заводу лакофарбових виробів М. М. Шейко, народний хор РБК (керівник Б. Й. Бурбура), вокалісти районного будинку культури, аматори з Берегині». Юна зміна – уже діти батьків з «Веселки» Андрій Рубан та Ілона Вовк й інші.

Та найбільшою окрасою свята були пісні виконані «Веселкою», їхніми солістами Р. Сіріньок, О. Камеристою, Р. Яцковою, В. Савенком, дуєтом у складі Л. Рябко і Н. Азарової, лауреатом обласного конкурсу вокалістів тріо у складі Л. Рябко, Н. Азарової і О. Камерис-

тої. Три з половиною години присутні були в полоні пісні. Хай же вона ніколи не змовкає у своєму вічному пліні.

З 2001 року ансамбль працював при комунальному закладі «Районний будинок культури» Гуляйпільської районної ради. В репертуарі колективу близько двохсот творів (українські народні, жартівливі та сучасні пісні).

«Веселка» – постійний учасник обласних, районних культурно-мистецьких заходів: обласного фестивалю народного мистецтва «Вольниця», районного конкурсу творчості патріотичного спрямування «Спадщина», вокальних, вокально-інструментальних, естрадно-музичних конкурсів. На базі колективу успішно працює вокальне тріо «Надія».

Колектив нагороджений численними дипломами і грамотами. Звання «народний аматорський колектив» присвоєна у грудні 2001 року. 18 листопада 2017 року він підтвердив це звання.

«ЗОЛОТИЙ ГОМІН»

21 і 22 березня 1995 року в Будинку творчості проходив районний фестиваль дитячої творчості «Золотий гомін», присвячений 50-річчю Перемоги над фашизмом.

З усього району з'їхались юні таланти. Весняним передзвоном лунали українські пісні. Кращих з кращих журі відібрало на заключний концерт, який відбувся 3 квітня.

У великому залі КСК «Сучасник» пройшов обласний фестиваль дитячої творчості «Золотий гомін». На журі, яке очолювала заслужений працівник культури України, директор Будинку художньої та технічної творчості м. Запоріжжя А. М. Лаврова, особливе враження справив виступ танцювального колективу «Алфавіт» районного Будинку творчості (керівник А. В. Карпенко), який нагороджено грамотою обласного управління освіти.

Золотими колосками пшениці, запашним хлібом вітав гостей фольклорний колектив «Калинонька» СШ № 4 (Т. М. Карпій). А вокальна група цієї ж школи вразила журі соїми вокальними даними (керівник В. М. Дьомін). Ці колективи також відзначені грамотами обласного управління освіти.

Своєю майстерністю та влучним гумором захопив виступ театрального колективу Будинку творчості (керівник І. І. Борщ). Сподобалась всім глядачам гра Ірини Кулик, Дмитра Шинкаренка, Інни

Шабрат і Валерія Чапленка. А найменшого учасника вистави Андрія Нижника нагороджено Листом-подякою обласного управління освіти та районного відділку освіти. Такими ж листами нагороджено Євгена Щербину і Катю Воликову із СШ №1 (керівник А. І. Онищенко), ансамбль ложкарів з Комсомольської СШ (керівник Б. В. Лопухін), Костянтина Славгородського з СШ №4 (керівник В. М. Дьомін), вокальну групу Будинку творчості (керівник Л. В. Третьякова) та найменшу учасницю фестивалю Таню Коваленко з СШ №1 (керівник А. В. Коваленко).

Сподобався всім виступ Ілони Вовк з СШ № 4, братів Паньків з СШ № 3, авторське читання Марини Тверньової з СШ № 4, учасників КВК СШ № 1, хору хлопчиків СШ № 1 та Комсомольської СШ, а також виступи Ірини Карнаух та Світлани Тоцької з СШ № 3.

Оргкомітет виніс щиру подяку педколективам, які представили на фестивель дитячі роботи вихованців СШ № 1, СШ № 3, СШ № 4, Успенівської, Полтавської, Малинівської, Приютненської, Верхньотерсянської, Добропільської середніх шкіл, НСШ № 5 та районного Будинку творчості.

Роботи виконані на високому естетичному рівні з використанням різноманітної техніки.

Організатори фестивалю винесли щиру подяку завідуючому відділом молоді та спорту райдержадміністрації П. П. Науменку за придбання подарунків учасникам, а також представникам відділу культури В. М. Шингуру, О. О. Волошиній, Г. З. Портико, С. Я. Павлюк, колективу фірми «Ярослава» за допомогу в організації концерту.

* * *

– Полюбилися гуляйпільцям виступи танцювального колективу «Афавіт», який започаткувався три роки тому при районному Будинку дитячої творчості, – хвалилися 1993 року вдячні земляки. – Вік самодіяльного ансамблю порівняно невеликий, але й за цей час він здобув популярність, виступи танцюристів викликали захоплення. Жодне свято в місті не обходиться без участі «Алфавіту». У 1993 році він займав почесне місце у п'ятирці кращих самодіяльних колективів області.

Ансамбль налічував 48 чоловік. Серед них постійні учасники – Іра Пішта, Оленка Тимошенко, Інна Кірієнко. Аматори сцени були щиро вдячні спонсорам фірмі «Скіф» та комітету афганців за матеріальну допомогу. А глядачі дякували незмінному керівнику «Алфавіту» Аллі Володимирівні Карпенко за її нелегку працю.

НАРОДНИЙ ХОР «ВОЛЬНИЦЯ»

Створений у лютому 1983 року хор районного будинку культури дебютував на концерті у квітні того ж року. Жителі міста познайомилися з новим творчим колективом.

Диригенту-хормейстеру Б. Й. Бурбурі і концертмейстеру А. В. Зуйченку довелося немало попрацювати над його створенням, шліфуванням виконавської майстерності, старань доклали вони, готуючи репертуар.

Хор виконав пісні композиторів Пашкевича «Повертали хлопці з походу», Сльоти «Розійдися, туманочку», і українську народну пісню «А калина – не верба». Виступ сподобався глядачам.

– Нам теж, – говорила В. І. Шапова, одна з учасниць хору, – приємно відчувати, що дебют виявився успішним. Це, звичайно, радість для нас і в той же час велика відповідальність. Бо, вважаю, справжній успіх принесе лише напружена творча праця.

– Хочеться вірити, що в цього колективу буде довгий вік, що він радуватиме не тільки любителів хорового співу, а й усіх прихильників самодіяльного мистецтва, – висловила надію завідувача районним відділом культури Г. Ф. Сірінюк.

Самодіяльні артисти з м. Гуляйполя

*Самодіяльний народний хор Гуляйпільського Будинку культури.
1987 р.*

Ішли роки наполегливої праці над зростанням виконавської майстерності хористів. У 1987 році самодіяльний хор районного будинку культури здобув почесне звання «народний». Так прийшло визнання.

– Виступає лауреат другого Всесоюзного фестивалю народної творчості народний самодіяльний хор районного будинку культури, – оголошує ведучий...

І глядачі, оглянувши причіпливо виступаючих, заслухалися. І так було не раз не тільки в селах нашого, а й Пологівського районів.

– Де ми тільки не побували за цей час, – говорила у квітні 1988 року староста хору Л. Б. Куц, – Пологи, Васильківка, Мелітополь, Запоріжжя...

– Об'єднав нас у колектив, – продовжувала згадувати Людмила Борисівна, – талановитий, закоханий у свою професію наш керівник Богдан Йосипович Бурбура. А поруч з ним завжди – Анатолій Васильович Зуйченко. Він нам акомпонує.

Щоразу вони збиралися о шостій годині вечора, хоч майже в кожного сім'я, діти, господарство.

– Та що з того, коли любиш пісню, – говорила учасниця хору Л. М. Чайка. – Почуєш по радіо гарний спів і заслухаєшся, забувши про роботу. То ж чи може вона зашкодити сім'ї і дому. Тільки з більшим натхненням берешся до роботи, щоб встигнути на репетицію. І все в руках горить, а в голові крутиться пісня...

– І не думайте, що ми сюди тікаємо від роботи, – наголошувала Л. Б. Куц. – Ми тут працюємо. І не все так легко дається. Бо хор об'єднав не лише тих, хто має спеціальну освіту. Таких небагато. Тож кожна репетиція – копітка праця, яка вимагає великого терпіння.

З кожним роком хор набував майстерності. Ядром його були Н. А. Бурбура, В. П. Галкін, Л. В. Анікіна, Л. Т. Черкунова, М. М. Атрощенко, О. П. Дерев'яно, М. О. Литвиненко.

– Я пам'ятаю, – говорила Н. А. Бурбура, – як Богдан Йосипович прийшов в районний відділ культури і поділився думкою: «Я хотів організувати хор тільки з напрямком народної пісні». Зробили оголошення в газеті, по радіо. А тоді я, Ірина Кікош, Василь Мануїлович Кутя, Богдан Йосипович запросили людей у яких, ми знали, гарні голоси, прийти на репетицію в районний будинок культури. Пам'ятаю, як сьогодні, – зійшлося 15 жінок і 6 чоловіків. Це було 2 лютого 1983 року.

Першою їхньою піснею, як уже зазначалося, була «Повернулися хлопці з походу». Поступово хор поповнив репертуар такими пісня-

ми, як «Реве та стогне Дніпр широкий», «Чорним очкам пора спати», «Мати сина проводжала», «Зашуміла калинонька» й інші. Та й сам хор змужнів, зміцнів голосами.

– Тепер кожного вівторка й п'ятниці, казала Л. Б. Куц, – любов до пісні збирає 26 жінок і 15 чоловіків.

Нещодавно їм вручили нагороди – значки лауреата другого Всесоюзного фестивалю народної творчості. За невтомну працю, за гарну пісню, за любов до неї. Але народне визнання прийшло до хористів ще раніше.

– Пам'ятаю наш перший концерт у клубі колгоспу «Заповіт Леніна», – пригадував Б. Й. Бурбура. – Чесно кажучи, ми такого не чекали. Квіти, бурхливі оплески, «браво!», «біс!». А ми стояли щасливі. Кращої нагороди нам і не треба.

У звіті хору друга частина була заповнена старовинними піснями Гуляйпільщини.

– Я їх записував із уст жителів міста, – ділився Б. Й. Бурбура. – Зокрема, мені багато в цьому допомогла сім'я Цьопкалів. Самі ж учасники хору знали не одну пісню. Багато їх знає і Марія Омелянівна Литвиненко.

– Любов до пісні, – казала вона, – зародилася в мене ще з дитинства. Село Воздвижівка завжди було співучим. Їдуть, було, дівчата на гарбах в поле кіньми, і з усіх кінців широкого степу линули пісні. А коли у Богдана Йосиповича зародилася думка відродити наші фольклорні пісні, які співали ще діди і прадіди, то я по пам'яті наспівувала їх. А він переносив на музичний інструмент. І зараз наш хор співає і радує слухачів такими піснями, як «Ой, зірву з рози квітку», «Вилетіла галка з глибокої балки». Відродив наш колектив і народні частівки, народний обряд «Козування». І аплодують нам люди за це бурхливо і радісно.

– А взагалі я радий, що утворився такий колектив, – говорив Б. Й. Бурбура. – Коли проходить творчий процес над піснею, самі ж учасники пропонують, вносять доповнення.

Богдан Йосипович згадав, що першими до хору прийшли І. Кікош, М. Литвиненко, Л. Черкунова, Н. Бурбура, Т. Жаболенко, В. Коростильова, Л. Івченко, Л. Анікіна, Л. Процик, Василь Коростильов пару репетицій був один з чоловічої групи хору.

На третю репетицію прийшли М. Костенко, В. Куця, В. Гура, М. Атрошенко.

Першою старостою хору була М. О. Литвиненко, пізніше – Л. Б. Куц, за нею – Л. М. Чайка. А в чоловічій групі старостою був Л. Лютий.

10-річчя хору «Вольниця». 1993 р.

Чоловіча група хору «Вольниця»

Рубіжним для колективу хору став 1987 рік. Виступали із звітом в Мелітополі перед серйозним журі з Києва і Запоріжжя. Скільки пережили хвилювань! Поряд з хористами була, підтримуючи добрим словом, тодішній секретар райкому партії Л. І. Явон, яка опікувалась питанням розвитку культури.

І тут журі тепло привітало хор із присвоєнням звання «народний». А до цього він ішов, долаючи творчі сходи: дипломант (1985 році, I місце), лауреат (1987 році, I місце) Всесоюзних фестивалів народної творчості, лауреат Всеукраїнських конкурсів хорових колективів «Український народний спів», лауреат фестивалю пісенного мистецтва імені П. Демущого, лауреат фестивалю фольклорних колективів у м. Хмельницькому (1993 р.). Хор був дипломантом ряду обласних конкурсів та учасником Всеукраїнських програм «Сонячні кларнети» і «Таланти твої, Україно».

Блискуче виступили хористи на сцені Київської державної філармонії (весна 1988 р.). Для столичної мистецької професури і відомих хормейстерів було приємною несподіванкою почути фольклор Гуляйпільського краю. А для хору – незабутня зустріч з прославленою естонською академічною хоровою капелою «Пярну» (вони виступали в одному з гуляйпільцями концерті). У 2002 році

хор успішно виступив (про це вже йшлося) на головній столичній сцені палацу «Україна» в рамках звіту Запорізької області. У хору є й інші творчі перемоги.

– Наш народний хор, – розповідав Б. Й. Бурбура, – колектив самобутній, зі своєю манерою співу – гуляйпільською. Кожен хорист – цікава особистість. Ось І. Кікош – і солістка, і танцівниця, і конференсьє, і режисер наших програм. В. Г. Коростильов – співак, поет, художник. Він – носій ідей, багато з яких реалізовано у творчій біографії колективу. І. Лазорик – соліст, лідер тенорної групи, акордеоніст, сам є добрим акомпаніатором. С. Кирилова – солістка з природним м'яким народним голосом і прекрасним артистичними даними, вона успішно працює в жанрі естрадної пісні та в ансамблевому співі. А нерозлучні наші дуети Н. Азарова і Л. Рябко, М. Литвиненко і Н. Листопад.

Багато років у хорі працюють і віддають йому весь жар душі О. П. Дерев'яно, Г. М. Горобець, В. П. Мамонтова, В. Коростильов, А. Коростильов, А. Лисогор, Р. Яцкова, подружжя Н. і В. Сидоренки, прекрасний акомпаніатор хору С. Яковенко. Порівняно недавно до колективу влилися ветеран війни і праці О. М. Бірюков, О. Борт, Т. Рябко, О. Марченко, В. Кравчук. І вже встигли порадувати глядача своїм пісенним талантом. Це справжні цілителі і пропагандисти невмирущого скарбу народу.

Постійну підтримку хору надавали спонсори – М. М. Азаров (друкарня), О. І. Дудка (ТОВ «Еталон»), М. Г. Тимофієв (ТОВ «Україна»), начальник райвідділу культури В. М. Шингур і особисто голова райдержадміністрації І. О. Бірюков.

* * *

12 жовтня 1994 року розповідав учасник хору Василь Григорович Коростильов:

– Де той Краснодарський край, а долетіла-таки добра слава про наш Гуляйпільський народний хор. І запросили кубанці хористів порадувати своїм мистецтвом їх, вихідців із запорозького краю, на їхньому святі – 200-літті заснування тамтешніх станиць.

Наше перебування на Кубані залишило незгладимі і незабутні враження. Як чайка крилом до води, так ми у станиці Крилівській доторкнулися до своєї живої історії. 200 років тому багато наших прашурів запорозьців переселились на Кубань. Ось така деталь. В «Реєстрі Уманського куреня 1756 року» значаться такі прізвища:

Фото на згадку біля Київської філармонії

отаман Семен Лисий, козаки Редька, Сорока, Рибалка, Зозуля, Коваль, сотник Чуб, Головка, Шаповал, Чорний, Журавель, Губа, Білий, Півень, Кислий, Волошин та інші. Переселяли їх у більшості з примусу. Козаків, їхні сім'ї Катерина II силою виживала із степової України, очищаючи від козацького елемента. Дитячий плач, жіночі сльози, страждання і смерть позначили страдницьку дорогу переселенців. Таким був чорний віддарунок царських сатрапів козакам за їх звитяги у низці імперських завойовницьких воєн Росії.

...Перший концерт за планом було призначено 22 вересня у станиці Платнірівській на 19.30. Та через непередбачену поломку двигуна автобуса ми прибули туди аж о 21 годині. Але люди нас чекали і зал був повний глядачів.

Злетіла геть і наша втома після такої далекої дороги, і на одному схвильованому диханні пройшов цей перший концерт. І ми зрозуміли, що так потрібні цим кубанським запорожцям, які ой як стужились за рідним словом і піснею. Нам розповідали, як тут чорного 1934 року за наказом Сталіна на Кубані, де проживало понад 1 мільйон українців, було закрито українські вищі, середні і початкові навчальні заклади, дитсадки, українські газети. І це називалось розквітом української мови і культури?!

23 вересня з концертом нас запросили в станицю Уманську. І тут нас наздогнала сумна звістка про смерть матері керівника нашого хору Б. Й. Бурбури. Але люди хотіли нас чути і ми вийшли співати без керівника.

Після концерту до нас прийшли учні Уманської СШ і гаряче цікавились історією нашого краю. Ми розповідали про запорозьких козаків, а соліст А. Т. Лютий проспівав «Чорноморську думу» та виконав гуморески Павла Глазового, які, до речі, учні записали, аби мати текст у себе – так їх схвильовало і захопило слово нашого відомого гумориста.

Увечері у акціонерному товаристві (колишній радгосп «Червоноармієць»), що в селищі Бичеве, нас стрічали хлібом-сіллю на українському рушнику.

24 вересня зранку наша дорога пролягла до станиці Крилівської. На її околиці, біля козацького сторожового поста, нас зустріла пісенна застава крилівців. Ми співали разом пісню, заспівану гостинними господарями і пісню, заспівану у відповідь нами.

У своєму виступі на відкритті пам'ятного знака на честь 200-ліття станиці Крилівської, глава адміністрації району ще раз нагадав,

Чоловіча група хору. Третій справа – Василь Григорович Коростильов

що предками станичників були запорозькі козаки, що в Запорозькій Січі було 40 куренів, серед них і Крилівський, що козацтво – це лицарська еліта народу. Таємниця козацтва у богатирській силі, у натхненній стихійній жазі до волі і краси. У дивовижній непогрішимої упевненості в тім, що у козаків усе красиве: пісні, танці, одяг, легка хода, кінь, його убор і посадка вершника в сідлі – невимушена і чітка...

Після освячення пам'ятного знака священником, всі присутні пройшли урочистим маршем вулицями станиці на стадіон, де відбувся великий концерт за участю кращих творчих колективів художньої самодіяльності району, козацького духового оркестру, Кубанського державного козацького хору... У вечірньому небі над станицею Крилівською спалахнули вогні святкового фейєрверку.

Не можна не сказати про велике душевне багатство і щедрість українців Кубані, чорноморських козаків. Знаючи, що ми здалека, вони приносили домашнє частування нам прямо на стадіон, після нашого виступу, і щедро пригощали. Ми були зворушені такою винятковою увагою до нас, ми відчували себе, наче вдома.

Наше перебування на братерській землі пращурів завершувалося. Кубанці щиро дякували за концертні виступи, запрошували

ли наш колектив на 50-річний ювілей Перемоги. Висловлювалась пропозиція про гастролі їхнього козацького народного хору Уманського Палацу культури у наш район. Проте реалізація цього доброго задуму повністю залежить від матеріально-фінансової участі спонсорів – колгоспів, радгоспів і приватних підприємств Гуляйпільля. Хороший приклад у справі спонсорування заходів нашої поїздки, зокрема, подали колективи підприємств – птахорадгоспу «Зарічний» (директор В. Каплун) і «Сибону» (О. Коновалов). Спасибі їм за таку підтримку культури.

...25 вересня у станиці Крилівській продовжувалась кінно-спортивна частина свята, але ми мали вирушати у зворотну дорогу. Сум прощання з чарівними людьми і щедрою землею Кубані втішав думкою, що добро, посіяне в людських душах, вертається подвійним багатством і любов'ю.

Хай пісня буде поміж нас!

* * *

17-18 червня 1995 року в Києві відбувся заключний тур першого Всеукраїнського огляду-конкурсу хорів імені П. Демуцького.

Незважаючи на фінансові труднощі, до Києва прибуло 22 народні хорові колективи з різних областей країни.

– Запросили на цей конкурс і наш колектив без попередніх турів, – 28 червня розповідав Б. Й. Бурбура. – Конкурс проходив у концертному залі «Золоті ворота» протягом двох днів. За умовами конкурсу кожен колектив повинен був представити програму на 30 хвилин, в тому числі обов'язково пісню, записану П. Демуцьким.

Ми повезли в Київ цього разу, крім пісні П. Демуцького, наші гуляйпільські народні пісні, записані від родини покійного Андрія Івановича Цьопкала і «Гуляйпільське весілля», записане від солістки хору Марії Литвиненко. Виступали ми успішно, про що свідчили бурхливі аплодисменти і «Браво!» відразу після першої пісні, а також диплом Лауреата першого ступеня.

Відразу після виступу нам запропонували знятися на українському телебаченні, а також запросили в Київ виступити в Державному музеї архітектури і побуту.

Якнайтепліші слова вдячності хочеться сказати тим людям-меценатам, які допомогли здійснити поїздки до Києва. Це – керівники АТП 12338, заводу лакофарбових виробів, птахорадгоспу «Зарічний», КСП «Перемога», фірм «Ярема», «Роза вітрів», ДКТП

Такі вони щасливі і закохані в пісню хористи

«Меркурій», «Віктор», ДК ПЧТКП («Аннушка»), Гуляйпільського сирзаводу, «Надія», НТП «Мрія», магазинів «Житниця», «Ярослава», КСП імені Ілліча, ПКП «ЕТЛ», харчосмакової фабрики, Запорізького відділення Всеукраїнської музичної спілки.

* * *

Гуляйпільці вже звикли, що коли виступає перед ними лауреат Всесоюзного фестивалю народної творчості та Всеукраїнського конкурсу хорових колективів народний самодіяльний хор районного будинку культури поряд з ним і художній керівник, і диригент Богдан Йосипович Бурбура, якому в серпні 1995 року виповнилось 50 років. Його урочисто віншувала громадськість міста і культармійці.

**Богдан Йосипович
Бурбура**

... Усміхнений, привітний, щирий. Таким його знають гуляйпільці не один десяток літ. Він, на перший погляд, видається улюбленцем долі. Чи справді це так?

– Мені якось важко й збагнути, що життя моє без проблем, що вдається мені все відразу, – посміхається Богдан Йосипович.

– Бачте, у вас і усмішка така – життєрадісна.

– То від роду Бурбурів... Народився я на Львівщині в Гордецькому районі. Є там таке село Завидовичі. Які чудові, мальовничі це місця! Я завжди в захопленні від них, бо дуже люблю природу. Тамтешні ліси, луки великі і чарівну річечку з джерельною водою. А пахучої трави з різнобарв'ям квітів і від легкості дихання дух переходить. Повік цього не забути!

Так ось звідки в Богдана Йосиповича той вічний пісенний плин летить. Від любові до отчого краю!

Усім прекрасним у своєму житті Богдан Йосипович завдячує діду Григорію. Довге життя прожив чоловік – 94 роки. Мудрий. Роботящий. Майстровитий був. Золоті руки мав, у всьому знався. Це ж тільки уявити, володів вісьмома мовами. Колись він наймитував у пана і з ним мало не всю Європу об'їздив. У австрійській армії служив. Рано й онука до книжки приучив. І сам дід Григорій писав для власної душі. Часто з дідусем і подорожував малий Богдан на природу (до лісу, до птаства і по гриби).

Підтримав дід і прагнення онука до опанування царини музики. Середня школа була за 10 кілометрів, у сусідньому селі, а вчитель

музики мешкав в іншому селі – ще за 10 кілометрів. Ось туди брати приватні уроки у вчителя і їздив на велосипеді малий Богдан. Високообдарованим був музикою той Степан Герман. І на фортепіано грав, і на акордеоні – теж. А візьме скрипку і смичок – і зачарує своїм співом той інструмент!

Богдан перейняв у того вчителя все краще у грі на акордеоні. Згодом він грав не гірше і на баяні, бо мав намір вчитися у Львівському музично-педагогічному університеті.

Б. Й. Бурбура має кваліфікацію диригента, вчителя співів і викладача по класу баяна.

– А за покликанням я диригент, – зізнається він. – Це для мене все.

До Гуляйполя Богдан Йосипович приїхав за розподіленням. Ось тут і пройшло його становлення як музиканта. В школах середніх і музичних, і в хорових колективах. Ми добре пам'ятаємо виступи хорових колективів заводу сільгоспмашин, медичних працівників, села Верхня Терса. Та найповніше розкрився його талант в організації і створення хору РБК, який згодом дістав високу оцінку фахівців і йому було присвоєно почесне звання народного. Це особлива сторінка в біографії цього митця-ентузіаста.

Навколо нього в хорі об'єдналися справжні цінителі і пропагандисти невмирущого скарбу народної пісні.

– Це напрочуд талановиті люди, добрі душею, – хвалився Богдан Йосипович. – До того ж вони всі, яке правило, працелюби і на своїх підприємствах прекрасно справляються й зі своїми домашніми турботами. Ось Марія Омелянівна Литвиненко, котра щоразу полонить своїм голосом слухачів – не уявляє життя без пісні. А Микола Миколайович Атрошенко, зварник за професією, задля хору придбав піаніно і вивчив нотну грамоту. А колгоспний водій Олександр Павлович Дерев'яночко часто буває у відрядженнях, та якимось умудряється ніколи не підвести колектив. А наш патріарх Олександр Григорович Приліпко, котрому вже за 70, як і 12 років тому, продовжує відвідувати репетиції хору двічі на тиждень... І такі вони всі хористи.

– Треба сказати ще й те, – додають штрихи до портрета свого керівника хористи, що талантом цього митця відроджені фольклорні пісні, частівки, обряди нашого краю. А їх так цінує наш слухач.

– Сьогодні нам нелегко, звичайно, – говорить Б. Й. Бурбура. – Хвилює хоча б і те, що не можемо костюми пошити, бо старі міль поїла... І все ж я не безнадійний оптиміст. Сподіваємось на кращі часи.

Хор «Вольниця» біля дуба в м. Запоріжжі. 2006 р.

На початку вересня 2002 року народний хор побував у Новомиргородському, Добровеличківському та Кіровоградському районах Кіровоградської області. Графік виступів був дуже напруженим і по два, і по три концерти в день.

Перша зустріч була із жителями приміського села Златопіль (колишня назва Гуляй-Поле –Авт.). Тут хористів гарно, як родичів зустріли, і так було скрізь на Кіровоградщині.

Кіровоградців зачарував виступ Анатолія Лютого. Виконував він пісню «Взяв би я бандуру». Голос барвистий, розлогий. Будь-кого за душу візьме. Анатолій полонив глядачів і гуморесками П. Глазого.

А дует «Гуляйпільські веселки» у складі Любові Чайки і Анатолія Лютого, дуети Марії Литвиненко і Ніни Листопад, Надії Азарової і Любові Рябко, чоловіче тріо – Ігоря Лазорика, Богдана Бурбури і Анатолія Лютого, соло Ірини Кікош, дует баяністів Сергія Вовка і Сергія Яковенка залишили про себе незабутнє враження.

Схвальний резонанс у слухачів викликали естрадні пісні у виконанні Світлани Кирилової. В концерті прозвучали пісня «Зеленая ти, травонько», записана на Кіровоградщині, а розшукана Б. Й. Бурбурою.

Були хористи і в Піщанському Броді Добровеличківського району – на батьківщині дружини Н. І. Махна Галини Андріївни Кузьменко. На околиці Добровеличківки – географічний центр України. Там відкрили стелу і хористи сфотографувались біля неї.

Побували гуляйпільці і на хуторі Надія – родовому помісті корифеїв українського театру Тобілевичів, у селі Федорівці, що на річці Синюсі і на залізничній станції Помічна, де точилися запеклі бої махновців з денікінцями і де стояв бронепоїзд зі штабом Н. І. Махна.

Колектив народного хору був широко вдячний за розуміння і підтримку й організацію спонсорської допомоги на поїздку до Кіровоградщини голові райдержадміністрації І. О. Бірюкову, його заступнику В. М. Щербині, керівникам сільгосп підприємств і організацій – О. І. Дудці, В. С. Романець, О. Г. Чубу, М. Г. Тимофієву, Н. Л. Биковській, Л. В. Горпиничу, М. М. Новохатьку, Д. Д. Сахну, В. М. Савовському, Ю. І. Романцю, О. І. Філіпчинку та підприємцям А. М. Бодні, Н. М. Тарасенко, Т. К. Жаболенко, І. В. Бодні і С. І. Малюці.

На початку лютого 2008 року народний хор «Вольниця» урочисто відзначив своє 25-річчя.

25-річчя хору «Вольниця». 2.02.2008 р.

Народний хор «Вольниця» у м. Львові. 2008.

У кінці липня 2008 року на адресу голови Гуляйпільської райдержадміністрації надійшло офіційне запрошення від голови Городоцької держадміністрації Львівської області, в якому він запрошував народний самодіяльний хор «Вольниця» до себе в гості.

Ця поїздка відбулася з великим успіхом, гуляйпільців скрізь зустрічали тепло, з хлібом-сіллю і вони виправдали сподівання глядачів і продемонстрували широчінь і глибину гуляйпільської культури.

Учасники хору щиро завдячували за допомогу в організації поїздки до Львівської області керівництву райдержадміністрації і особисто О. І. Дудці, ТОВ «Україна» (М. Г. Тимофієв), ТОВ «Преображенське» (О. Ю. Коростельов), ЗАТ «Агронива» (М. М. Новохатько), ТОВ «Надія» (Н. Л. Биковська), ТОВ «Агро-Рівнопілля» (О. І. Філіпченко), ТОВ «Еталон-Агро-Плюс» (Д. Д. Сахно), ТОВ «Агро-Континент» (В. Б. Щербина), ТОВ «Батьківщина» (В. М. Савовський), ТОВ «Перемога» (Л. В. Горпинич), ТОВ «Полтавка-1» (А. В. Дмитренко), СВК «Любимівський» (В. І. Мартиненко), ВАТ «Птахофабрика «Зарічна» (Ф. Г. Брезицький), приватним підприємцям Ю. П. Бальсанку, С. І. Курману, В. О. Рибалку, директору ДП «Механічний завод» ВАТ «Мотор СІЧ» А. М. Семенюті.

* * *

У 2009 році Богдану Бурбурі присвоїли високе і почесне звання – Заслужений працівник культури України. Мірилом життя є душа. Його ж душа співає, як у двадцять. І все прагне до висот...

* * *

Влітку 2011 року колегія управління культури і туризму Запорізької облдержадміністрації своєю постановою «Про підтвердження звання «Народний аматорський колектив» підтвердила, що Гуляйпільський хор «Вольниця» виправдовує це почесне звання, яке носить з 1987 року

Дізнавшись про приємну новину, ми зустрілися з творчим колективом і поцікавилися, як живе «Вольниця», які проблеми хвилюють заслуженого працівника культури України Богдана Бурбуру та його хористів.

– Богдане Йосиповичу, а чим «Вольниця» відрізняється від інших хороших колективів?

– Перш за все, наш колектив працює в народній манері співу ближче до місцевої, вільно володіє акапельним співом. На сце-

ні колектив почуває себе вільно, рухливий. У репертуарі – місцевий фольклор, українські народні пісні в обробці відомих майстрів хорового мистецтва, українські народні пісні (переважно ті, які побутують на Гуляйпільщині) в моїй обробці, авторські твори українських композиторів.

– Чи легко утримувати високу «планку» виконавської майстерності, підтверджувати почесне звання – «Народного аматорського хору»?

– Високу «планку» творчості тримати завжди непросто. І сьогодні, здається, що її легше завоювати, бо звання зобов'язує до постійної творчої роботи, а вдосконаленню її немає межі. Ось і нещодавно ми підтвердили, що не стоїмо на одному місці.

– Ні для кого не секрет, що глядачам імponує, коли на сцені виступає «Вольниця». А хто не знає відомих ваших солістів Анатолія Лютого, Марію Литвиненко, Любов Чайку, Валентину Коростильову та інших. Але хотілося дізнатися про поповнення хору...

– У нашому хорі всі люди заслужені, авторитетні. Ви назвали кількох, але всі члени нашого колективу заслуговують добрих слів, бо це люди, у серцях яких живе пісня.

На вечорі вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка

30-річчя хору «Вольниця» 2013 р.

Сьогодні актуальним для нас є поповнення колективу новими членами і ми запрошуємо всіх небайдужих до української пісні до нашого колективу. Приходьте – і ви не пошкодуєте.

Звичайно, як і в інших, так і в нашого колективу є свої проблеми. Хочеться, щоб нас не забували спонсори, щоб нас запрошували трудові колективи з концертами, і на сцену ми виходили. І, незважаючи на тимчасові труднощі, ми сповнені надій на краще, і нам усім допоможе широка, розлога, як наш степ, і висока та глибока, як голубе мирне небо над головами краян, українська пісня.

* * *

2 лютого 2013 року народний аматорський хор «Вольниця» (керівник – заслужений працівник культури України Богдан Бурбура) районного будинку культури відзначив своє 30-річчя.

Першим вітав ювілярів голова районної державної адміністрації Олександр Гура:

– Сьогодні дійсно красиве мистецьке свято – наш відомий на всю країну і за її межами творчий колектив, хор «Вольниця», святкує свій 30-річний ювілей. Я щиро вітаю вас, дорогі митці, з цією визначною датою від імені райдержадміністрації, районної ради та від себе особисто. – Ваш колектив – це дійсно душа нашого гуляйпільського народу, – говорив Олександр Петрович. – Ви покликані Богом і долею оспівувати, творити, возвеличувати, нести пісню і свій талант у серця земляків. І за це – безмежна вдячність вам і особливо – вашому талановитому керівнику Богдану Бурбурі. Вас знають і люблять у нашому краї і далеко за його межами, ваша слава сягає навіть столиці нашої країни. Тож щастя вам, радості, натхнення, творчих успіхів, міцного здоров'я і благополуччя...

Від імені райдержадміністрації та районної ради Олександр Гура вручив «Вольниці» вітальні адреси й подарунки, а також нагородив кращих учасників колективу грамотами і подяками. Так, подяки голови райдержадміністрації за вагомий внесок у розвиток культурної спадщини Гуляйпільського району, високий професіоналізм, багаторічну плідну працю, популяризацію української пісні та з нагоди 30-річного ювілею отримали народний аматорський хор «Вольниця» (керівник заслужений працівник культури України Богдан-Григорій Бурбура) та його учасники Марія Литвиненко, Анатолій Лютий і Любов Чайка. Грамотами районної ради за високий професіоналізм, багаторічну плідну працю, активну громад-

ську позицію та з нагоди ювілею хору нагороджені концертмейстер Сергій Вовк і керівник інструментального ансамблю народно-го аматорського хору «Вольниця» Сергій Яковенко.

І попливла залом, зазирнула до кожного серця щира українська пісня – у виконанні народного аматорського хору «Вольниця». Лірична, ніжна і запальна, гаряча і широка – ніби душа народу. І зрештою – вічна, як сам народ!

– Ви обереги пісні, – говорила начальник відділу культури і туризму райдержадміністрації Любов Третьякова, вітаючи хористів від себе особисто і від директора обласного департаменту культури і туризму, національностей і релігій, заслуженого працівника культури України Ірини Конаревої. – Ви для всіх працівників культури, аматорів сцени і взагалі учасників культурного розвитку району є гідним зразком любові до рідного краю і до всього світу, до пісні й до мистецтва взагалі. І не даремно ваш захід називається «Роки, виспівані серцем», бо ж ви дійсно співаєте усіма своїми широкими і щирими серцями...

Любов Вікторівна вручила хору «Вольниця» Почесну грамоту обласного департаменту культури і туризму, національностей і релігій і побажала учасникам колективу нових творчих задумів і їх реалізації.

Як і в кожного колективу, у «Вольниці» були народження, юність, зрілість... Ведучі знову повели учасників святкового заходу сторінками розвитку хору, згадали, як і чим він жив усі ці тридцять років і живе сьогодні. І мабуть, найкраще знає, як це відбувалося, Валерій Шингур, який багато років очолював районний відділ культури і туризму, який був свідком і безпосереднім учасником процесу становлення «Вольниці», супроводжував її на всі концерти, і навіть у столицю. Валерій Миколайович, вітаючи хористів, згадував:

– Ми з вами пережили багато прекрасних моментів. Побували в різних куточках нашої країни. Ви для мене дійсно рідні, бо всі ці роки ми пліч-о-пліч з вами творили історію культури нашого славного краю. І не зважаючи на ті тридцять років, які сьогодні за вашими плечима, ви залишаєтесь такими ж красивими обличчями й душами, а головне – прагненням жити і творити, без останку віддавати життєдайну енергію пісні землякам. Хай вам живеться і співається без болю і тривоги, хай оберігає вас ваше священне і благородне покликання – співати й оберігати душу народу – українську пісню!..

– Саме з легкої руки Валерія Миколайовича наш колектив отримав таку гарну назву – «Вольниця», і поплив широкою рікою твор-

На сцені народний хор «Вольниця»

Такі вони гуляйпільські хористи...

чого життя. Спасибі вам, Валеріє Миколайовичу, за той вдалий старт, який ви нам дали! – сказав керівник хору Богдан Бурбура.

Далі ведучі назвали поіменно і пом'янули хвилиною мовчання всіх тих людей, учасників хору, в яких було все – душа, талант, краса, але на півслові життя обірвалася їхня земна пісня... Щемливо-ніжно заспівали хористи пісню «Зоре моя вечірняя...», яку колись співала солістка Надія Азарова, яка сьогодні у небесному хорі тішить своїм голосом самих янголів... Відходять у небуття знайомі обличчя, за стільки років стали ніби рідними, але не стираються з пам'яті їхні імена і добрі справи, все те, що виспіване їхнім серцем і життям. І вівки не зітруться!..

А естафета вітань продовжувалася, до ювілярів звертався директор дитячої школи мистецтв Віктор Коростильов.

– Тільки люди з високою культурою можуть так доносити пісню до серця, як робите ви, шановні хористи «Вольниці», – говорив Віктор Васильович. – За ці тридцять років, які ви виспівуєте душами, повиростали ваші діти, онуки, на життєвій дорозі було чимало подій і досягнень. І ці радощі, і тривоги (без них не буває житті) ви, ніби велика сім'я, розділили між собою. Тож живи і співай, «Вольнице», на радість усім нам ще довго і плідно!..

Свій талант дарували глядачам, вітаючи «Вольницю» з ювілеєм, фольклорний ансамбль «Співучі голоси» (керівник Любов Гура), хор ветеранів районного Будинку культури (керівник Володимир Кобзей), тріо «Мікс» Горнянського будинку культури (керівник Олександр Білай), викладачі дитячої школи мистецтв, дуєт в у складі Марії Литвиненко й Ніни Листопад, народний аматорський вокальний

Дівчата з хору «Вольниця»

ансамбль «Веселка» (керівник Сергій Вовк), учасники самодіяльного театру «Махновці» Полтавського будинку культури, чоловічий гурт «Гетьман» Куйбишевського районного будинку культури (керівник Олександр Родіонов).

ХОР ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ПРАЦІ

Хор ветеранів війни та праці був організований у 1983 році на честь святкування 200-річчя міста Гуляйполя та 40-ї річниці звільнення району від німецько-фашистської загарбників, ініціювала його створення Любов Іванович Явон. Основою хору спершу став хор освітян, який уже діяв на той час. Як це було, 15 березня 1990 року пригадувала Ольга Явтухівна Сіриньок:

– На перше заняття прийшло всього 7 чоловік. Воно відбулося. Причому всім дуже сподобалося. Адже це було не просто спілкування з піснею. Це була зустріч людей, на долю яких випало нелегке, вкрите порохом та злиднями життя. Згадували пісні нашої молодості, наспівували їх, підбирали репертуар.

На другому занятті кількість учасників хору подвоїлась, а через місяць він був, вважаю, у повному складі – 42 чоловіка. Важкувато довелося спочатку. Особливо першому керівнику хору Леоніду Івановичу Сіриньку, доки «підігнав» голоси, вибудував ансамбль.

Вже 5 грудня, а перше заняття відбулося 17 вересня, на куцтовому огляді-конкурсі самодіяльних колективів, що проходив у Новомиколаївці, гуляйпільські ветерани завоювали перше місце.

Потім виступали в Пологах, Запоріжжі, на сценах сільських будинків культури району. Згодом звичними стали виступи в концертному залі КСК «Сучасник».

Як реліквії зберігалися у старости хору О. Я. Сіриньок офіційні нагороди – вітальні і почесні грамоти, дипломи райкому партії, райвиконкому і райвідділу культури за високий ідейно-художній рівень репертуару і виконавську майстерність, а також диплом газети «Красная Звезда», підписаний головним редактором генерал-лейтенантом Макеєвим – за краще втілення військово-патріотичної теми в самодіяльній художній творчості.

З часом ці нагороди, фотографії учасників хору, знімки під час виступів, відгуки слухачів були занесені до спеціального альбому. Він зайняв почесне місце в районному краєзнавчому музеї.

З 1987 року з хором працює В. С. Кобзей. Як йому працюється з ветеранами?

– Легко, – посміхається Володимир Степанович. – У нас склався колектив і кожен учасник прагне співати, тому то мені з ними легко. А ще тому, що вони – люди обов'язку. Сказали – зробили.

Хор ветеранів війни і праці (перший склад)

Виступає хор ветеранів у КСК «Сучасник». Хормейстер Т. В. Папуча (Бекірова)

Серед учасників хору в 1990 році були ветерани війни В. Ю. Онищенко, Г. А. Циганенко, В. М. Карпій, Г. Г. Шамрай, В. Г. Васильєв, П. Ф. Міщенко, Я. Г. Галаш, О. В. Янголенко, Л. В. Рудіна, К. Г. Волох, М. Ф. Тищенко.

– Для нас, – розповідала 15 березня 1990 року дружина В. Ю. Онищенко Галина Іванівна, – чи репетиції, що відбуваються, чи концерти, як заряд духу бадьорості. Зберемось усі разом, поговоримо, поділимось своїми радощами чи бідами, щось пригадаємо з нашої молодості (а нам є що згадати), посміємось, то наче де й хвороби діваються. А взагалі хочеться донести до нинішніх поколінь те, що нами вистраждане.

– Ми з дружиною, приєднується Г. А. Циганенко, – співаємо змолоду. І відчуваємо від цього моральне задоволення. Та й не тільки. Є якась внутрішня потреба робити це. Не для себе. Ні. Адже якщо співають ветерани, то це комусь треба.

Одними із перших учасниць хору були Л. З. Рудіна і О. В. Янголенко.

– Це не лише наше захоплення, – ділилися вони. – Це й обов'язок. Ми повинні передати наші почуття молодим.

– До війни співала в ансамблі пісні і танцю, – говорила постійна ведуча хору Л. П. Самойленко. – І після війни не залишала художню самодіяльність. Так що не співати, а тим самим не говорити про пережите, я просто не можу.

В репертуарі хору більше 30 пісень (патріотичного звучання, українські народні), є й гумор. Є також вокальна група, є й солісти. Акомпонував їм 4 роки підряд Олексій Миколайович Онищенко.

У листопаді 1993 року громадськість міста зібралась у КСК «Сучасник», щоб відзначити десятиріччя районного хору ветеранів війни та праці.

Любов Яківна Циганенко, Григорій Герасимович Шамрай, Павло Федорович Міщенко, Костянтин Захарович Білий, Катерина Григорівна Мухіна, Василь Юхимович Онищенко, Данило Дмитрович Ільченко, Василь Макарович Карпій, Ксенія Григорівна Волох, Марія Федотівна Тищенко, Варвара Володимирівна Лапіна... Це їх (і ще понад 20 чоловік) людей, припорошених густою сивиною років, котрі пройшли в житті через всі випробування і пізнали його ціну, об'єднала пісня.

Першим керівником колективу був професіональний хормейстер Леонід Сіриньок, а концертмейстером – досвідчений музикант

Чоловіча група хору ветеранів

Валерій Миколайович Шингур. Вони навчили ветеранів азам хоро- вого співу, сценічної культури. На зміну у 1985 році прийшло по- дружжя спеціалістів Алла Іванівна і Олексій Миколайович Онищен- ки (Олексій Миколайович акомпонував хору до 1993 року).

У 1986 році хором керувала Тетяна Вікторівна Папуча. А вже на- ступного, 1987 року, керівником і душею колективу стає Володи- мир Степанович Кобзей, який і донині разом з хором, справжній фахівець своєї справи. Повага ветеранів до нього, як до керівника, і до людини, безмежна. Це без перебільшення. Вони вдячні йому за тактовність, витримку в роботі, високу майстерність і професіо- налізм. А він про ставлення до своїх підопічних сказав так: «Ви зна- єте, мені здається, що я вже жити без них не можу».

Так склався творчий колектив, у якому завжди присутні добрі стосунки, повага один до одного і велика відповідальність кожного за справу, котру вершать...

І ось на сцені учасники хору ветеранів. Леся Павлівна Само- йленко, котра в хорі з першого дня заснування, душа колективу, відкриває творчий вечір. Під акомпанемент концертмейстера Іго- ря Лазорика полинула вічно молода, як і душі тих, хто її співає, «Не стареють душой ветераны»...

Учасників хору тепло вітав і вручив грошову премію голова ра- йонної ради народних депутатів І. О. Бірюков, а також завідуючий відділом культури В. М. Шингур, голова районної організації вете- ранів війни і праці П. І. Доля.

І знову пісня. Та, перша, з якої почалася творча стежина, – «Фронтовики, оденьте ордена». Ведуча запрошує на сцену їх пер- шого керівника Л. І. Сірінька.

Час невпинно робить свою справу, рідіють ряди ветеранів. Усі присутні в залі хвилиною мовчання вшанували пам'ять колишніх учасників хору Г. А. Циганенка, О. Я. Сіріньок, М. М. Карпія, Г. П. Га- лаша, В. Т. Литвиненка, П. М. Гречаної.

Хористів вітали учасники дитячої вокальної групи на чолі з Т. Карпій із СШ № 4, вокальної групи дівчаток (керівник А. Онищен- ко), юна солістка першокласниця Катя Волікова із районної школи мистецтв.

А скільки душевної теплоти звучало у вітанні ветеранам від ко- лективу заводу лакофарбових виробів, і, зокрема, вокальної гру- пи (музкерівник С. К. Вовк) та дуету у складі Р. Яцкової і Н. Григорук районного будинку культури.

Поряд із піснями звучали гуморески Павла Глазового та народні частівки учасниці хору Л. Б. Куц під власний акомпанемент балалайки.

І без того добрий настрій і іменинників, і гостей став ще кращим, коли на сцену вийшли учасники фольклорної групи (керівник В. Івженко) із с. Петрівки, а тоді – співаки районного народного хору під керівництвом Б. Й. Бурбури.

– Я низько вклоняюсь вам, – сказав Богдан Йосипович, – за вашу невтомність, ентузіазм, високу духовність і велику любов до пісні. Хай ще довго не згасає ваша творчість, хай вам Бог помагає!

І полинули чарівні звуки української народної пісні «Стоїть козак на чорній кручі» та «Вітальної» на музику Богдана Бурбури, спеціально написаної до цього торжества.

Хвилини насолоди подарував і ветеранам, і всім присутнім у залі Володимир Кобзей, виконавши чудову російську пісню «Танго послевоенное».

Привітати хористів прийшли також директор харчосмакової фабрики І. І. Зінченко і пекар Л. О. Литвиненко. У її руках на вигаптуваному українському рушникові височів великий запашний коровай. З побажаннями здоров'я, творчої наснаги, зі словами «Буде хліб – буде й пісня» вони передали його в руки ветеранів.

Учасники хору дякували за допомогу в організації свята спонсорам С. О. Коновалову (МП «Сибон»), О. О. Дибенку (магазин «Ярослава»).

Не без гордості говорила ведуча Л. П. Самойленко, що їх хор знаний не тільки в районі, а й і в інших районах області, що в репертуарі хору понад 100 пісень. І серед них – власні, як ось «Гуляйпільська величальна» на слова Л. Я. Циганенко, музику В. С. Кобзея.

Вечір вшанування хору ветеранів війни і праці завершився дружнім виконанням знаменитої «Катюші», яку разом із хористами виконував і зал...

На початку липня 2001 року хору ветеранів виповнилося 16 років. Керував ним В. С. Кобзей. Учасниками хору були М. І. Нарва, Г. В. Близнюк, Л. Б. Куц, С. Й. Зінченко, С. В. Мазур, З. І. Гончаренко, Р. І. Авдієнко, В. Є. Зінченко, К. М. Капінус, Є. Ф. Тарасенко, К. В. Троян, В. О. Русанова, З. П. Маслова, К. Г. Мухіна, В. В. Лапіна й інші.

Був у хорі і найстарший ветеран. К. З. Білий. Мав безліч нагород, учасник бойових дій, фронтовими дорогами пройшов від Дніпра до Варшави, інвалід війни.

Захищали Батьківщину ветерани війни О. І. Бондаренко, О. М. Шейко, Д. Д. Ільченко. А зараз у мирні часи вони радують людей піснями. І поруч з ними – Г. К. Спурау, М. О. Мороз, Л. А. Рогач, Ф. М. Рогач, В. Д. Коростильов, І. Г. Коростильов, Л. Є. Тищенко.

А на чолі цього чудового колективу стоїть прекрасний керівник – В. С. Кобзей, про якого учасники хору сказали: «Золотий керівник, батько трьох прекрасних доньок, для нього хор – відповідальна робота». Сам же Володимир Степанович на питання: «Як вдалося зібрати такий чудовий колектив?» відповів, що усіх привела сюди краса пісні.

Ну, а потім в розмову вступили хористи. С. Й. Зінченко, наприклад, сказала: «Пісні і справді чарівні. У їх звучання вкладають душу наш «маестро» І. І. Лазорик і В. С. Кобзей, а слова з любов'ю пишуть К. М. Капінус, яка має власні вірші, пісні і гуморески, і Л. Я. Циганенко. У нашому виконанні є пісні усіх напрямків, але всі вони для нас рідні і неповторні. Ми їх любимо понад усе, бо, знаєте, для нас пісня – це життя, а життя – це пісня. І взагалі старі люди, як діти. Ми з величезним задоволенням линемо крилоньками пісні у народ».

А В. С. Кобзей додав: «Мої співаки відають себе пісні повністю. Не можу не згадати такий випадок, коли взимку одного дня був великий мороз і намело величезні кучугури снігу. Усі поховалися в теплих оселях. Було зупинено рух на дорогах. І коли йшов на репетицію, то не сподівався там когось побачити. І яким було моє здивування, коли побачив хор у повному складі. Це була незабутня зустріч. Тоді й переконався, що пісня для них – все. А ще я переконаний, що хор – це частина, можна сказати, більша частина мого життя, і я ніколи його не покину. Усі вони для мене рідні. Вони – чуйні, лагідні, уміють розважити і допомогти в тяжку хвилину...».

В кінці грудня 2003 року гуляйпільці відзначали 20-річний ювілей хору ветеранів. На творчий звіт під оплески глядачів у великий зал КСК «Сучасник» прийшли К. Г. Мухіна, Д. Д. Ільченко, О. М. Шейко, К. В. Троян, К. М. Капінус, Л. Б. Куш, Р. І. Авдiєнко, С. Й. Зінченко, І. П. Мірошніченко, З. І. Гончаренко, В. Ю. Зінченко, Г. К. Спурау, І. Г. Корстильов і художній керівник В. С. Кобзей та концертмейстер І. І. Лазорик.

Винуватців торжества вітали заступник голови райдержадміністрації О. О. Попович, голова районної ветеранської організації В. І. Крупій, заступник міського голови М. М. Шейко. Було що ска-

Хор у повній бойовій готовності

Свято осені в хорі. 2009 р.

зати і побажати хористам колишньому секретареві райкому партії Л. І. Явон, яка стояла тоді біля витоків народження хору. А потім їх здоровили колеги по мистецтву: вокальний колектив «Веселка», народний хор «Вольниця», юні хористи школи мистецтв, квартет «Дебют», провідні самодіяльні митці Л. Третякова, В. Жук, М. Семенюта, С. Кирилова...

Згадали на святі імена незабутніх О. Є. Сіріньок, П. Ф. Міщенко, В. Т. Мельника, В. М. Карпія, І. М. Петелька, Г. Г. Шамрая, В. В. Лапіної, К. Г. Волох, Л. П. Самойленко.

Хор ветеранів за своє довголіття зажив доброї і заслуженої слави. Він підкоряв серця не тільки слухачів, а й членів журі на оглядах і конкурсах, виборуючи звання лауреатів і дипломантів.

* * *

В кінці грудня 2008 року гуляйпільці урочисто відзначали 25-річчя районного хору ветеранів та праці (керівник Володимир Степанович Кобзей).

Тільки сказати – чверть віку! А вони все ж такі молоді і серцем і душею, хоч дехто з них вже розміняв дев'ятий десяток, а Д. Д. Ільченко має вже усі 90! Так, як сказав один із учасників хору О. М. Шейко, коли він іде на репетицію, то забуває про всі свої хвороби і настрої поліпшується, і ніби років меншає...

Воістину пісня надихає на життя, і це довели хористи-ветерани за 25 років діяльності колективу. Багато змін сталося за цей відривок часу, чимало своїх друзів по хору провели за межу вічності, прибули нові учасники і хор продовжує жити і співати...

Розділити з хористами їх ювілейне торжество прийшли минулої суботи до великого залу КСК «Сучасник» жителі міста, друзі, шанувальники, а також заступник голови районної державної адміністрації П. П. Науменко, начальник відділу культури РДА В. М. Шингур, голова прездії районної ради ветеранів В. І. Крупій.

П. П. Науменко привітав винуватців торжества і зачитав Вітальний адрес, у якому йдеться: «Вельмишановні учасники хору ветеранів, висловлюємо Вам безмежну вдячність за високу виконавську майстерність і пропаганду української пісні та народного мистецтва... 25 років ви несете пісню у серця своїх земляків... Своїм мистецтвом заслужили глибоку шану серед людей. Тож бажаємо Вам, шановні ветерани, міцного здоров'я, творчого злету душі і нових цікавих здобутків»...

На сцені жіноча група хору з аккомпаніатором В. М. Шингуром

За багаторічну працю, активну громадянську позицію, вагомий внесок у соціально-культурний розвиток регіону та з нагоди 25-річчя хору П. П. Науменко вручив регіональні медалі «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» С. Й. Зінченко та К. Г. Мухіній, а керівнику хору В. С. Кобзею і концертмейстеру І. І. Лазорику – Почесні грамоти районної ради за активну участь у культурному житті району і пропаганду пісенної творчості.

– Ми горді тим, що ви у нас є, – сказав Павло Павлович. – Адже не кожен район нині може похвалитися ось таким самобутнім колективом... І ми сьогодні даємо вам наказ: жити і співати, співати і жити!

Хористів вітав із ювілеєм В. І. Крупій, який назвав їх лагідно бунтівниками, бо «попри всі негаразди і в державі, і в сім'ї, вони справді бунтують і свої душі й серця, і своїх вдячних глядачів задушевними ліричними і патріотичними пісennими творами».

«Ваш ювілей – це і мій ювілей, – сказав, звертаючись до іменинників колишній музичний керівник хору В. М. Шингур. – І мені приємно, що ви стільки літ тримаєтесь єдиною родиною, несете пісенне мистецтво людям, берете участь у культурно-мистецьких заходах і маєте за те нагороди – дипломи, грамоти, цінні подарунки»...

А ось і музичні вітання та побажання від колег – народного хору «Вольниця», вокального ансамблю «Веселка», учасника хору «Світанок» із с. Комсомольського Анатолія Вороного, маленьких співаків – квартету «Ті, що засяють» і чудовий дарунок своїм друзям – пісня «Береги» у виконанні хориста Анатолія Сушка.

Теплотою і радістю світилися очі цих далеко не молодих, статечних людей із густо посрібленим волоссям, але таких гарних у своєму прагненні йти з піснею по життю і дарувати її людям. Квіти, подарунки, нагороди, вітальні листівки із найкращими поетичними рядками – все це було того дня для них. А вони скромно дякували за увагу і визнання їх творчої праці, і разом з тим склали особливу шану своєму беззмінному (за 21 рік) керівникові Володимирі Кобзею. Це прозвучало так: «Фахівець високого класу, молодий, закоханий у свою справу, хороша, душевна людина. Він знаходить підхід до кожного учасника хору, окрилює і веде за собою, навчає хорошому і сольному співу, емоційно, з піднесенням веде заняття. З ним не можна не співати». Як і з їх музичним керівником, відмінним спеціалістом Ігорем Лазориком.

*Учасники хору. Зліва-направо: Г. В. Шевченко,
І. П. Мірошниченко і А. Л. Столяренко на святі осені. 2009 р.*

«Не стареют душой, не стареют душой ветераны!..» – линуло залом у фіналі ювілейної зустрічі. Та, як сказала режисер цього чудового вечора Ірина Кікош, свято пісні ніколи не кінчається, як не має кінця людська пам'ять, як не кінчається любов людини до прекрасного!

* * *

Хор ветеранів війни та праці у листопаді 2013 року урочисто відзначив своє 30-річчя.

Старостами хору свого часу були Ольга Явтухівна Сіриньок, Лідія Борисівна Куц, Ольга Антонівна Каташова, Катерина Володимирівна Біла. Довгий час ведучою програм виступів колективу була Леся Павлівна Самойленко.

... Минуло 30 років. За цей час змінювався склад колективу. Багато його учасників відійшли у вічність. Біля самих витоків хору стояв Олексій Михайлович Шейко (так, він у колективі – 30 років!). 28 років співає у цьому колективі Раїса Іванівна Авдjenко, 21 рік – Іван Прокопович Мірошниченко, 20 років – Світлана Йосипівна Зінченко, Катерина Володимирівна Біла, 19 років – Людмила Антонівна Рогач, 18 років – Катерина Михайлівна Капінус, 17 років – Євдокія Федорівна Тарасенко, 16 років – Зоя Павлівна Маслова, 14 років – Лідія Єфремівна Тищенко і Параска Андріївна Харук, 13 ро-

ків – Світлана Миколаївна Хохотва й Ольга Антонівна Каташова, 8 років – Ольга Василівна Самойленко й Анатолій Тимофійович Сушко, 7 років – Андрій Тихонович Каракай, Петро Григорович Левадний, Анатолій Лазарович Столяренко і Валентина Григорівна Горпинич, 6 років – Надія Яківна Демченко, 4 роки – Григорій Васильович Шевченко, 2 роки – Олена Дмитрівна Боровик. Зовсім нещодавно, рік тому, до колективу приєдналися Григорій Гаврилович Черкунов, Олександр Миколайович Селімов, Андрій Андрійович Чорний, Лідія Григорівна Селімова, Валентина Олексіївна Заблодська, Людмила Василівна Семенюта і Галина Миколаївна Самарська.

Найбільшою підтримкою, творчим натхненням і вірним другом у пісні і в житті для них є їхній керівник – Володимир Кобзей.

* * *

На гостину до щирих і талановитих хористів прийшло чимало поціновувачів їхньої творчості. Так, на творчому вечорі, прекрасно зрежисованому працівником районного Будинку культури Валентиною Жовніренко і проведеному нею спільно з Юрієм Шаровським линуло чимало гарних слів на адресу ювілярів.

– Шановні учасники хору ветеранів Великої Вітчизняної війни та праці! Прийміть найщиріші вітання з вашим святом – ювілеєм вашого колективу, – звертався до хористів голова районної державної адміністрації Олександр Гура. – Ви виспівуєте добро, несете велич пісні, даруєте всім нам, гуляйпільцям, свій талант. Ви – жива історія фронтових перемог і трудових досягнень. Завдяки постійному творчому пошуку і талановитому керівнику Володимирі Кобзею ми сьогодні маємо нагоду чути у вашому виконанні душевні пісні. Ваша творчість – це яскравий приклад патріотизму та любові до рідного краю, вагомий внесок у розвиток культури Гуляйпільщини. Живіть же довго, щасливо, у міцному здоров'ї і злагоді, і ще довго радуйте нас своїми голосами!

Олександр Петрович передав найкращі слова поздоровлень, корзину квітів і величезний торт – від народного депутата України Олександра Дудки. І виконав почесну місію нагородження. Так, за вагомий внесок у розвиток культури району, високу виконавську майстерність, патріотичне виховання підростаючого покоління та з нагоди 30-ї річниці заснування хору ветеранів Великої Вітчизняної війни та праці нагороджені ветерани праці: регіональною медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» – Катерина Біла,

Учасники хору з льотчицею-випробувачем Мариною Попович (дружиною космонавта Поповича)

На обласному конкурсі хорових колективів. 24.03.1990 р.

Надія Демченко, Зоя Маслова, Іван Мірошніченко і Григорій Шевченко, грамотою райдержадміністрації – Ольга Каташова, Людмила Рогач, Лідія Тищенко, Параска Харук, Світлана Хохотва й Олексій Шейко. Подякою голови райдержадміністрації відзначені керівник хору Володимир Кобзей і акомпаніатор Ігор Лазорик.

– Шановні наші сивочолі ветерани, учасники хору! Історична дорога вашого колективу – це історія і нашого району, адже кожен із вас як пісню, так і своєю самовідданою працею зробив значний особистий внесок у розвиток Гуляйпільщини, – продовжував естафету вітань голова районної ради Олександр Попович. – Щірі поздоровлення вам від імені депутатського корпусу району і від мене особисто.

Олександр Олександрович вручив колективу хору Почесну грамоту обласної ради – за значний внесок у розвиток культури району й області, високу виконавську майстерність, патріотичне виховання підростаючого покоління та з нагоди 30-ї річниці заснування колективу.

– Ви – зразковий колектив, який показує всім поколінням, як треба жити і працювати, – з пісню, добром і любов'ю до кожної миті життя. І я від усієї душі зичу вам ще довгі роки нести почуття патріотизму й вашу творчу енергію у глядацькі зали, виховуючи молодь у найкращих традиціях! – вітав хористів депутат районної ради, голова постійної комісії, директор ПАТ «Агронива» Микола Новохатько.

– Глядач завжди з радістю зустрічає вас на сцені дорогі наші ветерани, шановні хористи. Ви завжди несете у своєму серці потужний заряд позитиву, завжди щиро доносите до нас красу пісні. З ювілеєм вас! Бажаємо вам творчого натхнення й ентузіазму! – говорила начальник відділу культури і туризму райдержадміністрації Любов Третьякова.

– Затишку вам у душах і в оселях! Злагоди, добра й любові в кожную хвилину вашого життя! Щасливих сонячних ранків і ще довгих років творчості! – вітали голова районної профспілкової організації працівників освіти Анатолій Клименко, заступник голови районної організації ветеранів Анатолій Тимошенко.

Вечір щедро повнився піснями і щирими вітаннями. А хористи, у свою чергу, дякували всім гостям за поздоровлення, за увагу до них і щоденну турботу, їхній керівник Володимир Кобзей висловлював вдячність кожному, хто допомагає жити і творити хору ветеранів – колективу, який справді залюблений у пісню і в красу життя.

СПІВ – ТО ЇЇ ЖИТТЯ

Зовсім недавно, коли наше місто святкувало чергову річницю свого заснування, на сцені перед гуляйпільцями виступав хор ветеранів. Дув пронизливий вітер, примушуючи глядачів пошвидше піднімати комірці й кутатися в одіж, а вони – сивочолі, в легеньких сценічних костюмах стояли й співали. І як співали!

Серед них важко було виділити когось найстаршого, бо від пісні їх обличчя молоділи, й голоси звучали прекрасні й зовсім не старечі. А тому, щоб довідатися, хто в хорі ветеранів має найповажніший вік, довелося звернутися до його незмінного керівника В. С. Кобзея. Не вагаючись, серед жінок він назвав К. Г. Мухіну.

– Катерина Григорівна співає у хорі з дня його заснування, – сказав Володимир Степанович. – Не пропускає жодної репетиції. Має прекрасний голос.

Як виявилось потім, К. Г. Мухіна не тільки вміє гарно співати, вона ще й хороший співрозмовник.

Зустрілися ми з нею біля виставки робіт учнів художньої школи мистецтв. Вони саме обговорювали один малюнок з колегою по співу К. М. Капінус. І коли Катерина Михайлівна почула, що я хочу розповісти читачам про любов Катерини Григорівни до пісні, жваво почала розповідати: «Катерина Григорівна на це заслуговує. Вона набагато старша за мене, але коли ми співаємо разом, спілкуємося, цієї різниці у віці не відчувається. Та й нам є чому в неї повчитися...». Так же схвально говорила про неї і староста групи А. А. Кашова.

А ми почали нашу бесіду з Катериною Григорівною з самого початку – згадали дитинство – голодне, холодне, напівроздягнене. ..Таке, яким воно було у багатьох українців, які народилися в 20-х роках минулого століття.

Не зважаючи ні на що, Катерина Григорівна закінчила школу з відзнакою і вступила до Київського медичного інституту на лікувальний факультет. Чотири роки навчання пролетіли, як один день. Раділа, коли приїхала на практику в рідний Дніпродзержинськ. Але недовго. 19 серпня 41-го у місті вже господарювали німці. Родину Мухіних виселили з їхньої старенької хатини, і поневірялися вони то у ровах під холодними дощами, то в чужих людей у клуні під пронизливим вітром. І лише пізньої осені змогли повернутися в дім.

*Виступає хор ветеранів війни і праці
(керівник В. С. Кобзей, акомпаніатор О. М. Онищенко). К. Г. Мухіна (друга зліва)*

Та, як виявилось згодом, не це було найстрашнішим. Десь через рік дівчину відправили до Німеччини. Довелось зазнати поневірянь самій і надивитись на страждання інших, бо працювала в госпіталі для остарбайтерів. Потім – в армійському для легкопоранених, медпунктах по дорозі додому.

І яким то було щастям знову повернутися до батька, до матері. Закінчила інститут. Отримала направлення в Гуляйпільський район. Два роки працювала завідуючою Успенівською дільничною амбулаторією. А потім, після курсів спеціалізації по отоларингології в Харкові, прийшла працювати отоларингологом в поліклініку. Та з огляду на те, що була лікарка молода, поки що не обтяжена сімейними проблемами і відповідальна, їй дали додаткові години навантаження. Навіть, коли чоловік працював за направленням у Кемеровській області, їй довелося докласти чимало зусиль, щоб після декретної відпустки поїхати до нього працювати.

Та все ж немає кращого нічого, аніж рідна земля. І сім'я Катерини Григорівни повернулася в наше місто...

Ще дев'ять років після виходу на пенсію К. Г. Мухіна працювала рентгенологом у тубдиспансері. Потім трохи відпочила і пропрацювала ще п'ять років.

Про всіх колег відгукується з повагою. І говорить: «Головне – сумлінно ставитися до роботи. Тоді тебе поважати будуть».

Катерина Григорівна з таким захопленням розповідала про роботу, про тих, з ким працювала, з ким звела її доля в житті, що ми не зчулися, як майже минув час, відведений для репетиції. І щоб дати можливість їй хоч трішечки поспівати, я попрощалася із співрозмовницею, а по дорозі додому подумала: я ж майже нічого не знаю про її колег по хоровому співу. Наче відчувши це, наступного дня Катерина Григорівна вже підіймалася до нас в редакцію на третій поверх. Відчинивши двері і привітавшись, вона промовила: «Я ж нічого не сказала вам про наш хор...».

Ми знову довго з нею розмовляли. Про те, який чудовий у них керівник Володимир Степанович, які у них дружні хористи, як з нетерпінням вона чекає на години репетицій...

– Серед нас багато самотніх, – каже К. Г. Мухіна, – І хор для нас – велика наша сім'я. Разом сумуємо, радіємо, разом відзначаємо свята, вітаємо з ювілеями. Колись у мене була подруга – Лапіна Варвара Володимирівна. На вулиці хурделиця, а ми йдемо на репетицію. Кажуть: «Вас замете», а ми не слухаємо.

Співала у хорі Катерина Григорівна, починаючи з 4-го класу. Був шкільний хор, хор центральної районної лікарні, народний хор під керівництвом Б. Й. Бурбури, хор ветеранів, церковний.

Ще в студентські роки вони з подругою могли повечеряти чаєм, тільки б вистачило грошей на квитки в оперний театр чи театр музичної комедії. До цього часу пам'ятає співаків, акторів, які тоді грали. Хоровий спів, квартет «Явір», каже, слухала б годинами. Дуже любить пісні у виконанні Раїси Кириченко. А з яким захопленням розповідає про виступ нашого народного хору у Києві, цитує слова одного з членів журі: «Ви принесли свіжий вітер із запорізьких степів».

А я слухала її і думала, І як уміють наші люди любити пісню і цінувати прекрасне, не дивлячись на те, що їм довелося пережити. Воістину ми сильний народ. І маємо таке могутнє й величне родове коріння.

28 жовтня 2006 р.

Валентина Булгак

НАРОДНИЙ ХОР «СВІТАНОК»

Самодіяльний народний хор «Світанок» був заснований у 1989 році в селі Комсомольському. Очолювала колектив талановита людина, в якій поєдналися нестримна воля творчого пошуку і щирість душі з відкритим серцем, художній керівник і диригент Оксана Лопухіна, акомпаніатор – Борис Лопухін.

Регулярна професійна підготовка хору почалася з 1989 року, коли в село приїхало подружжя Лопухіних. Випускники Харківського інституту культури Оксана Миколаївна і Борис Віталійович знайшли тут підтримку і розуміння не тільки керівництва радгоспу, але і жителів Комсомольського. На основі вже існуючого непостійного хору вони організували сильний хоровий колектив з чотириголосим співом.

Велика заслуга у створенні самодіяльного українського хору «Світанок» поряд з Оксаною Миколаївною та Борисом Віталійовичем належать тодішнього директору птахофабрики «Гуляйпільська», фанату своєї справи Олександрю Леонтійовичу Гербутову. Завдяки йому були пошиті чудові костюми, підтримувалась висока дисципліна і хор регулярно виїздив на гастролі з концертами не тільки по району і області, але і за її межі.

Народний хор «Світанок» (керівник О. М. Лопухіна, концертмейстер Б. В. Лопухін). 1990 р.

У 1990 році переможцем районного змагання за кращу постановку культурно-освітньої роботи став колектив Комсомольського Будинку культури.

9 серпня 1990 року за високий художній рівень та майстерність хор отримав почесне звання «народний самодіяльний». Солостами були Анатолій Вороний, Леонід Палієнко, Олександр Клименко, Олексій Тонкаль, Світлана Бобир, Галина Цалко, Лілія Тюріна й інші.

При одній тільки згадці про самодіяльний сільський хор директор радгоспу прояснів:

– Усе ми мали й раніше, – сказав О. Л. Гербутов, – не було тільки талановитих керівників художньої самодіяльності. Коли ж почув, що в район прибули випускники Харківського інституту культури, правдами й неправдами добився, аби подружжя Лопухіних направили до нас. І нічого, – посміхнувся Олександр Леонтіївич. – Усі вирости за ці роки. Любаша і Тарасик біля батьків на сцені, а ми коло них – у пісні.

Того дня сімейство Лопухіних збиралося від'їжджати на радгоспну базу відпочинку. Діти марили морем. Оксана Миколаївна складала валізи, Борис Віталійович коптив бройлерів (курятину радгосп продає односельцям щотижня за пільговою ціною). Та, незважаючи на заклопотаність, приділили увагу несподіваному гостеві.

– Спочатку ми працювали на Луганщині, тобто в рідних краях Борі, – повела господиня співучою галицькою говіркою. – Квартири нам не давали, тому покрутилися та й відгукнулися на оголошення в газеті. Приїхали на Гуляйпілля, в райцентрі запропонували роботу й житло, однак поманив О. Л. Гербутов. Мовляв, попрацюйте всього кілька місяців, поки знайдемо потрібних людей. А прижилися, не зчулися й коли.

Лопухіних у селі називають артистами, хоча Борис Віталійович – художній керівник Будинку культури, а Оксана Миколаївна веде народний хор і дві вокальні групи. Самі вони – спеціалісти високого класу, проте у творчих успіхах завдячують не собі.

– Повірте, без Олександра Леонтіївича важко було б вийти в люди, – ненав'язливо підсумували Лопухіни. – Багато керівників не проти виступити в ролі меценатів, але, коли директор радгоспу разом з дружиною співає на сцені, це не просто щире вболівання. При матеріальну допомогу вже й говорити не доводиться. Чого варті лише сценічні костюми – вишиванки, котрі має не кожен професійний колектив! Та й хто профінансує наші гастролі, як не радгосп!

Співає хор «Світанок» с. Комсомольське. 90-ті роки

Так натхненно гуляйпільці ще ніколи не співали і розчулили до сліз вибагливих глядачів Києва. І це – в столиці, де, куди не кинь, поцілиш в академічний колектив! Про таке навіть не мріяли – люди підводилися і слухали пісні стоячи.

Безперечно в руках майстрів хорової пісні набуває неперевершеної краси. Але в колективі, де всі віддаються сповна мистецтву, когось виділити – ціла проблема. І не помітити – гріх. Тому, повагавшись Оксана Миколаївна запропонувала таке:

– Давайте віддамо належне співучим родинам. Це – Гербутови, Дибенки, Повхани, Вільшанські, Бобіри, Костюки, Тернові. А що б ми робили без Лілії Тюриної і її брата Бохана, сестер Ніни Лагутіної і Валентини Герасименко, солістів Анатолія Гришньова, Василя Костюка і Леоніда Тонкаля! Не уявляю хору і без вчительки Л. К. Поліщак, пенсіонерів О. М. Бірюкова і Г. Л. Лиман. А взагалі у «Світанку» виступають найкращі люди – механізатори й доярки, медики і освітяни, радгоспні спеціалісти та будівельники – всі, кому дорога народна пісня.

У жовтні 1994 року минуло п'ять років, як утворився хор «Світанок» села Комсомольського. Свято закоханих у пісню почалося піснею В. Ф. Головача у виконанні Оксани Лопухіної і Саші Петрова. За ними на сцену для привітання піднялася науковий співробітник обласного центру народної творчості О. В. Куликова.

Разом зі своїми підопічними із «Світанку» пройшла Оксана Миколаївна два республіканські конкурси. І вони її не розчарували. Тож щастя, успіхів і натхнення у творчості побажала вона хористам.

Такі ж теплі слова вітання прозвучали із уст спеціаліста обласного управління культури Н. М. Парашук, яка вручила винуватцям торжества вітальну листівку за підписом начальника управління культури В. І. Чугуєнка. Адже колективом гордиться не тільки наш район, а й Запорізька область, бо хористи добросовісно представляли свою творчість на всіх рівнях, брали участь у багатьох конкурсах, стали народним хором.

Завідуючий районним відділом культури В. М. Шингур ювілярам подарував акордеон.

– Як приємно вітати тих, кого добре знаєш і пишаєшся їхньою творчістю, – казав В. М. Шингур. – Але не було б такого успіху, якби не було трьох китів, на яких тримається хор. Це – саме господарство (як-не-як, а фінансова підтримка відіграє дуже велику роль), подружжя Лопухіних і люди.

Так, без моральної, а особливо матеріальної допомоги колектив не міг би існувати. І тому всі вдячні в першу чергу директору птахо-радгоспу О. Л. Гербутову, який і взяв слово для привітання.

– Велике спасибі всім, – сказав Олександр Леонтійович, – що, не дивлячись на труднощі, і вчителі, і доярки, і будівельники, і спеціалісти всіх рангів знаходять час, щоб прийти на репетицію. А Оксана і Борис завжди добиваються успіху в роботі. За їх серйозне ставлення до всього, чому б і не допомогти.

Це були слова не тільки директора господарства, а й хориста, прекрасного тенора, що і сам любить пісню, і людям дарує із хором приємні хвилини відпочинку.

До всіх цих вітань і зі своїми подарунками приєдналися представники народного самодіяльного Гуляйпільського хору під керівництвом Б. Й. Бурбури, керівник хору ветеранів В. С. Кобзей, голова Комсомольської сільської ради В. Я. Петров. Але, крім теплих дружніх побажань звучали ще й музичні вітання. Своєрідним воно було від імені методистів району у виконанні І. Кікош. Потім приєдналися наймолодші учасники дитячого хору «Струмочок», ансамбль ложкарів, на святі виконали пісні А. Вороний та В. Репетун.

На сцену поіменно запрошуються учасники хору. І знову оплески. А потім все стихло. Над залом полинула «Зопорозька похідна» в обробці Лопухіних. Потім – «Ой, з-за гори кам'яної», «Борода»... А з залу до них дивилися односельці. Захоплені погляди, радісні усмішки. Співали їхні колеги, друзі, знайомі... І радісно було на душі. І в тих, кому в той вечір святкували творче п'ятиріччя, і в тих, хто прийшов відпочити.

У жовтні 1999 року Комсомольському самодіяльному народному хору «Світанок» виповнилося 10 років. То ж з цього приводу і зібралися всі шанувальники пісні в сільському Будинку культури. На свято мистецтва йшли сім'ями – Вільшанські, Білілдінови, Мірошніченки, Гербутови, Бобирі, мати і син Ананійчуки, батько і донька Палієнки.

Більше ста пісень за цей час розучили хористи, підготовлено дві вокально-хореографічні композиції. Особливо полюбилися слухачам народні пісні «Засвистали козаченьки», «Гетьмани», «Реве та стогне Дніпр широкий», «Розпрягайте, хлопці, коні», жартівливі «Борода», «Чуб», «Баба» «Кури-щебетухи», «Чи я не хазяйка, чи не господиня». Основу репертуару складають українські і російські народні, бойові козацькі пісні і сучасні ліричні наспіви. Хор не раз на високому художньому рівні свою майстерність демонстрував на обласних і республіканських конкурсах та святах.

Виступає «Світанок»

На багатьох концертах глядачів полонять м'якість і сердечність виконання пісень жіночою вокальною групою. А кого з нас не чарував бойовий козацький дух і чіткість виконання пісень чоловічою вокальною групою. А солісти! Кожний з них – творча індивідуальність – С. Бобир, Л. Тонкаль, А. Вороний, Л. Тюріна, В. Галушко, Г. Юрчеляк, В. Величко, Г. Цалко.

Зі сцени линули з вуст ведучих спогади. А їх стільки... Ось тільки колишній керівник хору Е. В. Бутенко, що розповіла:

«Було оголошено про конкурс хористів серед господарств птахопрому. У нас на той час хору не було. Тому мені доручили зібрати всіх, хто уміє співати, і почати з ними репетицію. А хто не захоче — знімуть тринадцяту зарплату. Та знімати не було з кого. Всі так любили пісню, що не довелось нікого вмовляти. І тепер вони допомагають нам збиратися, як оце сьогодні, усі разом допомагають забувати про тривоги й негаразди. Це все завдяки ще й тому що тут є подружжя Лопухіних».

Високих злетів бажала Е. В. Бутенко і великих горизонтів. І щиро дякувала за пісню, за любов до неї учасникам хору, зачитуючи їх імена.

З такими теплими словами вітань вийшов на сцену і голова райдержадміністрації І. О. Бірюков.

– Перш за все прийміть щиру вдячність за ентузіазм, натхнення і творчість, за неоціненний внесок в скарбницю національної культури і духовності, відродження державності України. Адже не кожен може гордитися народними колективами. А у нас їх аж три, і два з них – у вашому селі. Тож вдячних вам глядачів, вічної молодості і підтримки односельчан, яку ми гарантуємо і від себе.

А ще І. О. Бірюков вручив колективу вітальний адрес і грамоти обласного відділу культури та обласного центру народної творчості...

І пішли традиційні вітання й дарунки. Завідуючий районним відділом культури В. М. Шингур зичив міцного здоров'я і успіхів, а на згадку подарував кавоварку.

Учасники Гуляйпільського народного хору вітали своїх колег до тепними жартами і прекрасною піснею, після якої в залі довго не вщухали аплодисменти.

Злагоди в родинях, успіхів бажав сільський голова В. Я. Петров. Самодіяльний же народний театральний колектив під керівництвом В. Д. Куторницького своїм виступом-вітанням примусив сміятися увесь зал.

А потім на сцену запросили учасників хору, вручивши їм цінні дарунки і грамоти. І полинула залом пісня. Вона птахом билася в шибки, у двері, примушувала людей то посміхатися, то хмурнішати. А на сцені, мов готуючись до високого польоту, білою лебідкою розправляла свої крила Оксана Лопухіна. То вона, диригуючи, вела за собою хор.

А коли пісня стихла, керівник хору звернулася до присутніх: «Ну хіба це не щастя, дарувати людям радість? Це і є справжнє людське повноцінне щастя, і сьогодні ми відчули, що це слово означає. Велике вам спасибі за оплески, усмішки, теплі вітання. Спасибі за те, що ви довели, що ми вам потрібні. А значить, варто жити і творити. Ще хочу подякувати надзвичайно енергійній і трудолюбивій людині – О. Л. Гербутову. Він допомагав нам, чим міг. А ще ми щиро вдячні спонсорам, які в такий нелегкий час подарували нам цей творчий вечір. Це – райдержадміністрація, фірми «Еталон», «Борисфен», «Ярослава», правління ВАТ «Гуляйпільське».

Зал аплодував за вечір, за пісню, за гарний настрій. І їм вдячними посмішками відповідали хористи.

* * *

У серпневі дні 2003 року народний самодіяльний хор «Світанок» побував на Сорочинському ярмарку. Ця поїздка відбулася за сприяння народного депутата України О. М. Пеклушенка, голови Гуляйпільської райдержадміністрації І. О. Бірюкова і сільського голови В. Я. Поліщак.

Ярмарківчани тепло сприймали кожен виступ учасників хору, пісні «Здравствуй, Україно», «Запорожці їдуть із Січі», «Дунаю, Дунаю», «Ой дощ, іде дощ» та багато інших. Порадувала присутніх і чоловіча вокальна група, зокрема, піснями «Сорочинський ярмарок» та «Оболонське пиво».

Наш «Світанок» зайняв третє місце і був нагороджений дипломом та цінним подарунком. Головний режисер і голова журі фестивалю В. С. Любченко керівникові хору Оксані Лопухіній вручив персональне запрошення на Сорочинський ярмарок 2004 року.

– З радістю і водночас зі смутком від'їжджали ми із Великих Сорочинців, – розказувала В. Я. Поліщак. – На прощання завітали до музею-садиби М. В. Гоголя вклонитися його світлому таланту і кинути по копієчці у гоголівську криницю, щоб повернутися сюди знову.

ХОР «СТУМОЧОК»

13 червня 2001 року розповідав В. Д. Куторницький:

– Таке мешканці села Комсомольського бачили вперше: зразковий дитячий хор «Струмочок» місцевого СБК закінчує свою концертну програму. Величаво звучить пісня «Сохрани, земля», – а зверху на учасників сипляться пелюстки троянд. Воістину триумфальна кінцівка. І діти на це заслужили. Адже протягом десяти років вони радують глядачів українськими народними піснями і танцями.

І хай «Струмочок» ще мала дитина.

Вся область вже прислухалась до нього.

Зразковий хор вкрашає, як калина,

Наш любий край і українське слово.

Його творча біографія поки що вміщується в декілька рядків. про це на творчому вечорі, присвяченому ювілею цього дзвінко-голосого колективу, говорили ведучі Г. А. Лисенко і У. Накалюжна. Заснований в 1991 році, як підготовча група до народного самодіяльного хору «Світанок», з 1998 року діє на базі районного Будинку творчості для дітей та юнацтва.

28 жовтня 2000 року на обласній хоровій асамблеї хор зайняв перше місце в номінації «Дитячий хоровий колектив». У цьому ж році за високий рівень репертуару і майстерність Міністерство освіти України присвоїло хору звання зразковий дитячий хоровий колектив». А за цими короткими відомостями – щоденна натхненна праця, чітка організація занять. І жодне свято, жодна знаменна в житті села й району подія не обходиться без участі «Струмочка».

Діти неодноразово ставали переможцями районних і обласних конкурсів і фестивалів. І прикро, що, не дивлячись на те, що вибороли перше місце в області, через примхи режисера не змогли виступити на головній сцені нашої країни. Тепер на своєму творчому вечорі юні хористи вирішили довести, що на заключному концерті вони б не посоромили честь своєї області.

Можливо, так думаємо тільки ми, дорослі. А діти просто співали, знаходячи в цьому задоволення і радість, адже в цей день до них в село приїхало багато гостей з району. Було сказано багато заслужених добрих слів на адресу талановитого колективу і його керівника О. М. Лопухіної. Адже це вона мовою музики, пісні, а головне мовою дитячих сердець звела між дітьми міцний міст взаєморозу-

міння, добра і любові, прищепила своїм вихованцям любов до народної пісні, яка так щиро і гарно звучить на їх дитячих вустах.

Серед гостей був і головний натхненник і організатор молодіжної програми в районі, голова районної державної адміністрації І. О. Бірюков. Він привітав колектив з ювілеєм і побажав творчого натхнення, нових прекрасних пісень, веселих літніх канікулів.

З вітаннями звернулися також начальник районного відділу освіти Л. Є. Кірієнко, голова ВАТ «Гуляйпільське» С. А. Луценко, секретар Комсомольської сільської ради Т. Я. Дерев'янка. Не забули привітати своїх маленьких колег і учасники народного хору «Світанок».

Учасники драматичного гуртка «Посмішка» присвятили своїм одноліткам сцену із п'єси-казки Марка Кропивницького «По щучьому велению...», а староста цього гуртка О. Панасенко читала гуморески.

Ювіляри ж радували присутніх усе новими піснями, Натхненно, із запалом вони виконали українські народні пісні «Закувала зозуленька», «Ой, підемо, жінко», «Їдуть на возі дівки на базар», гімн українській мові на слова П. Ребра «Гей, дзвени, веселий луже». Показали свої здібності солісти дитячого хору Тетяна Торукало, Світлана Тюріна, Іван Омесь, Уляна Накалюжна.

Глядачам запам'ятався той розділ програми, де була показана наступність співучих поколінь. В селі чимало сімей, де дорослі співають у народному хорі «Світанок», а їх діти та онуки – в «Струмочку». Повірте, багато з присутніх не могли стримати сльозу від такого духовного єднання поколінь.

З піснями на сцену виходили сестри Н. В. Лагутіна і В. В. Герасименко із своїми внучками Дариною і Ганною, В. М. Притула – із внучками Анжелою і Наталкою, Н. П. Рябко і її внуки Артем і Максим, Л. Л. Тюріна і її доньки Ірина і Світлана, Л. Д. Ухналь і її діти Ганна і Саша, О. М. Лопухіна з дітьми Тарасом і Любою, В. І. Галушка і її донька Анжела, сестри Ірина і Тетяна Торукало, сестри-близнята Катерина і Олена Мороз і, звичайно, династія Гербутових: Альона Кудряшова, її мама Інна Олександрівна, бабуся Алла Андріївна і дідусь Олександр Леонтійович.

А потім знову співав і танцював хор (над хореографією добре попрацювала В. П. Петрова). А ще були подарунки: квіти, торти, цукерки, магнітофон і особлива радість для дітей – квитки для всіх юних хористів на циркову виставу в м. Запоріжжя (сюрприз від МПП «Борисфен», транспортом забезпечує С. А. Луценко).

Справжнє свято пісні й дитинства стало можливим завдяки спонсорам: І. О Бірюкову, О. І. Дудці (ТОВ «Еталон»), С. А. Луценку (ВАТ «Гуляйпільське»), С. А. Семенюті і Ю. А. Трофимюку (МПП «Борисфен»). підприємцю О. О. Дибенку. Багато для успішного проведення свята зробили й батьки учасників хору та його ведучі.

Таке свято діти не забудуть ніколи.

Треба згадати, що в репертуарі хору українські народні пісні «Закувала зозуленька», «Ой підемо, жінко», «Їдуть на возі дівки на базар», «Куделиця», «З далекого краю лелеки летіли», «Гуляю я», «Ой, полько моя», російські народні пісні, пісні сучасних авторів, акапельні твори. Всього близько 60.

ФОЛЬКЛОРНА ГРУПА «ВІДРОДЖЕННЯ»

16 листопада 1994 року розповідав пенсіонер, аматор сцени В. В. Азаров:

– Пригадую, як 10 років тому до нашого села Зеленого з концертом завітали аматори сцени Затишанського сільського клубу. Зеленянці були в захопленні від виступу того колективу. Нас захопила їх змістовна, дібрана за добрим художнім смаком, програма,

**Фольклорна група «Відродження» із села Зеленого
(керівник В. П. Назаренко)**

чільне місце в ній посідали мелодійні народні пісні, вони і запали в душу. Про той виступ тільки й розмов було у трудових колективах, у крамниці, на сходах громадян.

– А чому б і нам не спробувати організувати такий колектив? – Першою подала думку землякам завідувача нашим клубом Єлизавета Сидорівна Азарова.

– Сидорівно, знаєш і я думала про це, – пристала до пропозиції завідувачою Марина Вікторівна Явір, пізніше гордість новоствореного самодіяльного колективу співаків.

І пішли ентузіасти з двору в двір, припрошуючи місцевих аматорів прихилитися до реалізації їх ідеї – створити вокальну групу.

Спершу прийшло декілька жінок, прихильниць співу, пізніше група поповнилася новими ентузіастами. В деякого на перших порах було й розчарування. Чому? Бо варилися, як кажуть, у власному соку, давалася взнаки відсутність художнього керівника, не було й сценічних костюмів – а це теж не мало важить.

– Та попри всі негаразди, ми наполегливо йшли до мети. І сприяло цьому наше надто велике бажання успіху, радувати піснею земляків.

І от незабутній концерт-первісток. Це було 7 листопада 1984 року. Заздалегідь розвішали оголошення із запрошенням прийти на вечір-концерт. Пригадую, як перед нашим виступом надто повільно тяглися години, вони здавалися вічністю. Дуже хвилювалися: чи зійдуться земляки, чи сподобається їм наш виступ.

Мені, як ведучому, те хвилювання товаришів передалося найбільше – з мого ж виступу розпочинався концерт. Треба було представляти колектив, художній номер... До речі, і понині я залишаюсь незмінним і ведучим, і порадником, і уболівальником дорогих моему серцю наших аматорів сцени.

Дуже гарно прийняли земляки той наш виступ. Після кожного номера зривалися оплески, а в кінці концерту звернулися до нас із щирим проханням влаштувати ще такий вечір відпочинку.

Спливав час. Кількісно ріс наш колектив, помітно зростав і художній рівень його виступів. Нас помітило правління колгоспу «Заповіт Леніна», часто стало запрошувати на різні торжества. Ми брали участь у різних конкурсах районного масштабу, де не рідко посідали призові місця. Відзначались преміями, грамотами. Спасибі керівництву господарства, воно виділило кошти на придбання сценічних костюмів, за групою закріпили здібного художнього керівника Володимира Володимировича Івженка.

*Співають сестри Галина Михайлівна Пішкова і
Любов Михайлівна Панченко*

Урізноманітнювалась концертна програма. Колектив зажив повнокровним творчим життям. Кожен учасник прагнув принести щось нове, бажане. Хтось почув по радіо чи телевізору гарну пісню – і мерщій до своїх поділитися враженнями. Спільно обговорюємо, радимось, а там, дивись, уже Володимир Володимирович свіжу пісню на ноти покладе і оживає мелодія підхоплена пристрасними любителями самодіяльного мистецтва.

За ці 10 років творчого життя колективу з його доробком познайомилися в багатьох селах свого району, знані і в Самойлівці (ми там завжди виступаємо з новою програмою), що в сусідньому Новомиколаївському районі.

Окрім нашого талановитого керівника В. В. Івженка, успіх колективу поділяє і його перша помічниця, одна з активісток – Анастасія Федорівна Середа. Високоерудована як фахівець (у свій час закінчила Мелітопольський культосвітній технікум), вона знається і як розмістити учасників на сцені, щоб не порушувати акустику, і що порадити, підказати тому чи іншому виконавцеві гуморески, інсценівок. Та, зрештою, всі аматори по-своєму талановиті,

Члени групи «Відродження» з О. М. Онищенком. Осінь 2008 р.

працелюбні, наполегливі пропагандисти народного мистецтва. Взяти хоча б наших місцевих медиків сестер Любов Михайлівну Панченко і Галину Михайлівну Пішкову. Це люди з даром Божим, бо виходжують нас не тільки ліками, а й душевною піснею. Твори «Впали білі сніги» й «Козачка» у їх виконанні – прямо полонять глядачів.

Про соловейків нашої фольклорної групи теж хочеться сказати окремо. Гарні дзвінкі голоси мають Н. Ф. Жовта, Ольга Іванівна Лобода і Катерина Іванівна Плющій, Ніна Микитівна Пшик. Це тріо надійно цементує колектив, це його окраса. А скільки енергії в кожен номер вкладає М. П. Васильєва. Не дивлячись на свій поважний вік, жінка не відчуває того. А майстерності чудових танців бабуся навчила свою внучку Інночку, котра теж бере участь у концертах. Заслужені овації і квіти завжди отримує срібноголосе тріо у складі Л. М. Єлашко, Катерини Герасимівни Дерев'янка, Єлизавети Сидорівни Азарової.

Низько вклоняємося усім шанувальникам нашої групи «Відродження», котрі впродовж десятиріччя підтримували нас, надихали на творчі звершення. А ми не втрачаємо надії і надалі радувати піснею і словом дорогих земляків.

ФЕСТИВАЛЬ «ЗОРЕПАД»

Переможці-конкурсанти Пологівського, Токмацького, Оріхівського і Гуляйпільського районних фестивалів «Зорепад» з'їхалися і зійшлися 30 жовтня 1996 року в КСК «Сучасник», щоб продовжити боротьбу за звання лауреата обласного молодіжного фестивалю естрадного мистецтва «Зорепад-96».

Гриміли овації, зривався шквал аплодисментів, і, особливо, коли на сцену виходили гуляйпільці Ілона Вовк, дует «Зорі», Ігор Тихенко, Максим Самойлик, Оксана Надолинець, танцювальний дует «Тет-а-тет», Сергій Кубах, Любов Третьякова, Наталія Махова, танцювальний колектив «Алфавіт». Три останні названі вокалісти і «Алфавіт» вийшли у фінал.

На початку грудня відбувся фінал молодіжного фестивалю «Зорепад-96».

Від Гуляйпільського району в ньому взяли участь танцювальний колектив Будинку творчості «Алфавіт» (керівник А. В. Карпенко), Наталія Махова, Любов Третьякова, Сергій Кубах, Ілона Вовк та дует «Зорі» у складі Ані Подлесної та Ані Іванченко (керівник В. М. Дьомін).

Наших земляків вперше визнано лауреатами фестивалю. «Алфавіт» став лауреатом III премії в жанрі естрадного танцю (ліга дебютантів), у жанрі популярної пісні лауреатом III премії стала

Обласний молодіжний фестиваль естрадного мистецтва «Зорепад»

Любов Третякова (ліга лауреатів). Вокалісти дуету «Зорі» стали призерами конкурсу і отримали спеціальний приз «Надія».

Надовго запам'ятаються виступи Наталії Махової, Сергія Кубаха й Ілони Вовк.

Організатори-комітет у справах молоді облдержадміністрації відзначив наш район, як найкращий з підготовки і проведення зонального туру конкурсу «Зорепад-96».

Конкурсанти дякували С. К. Вовку, В. М. Дьоміну, Максиму Самойлику за допомогу в підготовці та запису фонограм.

* * *

27-29 жовтня 1999 року в Гуляйполі пройшов фінал обласного фестивалю естрадного мистецтва «Зорепад- 99». У лізі лауреатів перше місце посів колектив Гуляйпільської школи мистецтв «Провокація».

– Вже 11 років молодіжний фестиваль естрадного мистецтва «Зорепад» проводився в області, – 26 жовтня 2002 року розповідала начальник відділу у справах сім'ї та молоді райдержадміністрації Л. В. Третякова.

18 жовтня він завітав до Гуляйполя. Участь у зональному відбірковому турі взяли 32 конкурсанти з Оріхівського, Пологівського, Новомиколаївського, Токмацького, Гуляйпільського районів та міста Токмака.

Гуляйпільський район представляла молода, але перспективна команда виконавців: Євген Соловей, гурт «Демент» (керівник П. Дармороз) – у жанрі авторської пісні, танцювальний колектив Будинку творчості для дітей та юнацтва «Браво» (керівник С. Головченко) – у жанрі нетрадиційної хореографії, Альона Богданова, Олена Муха, Ганна Клименко, Олена Папуча, Юлія Ярмак, Олександр Малюка, Ганна Міщанинець, тріо «Випадкова зустріч» (керівник В. Жук) – у жанрі популярної пісні.

Фіналістами фестивалю стали гурт «Демент», Олександр Малюка, Ганна Міщанинець з Гуляйпільського району.

ЗАЧАРОВАНІ ПІСНЕЮ

Виступ перед жниварями. Співає Лариса Ольховатська, акомпанує Микола Ольховатський. 1984 р.

Січневий морозний день дописує на шибках сільського будинку культури химерні візерунки.

День котиться за днем: ніби вчора був Новий рік, Різдво, Голодна кутя, Водохреща, а сьогодні – вечір-портрет, вечір-пошанування господарів Воздвижівського закладу культури – подружжя Ольховатських Ларису Олексіївну та Миколу Леонідовича з двадцятиріччям творчого шляху.

На вечір, ніби на родинне свято, прибули найвірніші друзі і помічники в роботі – фольклорний жіночий гурт, яким керує Надія Гергіївна Прихідько.

– Ось послухайте, як «дівчата» співають, – запрошують нас із завідуючим районним відділом культури В. М. Шингуром господарі. А «дівчат», яким уже далеко кому за полудень віку, а кому й менше, і справді не співають, а творять пісню, і як їм не підспівати. А пісні з їх уст линуть задушевні, спокійні і розлогі, як наші степи, а то зірвуться, як весняна рвучка вода у бурхливий потік, і чекай тоді, щоб не затопила повінь найрізноманітніших почуттів – від піднесено-ніжних до скорботно-тривожних, бо у піснях переливаються і наше сьогоднішнє, і наша минувшина, яка додає то сили і снаги, то ятриться гірким болем за неповторно-втраченим. І не можна байдуже слухати, як під акомпанемент Миколи Леонідовича

Воздвижівський фольклорний колектив з ветераном війни і праці В. М. Холодом

та його незмінного баяна з прекрасних уст Лариси Олексіївни, Надії Георгіївни, Віри Михайлівни Колодки, Ганни Прокопівни Ганзуленко, Лідії Олександрівни Рось, Параски Касянівни Личман, Марії Остапівни Марченко, Лідії Володимирівни Холод, Поліни Іванівни Максимюк, Ніни Григорівни Стасик і Галини Андріївни Лисенко народжується пісня, росте її сила і полонить не байдужу душу.

– Пісня зачарувала нас, – зізнаються «дівчата», які неодноразово виходили на сцену не тільки в райцентрі, а й діставали і області та сусідніх сіл – і скрізь їм щиро і гаряче аплодували вдячні глядачі.

– А все те, що має наш будинок культури, і що в селі не вмерла пісня та культура, – говорить член райвиконкому, голова Воздвижівської сільської Ради народних депутатів І. П. Козицький, – ми завдячуємо подружжю ювілярів Ларисі Олексіївни та Миколі Леонідовичу. І ми їм кажемо сьогодні щире спасибі за невтомну працю. Без їх участі у селі не проходить жоден культурний захід. Ось ще вчора вони із своїми «дівчатами» маланкували на виробничих дільницях колгоспу імені Горького, а на ставку відзначали Водохрещу.

Того вечора багато гарних слів було сказано Ольховатським і І. П. Козицьким, і В. М. Шингуром, і «дівчатами»-колегами. Але, мабуть, найточніше про них було мовлено у Листі-подяці, який прочитала Н. Г. Прихідько.

До Лариси Олексіївни та Миколи Леонідовича творча зрілість прийшла не на сцені Великого театру, а на сцені сільського будинку культури, де їх знання і вміння виявились потрібні людям, де вони обжилися, звиклися і де їх «засосало» (у гарному розумінні) сільське буття. А починалося все ніби жартома, несерйозно, і думалось, що Воздвижівка – так собі – не на довго.

Аж ось уже нібито і не помітно збігло двадцять років.

Пригадує Лариса Олексіївна: «Вірите, не віриться, що ми вже двадцять років у Воздвижівці. А почалося все просто. Нас, молоді подружжя випускників Мелітопольського культосвітнього училища, «посватав» тодішній голова колгоспу імені Горького Анатолій Тимофійович Жук. Чим він нас заманив сюди? Та всім. І селом, і чотирма ставками (чоловік завзятий рибак), а ще перспективою бути господарем у сільському будинку культури.

Приїхали ми у Воздвижівку такого ж зимового дня, а воно сльота, незатишно в селі, в клубі тривав ремонт – підлогу настїлали. Але зустріли нас по-доброму: колгосп хату дав і почали ми при-

Учасники художньої самодіяльності с. Воздвижівки

живатися. У травні я стала матір'ю, так і пустили коріння в цю тепер нашу землю. А працювати доводилося багато. За спеціальністю я диригент-хормейстер, то почала займатися хором, а чоловік – баяніст, грає на духовому інструменті – очолив вокально-інструментальний ансамбль.

Разом з нами – пліч-о-пліч ось вже двадцять років іде вірний наш помічник Віра Михайлівна Колодка. Починали з нами Анатолій Попіл, Іван Колодка, Анатолій Кольчійенко (всіх їх молодих бачив я на фотографіях у сімейному альбомі Ольховатських та на вирізках районної газети різних років), всім їм щира дяка за розуміння і підтримку».

Якщо з висоти сьогоднішніх днів дивитися, то ніби непомітно збіг час, а за ним же стоїть щоденна копітка праця.

– Було всього, – каже Лариса Олексіївна, – доводилося на ходу вчитися і переучуватися, вечорами та ночами писали сценарії для колгоспних та районних свят. А участь хору, танцювального колективу, агітбригади, дитячих та й дорослих колективів художньої самодіяльності в районних та обласних оглядах!

Те, що є ще порох в порохівницях, підтверджує і не давня участь в обласному фестивалі «Надія», де Віра Михайлівна Колодка, Надія Георгіївна Прихідько, Лариса Олексіївна та Микола Леонідович Ольховатські стали його лауреатами.

Вечір-портрет, вечір-пошанування наблизився до свого логічного завершення – наспівалися і натанцювалися всі. І подумалося: там, де є такі ентузіасти культурного життя на селі, як подружжя Ольховатських, і такі керівники села і господарства, як у Воздвижівці, будинок культури не віддадуть під церкву, там вируватиме, битиме і не пересихатиме світле джерело духовного відродження нашого народу.

Тож, з роси та води вам, шановні Ларисо Олексіївно та Миколо Леонідовичу, хай і надалі щастить вам на гарних людей і прекрасні пісні.

25 січня 1995 р.

Іван Кушніренко

ЇЙ ГАРЯЧЕ АПЛОДУВАЛИ ЗЕМЛЯКИ

Валентина Луговенко – дівчина з надзвичайним та дивовижним голосом, – 3 лютого 2001 року писала районна газета. – Ми добре її знаємо, вона кілька років дарує нам свої чарівні пісні.

Ще вчора була звичайною школяркою, виступала на різноманітних міських та шкільних концертах, фестивалях, а сьогодні – одна із студенток Харківської академії мистецтв, лауреат багатьох обласних та Всеукраїнських конкурсів.

Валентина не забуває рідне місто, друзів, вчителів – найпалкіших, найщиріших шанувальників своєї творчості.

І ось, нещодавно у великому залі КСК «Сучасник» Валентина Луговенко зібрала їх на творчу зустріч з романтичною назвою «3 любов'ю до Вас», щоб у черговий раз порадувати своїм мистецтвом за участю багатьох молодих талантів нашого міста. Багато з них – її давні друзі.

Концертний зал у цей вечір був заповнений вщерть і, незважаючи на платний вхід, глядачів зібралось надзвичайно багато, як кажуть у народі, яблуку ніде було впасти. Були присутні вчителі, які навчали Валентину в школі, представники райадміністрації, завдяки якій випускниця 2000 року ЗОШ № 1 отримала змогу навчатися у вузі, про який вона сама зізналася зі сцени, завжди мріяла – на факультеті естрадного мистецтва, та мешканці міста.

Відкрив концертний вечір танцювальний колектив «Арабески», який відразу підняв настрій та «завів» яскравим виступом глядацький зал.

У програмі концерту виступали також друзі Валентини: Ілона Вовк, яка співала як сама, так і в дуеті з подругою, зовсім юна Аня Дьоміна, Олександр Малюка, який останнім часом все частіше виходить на сцену й непомітно прогресує, загадковий Олександр Іщенко зі сценічним ім'ям «Алекс», романтичний Вадим Васильєв, який виконав пісню з репертуару Елвіса Преслі.

Порадували демонстрацією моделей старша і молодша групи школи агентства моделей «Сільвер Старс». Вони показали чудові сукні, що привело у захоплення всіх присутніх.

Два виступи подарував танцювальний колектив «Провокація» (керівник Лариса Сабіашвілі).

Та все ж найбільша увага в цей вечір була прикута до головної героїні вечора – Валентини Луговенко. Її репертуар останнім ча-

сом став різноманітнішим і в ньому добре поєднуються естрадні пісні, романси і класика. Гарно підібрані сценічні костюми чудово підкреслили композицію виступу і, звичайно, її голос, який дивує, захоплює. Що ж, Валентина Луговенко дійсно подарувала гарний концерт всім своїм шанувальникам.

ЗАКОХАНИЙ У МИСТЕЦТВО

**Валерій Миколайович
Шингур**

Далекого 5 вересня 1949 року крик немовляти у пологовому відділенні лікарні сповістив про народження хлопчика у родині Шингурів. Назвали його Валерієм, що означає «міцний», «сильний». Вже тоді зірки пророкували йому щасливе майбутнє. Так із звичайного викладача по класу баяна Валерій Миколайович Шингур «доріс» до керівника: 24 роки пропрацював начальником відділу культури і туризму районної державної адміністрації.

... Біло-червоні троянди оберемками падали до рук іменинника того теплого вересневого дня. Вітати Валерія Миколайовича із 60-річним ювілеєм прийшло багато поважних гостей, серед яких голова райдержадміністрації О. І. Дудка разом зі своїм заступником П. П. Науменком, голова райспоживтовариства О. Ф. Новіков, директор механічного заводу ВАТ «Мотор Січ», незмінний спонсор А. М. Семенюта, директори підвідомчих закладів культури – Л. Г. Геньба. К. І. Середа, В. В. Коростильов, О. О. Волошина і, звичайно, колеги, родичі, друзі. Зал радо повнився приємними словами побажань і доброю звісткою про те, що «відповідно до ст. 23 Закону України «Про державну службу» погоджується продовження терміну перебування на державній службі В. М. Шингуру на посаді начальника відділу культури і туризму райдержадміністрації». З цим його щиро вітали у тісному колі друзі.... І линули залом слова ведучих:

– Яка все-таки загадкова категорія – час. Ніхто так і не знає, що ж це таке?! Ясно тільки одне – це дуже суб'єктивна річ. Адже в один і той же проміжок для одних він може тягнутися, для дру-

гих – летіти, а для третіх – взагалі зупинитися. Давайте на декілька хвилин повернемося у 1949 рік. Дзвінким дитячим плачем наповнилася кімната Миколи Миколайовича та Олександрі Олександрівни, де мамина пісня і батькова гра на баяні вирішили подальшу долю Валерія.

Ось і перша нагорода в житті – баян. Тож, музична школа чекала на героя. Із впертим другом, однокласником Віктором Коростильовим долали чималі кілометри дороги до омріяної долі музиканта. Після музичної школи Валерія у свої обійми прийняв Мелітополь – училище культури, відділення народних інструментів. І знову-таки з другом Віктором вони муштрували гами, акорди, сольфеджіо. По закінченні юнак повернувся до Гуляйполя, щоб вчителювати у місцевій музичній школі. А далі на молодого спеціаліста чекав Київ – Національний інститут культури імені О. Є. Корнійчука.

Паралельно із навчанням у серці нашого юного героя народжується любов до чорноокої дівчини Галини із сусіднього села Ново-златополя. Це іменем її діда-підпільника Костянтина Чорного названо вулицю в селі. З тої миті, коли побачив її на огляді районної художньої самодіяльності, нерозлучні вже 38 років. Галина Олександрівна знана й шанована людина в районі, чимало років віддала роботи на посаді завідуючої дитячим садком. У любові виховали сина й доньку. Нині тішаться трьома внуками.

І справді, все життя цього енергійного керівника пов'язане з мистецтвом. Він жив його буднями, святами, турботами й радощами. Це завдяки В. М. Шингуру було створено чотири народні колек-

Зліва-направо: Валерій Шингур, Олесь Доній, Анатолій Клешня

тиви, які нині беруть участь у творчих звітах у Києві, реорганізовано музичну школу в школу мистецтв, що дало змогу відкрити декілька відділень – хореографії, вокалу... Окрім цього, він ще й є депутатом (другого скликання) районної ради.

І гріли того вечора серце й душу ювілярові вдячні слова побажань. Хоч і було трішечки сумно, бо за плечима 60, проте, коли час іде вперед, значить, треба жити далі. І все головне - ще попереду. Тож нехай свіча високодуховності, любові і добра, запалена на початку його життя, грітиме й горітиме і надалі.

12.09.2009 р.

Тетяна Велика

УСЕ ЖИТТЯ ІЗ ПІСНЕЮ

**Анатолій Микитович
Вороний**

Анатолія Вороного на Гуляйпільщині, мабуть, знають усі. Адже вже піввіку він доносив до сердець земляків пісню – щиру, рідну, мудру і вічно молоду...

Народився він у співучому краї на Черкащині, іще з колиски залюбився у пісню, бо ж мама, гойдаючи сина, співала йому. Вічна материнська пісня й до сьогодні супроводжує чоловіка по життю.

Як по сходинках долі, пройдемося по його роках. Якою б життєвою дорогою не йшов Анатолій Вороний – на кожній із них співає. Коли навчався у школі – співав у хорі і навіть був солістом. Пішов служити до лав Радянської Армії і завжди по команді старшини заспівував стройові пісні. А коли був студентом Київської сільськогосподарської академії і навчався на агронома, приїздив на практику до рідного села і теж співав – на вечорах відпочинку, концертах та святкових заходах. Після того ж, як сам організував декілька вечорів, його обрали культурним організатором курсу. Після закінчення академії за направленням поїхав у Донбас, де розпочався відлік його участі у художній самодіяльності.

– Ще через десять років я прибув на Гуляйпільщину і почав працювати у радгоспі «Гуляйпільський», – розповідав співак. – Тут і зустрів пік своєї «сценічної кар'єри», здобув багато грамот за участь у художній самодіяльності, диплом за краще виконання чоловічої

ролі в театральних постановках, медаль лауреата фестивалю народної творчості...

Репертуар Анатолія Вороного був насичений і багатий, «Та, – зізнається, – що найбільше любить пісні воєнних років, адже саме під час війни народилося безліч творів, які стали вічними, наче молитва, для нашого народу...».

Співець мешкав у селі Комсомольському, але обіймав талантом увесь наш край. Він перебував у вічному пошуку нових і душевних пісень. До того ж, Анатолій Вороний був артистом народного самодіяльного драматичного колективу. Зрештою, його сценічні старання ніколи не минали даремно, адже його творчість цінували і поважали земляки, а публіка завжди сприймала як майстерного і мудрого артиста.

На жаль, сьогодні його вже немає серед живих.

ЇЇ ВІРНА І ЄДИНА ЛЮБОВ...

Марія Омелянівна Литвиненко

2 червня 2011 року 5-й телеканал у вечірньому блоці новин передав міні-інтерв'ю із нашою землячкою Марією Литвиненко, яка після перемоги в області брала участь у фіналі Всеукраїнського конкурсу «Колискова пісня». Його організувало Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Перед камерою Марія Омелянівна розповідала про свою сім'ю (дітей, онуків, правнука) і виходило це в неї так безпосередньо-зворушливо, що без позитивних емоцій слухати її не можна було. Про себе говорила мало. Відчувалась вроджена скромність. А їй, учасниці народного хору «Вольниця» районного будинку культури, лауреату і дипломанту різних пісенних оглядів і конкурсів, було що розповісти про творчий шлях. І сьогодні, вже маючи поважний вік за плечима, вона не розлучається з піснею.

– Це моя вірна і єдина любов, – доброзичливо посміхається. – Моє життя.

– А як же все починалося? – запитує співрозмовницю.

– Дуже просто. З маминої колискової пісні, – очі теплішають при згадці про найдорожчу людину у світі. – Моє дитинство шугнуло птахом у гарному селі Воздвижівці, яке спочатку так і називалось Гарненьке.

У сім'ї Омеляна і Єфросинії Медяників, де росло п'ятеро дітей, серед них і Марія, панував культ української народної пісні, яку із молоком матері увібрала у себе дочка, яка росла енергійною, моторною, вдатною до домашньої та колгоспної роботи.

– Після закінчення школи, – згадує Марія Омелянівна, – три роки працювала в ланці, і скрізь нас супроводжувала пісня. У Воздвижівці близько за садочком жили наші родичі і бувало з двоюрідною сестрою Ніною ще дітьми залізали на шовковичину і виспівували на все село. Та любов до пісні супроводжує моє життя. Із Ніною ми й зараз часто виступаємо у дуеті. Хоча й рідна сестра Валя має гарний голос і є учасницею народного хору «Вольниця».

– Так ви, що просто так і прийшли до «Вольниці», чи була (так би мовити) підготовча робота?

– Звичайно, була. Скільки себе пам'ятаю – я учасниця художньої самодіяльності. Спочатку колгоспної, а коли перебралась у місто, то тут уже відкрились широкі можливості. Я з великою охотою відвідувала танцювальний, хоровий і драматичний гуртки. Спочатку в усіх трьох навчалася, а потім переважив хоровий.

Життя Марії Омелянівни тільки на перший погляд здається співучо-пісенним, але ж пісні бувають і веселі, і сумні, як людське життя. Працюючи, закінчила вечірню школу, а потім заочно – Харківський технікум поштового зв'язку і майже 40 років пропрацювала оператором зв'язку I класу. Але дуже хотілося поступити вчитися до Львівського музичного училища. Цій мрії не судилося здійснитися.

– Робота, сім'я, малі діти – все переплелось у житті і Марія Омелянівна дякує долі, що вона поєднала її у 1958 році з Павлом Івановичем Литвиненком.

– Я вдячна долі, що вона послала чоловіка, який розуміє мій порив душі, мою жагу до пісні і ніколи вона не стояла поміж нас. Ми виростили двох синів, маємо невісток, онуків і правнука. Тож хочеться, щоб їх супроводжувала щаслива доля.

Учасники хору «Вольниця». Зліва-направо: Світлана Гладка, Марія Литвиненко, Тетяна Рябко, Валентина Мамонтова

Про Марію Литвиненко я вперше почув років 35 тому, коли став працювати в редакції районної газети. Їхні летючі концерти на жнивному полі у складі агіткультбригади районного будинку культури, де виділялися своїми голосами нині покійний Василь Кутя і Олексій Плис, створювали потрібний настрій для членів збиральних екіпажів, яким після задушевної пісні і робота на комбайні чи жнивварці ставала набагато легшою і додавала сили і енергії поударному збирати врожай.

– А як незабутньо-красиво звучав дует Одарки і Карася із опери «Запорожець за Дунаєм» у виконанні Марії Литвиненко і Василя Куті, – жінка задумливо згадує і на її обличчя, ніби хмарка набігає. – Було колись.

Перед тим, як прийти у народний хор «Вольниця» виступала вона і з сольними номерами, і в складі хору то медпрацівників, то взутевої фабрики. А 2 лютого 1983 року однією з перших стала учасницею хору, який організував Б. Й. Бурбура при районному будинку культури. Разом з нею до хору записалися сестри Валентина Коростильова і Ніна Григоруk, Галина Горобець, Анатолій Лютий, Василь Коростильов, Любов Чайка, Надія Азарова, Надія Рула, Людмила Аникіна, Борис Гопка, Любов Недеря, Світлана Гладка, Людмила Івченко, Ігор Лазорик та інші. Акомпаніатором довгий час був Анатолій Зуйченко, на зміну йому прийшов Сергій Вовк.

Ішли роки, росла популярність і виконавська майстерність учасників хору, який у 1987 році отримав високе почесне звання «народний». В репертуарі колективу близько півтисячі пісень українських народних та авторських. Є тут і народні обрядові, й місцеві, записані від старожилів району, і незмінною учасницею, а спочатку і старостою хору була Марія Литвиненко із своїм незабутнім сопрано, котрий не сплутаєш ні з яким іншим голосом.

Народний хор «Вольниця» – лауреат багатьох оглядів, конкурсів, фестивалів, телепередач «Сонячні кларнети», «Таланти твої, Україно», «Український народний спів» та інших. І за багаторічну пісенну діяльність, високу виконавську майстерність, наполегливу творчу працю, збереження української народної та авторської пісні – заслужені Почесні грамоти, Дипломи. Їх цілий стос у Марії Литвиненко, як і три великих альбоми з фотографіями – своєрідними віхами творчого шляху.

– За 28 років із народним хором «Вольниця» ми побували в Києві, Львові, Харкові, Ростові-на-Дону, Волгограді, на Кубані, Кіровоградщині і скрізь нас зустрічали з хлібом-сіллю і теплими обіймами, – розповідає Марія Омелянівна. – А оце днями повернулася з Києва, де нас, фіналістів Всеукраїнського конкурсу «Колискова пісня», тепло приймала столиця. Там я виступила з піснею «Ой, люлі, люлі» на слова Тараса Шевченка і дуже задоволена. Мою поїздку організував дошкільний заклад «Сонечко», де завідувач Тетяна Третяк. Супроводжувала мене у поїзді вихователь-методист Людмила Сержанська. Під час виступу на екрані йшов відеоролик, який професійно підготував Володимир Степанович Кобзей.

– На відеоролику глядачі бачили наших вихованців Аню Ніколаєнко, Аню Коростильову, Тіну Бесараб, Богдана Капустіна, Владу Науменко, Дениса Кучера, Машу Курман, Іру Кісь, Катю Мартиненко, Сою Кордіс, Валю Коновалову, Рому Вакулінського, Каріну Іванченко, Віталія Півнюка в українських костюмах, – хвалилася завідувач, – на фоні етносела, такий куточок є в нашому дошкільному закладі.

– Чому ми свій вибір зробили на Марії Омелянівні? – перепитує Тетяна Федорівна Третяк. – Тому що за умовами конкурсу, який проводився з метою відродження народних традицій, естетичного розвитку і виховання дітей дошкільного віку, збагачення їх духовного світу та з нагоди відзначення Дня матері, Міжнародного дня сім'ї і Дня захисту дітей, учасницями його могли бути мами, бабу-

сі, тата і дідусі та музичні керівники дошкільних закладів, а у Марії Омелянівни 4 онуки вирости в нашому садочку, через те ми їй довірили захищати честь району і з цим завданням вона успішно справилася. Нашими спонсорами виступили В. С. Кобзей і А. І. Клименко, за що їм щира вдячність.

... Це було нещодавно, а сьогодні Марія Литвиненко готується до нових зустрічей із вдячними глядачами...

2011 рік

Іван Кушніренко

ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ ЕСТРАДНОГО МИСТЕЦТВА

**Тетяна Вікторівна
Бекірова**

28 лютого 2011 року викладачу Гуляйпільської дитячої школи мистецтв Тетяні Бекіровій рішенням Секретаріату творчої спілки «Асоціації діячів естрадного мистецтва України» присвоєно почесне звання «Заслужений діяч естрадного мистецтва України» за значний особистий внесок у розвиток українського естрадного мистецтва і вагомі творчі здобутки.

Звання справді заслужене і здобутки вагомі. Її голос, манеру поведінки на сцені, виконавську майстерність естрадних пісень не сплутаєш ні з яким іншим, бо в неї є своє неповторне Бекіровське.

До успіху і визнання Тетяна Вікторівна йшла довго, продираючись через тернії недоброзичливості, задрощів, та характер, сила волі скрізь були її союзниками і крок за кроком, від виступу до виступу на сцені складався авторитет і росла виконавська майстерність. Із великим задоволенням і теплотою згадує вона своїх учителів із Гуляйпільської музичної школи Наталію Бурбуру, Ірину Плис, Діну Шевченко, Наталію Косінову, Галину Литвинову, директора Василя Кутю, коли вона навчалася на фортепіанному відділенні.

Дбаючи про розширення творчих можливостей, Тетяна вступає до Запорізького державного музичного училища на диригентсько-хорове відділення. Але й після цього вона не заспокоїлася, а ще навчалася в Мелітопольському державному педагогічному інсти-

**Любов Григорівна Геньба (зліва) і
Тетяна Вікторівна Бекірова**

туті, та найбільше вражень залишилося від навчання в Харківській академії культури на факультеті музичне мистецтво (кафедра естрадного співу) і спілкування із доцентом цієї кафедри, заслуженим артистом України, народною артисткою Казахстану Людмилою Красовською, котра готує посібники, за якими студенти вузів вчать естрадному вокалу.

– Мені дуже пощастило, – розповідала Тетяна Бекірова, – що я потрапила під її опіку.

Це вимогливий, суворий, але справедливий викладач, який працює на результат. І взагалі мені везе на людей творчих: чи то артистів, чи то композиторів. Я співаю давно і скрізь, навіть у вагоні поїзда, і на мій спів сходяться люди.

А ми пам'ятаємо їх спільний творчий успіх з поетесою членом Національної спілки письменників України Любов'ю Геньбою після виходу альбому «Трояндовий гріх», куди увійшло 13 пісень на слова Любові Геньби.

– За його вихід у світ я щиро вдячна Олександрю Дудці, Володимирю Дудці, Олександрю Чубу, Леоніду Горпиничу, Вілену Каплуну і всім керівникам, які допомогли зробити потрібну і корисну справу для району, – говорила Тетяна Бекірова. – Пісні з альбому взяла до свого репертуару заслужена артистка України Ірина Сказіна, мої діти із нашої школи мистецтв. Сьогодні ми тісно співпрацюємо з професором, академіком, лікарем і поетесою Наталією Земною (Зубицькою). У нашому творчому доробку вже є три пісні.

Тетяна Бекірова не тільки співає, а й пише музику. Добрі стосун-

ки склалися в Тетяни Бекірової та Любові Геньби з поетесою, нашою землячкою Ларисою Верьовкою.

У 2005 році Т. В. Бекірова вступила до Асоціації діячів естрадного мистецтва України.

Зараз Тетяна Вікторівна працює викладачем естрадного співу в Гуляйпільській дитячій школі мистецтв і як їй не радіти, коли 11 вихованців стають володарями і лауреатами перших премій Всеукраїнських та Міжнародних конкурсів, телешоу «Карооке на майдані» Цьогорік своїми успіхами викладача тішить Аліна Родіна.

– Заради цього, – говорить моя співбесідниця, – варто жити і працювати, щоб бачити успіх вихованців і бути до нього причтним.

Розповідаючи про Тетяну Бекірову, не можна не сказати про її трепетне відношення до всього рідного, українського.

*Лариса Стъепанівна
Верьовка*

*Народний артист України Микола Годенко,
Тетяна Бекірова з ученицею Аліною Родіною*

– Особливо почуття патріотизму, гордості за Україну перепо-
внюють моє серце, коли буваю далеко від рідних місць, – ділиться
сокровенним Тетяна Вікторівна. – Дуже вразила мене зустріч у
Литві у місті Вільнюсі із Тарасом Шевченком, коли на приміщенні
університету, я побачила меморіальну дошку, на якій українською
мовою повідомлялось, що тут був геній українського народу. В чужій
стороні до щему в грудях я відчула себе українкою.

Про Тетяну Бекірову як творчу особистість, викладача, естрад-
ного співака і композитора можна ще багато говорити, ми ж на цьо-
му поставимо крапку. І привітаємо її з черговим днем народження,
побажаємо підкорити ще не одну творчу вершину, вдячний глядач
цього чекає.

17 червня 2011 р.

Іван Кушніренко

ЇХ ПОЄДНАЛА МУЗИЧНА ШКОЛА

Подружжя Онищенків – Аллу Іванівну і Олексія Івановича, які
є викладачами музичної школи, рідко коли зустрінеш поодинці.
Вони разом і вдома, і на роботі, і життя їхнє цікаве, насичене, а го-
ловне – освячене музикою...

– Потяг до музики у мене з дитинства, – зізналася під час зу-
стрічі Алла Іванівна. – Музичним у нашій родині був тато, який, хоч
і працював водієм, а пізніше – завгаром, проте з гармошкою не
розлучався, яку виміняв, продавши козу! Вдома часто звучали такі
народні танці, як «Кроков'як», «Полька». Батько із задоволенням
виступав на конкурсі гармоністів, де звучали пісні воєнних років.
А якою у нього була гра на баяні! Заслухаєшся.

На відміну від дружини, у родині Олексія Миколайовича вдо-
ма співала мама. Батькові це дуже подобалося, тому з дитинства
купував маленькому Льончику ноти, а той вчився грати на баяні.
Сьогодні вальс, фокстрот, танго він грає майже із заплющеними
очима.

Тоді життя цих двох юних талантів не звучало в унісон, а чекало
слухного часу. Так, у 1976 році Алла закінчила ЗОШ № 1, а Олек-
сій – ЗОШ № 5 (Херсонську школу). Після закінчення школи мрія ді-
вчини вступити до Харківського інституту культури не здійснилася,
як виявилось – не «дотягнула» по балах. Тому, щоб не гаяти часу,
вона їде працювати до школи села Успенівки викладачем по класу

*Зліва-направо: В. О. Жовніренко, А. І. Онищенко, М. О. Литвиненко і О. М. Онищенко
з вихованцями школи мистецтва*

фортепіано. При цьому паралельно навчається в Київському інституті культури імені О. Є. Корнійчука, щоб отримати спеціальність керівника академічного хору.

Вокальна група викладачів музичної школи. А. І. Онущенко (третя зліва)

30-річчя творчої діяльності

Довго працювати у селі молодій вчительці не довелося. Так, у 1981 році Алла Іванівна стає викладачем хору Гуляйпільської школи мистецтв, пізніше – викладачем з класу фортепіано, згодом – з класу вокалу, ким і працює до сьогодні.

– Що я можу сказати? – з посмішкою запитує Алла Іванівна. – це тільки й того, що розповісти про своїх вихованців та їхні здобутки. До цих пір з великим задоволенням згадуємо колишніх і радіємо за їхні нові здобутки, а це Саша Малюка, Женя Щербина, Аліна Рубель, Сергій Сало, Рома Балан, Андрій Шамрай, Лоліта Мощенко, Гриша Неміч, Сергій та Юля Ярмаки, Катя Жаболенко, Віка Семененко й інші. Для більшості спів став їхньою професією, а для декого – просто хобі.

Але сьогодні хочеться говорити і про нинішніх артистів. Ще все попереду в Аліні Реки і Ярослава Шушури, які вже мають не одну нагороду.

Випускниця Наташа Діденко минулого року стала лауреатом другої премії військово-патріотичного фестивала

Співає Наталія Діденко

Олена Река

лю «Спадщина», а дуєт у складі Тані Гребенюк та Лариси Крупи – дипломантом Всеукраїнського конкурсу «Золота нотка».

Щорічно наші вихованці беруть участь не тільки у Всеукраїнських конкурсах вокалістів і ансамб-

лів для учнів шкіл естетичного виховання, таких, як «Спадщина», «Зорепад», «Світ талантів», «Золота нотка», «Барвистий віночок», «Весняна рапсодія», «Таланти багатодітної родини», а також міжнародних – «Осінні зорі», телепроектах – «Україна має таланти», «Х-фактор», «Карооке на майдані».

Всіх цих концертів могло б і не бути, якби не підтримка, спонсорська допомога небайдужих людей. Тож я глибоко вдячна голові райдержадміністрації Олександрові Дудці, міському голові Олексію Немічу, директорам товариств і підприємцям Олександрові Коростельову, Володимирі Щербині, Юрію Журавлю, Юрію Романцю, голові райспоживтовариства Олександрові Новікову.

Прихильник джазу

Саме так характеризує свою другу половинку його дружина. У творчому доробку Олексія Миколайовича не лише гра на баяні, а й на фортепіано, гітарі, барабані, домрі. Закінчення Запорізького музичного училища по класу баяна і посприяло в освоєнні гітари, а служба в армії дала можливість ближче познайомитися із духовими інструментами. Звідти такий досвід.

Клас гітари з О. М. Онищенком. 1987 р.

Зовсім небагато посад вдалося змінити Олексію Миколайовичу. Свою трудову діяльність він починав, працюючи викладачем по класу гітари у Новозлатопільській дитячій музичній школі, а згодом – у Гуляйпільській дитячій школі мистецтв, пізніше – в Гуляйпільській школі-інтернаті. Але доля все одно повернула до улюбленого заняття. З 2003 року Олексій Миколайович – концертмейстер дитячої школи мистецтв.

Повертаючись до джазу, хочеться сказати, що О. М. Онищенко підтримує зв'язки із видатними баяністами-акордеоністами міст Запоріжжя, Донецька, Луганська, Києва, зокрема, із Міжнародним центром Яна Табачника. До речі, з ви-

Олексій Онищенко з Яном Табачником

датним акордеоністом Олексій Миколайович познайомився, коли разом заочно навчалися у Мелітопільському державному педінституті. З того часу вони підтримують творчі зв'язки. А у 2001 році Ян Петрович подарував музичну апаратуру дітям школи-інтернату.

Похвалитися Олексій Миколайович може і своїми нагородами, серед яких звання лауреата обласного конкурсу викладачів музичних шкіл, лауреата II премії Міжнародного фестивалю «Осіньні зорі» (2010), є учасником Міжнародного конкурсу «АссоHoliday»/(2009).

Робота роботою, а про кохання згадати не забудемо. Ще коли дітьми, Алла і Олексій ходили до музичної школи, відбулося їхнє знайомство.

– Але то все було не по-серйозному, – посміхаючись, говорить Алла Іванівна, – Я навіть, і уявити не могла, що той хлопець, якого всі звали Льончик, в майбутньому стане моїм чоловіком. Для мене було великою несподіванкою, коли у 1981 році я побачила його на порозі нашої школи, де він працював, а я тільки-но йшла влаштовуватися на роботу. Звідти все почалося: спочатку букети квітів, пісні, присвячені мені, а потім – одруження, народження доньки.

Не дарма жартували знайомі: «Музична школа вас одружила».

2010 рік

Тетяна Велика

О. М. Онищенко і А. І. Онищенко з учнями школи мистецтв

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КОНЦЕРН -ВОЕНТОРСЕРВІС- МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ВСЕУКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА СПІЛКА

ПЕРШИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАГАТОЖАНРОВИЙ
КОНКУРС-ФЕСТИВАЛЬ
«ЧОРНОМОРСЬКІ ВІТРИЛА»

ДИПЛОМ

ЛАУРЕАТА II СТУПЕНЯ

НАГОРДЖУЄТЬСЯ

ОНИЩЕНКО ОЛЕКСІЙ

Номінація «Інструментальний жанр»

Баян

Професійна вікова категорія

Школа мистецтв

м. Гуляйполе

Запорізької області

Голова Жюри,
Народний артист України,
Доктор педагогічних наук, професор,
Кандидат мистецтвознавства

В.П. ТИТАРЕНКО

24-30 червня 2015

КИЇВ - ОДЕСЬКА обл. (Курортно. «б/в Приморськ- МО України)

*Диплом лауреата II ступеня,
яким нагороджено Олексія Онищенка*

У 2012 році Наталія Діденко виступала на відкритому Міжнародному фестивалі музики і академічного вокалу і в номінації «Академічний вокал» нагороджена Дипломом лауреата I ступеня.

До сказаного додамо, що Олексій Миколайович Онищенко у 2015 році брав участь у першому Міжнародному багатожанровому конкурсі-фестивалі «Чорноморські вітрила» і нагороджений Дипломом лауреата II ступеня в номінації «Інструментальний жанр».

Алла Іванівна гордиться своєю вихованкою Наталією Діденко, яка у 2012 році нагороджена Дипломом XII Міжнародного фестивалю-конкурсу дитячого та юнацького виконавського мистецтва «Акорди Хортиці» в номінації «Сольний спів» (викладач А. І. Онищенко, концертмейстер О. М. Онищенко).

АНСАМБЛЬ «СПІВУЧІ ГОЛОСИ»

10 грудня 2000 року в сільському клубі села Дорожнянки був створений фольклорний колектив «Співучі голоси» під патронатом ЗАТ «Аграрний дім», особисто його директора Валентини Сергіївни Романець. Саме вона зацікавилася творчістю колективу і взялася опікуватися ним.

Колектив створили з мешканців села, бажаючих співати українські народні та сучасні авторські пісні. Керівником колективу стала справжній майстер своєї справи Любов Михайлівна Гура, яка приїхала в село жити.

До складу колективу увійшли: військовий пенсіонер Микола Павлович Гура, завідувача клубом Валентина Володимирівна Копасєва, домогосподарка Тамара Яківна Тищенко, бригадир тракторної бригади №4 Василь Кирилович Шепель, домогосподарка Людмила Валентинівна Шепель, працівник соціальної сфери Юлія Дмитрівна Троян, голова сільради Анатолій Родіонович Сліпченко, головний бухгалтер сільради Світлана Петрівна Козуб, фельдшер Дорожнянського ФАПу Лілія Миколаївна Прокопенко, робітниця заводу Марія Іванівна Полтавець, домогосподарка Тетяна Іванівна Ничкало, бібліотекар Наталія Володимирівна Ісаєнко, пенсіонер Володимир Іванович Прокопенко, пенсіонерка Ніна Петрівна Конова, пенсіонерка Раїса Степанівна Криль, домогосподарка Людмила Володимирівна Парфьонова.

Репетиції проводились 2-3 рази на тиждень.

Перший виступ колективу відбувся 31 грудня 2000 року. У березні 2001 року колектив направили на обласний конкурс фольклорних колективів у місто Василівку, де одразу ж колектив виборов друге місце і став лауреатом обласного конкурсу серед художніх самодіяльних колективів області.

Колектив став учасником багатьох районних та обласних заходів та улюбленцем глядачів.

У березні 2006 року керівник ансамблю Л. М. Гура була запрошена в місто Київ, де їй Міністр культури вручив Диплом та цінний подарунок за вагомий вклад у розвиток культури.

У жовтні 2006 року до Дня українського козацтва вперше в Запоріжжі стартував Всеукраїнський фестиваль народного мистецтва «Хортиця», на урочисте відкриття якого запросили і фольклорний ансамбль «Співучу голоси» із села Дорожнянки (ЗАТ «Аграрний

На сцені ансамбль «Співучі голоси»

дім») Гуляйпільського району. І це не випадково, адже вже другий рік поспіль цей колектив, художнім керівником якого є Любов Гура, на ярмарку в селі Великі Сорочинці займав перші місця в номінації «Пісні Сорочинського ярмарку».

У 2006 році фішкою «Співучих голосів» стала запальна пісня «Яблучко» Г. Лютого і А. Сердюка. Тому не дивно, що керівник цього проекту Володимир Любанський достойно оцінив виступ наших земляків і зазначив, що своїм азартом, співом колектив якнайкраще відтворив звичаї і колорит тієї землі, звідки родом. До того ж, спеціально послухати жартівливі пісні відомого фольклорного колективу «Співучі голоси» на Сорочинський ярмарок приїхали люди не лише з різних областей України, а й з Москви, Талліна.

А за те, що колектив поїхав на ярмарок, велика дяка директору ЗАТ «Аграрний дім» Валентині Сергіївні Романець.

– Це жінка, яка до глибини душі радіє за нас, допомагає – і головне любить українську пісню. Без її високодуховності, прагнення до красивого, нашого колективу не було б взагалі, – так озивається про неї Любов Гура.

У 2007-2008 роках колектив «Співучі голоси» двічі був гостем робітників Харцизького трубного заводу Донецької області.

У 2008 році вперше в Києві на Майдані Незалежності у Міжнародний день туризму кожна область України представляла свої туристичні бренди. Гуляйпільський край представляв ансамбль «Співучі голоси» ЗАТ «Аграрний дім» з програмою «Гуляй, душа». Майже 6 годин, допоки тривало дійство, вони виспівували свої жартівливі пісні, авторами яких є відомі поети і композитори Г. Лютий, А. Сердюк, Н. Багмут, А. Пономаренко. Не обійшлося без українських народних пісень – «Ой, у полі стоїть верба», «До Києва я збиралася», «Ой, у полі криниченька» й інші.

Цей самодіяльний колектив вразив киян своєю майстерністю і запальністю, а ще музичними саморобними інструментами, виготовлені учасником ансамблю Миколою Гурою – ложки, маракаси, бугай, тріскачки й таке інше.

Від щирого серця керівник ансамблю Любов Гура дякувала директору ЗАТ «Аграрний дім» В. С. Романець за надану можливість поїхати до Києва. А взяти участь у заході ансамбль запросила начальник управління культури і туризму облдержадміністрації Л. А. Сізінцова:

– Я вражена вашою непосидючістю, азартом, наполегливістю, – не приховувала вона свого задоволення.

«Співучі голоси» з бійцями АТО

В наступні роки фольклорний колектив брав участь у різноманітних районних та обласних фестивалях, де його з теплотою зустрічали глядачі.

В серпні 2015 року «Співучі голоси» побували з концертами в зоні АТО. У кінці 2015 року громадськість району урочисто відзначила 15-річчя створення колективу.

У творчому доробку «Співучих голосів» більше 300 пісень українських народних та авторських у стилі Folk переважно веселого, жартівливого характеру.

Візитною картою колективу є пісні Анатолія Сердюка на слова Григорія Лютого «Яблучко» і «Столиця степів».

Протягом свого існування колектив завжди пітримує Валентина Сергіївна Романець. Вона закупила акустичну апаратуру для озвучування ансамблю, опікувалася пошиттям нових костюмів, придбанням вишиванок – за що учасники ансамблю їй щоро вдячні.

Шумові інструменти для колективу виготовував Микола Павлович Гура. Це – трішотки, ложки, «бугай», стукалка, брязкальця. Також у ансамблі грають на гребінці, на великому та малому бубнах. Основним інструментом є акордеон, яким вміло володіє керівник ансамблю Любов Михайлівна Гура.

СВЯТА І БУДНІ СПІВУЧОЇ РОДИНИ

На одному з концертів я познайомилася із славним подружжям Гурів, які співають в ансамблі «Співучі голоси», знаному не тільки на Гуляйпіллі, але й далеко за його межами.

Любов Михайлівна родом із Росії. Її батько був військовим. Жінка добре пам'ятає, як часто вони переїздили з місця на місце.

– Десь у 1961 році ми переїхали в Україну, – розповідає Л. М. Гура, – в Полтавську область. Потім оселилися в Полтаві, де я продовжувала навчатися в 10 класі і паралельно – в музичній школі. Дуже хотіла навчатися музиці, мріяла грати на фортепіано. Але оскільки ми жили у військовому містечку, в мене не було можливості здійснити своє бажання. І коли ми переїхали на Полтавщину, я отримала шанс піти навчатися до музичної школи на клас акордеону...

Люба закінчила в один рік і середню, і музичну школи. Далі хотіла піти до музичного училища. Але там її не взяли, тому що не було

класу акордеона. Пропонували вступити на диригентсько-хоровий факультет, але їй не було 18 років.

Та й голос ще остаточно не встановився.

І тільки через 4 роки роботи в дитсадку дівчина все ж таки вступає до музичного училища.

Якщо ж ви сьогодні запитаете в Любові Михайлівни, яке її життєве кредо, то вона впевнено відповість: музика і діти...

Жінка говорить:

– Я б ніколи раніше не подумала, що буду займатися з дітьми, згадую дитсадок і мою роботу з малечю. Добре пам'ятаю роки роботи в школі.

Можна без перебільшення сказати, що Любов Михайлівна є цілком самодостаньою особистістю. Вона – прекрасний музикант і вчитель, якого розуміють, поважають і люблять учні.

Зі своїм майбутнім чоловіком Миколою Павловичем Гуною Любов Михайлівна познайомилася ще до музичного училища.

– Мені тоді ще не було й 20 років, – посміхається, згадуючи жінка. – Ми обоє не любили ходити на танці, але зустрілися саме на танцмайданчику... Обранець Люби був курсантом військового училища протиповітряної оборони. За іронією долі, він обрав таку ж професію, як і батько дівчини. Почали зустрічатися. Любов Михайлівна викладала в тому училищі, де навчався її коханий.

– Коли ми вже рік зустрічалися, він пішов служити на Житомирщину. – продовжує Л. М. Гура. – Ще через рік ми вирішили одружитися.

Але, мабуть, за тією ж іронією долі, дівчина отримала телеграму, в якій зазначалося: «Поїхав у відрядження. Надовго. Подробиці листом». Пізніше Люба дізнається, що по тривозі хлопців зібрали і терміново відправили в район військових дій у Сирію.

Люба і Микола зустрілися через півтора року. Одружилися.

Закінчивши на той момент музичне училище, Любов Михайлівна разом із чоловіком переїздить до м. Яворова у Прикарпатський військовий округ. Пізніше – проживання й робота в Полтаві, де народився син, а також – переїзд до Угорщини.

Любов Михайлівна продовжує розповідь:

– Проживаючи у військових містечках, я потроху працювала в хорі, у вокальних ансамблях, гуртках. Невдовзі народжується і наша донька...

З Угорщини молода сім'я переїхала до Грузії, де прожила більше 10 років.

Приїхавши в Україну, родина оселилася в селі Дзигівці Вінницької області, де проживало близько п'яти тисяч мешканців, працював клуб, дитсадок, музична школа. Саме в цьому селі Любов Михайлівна вперше почала співати в ансамблі і акомпонувати на акордеоні. І саме тут жінка захопилася українською народною творчістю.

Незабаром Микола Павлович іде у відставку і приїздить на свою малу батьківщину – у Доржнянку. Причину термінового переїзду стала серйозна хвороба батька. Тут чоловік працював на землі, вів господарство...

– Я не могла приїхати разом із чоловіком, – говорить Л. М. Гура, – із дітьми жила в Полтаві.

Ще 4 роки мешкала Любов Михайлівна у Полтаві, а чоловік приїздив – і знову їхав. Доки до них не долетіла сумна звістка – померла мати Миколи Павловича. Подружжя змушене було переїхати до Дорожнянки.

– Добре пам'ятаю, як ми приїхали до села, – згадує жінка. – Через декілька місяців до мене прийшла завідувача клубом і попросила допомогти зібрати ансамбль. Спробували набрати людей, почали проводити репетиції... З самого початку ми співали пісні з репертуару Надії Бабкіної, Надії Кадишевої і особливо – Кубанського козачого хору. Саме манера цих виконавців і лягла в основу діяльності нашого колективу. Тоді й Микола Павлович спробував свої вокальні здібності у новоствореному колективі, і йому сподобалося співати на сцені, перед публікою.

– Нам дуже допомогла вийти в люди Валентина Сергіївна Романець, – продовжує розповідь моя співбесідниця. – Пам'ятаю, як ми виступали перед колективом ЗАТ «Аграрний дім». Щире захоплення і задоволення читалося в очах його працівників і директора. «Зайдіть, будь ласка, до мене в кабінет, – покликала мене В. С. Романець. – Погоджуйтеся працювати художнім керівником у нашому товаристві...». Ця пропозиція мене вразила, адже я боялася брати на себе відповідальність за колектив. Та директор запевнила мене, що підтримка буде і все у нас вийде...

Так, у 2000 році Л. М. Гура очолила талановитий колектив «Співучі голоси». Підтримку товариства і особисто його директора дійсно відчували немало. Невдовзі ансамбль запросили на обласний огляд художньої самодіяльності колективів району. Там наші виконавці викликали справжній фурор.

Незабаром подружжя Гурів отримує кошти, які виділив їм Міністр оборони, і купує квартиру в Гуляйполі. Та все одно Любов Михайлівна систематично їздить у Дорожнянку і проводить там репетиції, збирає людей. До цих пір співає в ансамблі і Микола Павлович.

Якщо ви не чули махновське «Яблучко» й інші запальні пісні у виконанні ансамблю «Співучі голоси», ви дійсно багато втратили!

У 2003 році ансамбль виступав на київській сцені на представлені культури малих міст і сіл України, де його рівень високо оцінили. Потім, у 2005 році, «Співучі голоси» поїхали на Сорочинський ярмарок, де посіли перше місце. І скрізь, на всіх заходах чути відгук: «Цей ансамбль несе вражаючу енергетику!» і жартівливе: «Вам би на тачанку – і по Україні порядок наводити!».

Зараз в ансамблі співає 11 сільчан. Любов Михайлівна і Микола Павлович не полишають сцену. Більше того, будують плани на майбутнє. Особисте життя в них тісно переплітається зі сценічним і глядачам вже навіть складно відрізнити, де вони грають-співають, а де – живуть.

Діти теж не підводять своїх батьків. Син закінчив Полтавську сільськогосподарську академію і здобув фах ветлікаря. Потім захопився науковою роботою і пішов навчатися до Київського науководослідницького інституту ветеринарії, закінчив аспірантуру, написав дисертацію. Сьогодні він – керуючий величезного столичного супермаркету.

Донька закінчила Вінницький музично-педагогічний університет. Працювала у школі вчителем вокалу, займалася з дітьми індивідуально і відкрила вокально-хореографічну студію при обласному будинку культури у Вінниці. Потім близько року працювала у Київській студії стилю на базі продюсерського центру Бебешка. До того ж вона пише вірші і пісні, складає до них музику. Зараз живе в Одесі, працює вокалістом у приватній школі художньо-естетичного спрямування, заснувала студію.

Захопленням дітей, як і батьків, є пісня, в якій вони передають душу народу і свої почуття...

І доки живуть на нашій землі такі славні родини, доки лине їх дзвінкий спів і творяться щирі пісні, доти й житиме наш народ, плекаючи в серці найщиріші почуття.

3 січня 2008 р.

Олена Муха

ФЕСТИВАЛЬ «ВОЛЬНИЦЯ»

На параді учасники «Вольниці»

У вересні 2007 року до Гуляйполя з'їхалися народні майстри і умільці, аматори сцени і професійні аристи, щоб тут відзначити 64-ту річницю визволення району від німецько-фашистських загарбників і 227 річницю з дня заснування міста.

Розпочалося свято з конкурсу «Величавий край Гуляйпільський». А продовжилось конкурсом-оглядом художньої самодіяльності «Співуче Гуляйполе», під час якого відбувся творчий звіт кращих колективів та виконавців художньої самодіяльності сільських будинків культури. По закінченні його голова райдержадміністрації О. І. Дудка привітав усіх зі святом, вручив грамоти і грошові премії переможцям конкурсів.

Гуляйполе жило, вигравало всіма барвами веселки на виставці юних художників, учнів школи мистецтв і народних умільців.

По обіді розпочався концерт естрадних колективів, солістів-вокалістів, колективів дитячої школи мистецтв. А надвечір гуляйпільська земля стрічала керівництво району, почесних гостей, членів оргкомітету та учасників обласного фестивалю народного мис-

ПРОГРАМА

фестивалю-конкурсу народного мистецтва «Вольниця»,

присвяченого 124-й річниці з Дня народження Нестора Махна

26 листопада 2008 року, місто Гуляйпіль

9.00-10.00	Фойє КСК «Сучасник»	Заяв та реєстрація учасників фестивалю
з 9.00	Фойє КСК «Сучасник»	Виставка декоративно-прикладного мистецтва «Шедєври Гуляйпільця»
з 9.00	Районний краєзнавчий музей	Оглядова екскурсія «Шляхами махновських учасників»
11.00	Центральний стадіон	Виступ Запорізького кінного театру «Запорізькі козаки»
12.00	Від стадіону до КСК «Сучасник»	Урочиста хода учасників фестивалю. Покладання квітів до пам'ятника Нестору Махну
12.30	Великий зал КСК «Сучасник»	Конкурсна програма фестивалю- конкурсу народного мистецтва «Вольниця»

Програма фестивалю-конкурсу «Вольниця»

ним щорічним культурно-мистецьким заходом.

Першовідкривачами обласного фестивалю став Гуляйпільський народний хор «Вольниця» під керівництвом Б. Й. Бурбури, за ним виступили професійні колективи області.

Трохи згодом свої вірші читав Григорій Лютий. Вечером виступив заслужений академічний ансамбль пісні і танцю України «Донбас» з міста Донецька.

* * *

8 листопада 2008 року гуляйпільці й гості міста урочисто відзначили 120 річницю від дня народження командира Револуційної Повстанської армії України (махновців) Нестора Івановича Махна і взя-

Покладання квітів до пам'ятника Н. І. Махну

ли участь в обласному фестивалі народного мистецтва «Вольниця», на який зібралося 48 творчих колективів, аби показати свою майстерність і присвятити її волелюбному гуляйпільському Батькові.

Біля п'ятсот учасників із різних куточків області прибуло на фестиваль. Десятки справді щирих і задушевних композицій у виконанні 28 солістів і колективів малих форм звучало напрочуд відверто і оригінально. По-козацьки запальними виявилися виступи 12 вокальних гуртів у другій частині конкурсної програми.

Приїхали на Гуляйпільщину й 8 хорових колективів.

З піснями на слова Григорія Лютого та Лариси Верьовки виступив Анатолій Сердюк, а на завершення прозвучала пісня «Єднаймося, гуляйпільці». На сцені побували автор цієї пісні Лариса Верьовка і її колега по перу Григорій Лютий.

За участь у «Вольниці» нагороджені наші земляки: дует у складі Тетяни Гребенюк і Валерії Крупи, тріо Богдана Бурбури, Ігоря Лазорика і Анатолія Лютого.

У номінації «Солісти та колективи малих форм» першим стало тріо Богдана Бурбури, Світлани Кирилової та Людмили Діденко, другим – вокальне тріо «Надія», третім – Андрій Шамрай.

У конкурсній програмі вокальних гуртів мірялися виконавськими силами 12 колективів. Тут фольклорний колектив «Співучі голоси» ЗАТ «Аграрний дім» (керівник Л. М. Гура) зайняв друге місце.

У номінації «Хорові колективи» народний самодіяльний хор «Вольниця» посів третє місце.

У форматі святкових заходів у фойє КСК «Сучасник» була розгорнута виставка робіт народних умільців Гуляйпільщини. Головна її мета – ствердження життя і краси, прищеплення любові до прекрасного.

Живопис, вишивка, фотомистецтво – основні жанри, в яких були представлені роботи, кожна з них була унікальною і заслужувала на найвищу оцінку.

І знову здивування у глядачів викликала робота Л. І. Рябко – вишитий портрет Н. І. Махна.

Л. Г. Рябко і її роботи

На вернісажі народних майстрів були представлені роботи учнів дитячої школи мистецтв, картини художників А. Г. Єременка (с. Верхня Терса) та О. М. Рябко (м. Гуляйполе), вишивки Л. М. Панченко (с. Пнетрівка), В. П. Сахно (с. Зелене), Л. П. Недері, А. Б. Попової, Л. В. Діденко, Т. М. Гром, В. О. Жовніренко, С. М. Дяченко (м. Гуляйполе).

Велику аудиторію зібрали біля себе бісерні дива Юлії Іщенко з Гуляйполя та виставка фоторобіт Володимира Кобзея.

Пливе благословенною гуляйпільською землею до щему рідна й неповторно красива українська пісня. Дужим крилом огортає наш край, захищаючи його, ніби цілюща сила молитви, і вітає гостей, які в кінці жовтня 2010 року зібралися на обласний фестиваль народного мистецтва «Вольниця».

На урочисте відкриття його завітали перший заступник голови облдержадміністрації Г. Г. Фукс, начальник управління культури і туризму облдержадміністрації, заслужений працівник культури України І. Е. Конарева, голова постійно діючої комісії з питань науки, освіти та культури обласної ради В. В. Сватъєва, голова районної державної адміністрації, депутат обласної ради О. І. Дудка, голова районної ради Є. Г. Коровка, міський голова О. Г. Неміч, начальники управлінь, установ та організацій району, кандидати в депутати місцевих рад.

– Дуже приємно привітати всіх вас із цим гарним святом – фестивалем «Вольниця», – звернувся до його учасників, жителів і гостей Гуляйпільщини П. П. Фукс. – Користуючись нагодою, дякую вам, керівники і жителі Гуляйпільського краю, за значний внесок у соціально-економічний і культурний розвиток Запорізької області. Завдяки вам, шановні патріоти рідної землі, свято оберігаються й передаються з покоління в покоління найкращі надбання і традиції нашого народу. Сьогодні зичу всім вам творчого натхнення, міцного здоров'я, благополуччя, а землі вашій – процвітання!

– Шановні учасники фестивалю! Ви – завжди бажані гості у нашій столиці степів – Гуляйполі. Ви – трудолюбиві і неповторні у своєму таланті – дарувати пісенну, музичну і рукотворну красу! – звернувся до митців О. І. Дудка. – І в цей святковий і сонячний день ми раді бачити всіх вас усміхненими, творчо збагаченими і готовими з радістю розкрити нам вашу душу та поділитися досвідом один з одним. Прославляйте ж наш славний і багатий на культурні традиції край! Покажуйте його красу і несіть крізь серця і покоління безсмертну красу народного мистецтва!

Вітали гуляйпільців та учасників фестивалю В. В. Сватъєва та І. Е. Конарева. А дівчата у вишитих костюмах – ніби сама весна й пісенна Україна – бережно передавали до рук почесних гостей пишні короваї, випечені із золотих пшениць гуляйпільських нив.

Театралізоване дійство «Гуляйпільська світлиця» подарували присутнім учасники театрального колективу «Тест» районного бу-

динку культури, а справжньою прикрасою святкової центральної площі нашого міста став запорізький оркестр, у професійному виконанні якого пролунало декілька гарних, урочистих композицій.

А як же без колоритних гостей – хлопців-махновців і самого «батька Махна»? У них, як завжди, майстерно перевтілилися полтавці, які, до речі, представляли наш район на традиційному Покровському ярмарку в Запоріжжі.

Співав для гуляйпільців уже постійний учасник обласного фестивалю «Вольниця» Анатолій Сердюк. Його «Єднаймося, гуляйпільці!» – пісня, що написана у співавторстві з журналісткою і поетесою Ларисою Верьовкою і ще у 2003-му році стала офіційним гімном Гуляйполя, знову велично розлилася нашим містом. А потім Анатолій Васильович запросив гуляйпільців виконати разом з ним добре відоме нам «Яблучко». І співали гуляйпільці, й танцювали...

А далі жителів і гостей Гуляйпільщини запросили до культурно-спортивного комплексу «Сучасник», де відбувалися заходи в рамках фестивалю.

Цікаві, колоритні, неповторні...

Саме такими означеннями можна охарактеризувати всіх без винятку учасників центрального заходу – концерту обласного фестивалю народного мистецтва «Вольниця-2010». А взяли участь у фестивалі більше двадцяти колективів і окремих виконавців.

Красу пісні дарували глядачам гості з Чернігівського, Бердянського, Оріхівського, Токмацького, Пологівського і Приморського районів. Відкрили ж концертну програму учасники танцювального колективу нашої дитячої школи мистецтв (керівник Юлія Коломоєць). Їхня хореографічна композиція з рушниками «Гуляйпільська вітальна» одразу ж полонила серця гуляйпільців і гостей району. Піснями «Гуляйпільська святкова», «Пряла би я куделицю» і «Сурми кличуть в бій» вітав глядачів народний самодіяльний хор «Вольниця» під керівництвом заслуженого працівника культури України Богдана Бурбури. Не менш професійним був виступ і нашого вокального ансамблю «Веселка» (керівник Сергій Вовк), оркестру народних інструментів викладачів дитячої школи мистецтв (керівник Сергій Яковенко), солістів Ілони Козлової та Сергія Вовка. Особливо запам'ятався виступ нашого вокального тріо «Надія», у виконанні якого прозвучала оригінальна композиція «Ой, гойя». І взагалі, гуляйпільці були особливими й самобутніми у своїх виступах і презентували Гуляйпільський край, як край із неповторною й багатою культурною спадщиною.

Хор «Вольниця» на фестивалі «Вольниця», 17.09.2011 р.

У жовтні 2013 року відбувся обласний фестиваль «Вольниця», присвячений 125-річчю від дня народження Нестора Махна. Того дня до Гуляйполя прибули вихідці із різних куточків – близьких і віддалених – Запорізької області.

Як завжди, першою почалася розмова про легендарного «батька» Махна?

«Круглий стіл» у читальному залі центральної районної бібліотеки зібрав справжніх поціновувачів історії, здається, вже давно вивченої, але ще такої загадкової історії махновщини. Була тут і шкільна молодь, а були й уже досвідчені краєзнавці, і земляки, і гості. Їх вітали господарі нашого краю – голова районної державної адміністрації Олександр Гура, голова районної ради Олександр Попович, їх заступники та заступник міського голови Сергій Ярмак.

– Шановні учасники зібрання, гості! Ми раді бачити всіх вас на нашій славній гуляйпільській землі, – звертався Олександр Гура. – Історія має визначні віхи. І головне в них – люди. Як ті, хто жив до нас, так і сучасники, які досліджують минуле і будують мости у майбутнє. Не випадково обласний фестиваль «Вольниця» проходить саме на Гуляйпільщині, де здобував волю і правду Нестор Махно і де сьогодні живуть славні люди-трударі, які закохані у свою землю. І необхідно частіше нам зустрічатися ось таким загалом, адже для нас важлива історична правда.

– У 1998 році, коли вперше відкрито відзначалася 110-та річниця від дня народження Нестора Махна, ми започаткували гарну традицію – проведення науково-практичної конференції і «круглих столів», присвячених темі махновського руху, – пригадавав заступник голови райдержадміністрації Павло Науменко. – З того часу ми й почали вивчати загадкову й до того часу заборонену історію Махна, і стали творцями історії новітньої – відкритої і правдивої...

Павло Павлович представив учасникам заходу краєзнавців, які вже багато років вивчають історію Гуляйполя і Махна, видали десятки історичних книг – нашого земляка Івана Кушніренка та гостей із Запоріжжя Олександра Лазутіна і Юрія Кравця, а також молодого історика, працівника нашого краєзнавчого музею Юрія Міщенка. У форматі діалогу учасники «круглого столу» намагалися нарешті дістатися істини: ким насправді був Махно – народним месником чи бандитом, борцем за кращу долю бідних селян чи розбійником? Та, мабуть, до остаточної істини, до справжньої суті махновщини

доведеться йти ще роками, з покоління в покоління. Зрештою, чи в позитиві, чи в негативі ми говоримо про цю постать, однозначно можна сказати одне: якщо про людину знають мільйони у світі, десятиріччя після її смерті і будуть пам'ятати ще дуже довго, якщо ця людина повела за собою багатотисячну армію, то це справді велика людина, ключова постать, яка не даремно посіла визначне місце в історії. А це – наша з вами історія! Це наше минуле, наша земля, якими ми повинні пишатися і славу про яких повинні нести у світі...

* * *

... Із самого ранку у фойє КСК «Сучасник» радували око відвідувачів виставки народних майстринь, художників, ніби у тій казці про дванадцять місяців, пам'ятаєте? Справжні чарівниці наші, майстри вишивки і пензля – створили творчий світ, у яких охоче поринаєш і з якого не хочеш повертатися в реальність. Свої роботи на виставці представляли учні художнього відділення дитячої школи мистецтв (учитель Василь Коростильов) та учасники районного об'єднання «Шедеври Гуляйпілля» (керівник Валентина Жовніренко).

Високу майстерність творців художніх образів оцінило й районне керівництво, а голова районної державної адміністрації Олександр Гура вручив майстриням грамоти.

А поруч можна було купити у Сергія Тютюнника махновські сувеніри.

В ході «Вольниці» на виконання розпорядження голови Запорізької обласної державної адміністрації від 25.03.2013 № 127 «Про проведення обласного конкурсу літературних творів» та згідно з рішенням засідання конкурсної комісії з визначення переможців обласного конкурсу літературних творів, присвяченого 125-річчю від дня народження ватажка повстанського руху на Півдні України Нестора Махна, у жанрі «Драматургія» другою премією та дипломом другого ступеня нагороджений Степан Рев'якін – за п'єсу «Гуляй-Поле». Іван Кушніренко отримав другу премію в жанрі «Проза» за книгу «Нестор Махно. Від анархізму... до республіки». Третю премію та диплом третього ступеня отримав Володимир Жилінський – за книги «Нестор Махно і «Союз бідних хліборобів», «І вічно тополі шумлять». Перша премія – у Яни Яковенко, яка написала притчі про Махна. У жанрі «Поезія» першу премію і диплом першого ступеня виборов Григорій Лютий – за поетичну збірку «Махновська вольниця».

«Шедеври Гуляйпілля» на чолі з В. О. Жовніренко (третя зліва у першому ряду)

А потім протягом п'яти годин своїм мистецьким талантом щедро ділилися господарі-гуляйпільці, гості з міст Запоріжжя, Бердянська, Енергодара, Бердянського, Запорізького, Кам'янсько-Дніпровського, Куйбишевського, Новомиколаївського, Оріхівського, Пологівського, Розівського і Чернігівського районів.

З-поміж інших учасників відзначені і наші митці в номінації «Хорові колективи» – народний аматорський хор «Вольниця» під керівництвом Богдана Бурбури (лауреат першої премії), у номінації «Хореографічні колективи» – хореографічний колектив «Грація» під керівництвом Олени Вовк і хореографічний колектив дитячої школи мистецтв під керівництвом Юлії Коломоєць (третя премія), у номінації «Інструментальний ансамбль та оркестри» – оркестр народних інструментів під керівництвом Сергія Яковенка (друга премія) та інструментальний дует у складі Сергія Вовка і Сергія Вороніна (третя премія), у номінації «Вокальні групи та ансамблі» – народний аматорський вокальний ансамбль «Веселка» під керівництвом Сергія Вовка (третя премія). Ансамбль народних інструментів у складі Людмили Шепель, Світлани Синенької та Олексія Онищенка відзначений дипломом за участь у фестивалі.

Члени оркестру народних інструментів школи мистецтв

12 листопада 2016 року в нашому місті пройшов дев'ятий обласний фестиваль народного мистецтва «Вольниця», присвячений 128-й річниці від дня народження Нестора Махна. 84 колективи із 12 районів області, міст Зароріжжя, Бердянська, Мелітополя, Токмака з'їхалися до Гуляйполя на свято мистецтва.

Із самого ранку у фойє КСК «Сучасник» звучала музика, колективи готувалися до своїх виступів, а тим часом для жителів та гостей міста бібліотекарі централізованої бібліотечної системи підготували виставку-портрет «Нестор Махно – один із найвідоміших українців ХХ століття», криницю знань «Читай наше – шануй рідне!», виставку-досьє «Захисник України: від покоління до покоління», виставку-інсталяцію «З Україною в серці».

На виставці-ярмарку літератури «Хранителі історії Гуляйпільщини» краєзнавець Іван Кушніренко презентував друковані видання, написані ним у співавторстві з Володимиром Жилінським, про історію та людей Гуляйпільщини.

Вишукано виглядала виставка робіт учнів художнього відділення дитячої школи мистецтв «Будь у віках, державо Україно!». На «Колесі майстрів» представлені роботи учасників любительського об'єднання «Шедеври Гуляйпілля» районного будинку культури.

У районному краєзнавчому музеї гості та учасники фестивалю (всього 306 чоловік) відвідали оглядову екскурсію «Гуляйполе. Буремні часи історії». Усі бажаючі мали можливість взяти участь у засіданні «круглого столу» «Захисник України: від покоління до покоління».

На нього завітали голова Гуляйпільської районної ради Анатолій Кleshня, керівник апарату райдержадміністрації Сергій Семеренко, начальник відділу культури і туризму Любов Третьякова, завідувача методкабінетом райвідділу освіти Лариса Ольхова, краєзнавець Іван Кушніренко. Разом з ними прибули почесні гості: директор департаменту культури і туризму Запорізької держадміністрації Владислав Мороко, начальник управління міжнаціональних відносин і релігій департаменту Павло М'яло, президент обласної спілки національних меншин Науфаль Хамдані, співробітник Інституту української археографії та джерелознавства Михайло Павленко, кандидат історичних наук Олексій Штейнле.

Учасники «круглого столу», на які прийшло і чимало жителів міста, повели мову про захисників України та історичні події, пов'язані

Театр естрадної пісні «Випадкова зустріч»

з ними. Виступаючи у розповідях торкалися часів козаччини, махновщини, періоду Другої світової війни, не забули і про славних воїнів АТО (антитерористичної операції), що відстоюють територіальну цілісність України на Донбасі.

В розмові за «круглим столом» взяли участь Владислав Мороко, Іван Кушніренко, Михайло Павленко і Олексій Штейнле.

Про славнозвісного гуляйпільського батька Махна, як про захисника українського селянства цікаво розповідав Іван Кушніренко. Михайло Павленко і Олексій Штейнле презентували документальний другий том двотомника «Російсько-українська війна», до якого увійшли спогади бійців 55-ї окремої артилерійської бригади Збройних Сил України – найбільшого з'єднання, що базується в Запоріжжі.

Центральним заходом святкування річниці від дня народження Нестора Махна стали урочистості та конкурсна програма обласного фестивалю народного мистецтва «Вольниця».

Кожного разу гуляйпільці демонструють сторінки біографії свого земляка. Цього року учасники народного театрального колективу «Тест» районного будинку культури та театрального колективу «Махновці» Полтавського СБК представили театральну постановку махновського весілля, де Нестор Іванович був почесним гостем та за махновським звичаєм під схрещеними шаблоками, одружив молодят. Батько і мати наречених частували глядачів у залі копченим салом, солоними огірочками та міцною «махновочкою».

З вітальним словом до присутніх звернулися директор департаменту культури, туризму, національностей та релігій обласної державної адміністрації Владислав Мороко і голова районної ради Анатолій Клешня.

У тому році була рекордна кількість учасників. Протягом шести годин 84 колективи художньої самодіяльності з міст Запоріжжя, Бердянська, Мелітополя, Токмака, Гуляйпільського, Орхівського, Василівського, Чернігівського, Пологівського, Бердянського, Приморського, Запорізького, Новомиколаївського, Якимівського, Більмацького, Кам'янсько-Дніпровського районів Запорізької області демонстрували свої здібності у різних жанрах. Конкурсна програма була цікавою та насиченою. Запорізький край дійсно має таланти. Журі було складно обрати переможців, проте все ж таки визначили кращих серед кращих у різних номінаціях. Учасники та переможці фестивалю нагороджені дипломами з логотипом фестивалю та пам'ятними сувенірами.

Переможцями та призерами фестивалю стали гуляйпільці, а саме:

в номінації «Інструментальні ансамблі і оркестри» перше місце (дорослі колективи): завоював оркестр народних інструментів виладачів дитячої школи мистецтв (керівник Сергій Яковенко), інструментальний дует «Клавір» у складі Олексія Онищенка і Анатолія Яланського, дует домристів у складі Світлани Синенької та Євгенії Карпенко (концертмейстер Ірина Яковенко);

III місце (дитячі колективи): ансамбль бандуристів «Струмочок» дитячої школи мистецтв (керівник Людмила Шепель);

Учасники ансамблю бандуристів «Струмочок» дитячої школи мистецтв. Марія Горпинич (справа) і Олесья Жовніренко

у номінації «Хорові колективи»: II місце: у хорі «Ветеран» районного будинку культури (керівник Володимир Кобзей);

у номінації «Вокальні гурти та ансамблі» I місце (дорослі колективи):

вокальний колектив «Сяйво» районного будинку культури (керівник Любов Козачок); III місце: народний аматорський вокальний ансамбль «Веселка» районного будинку культури (керівник Сергій Вовк), II місце (дитячі колективи): вокальний ансамбль «Ми разом» районного будинку культури (керівник Валентина Жук), вокальний ансамбль «Імпульс» Полтавського сільського будинку культури (керівник Іван Крупій);

у номінації «розмовний жанр» I місце (дорослі колективи):

народний аматорський театральний колектив «Тест» районного

будинку культури (керівник Світлана Брацило) та театральний колектив «Махновці» Полтавського сільського будинку культури (керівник Олександр Владимирський);

Махновці пригощають глядачів

у номінації «Хореографічні колективи» I місце (дорослі колективи):

клуб східного танцю «Аміна» (керівник Альона Карімова), I місце (дитячі колективи): танцювальний колектив дитячої школи мистецтв (старша група, керівник Юлія Коломоєць), театр танцю та моди «Fashion dance» (молодша група, керівник Ірина Сапога), театр танцю та моди «Fashion dance» (середня група, керівник Ірина Сапога), театр танцю та моди «Fashion dance» (старша група, керівник Ірина Сапога), театр танцю та моди «Fashion dance» (змішана група, керівник Ірина Сапога), II місце: танцювальний колектив дитячої школи мистецтв – змішана група (керівник Юлія Коломоєць), III місце: танцювальний колектив дитячої школи мистецтв – молодша група (керівник Юлія Коломоєць).

26 січня 2008 року районна газета писала:

*Легенький шепіт в залі, святково диха сцена.
Ніхто іще не знає – це справжня королева.
Ступає тихо й м'яко, цілком спокійний погляд.
Ніхто... Один лиш янгол крокує плавно поряд.*

Мистецтво танцю завжди вабило і чарувало цінителів прекрасного. Вишукане танго і ніжний вальс, запальне техно і розкутий хіп-хоп... Такий різний і такий цікавий його величність Танець!

У нашому районі з 2000 року успішно діє відомий танцювальний колектив «Провокація», який спочатку очолювала Л. В. Сабіашвілі. У 2006 році керівником колективу стала колишня випускниця дитячої школи мистецтв, яка раніше декілька років танцювала у «Провокації», – Юлія Коломоєць.

Тільки-но закінчивши факультет дошкільного і художньо-естетичного виховання Бердянського педагогічного університету за спеціальністю викладача естетики і хореографії, дівчина повернулася до Гуляйполя. І очолила талановитий колектив.

Звичайно, в кожного педагога свій «почерк» виховання. Тим більше, коли йдеться про мистецтво танцю. Юлія Коломоєць почала працювати не тільки з новими силами, але й з новим стилем роботи й оригінальними ідеями. Маючи декілька грамот і дипломів за високу хореографічну майстерність, вона за досить короткий проміжок часу вже зробила свій помітний індивідуальний внесок у розвиток колективу, який сьогодні показує свій хист в усіх стилях хореографії. Це і сучасний, і класичний, і народний танці...

Жанрова палітра танцювальних постановок теж досить багата: ліричні, жартівливі, народні композиції.

– Зараз «Провокація» складається з 12 вихованців, – говорить Юлія Коломоєць. – Це хлопці і дівчата – в основному вихованці нашої дитячої школи мистецтв – віком від 13 до 16 років, які навчаються мистецтву танцю по дві години двічі на тиждень...

І головний позитив таких занять – це справді бажання займатися танцями, зацікавленість у плідній роботі і вміння показати себе у сценічному житті. А від такого ставлення до улюбленого заняття – і успіхи в різноманітних конкурсах і фестивалях. Так, цей колектив здобув не одну перемогу на конкурсних заходах різноманітного масштабу і пишається своїми вихованцями. Такими, наприклад, як Юлія Горпинич, яка нещодавно на обласному рівні завоювала Диплом за кращу сольну партію. А у квітні «Провокація» планує взяти участь в обласному конкурсі ансамблів до чотирьох чоловік, який буде проводитися серед шкіл мистецтв області.

До того ж, цього року танцюристи випробують свої сили у відбірковому турі обласного молодіжного фестивалю «Зорепад». Та окрім конкурсів і фестивалів ще є й будні і повсякденна робота.

Займається колектив і концертною діяльністю. Чи не на кожному культурно-масовому заході можна побачити цікаві танцювальні композиції у виконанні «Провокації». І завжди з колективом виступає і його керівник.

Інновацією Юлії Коломоєць є і досить цікаві хіп-хопові танцювальні постановки. Вони, як і всі інші, вирізняються оригінальністю і цікавими ідеями.

Досить часто керівник колективу готує танцювальний супровід виступів вокалістів, тим самим збагачуючи і урізноманітнюючи концертні номери.

І завжди танцівники доводять, що танець – це не тільки рухи, а й своєрідна мова. Через нього можна передати почуття й емоції. Це краса і грація, створені людьми, які мають хист до цього виду мистецтва.

«Провокація» завжди різна. Причому, на сцені вона така, а за лаштунками – інша. Та завжди її танцівники щирі, цікаві і захоплюючі. Глядач чекає на них з особливим нетерпінням і дарує їм чи не найгучніші аплодисменти. А значить, мистецтво танцю на Гуляйпіллі живе і розвивається.

«МЕЛОДІЯ ДВОХ СЕРДЕЦЬ»

У травні 2011 року пройшов фестиваль родинної творчості «Мелодія двох сердець» у рамках обласної акції «Світло душі і добра – рідній Україні», присвячений 20-й річниці Незалежності України.

Першими на сцену виходять Аліна Родіна і її янгол-охоронець – бабуся Любов Родіна. Вони виконують пісню «Глоду цвіт пахучий». За ними – пісню «Я буду жить для тебя» співають Олександр Іщенко з племінницею Анною Тур. Їх змінюють Галина Литвинова з донькою Діаною Приходько (мати – за роялем, а донька – зі скрипкою) і зазвучала музика під вправними руками.

А це вже майстер своєї справи – викладач дитячої школи мистецтв Сергій Вовк із дочкою Ілоною Козловою і знову – гучні оплески вдячних глядачів.

За ними на сцену виходять мама Валентина Жовніренко із донечкою Олесею. У їх виконанні гарно звучить пісня «А я молода». Далі – театр мод «Ірида» (керівник Ірина Пузанова) демонструє «Золоту колекцію».

І знову зі сцени ллється мелодія пісні «Дорога» у виконанні мами Надії Шаровської та її доньки Юлії, їм на зміну виходять Оксана Калашник та її донька Оля Солодченко (пісня «Белые лебеди»).

Хвилююче-незабутньо звучала пісня «Мама», яку глядачам подарували мама Світлана Синенька і її дочка Анна Кирилова.

І дорослих, і малих гуляйпільців вразили віртуозною грою на баяні та акордеоні учні дитячої школи мистецтв, учасники Всеукраїнського фестивалю «Таланти багатодітної родини-2011» брати Роман та Богдан Остапенки.

Тепер – черга пісні «Це мій рідний край». Її натхненно творять Любов Кузнецова з онукою Анастасією Кляхіною. За ними на сцені – Лідія Богуславська з онукою Анною Павліченко. Бадьоро, натхненно звучить пісня «Катюша» у їх виконанні.

Мама Світлана Брацило та син Едвард дарують пісню «Берег ушедшего детства», а танцювальний колектив (керівник Юлія Коломоєць) дитячої школи мистецтв – танець «Калинка-малинка».

Тепло зустріли присутні у залі і дуети у складі батька Юрія Зінченка та сина Іллі, братів Ігоря Лющанського та Віталія Гмирі.

Чарівними і неперевершеними були мама Світлана Клименко і її донька Анна, подружжя Віктор і Валентина Коростильови, Олександр і Тетяна Жаболенки.

Враження від побаченого і почутого на фестивалі викликало гордість за наших талановитих земляків, у серцях яких звучить мелодія.

Усіх із вдалим заходом привітала начальник відділу культури і туризму райдержадміністрації Любов Третьякова, відзначивши виконавську майстерність учасників «Мелодії двох сердець», і вручивши грамоти їм та пам'ятні подарунки.

НАРОДНИЙ АМАТОРСЬКИЙ ВІА «ДЕМЕНТ»

Колектив працює на базі комунального закладу «Районний будинок культури» Гуляйпільської районної ради. Керівники та склад колективу неодноразово змінювався.

Більше 15 років вокально-інструментальним ансамблем керував Петро Іванович Дармороз, який добирав до репертуару твори різних жанрів та напрямків: авторські пісні, українські народні пісні в обробці учасників колективу, пісні сучасних композиторів та рок-гуртів, класичні твори відомих композиторів.

Петро Іванович Дармороз

«ДЕМЕНТ» – неодноразовий дипломант та лауреат обласного молодіжного фестивалю естрадного мистецтва «Зорепад», учасник Всеукраїнського андерграундового фестивалю аматорської пісні імені О. Бойка (м. Пологи), переможець районних фестивалів та конкурсів, про що свідчать численні нагороди.

Виступи ВІА «ДЕМЕНТ» із задоволенням сприймали глядачі всіх поколінь. Творче кредо колективу – «Мистецтво єднеє серця».

Звання «народний аматорський колектив» присвоєне у грудні 2011 року.

Грає «Dement». 11.04.2011 р.

РАЙОННИЙ ВІДДІЛ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ

Відділ культури і туризму є структурним підрозділом Гуляйпільської районної державної адміністрації, підзвітний їй та департаменту культури і туризму Запорізької облдержадміністрації.

Робота відділу спрямована на реалізацію державної політики у сфері культури і мистецтв, музейної й бібліотечної справи, галузі туризму, охорони культурної спадщини та державної мовної політики.

За штатним розписом у відділі працює начальник Любов Вікторівна Третьякова і головний спеціаліст Любов Миколаївна Бабаченко.

У 2011 році велику роботу проводили бібліотекарі району. 15 і 16 червня на базі нашого району проходили дев'ять обласні краєзнавчі читання на тему: «Краєзнавча діяльність бібліотек: збереження історичної пам'яті» для методистів центральних міських та районних бібліотек.

Перед присутніми виступили директор обласної універсальної наукової бібліотеки імені М. Горького Інна Степаненко, голова райдержадміністрації Олександр Дудка, директор КУ «Централізована бібліотечна система» районної ради Ірина Ставицька, яка запропонувала переглянути фільм «Гуляйполе сонячне моє», що і зробили із задоволенням присутні, знайомлячись з історією та сьогоденням нашого міста.

**Любов Миколаївна
Бабаченко**

**Любов Вікторівна
Третьякова**

**Ірина Геннадіївна
Ставицька**

Далі мультимедійні презентації зробили Ірина Геннадіївна на тему «Пріоритетні напрямки діяльності бібліотек централізованої системи» та провідний методист центральної районної бібліотечної системи Ірина Передерій – «Методичний супровід краєзнавчої роботи бібліотек».

Нікого не залишила байдужим і емоційна слайд-розповідь «Меморіальний аспект краєзнавчої діяльності центральної районної бібліотеки імені Василя Діденка», з якою виступила завідувача відділом обслуговування ЦРБ Наталія Кірієнко.

На закінчення пленарної частини учасники краєзнавчих читань оглянули виставку робіт майстрів декоративно-прикладного мистецтва «Край Гуляйпільський», з експонатами якої ознайомила провідний методист районного будинку культури Валентина Жовніренко. Спонсорську допомогу землячкам-майстриням надав міський голова Олексій Неміч.

По перерві відбулася зустріч біля фонтана з краєзнавцем Іваном Кушніренком, який розповів про спільну роботу з відомим місцевим краєзнавцем, ветераном праці Володимиром Жилінським над створенням історико-документальних книг з історії району.

Учасників читань вітали махновці на чолі з Нестором Івановичем, яких представили учасники гурту «Махновці» із Полтавки.

А яка зустріч без фотографії на пам'ять та ще й біля пам'ятника Нестору Махну, без екскурсії по місту? Звичайно ж, учасників семінару цікавив і районний краєзнавчий музей, де на його подвір'ї гостей чекали живі герої громадянської війни (було інсценізовано п'єсу «Три любові Нестора Махна»). Подача історичного матеріалу проходила через театралізоване дійство.

Сюрприз чекав гостей і в музеї, де вони ознайомилися в кімнаті дворянської культури з експозицією раритетних речей, де і наткали, і направили, і гостей пригощали. Екскурсію «Від давнини до сьогодні» по музею провела його директор Любов Геньба.

Краєзнавчі читання продовжувались і на другий день у районній бібліотеці для дітей. Тут заступник директора КУ «Централізо-

*Наталія Павлівна
Кірієнко*

**Наталія
Володимирівна
Яковенко**

вана бібліотечна система» по роботі з дітьми Наталія Яковенко виступила з повідомленнями «Популяризація краєзнавчих читань як чинник виховного впливу бібліотек». А керівник лялькового гуртка «Калинка» Інна Дутова та їх вихованці говорили про творчість місцевого письменника Івана Кушніренка і демонстрували його вірші та показали театралізовану постановку за оповіданнями автора «Дикі ягоди» і «По грушки дички».

Того дня завідувач науково-методичним відділом обласної бібліотеки Ольга Терпінська провела тренінгові вправи «Експертний аналіз сучасних форм краєзнавчої роботи».

Творче спілкування на тему: «Методичне забезпечення бібліотечного краєзнавства: формула успіху» організувала головний методист Запорізької обласної універсальної наукової бібліотеки Людмила Мажара.

У роботі семінару брали участь також завідувач відділу краєзнавства згаданої бібліотеки Ганна Нагорна, завідувач методично-бібліографічним відділом обласної юнацької бібліотеки Вікторія Писанець.

Задоволені і збагачені досвідом роботи гуляйпільців з краєзнавства гості покидали наше місто, а господарі заходу щиро дякували своїм спонсорам: директорам Миколі Тимофієву (ТОВ «Україна»), Олександрю Коростельову (ТОВ «Преображенське»), Віктору Савовському (ТОВ «Батьківщина»), голові правління Василю Мартиненку (СВК «Любимівський»), головному бухгалтеру ТОВ «Лілія» Світлані Плетінь, читачам Григорію Шевченку, Людмилі Левченко, а в оформленні приміщення бібліотеки – Любові Ткаченко, Антоніні Гаценко, Ганні Власенко, Валентині Воронюк. Працівники бібліотеки чекають від спонсорів подальших благодійних надходжень у межах обласної акції «Бібліотекам – громадську підтримку», яка діятиме до кінця вересня 2011 року.

У 2012 році культурне обслуговування населення району здійснювали такі заклади: комунальний заклад «Районний будинок культури» Гуляйпільської районної ради, комунальний заклад «Гуляйпільська дитяча школа мистецтв» райради, комунальна установа «Гуляйпільський краєзнавчий музей» райради та 5 сільських

Колективи бібліотек для дорослих і дітей з хором ветеранів. 2016 р.

Колектив бібліотеки для дітей

музеїв на громадських засадах, комунальна установа «Центральна бібліотечна система» райради, до якої входять 27 бібліотек, сільські заклади клубного типу: 15 будинків культури, 1 сільський, 1 селищний клуби.

Мережа установ культури району складає 48 одиниць, у тому числі на селі 39 одиниць.

Відділ культури і туризму провів комплекс заходів щодо збереження мережі закладів культури, недопущення децентралізації бібліотечної системи, скорочення штатів.

У 2012 році послугами установ району було охоплено 25,56 тисячі осіб, що становило 95,5 % від загальної кількості населення району.

У 2012 році на галузь «Культура і мистецтво» використано 5389,6 тисячі гривень, у тому числі загальний фонд склав 5095,9 тисячі, спеціальний – 591,2 тисячі гривень. Обсяг витрат у розрахунок на одиницю населення в 2012 році досяг 193,87 гривні, що на 57,6 гривні більше, порівнюючи з базовим 2010 роком.

У 2012 році залучено благодійних внесків, грантів та дарунків для установ культури міста Гуляйполя на 78878 гривень. Придбано музичний центр, освітлювальна техніка, 2 принтери, комп'ютер, комп'ютерні меблі, скрипка й інше.

На благодійний рахунок надійшли кошти в сумі 84,1 тисячі гривень. Вони використані на покращення матеріально-технічної бази установ культури.

Юні читачі з бійцями АТО

У тому ж 2012 році будівельно-монтажне управління «Промінь» (м. Гуляйполе) провело капітальний ремонт даху районного краєзнавчого музею (нове покриття з металочерепиці). Роботи проведені за рахунок коштів державної субвенції та районного бюджету. Їх вартість 156,7 тисячі гривень; капітальний ремонт даху (покриття з шиферу) та єврооновлення фасаду будівлі Приютненського сільського будинку культури сайдингом. У фойє та глядацькій залі зробили косметичний ремонт (заміна підлоги, шпаклювання, фарбування). Кошти в сумі 100 тисяч гривень виділені Приютненською сільською радою, з яких 72,1 тисячі гривень – капітальні видатки.

Поточні ремонти всіх сільських закладів культури проводили за рахунок коштів органів місцевого самоврядування та базових господарств.

У Залізничному селищному, Успенівському, Долинському, Темирівському, Любимівському, Приютненському, Полтавському, Варварівському, Верхньотерсянському та Воздвижівському СБК поновлено матеріально-технічну базу.

Заклади клубного типу району працюють з метою створення умов для самодіяльної творчості, формування громадської думки, духовного розвитку, задоволення культурних потреб і організації відпочинку населення.

У квітні 2012 року на базі району відбувся обласний День методиста. Методисти районного будинку культури провели за рік 4 семінари, 3 творчі лабораторії, стільки ж показових заходів для клубних працівників, керівників клубних формувань (охоплено 56 осіб), здійснено 19 виїздів, надано близько 60 консультацій, розроблено 4 методичних видання з питань розвитку і досвіду роботи народних, самодіяльних колективів. («Народні аматорські колективи Гуляйпільського району», «Талантом зіграє життя» – про роботу любительських та клубних віталень закладів району, з досвіду роботи любительського об'єднання «Шедеври Гуляйпілья», «Культурно-спортивний комплекс «Сучасник» – 25» (творче кредо його працівників: «Працюємо з людьми і для людей» задля культурного і духовного збагачення населення району).

У 2012 році проведено 2271 культурно-освітніх і розважальних закладів, якими охопили 226 тисяч осіб, у тому числі заходів для дітей – 334, на яких побувало 22,3 тисячі осіб.

Того року в районі працювало 127 клубних формувань (1191 учасник), з них 69 дитячих колективів (620 учасників).

Робота закладів культури клубного типу спрямовувалась на реалізацію обласної культурно-мистецької акції «Творимо з культурою і для культури». На 19 територіях району (в усіх закладах клубного типу) традиційно пройшли огляди колективів художньої самодіяльності «Грона творчості», які оцінювала районно комісія.

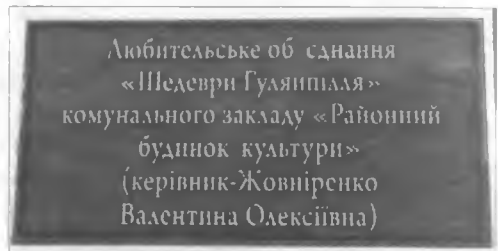
У червні 2012 року юні глядачі стали учасниками районного фестивалю дитячої творчості «Веселі нотки», присвяченого Міжнародному дню захисту дітей. У ньому взяло участь більше 60-ти учасників із нашого міста, а також із сіл Приютного і Темирівки.

* * *

З метою відродження, популяризації та збереження української пісні, фольклору, пісенного та музичного народного мистецтва, залучення до участі творчих колективів вокального, інструментального та хореографічного жанрів, майстрів декоративно-прикладного мистецтва і популяризації творів українських композиторів з 2007 року на Гуляйпільщині проводиться фестиваль народного мистецтва «Вольниця», який завжди є знаменною подією для жителів району.

У 2012 році фестивалю виповнилося 5 років. Він вперше проходив як конкурс серед виконавців вокального, інструментального та хореографічного жанрів.

У фойє діяла виставка декоративно-прикладного мистецтва «Шедври Гуляйпільля». На ній були представлені кращі роботи учнів художнього відділення дитячої школи мистецтв (директор Віктор Коростильов), в тому числі і переможців обласних та регіональних конкурсів. Милували око також живописні й мальовничі вишивки-полотна народних майстринь Тетяни Гром, Світлани Дяченко, Наталії Крутихіної, Лариси Котової, Єлизавети Буханової, флористика і ошिकані (рельєф зображення з гіпсу й природних матеріалів) Інни Міщенко й вражаючі витонченістю свого виконання картини самобутнього художника Олексія Рябка.

«У вишиванці сонячного степу» – таку назву мала фотовиставка у районному краєзнавчому музеї. А централізована бібліотечна система запропонувала увазі присутніх пізнавально-інформаційний

стенд «Калейдоскоп цікавих подій», прикрасою якого виступили оригінальні вироби декоративно-прикладного мистецтва.

На центральному стадіоні міста учасники фестивалю і жителі мали змогу переглянути виступ кінного театру «Запорізькі козаки» та пройти святковою ходою вулицями райцентру разом з козаками.

2012 рік став багатим на різні культурно-освітні заходи. Це і відзначення ювілейних дат, і виїзні концерти, і робота любительських об'єднань клубів за інтересами, віталень, світлиць та дискотек.

У згаданому році в закладах клубного типу району працювало 27 любительських об'єднань та клубів за інтересами, якими охоплено 364 особи. І в тому ж році розпочали свою роботу 6 нових об'єднань («Фітнес», «Аміна», «Клуб бального танцю» – всі з РБК, «Твілінг» з Верхньої Терси, «Святодухівські умільці» та «Доміно» з Любимівки.

У 2012 році виповнилося 5 років театру мод «Ірида». Керівник, учасники театру і їх батьки власноруч підготували 7 колекцій одягу. Провели ювілейний концерт «Під небом Парижа», в якому взяла участь і колеги з міст Пологи та Оріхова.

Особливою популярністю користується любительське об'єднання «Шедеври Гуляйпілля», яке у 2012 році відсвяткувало п'ятилітній ювілей. За рік «Шедеври...» представили 13 виставок (охоплено 14420 глядачів), брали участь у 11 заходах, які супроводжувалися оформленням виставок.

В закладах клубного типу діють 11 клубних віталень, в тому числі 3 відкриті у 2012 році («Посиденьки» у Верхній Терсі) та («Калина» і «Пам'ять поколінь» у Любимівці).

* * *

У 2012 році за ініціативи Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) у рамках партнерства з Фондацією Білла та Марінди Гейтс в області впроваджувалася програма «Глобальні бібліотеки «Бібліоміст – Україна», в рамках якої вісім бібліотечних систем області отримали набори комп'ютерного обладнання з підключенням до мережі Інтернет.

Завдяки тому, що Гуляйпільська районна централізована бібліотечна система стала переможцем III етапу конкурсу «Організація нових бібліотечних послуг з використанням вільного доступу до Інтернету» 4 бібліотеки – районна центральна бібліотека імені Василя Діденка, районна бібліотека для дітей, Комсомольська і Верх-

нюотерсянська бібліотеки-філії отримали 15 комп'ютерів з комплектами навушників та веб-камер, ліцензійне програмне забезпечення, 4 функціональні пристрої (принтер – сканер) та набори обладнання для підключення до мережі Інтернет.

18 грудня 2012 року відбулося урочисте відкриття Інтернет-центру в районній центральній бібліотеці імені Василя Діденка і районній бібліотеці для дітей. Розділити радість цього дня завітали голови Гуляйпільської райдержадміністрації Олександр Гура, начальник відділу культури і туризму райдержадміністрації Любов Третьякова, регіональний представник програми «Бібліоміст» Олексій Нещерет, головний бібліотекар науково-методичного відділу обласної універсальної наукової бібліотеки Людмила Мажара, директор централізованої системи Ірина Ставицька, представники громадськості.

– Справжнім подарунком для гуляйпільців стало відкриття Інтернет-центру в бібліотеках нашого району, – сказав Олександр Гура. – Це дає багато можливостей і для бібліотекарів, і для мешканців, дає змогу більше залучати читачів, оволодіти новими знаннями і розширити світогляд.

Олександр Петрович подякував організаторам проекту «Бібліоміст» та привітав присутніх із тим, що наші бібліотеки стали більш сучасними і привабливішими для читачів. Олексій Нещерет вручив Ірині Ставицькій ліцензії від корпорації «Майкрософт» на програмне забезпечення для подальшого комп'ютерного обладнання.

– Модернізація бібліотек є важливою інвестицією в осучаснення інфраструктури регіону і збагачення культурно-освітнього життя його мешканців. Саме з цією метою в області і впроваджується програма «Бібліоміст», – говорив Олексій Миколайович. Він також подякував райдержадміністрації за співпрацю у реалізації програми і також подякував за злагоджену та плідну роботу усім бібліотекарям ЦБС на чолі з директором Іриною Савицькою.

Людмила Мажара відзначила високий рівень організованості та професіоналізм бібліотекарів району.

Любов Третьякова зауважила: «Для нас це дійсно великий крок уперед. Тепер з відкриттям Інтернет-центру в бібліотеці можливості стали набагато більшими і ширшими».

Під оплески присутніх Олександр Гура здійснив почесну місію перерізання червоної стрічки, що ознаменувало відкриття нової сторінки в історії бібліотек Гуляйпільщини – сторінки нових можли-

востей розширення обріїв доступу до інформації і розвитку культури краю.

– Дійсно, знаковою подією в нашому житті, – говорила Ірина Ставицька, – стала перемога у III етапі конкурсу «Організація бібліотечних послуг з використанням вільного доступу до інтернету». Саме це і є одним із вагомих кроків до модернізації, розширення можливостей і значення наших бібліотек.

На святі, користуючись нагодою, веселі гуляйпільські козаки відправили вперше у своєму житті привітання своїм далеким січовим побратимам за допомогою новітнього засобу Інтернет-комунікації-скайпу.

Того ж дня відбулися урочистості і в районній бібліотеці для дітей, куди завітало керівництво району з представниками регіональної програми «Бібліоміст – Україна». Шановних гостей привітно й тепло зустрічали працівники бібліотеки, які разом з дітьми підготували захоплюючий святковий захід.

Так же урочисто було вручено комп'ютери в Комсомольській та Верхньотерсянській бібліотеках – філіях, де попередньо проведені роботи для встановлення комп'ютерів та оргтехніки. Всього центральна районна бібліотека імені Василя Діденка отримала 7 комп'ютерів, районна бібліотека для дітей – 4, Верхньотерсянська і Комсомольська сільські бібліотеки-філії – по 2.

* * *

Одним із пріоритетних напрямів роботи галузі культури є розвиток народної творчості, національних традицій і обрядів. У районі діють 13 фольклорних колективів (91 учасник), з них 4 дитячі (34 учасники). В репертуарі – українські народні пісні, мелодії, авторські та пісні масового звучання.

Збирачами народних звичаїв та обрядів є народний аматорський хор «Вольниця», фольклорні колективи Воздвижівського сільського будинку культури і ряд інших.

Збирачами фольклору в районі є місцеві краєзнавці В. І. Жилінський, І. К. Кушніренко, провідний методист РБК В. О. Жовніренко, керівник хору «Вольниця», заслужений працівник культури України Б. Й. Бурбура.

Фонд фольклору записаний на аудіокасетах, дисках, представлений у книгах І. К. Кушніренка і В. І. Жилінського «Фольклор Гуляйпільщини» (2002 р.) та «Гоп, куме, не журишь» (2008 р.).

Колектив районного краєзнавчого музею

Впродовж 2012 року в районі працював 101 майстер декоративно-прикладного мистецтва, 9 художників.

Клубні працівники, народні умільці, художники і учасники любительських об'єднань району організували 94 виставки, які переглянули 37,6 тисячі глядачів.

* * *

У 2012 році в районі працювало 27 бібліотек комунальної установи «Централізована бібліотечна система» районної ради (директор Ірина Геннадіївна Ставицька) із штатним розписом 43 особи. У них налічувалося 13697 читачів, книговидач за рік – 254236, відвідувань – 101271. Навантаження на одного працівника (по користувачах) склало у міських бібліотеках – 437, у сільських – 273, у дитячій – 608 чоловік.

У бібліотеках району організували і провели близько однієї тисячі масових заходів. Пріоритетним у роботі є комп'ютеризація бібліотек.

(Детальніше про історію бібліотечної справи читайте в книзі Івана Кушніренка і Володимира Жилінського «Бібліотеки Гуляйпільщини» (Запоріжжя. – Дніпровський металург». – 2010 р. – 296 с.).

* * *

Пріоритетними напрямками роботи комунальної установи «Районний краєзнавчий музей» районної ради є культурно-масова, науково-дослідницька робота, розвиток туризму, охорона історико-культурної спадщини.

У 2012 році культурно-масова робота включала такі форми: дослідження наукових тем «Гуляйпільці – діти війни», «Наші земляки – учасники локальних війн», тематичні екскурсії, зустрічі, уроки народознавства, історичні кінозали, усні журнали, виставки і т. д.

Новою формою роботи стала звукова виставка образотворчого мистецтва «На долині туман» до Дня міста. Картини земляків-художників О. Якушенка і М. Ведмедя з гуляйпільськими пейзажами «заговорили» звуками степу, народними піснями, творами класиків та супроводжувалися екскурсом в історію міста Гуляйполя від часів його заснування до сьогодення.

До козацького свята Пресвятої Покрови відбувся театралізований «відкритий» урок для учнів 5-х класів міських шкіл. Науковий співробітник музею в образі козака-характерника розповідав про славне минуле краю, представив експонати козацьких часів. Нау-

Шоу-програма "Зірка+Зірка"

Шоу-програма «Зірка+Зірка»

кові співробітники музею провели вікторину, танцювальні конкурси, відбулося нагородження переможців солодощами, частування учасників дійства справжнім козацьким кулішем.

У 2012 році музей відвідували закордонні гості з Польщі, Росії, Латвії, які народились на Гуляйпільщині. В силу різних обставин доля їх закинула на чужину, але любов до рідного краю вони плекають, не зважаючи на довгі роки розлуки і тисячі кілометрів.

На території району знаходиться 132 об'єкти археологічної спадщини та 34 пам'ятники історії.

Районна рада своїм рішенням від 14 жовтня 2010 року № 4 затвердила Програму охорони земель історико-культурного призначення району на 2010-2015 роки.

Розпорядженням голови райдержадміністрації від 16 квітня 2010 року № 86 відділ культури і туризму райдержадміністрації визначено уповноваженим органом охорони культурної спадщини в районі.

З метою забезпечення належної охорони пам'яток історико-культурної спадщини, роз'яснення норм законодавства у сфері охорони культурної спадщини проведені 2 семінари-навчання з керівниками органів місцевого самоврядування, 7 лекцій та 60 тематичних екскурсій.

На території району укладено 99 охоронних договорів, у тому числі на пам'ятники археології - 88, на пам'ятники історії - 11. Співробітники музею здійснюють контроль за виконанням охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини.

У 2011 році за кращу організаційну роботу щодо впорядкування пам'ятників, меморіалів загиблим воїнам у роки Великої Вітчизняної війни Комсомольська сільська рада стала переможницею обласного конкурсу-огляду і була нагороджена премією в сумі 5 тисяч гривень.

У 2012 році за результатами даного конкурсу-огляду III місце посіла Темирівська сільська рада (у категорії - пам'ятники, що знаходяться на території сіл та селищ) за кращу організаторську роботу щодо впорядкування меморіального комплексу в селі. Запорізька обласна рада виділила субвенцію на соціально-економічний розвиток та благоустрій території Темирівської сільради в сумі 20 тисяч гривень.

У жовтні 2012 року відбулося урочисте відкриття пам'ятного знака ліквідаторам аварії на ЧАЕС «Землякам-чорнобильцям, які пройшли горнило ядерної катастрофи 1986-1990 років».

Комунальна установа «Гуляйпільський краєзнавчий музей» райради забезпечує екскурсійне обслуговування туристів.

**Директор школи мистецтв
Віктор Васильович Коростильов**

У 2012 році кваліфікацію підвищили 8 викладачів.

* * *

Комунальний заклад «Гуляй-пільська дитяча школа мистецтв» райради має 4 відділення: музичне, вокально-хорове, хореографічне, художнє та клас естрадного сольного співу, три сільські філії (с. Верхня Терса, Успенівка, Комсомольське).

На 1 вересня 2012 року контингент склав 270 учнів у м. Гуляйполі і 22 на селі. У школі працює 28 викладачів, з яких «вищу категорію» присвоєно 5 особам, «I категорію» та звання «старший викладач» – 1, «I категорію» – 6, «II категорію» – 5, «категорію спеціаліст» – 11 осіб.

* * *

На 1 січня 2013 року в закладах культури району працювало 159 осіб. З них культосвітніх працівників – 123, на 1 – 0,75 % ставки працювало 83 особи, на 0,5-0,25 % ставки – 40. Віком до 28 років – 9 осіб, пенсійного віку – 22. Мали повну вищу освіту 37 осіб, у тому числі за фахом – 27, базову вищу освіту 67 осіб, з них за фахом – 51 особа.

* * *

19 червня 2013 року у великому залі КСК «Сучасник» відбувся заключний гала-концерт районного фестивалю дитячої та юнацької творчості «Веселі нотки».

Від імені керівництва району заступник голови райдержадміністрації П. П. Науменко привітав учасників гала-концерту.

Чудовий настрій присутнім дарували танцювальний колектив дитячої школи мистецтв (керівник Юлія Коломоєць), юні виконавці Валерія Коровка, Надія Оліфан, тріо «Райдуга», Єлизавета Шамрай, Діана Фісун, Анастасія Дьоміна, дует «Воздушные шары», квартет «Фортуна», Марія Семіголовська, тріо «Джерело», Анастасія Кляхіна, квартет «Вишенька» й «Разноцветная семья», Каріна

Гуляйпільці з Володимиром Талашком. 5.06.2013 р.

На фото зліва направо: С. І. Шрамко, Н. Т. Павелько, В. І. Павелько, Л. Г. Геньба, В. О. Мищенко.
5.07.1991 р.

Савіна, Юлія Каракай, танцювальний колектив «Грація», Анна Яра, театр пісні «Випадкова зустріч» (керівник Валентина Жук). Усі вони отримали грамоти і подарунки від райдержадміністрації.

Ведучими концертної програми були Анастасія Кляхіна, Дмитро Бальсанко, Лілія Падалко й Ілона Козлова.

Перший регіональний мистецький фестиваль «Грона творчості», присвячений Дню Прапора та Дню Незалежності України став у серпні 2012 року мистецькою акцією, в якій взяли участь представники громадськості з Оріхівського, Пологівського, Запорізького, Новомиколаївського, Вільнянського і Гуляйпільського районів. Ініціював його проведення заступник голови облдержадміністрації О. І. Дудка. На площі біля КСК «Сучасник» зібралася велика кількість глядачів. Фестивальне дійство та концерт професійного гурту з м. Запоріжжя тривали кілька годин.

Із щирими вітаннями і побажаннями добра і любові до пісні, музики і танцю виступив О. І. Дудка й голови кількох сусідніх райдержадміністрацій і директор ПАТ «Агронива», депутат районної ради М. М. Новохатько.

Після привітань і побажань сцена зацвіла всіма барвами таланту гуляйпільців і гостей міста. Пісні, танці, музичні композиції... І все це – під гучні оплески і схвальні відгуки.

А неподалік радували око виставки народних майстринь і художників.

Було де розважитися й дітворі – їх радо вітало містечко обабіч КСК «Сучасник».

І звичайно, яке ж свято без торгівлі і пригощань? Уздовж усієї центральної вулиці розташувалися різнокольорові намети, з яких тягнувся привабливий аромат шашликів та інших смачних страв.

* * *

З метою підтримки та розвитку культурно-мистецької сфери у 2016 році вжито заходів щодо збереження мережі закладів культури району, яка включає: 18 закладів культури клубного типу, комунальний заклад «Централізована клубна система» Гуляйпільської районної ради, до якої входить 27 бібліотек, комунальний заклад «Гуляйпільська дитяча школа мистецтв» Гуляйпільської районної ради, комунальна установа «Гуляйпільський районний краєзнавчий музей» Гуляйпільської районної ради та централізована бух-

галтерія установ культури, які знаходяться в підпорядкуванні відділу культури і туризму Гуляйпільської районної державної адміністрації.

У 2016 році послугами установ культури району охоплено 26,8 тисячі осіб, що становить 98,6 % від загальної кількості населення району. Мережа установ культури району складає – 48 одиниць, у тому числі на селі 39 одиниць. Станом на 1 січня 2016 року в закладах культури району працювало 152 особи. У 2016 році на галузь «культура і мистецтво» використано 8709,9 тисячі гривень.

ЗАВІДУВАЧАМИ (НАЧАЛЬНИКАМИ) РАЙВІДДІЛУ КУЛЬТУРИ У РІЗНІ РОКИ ПРАЦЮВАЛИ:

Л. Волковинський, М. М. Передерій, М. М. Бут,
Анна Євгенівна Галушка (інспектор Лідія Володимирівна Ста-
сик), В. Дордюк,

Василь Мануїлович Кутя, Любов Михайлівна Воронкова,
Олександр Григорович Кучеренко (інспектор Наталія Іванівна
Дідовець),

Юрій Петрович Івченко, Галина Федорівна Сірінюк (інспектори
Любов Іванівна Сергеева, Людмила Петрівна Сухобок, Ірина Воло-
димирівна Шабанова),

Валерій Миколайович Шингур (інспектори Віра Володимирівна
Гром, Ніна Іванівна Чорна, Володимир Аркадійович Вайнер, Тетяна
Іванівна Казаненко, Любов Миколаївна Бабаченко).

З вересня 2010 року начальником відділу культури і туризму
трудиться Любов Вікторівна Третякова (інспектор Любов Мико-
лаївна Бабаченко).

РАЙОННИЙ БУДИНОК КУЛЬТУРИ

При культурно-спортивному комплексі «Сучасник» працює комунальний заклад «Районний будинок культури» районної ради, який є центром культури, образотворчого мистецтва і дозвілля гуляйпільців.

Керували цим закладом у різні роки різні керівники.

Так, у 1982 році директором РБК працювала Наталія Іванівна Дідовець, методистами – І. М. Кікош (театральне мистецтво), С. І. Шрамко (хореографія), В. М. Сухобок (хоровий жанр), В. П. Гура (музичний жанр), інспектором з клубної роботи – Н. Т. Павелько, керівником танцювального колективу – О. Ф. Гура, вокально-інструментального ансамблю – В. М. Шрамко, художнім керівником – М. М. Шкабарня, незмінним касиром-контролером до 90-х років працював Олексій Йосипович Рибка.

З січня 1987 року директором був Віктор Васильович Коростильов, який перейшов і в культурно-спортивний комплекс «Сучасник». Тоді в район приїхали молоді спеціалісти-випускники Київського інституту культури імені О. Корнійчука Ірина і Володимир Кобзей, Ірина і Юрій Борщ, Галина і Микола Біленки.

Ірина Кобзей завідувала відділом масової роботи. Володимир Кобзей працював методистом з хору, з жовтня 1987 року до вересня 1988 року – директором районного будинку культури (РБК). Юрій Борщ був керівником вокально-інструментального ансамблю, викладачем ударних інструментів дитячої школи мистецтв, Ірина Борщ – художнім керівником РБК, Галина Біленко – викладачем хореографії дитячої школи мистецтв, Микола Біленко – керівником танцювального колективу «Тест».

В 1994 році у РБК працювали такі колективи художньої самодіяльності: народний хор (керівник Богдан Бурбура), народний театральний колектив «Тест» (керів-

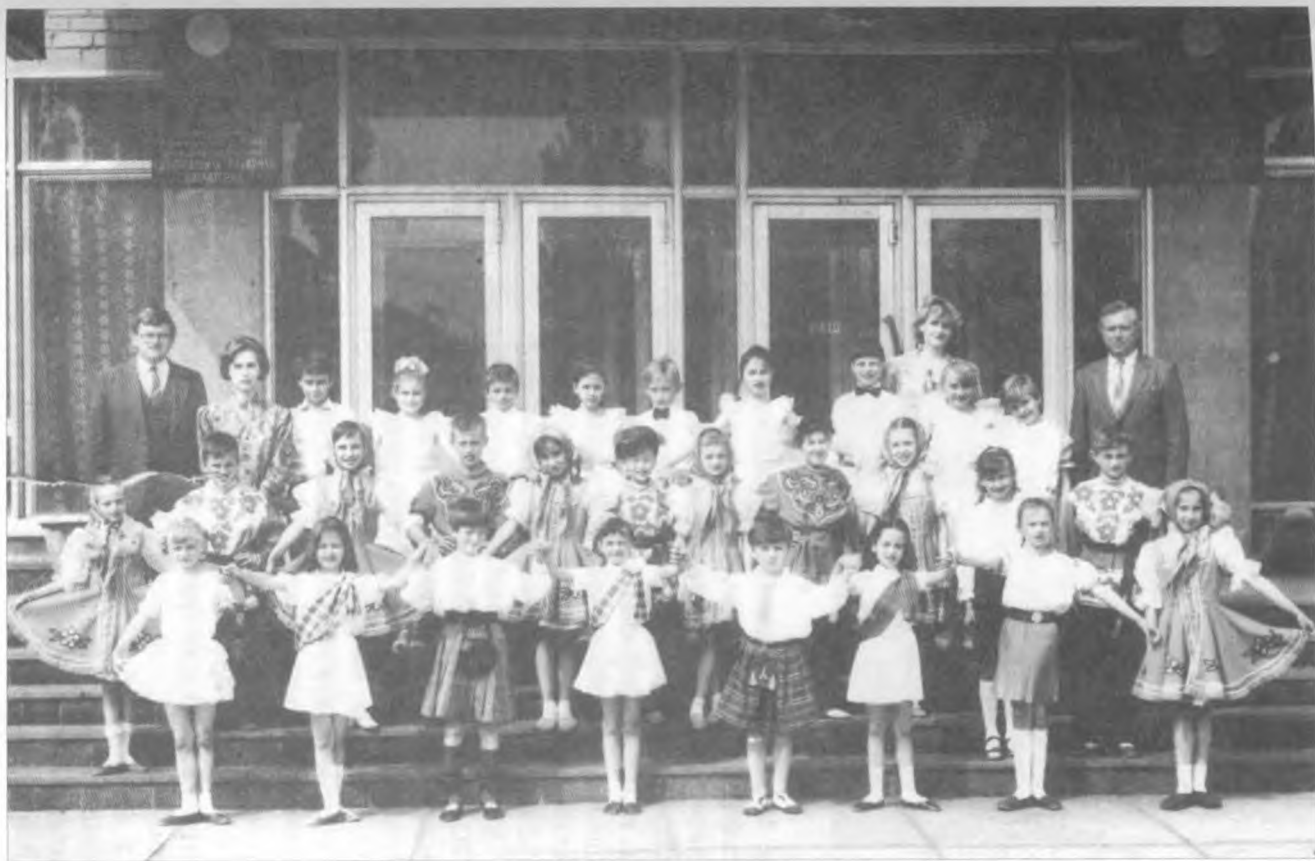
*Володимир
Степанович Кобзей*

Ірина Іванівна Кобзей

Колектив працівників районного будинку культури. 2.01.1989 р.

Танцювальний колектив Галини Біленко

Дід Мороз і Снігуронька

ник Микола Біленко, Людмила Джурко, Юрій Шаровський, Юлія Коваленко, з 2009 року – Світлана Брацило); вокальна група «Веселка» (з 2001 року при РБК, керівник Сергій Вовк); вокально-інструментальний ансамбль (Петро Дармороз); хор ветеранів війни та праці (засновник Леонід Сіриньок, незмінний керівник Володимир Кобзей); колектив естрадного співу (Валентина Жук); колектив малих форм (солісти, дуети, тріо, керівник Ігор Лазорик); з 2012 року танцювальний колектив «Грація» (Олена Вовк).

При РБК існують любительські об'єднання: театр моди «Ірида» (з 2007 року) – засновник Лариса Сабіашвілі, керівник – Ірина Пузанова; «Шедеври Гуляйпілля» (з 2007 року) – В. О. Жовніренко, «Менора» (з 2009 року) – О. В. Гавриленко; «Ринг» (з 2011 року) – А. О. Левадній; «Мелодія» (з 2011 року) – керівник І. С. Козлова.

У 2012 році у РБК працювало 36 творчих особистостей. Вони щороку проводили близько 100 масових заходів, обслуговували більше 110 тисяч глядачів.

У арсеналі будинку культури 2 глядацьких зали на 600 та 200 місць, 7 кімнат для гурткової роботи, 1 танцювальна зала, 4 кабінети.

У РБК працює 21 клубне формування, в яких організованим дозвіллям охоплено 240 учасників. Гордістю закладу є 4 народних аматорських колективи: хор «Вольниця» (керівник заслужений працівник України Б. Й. Бурбура), театральний колектив «Тест»

**Юрій Петрович
Шаровський**

(керівник С. П. Брацило), вокальна група «Веселка» (керівник С. К. Вовк); вокально-інструментальний ансамбль «Демент» (П. І. Дармороз).

У травні 2016 року на районну Дошку пошани в номінації «Кращий заклад культури та колектив художньої самодіяльності» занесено районний Будинок культури КЗ «Централізована клубна система» (директор Ярмоленко Володимир Миколайович).

Творче кредо працівників РБК – «Працюємо з людьми задля культурного та духовного збагачення населення району!»

* * *

Директорами РБК працювали:

до відкриття КСК «Сучасник» Дідовець Наталія Іванівна,
після відкриття КСК «Сучасник»:

1987 р. – Коростильов Віктор Васильович,

1987 р. (жовтень) – Кобзей Володимир Степанович,

1988 р. (січень-березень) – Волошина Ольга Олексіївна,

1988 р. (квітень-серпень) – Борщ Юрій Григорович,

1988 р. (вересень) – Гром Віра Володимирівна,

1989 р. (лютий-вересень) – Волошина Ольга Олексіївна,

1990 (жовтень) – Гура Володимир Павлович,

1991 р. (жовтень-листопад) – Гура Олена Федорівна,

1991 р. (грудень) – Волошина Ольга Олексіївна,

1992 р. (січень) – Борщ Ірина Іванівна,

1992 р. (березень) – Шрамко Світлана Іванівна,

1993 р. (березень-червень) – Мішаєв Василь Гордійович,

1993 р. (червень) – Волошина Ольга Олексіївна,

1994 р. (січень) – Гопка Борис Захарович,

1994 р. (червень) – Голуб Олександр Володимирович,

1994 р. (жовтень) – Мартиненко (Геньба) Любов Григорівна,

1994 р. - 1998 р. – Волошина Ольга Олексіївна,

1999 р. (січень) – Мартиненко (Геньба) Любов Григорівна,

1999 р. – Волошина Ольга Олексіївна,

травень 2011 р. – березень 2012 р. – Кошова (Семенюта) Марина Володимирівна,

з 27 березня 2012 р. – до 21 лютого 2013 р. – Шаровський Юрій Петрович,
з 22 жовтня 2015 р. – Ярмоленко Володимир Михайлович.

З 5 січня 2016 року стала централізована клубна система (директор ЦКС Ярмоленко Володимир Михайлович).

**Володимир
Миколайович
Ярмоленко**

МЕТОДИЧНА РОБОТА РБК

**Наталія Тимофіївна
Павелько**

У післявоєнний час при районному будинку культури працювала методична служба. У 1988 році у методичному кабінеті трудилися: інструктор Наталія Тимофіївна Павелько, методист хореографічного жанру Світлана Іванівна Шрамко, методист з театрального жанру Володимир Степанович Кобзей, методист з музичного жанру Валентина Олексіївна Мищенко. Вони широко пропагували народне мистецтво.

У той час тільки колективів хорового жанру в районі нараховувалось біля 150, танцювальних колективів було біля 30, театрального жанру – 100, музичних колективів біля 50 (духові оркестри, оркестри народних інструментів, вокально-інструментальні ансамблі).

На оглядах художньої самодіяльності кожен жанр демонстрував свої таланти і майстерність окремо від іншого.

Крім колективів закладів культури, оглядалися і колективи художньої самодіяльності підприємств. Це – оркестр народних інструментів ремонтно-механічного заводу (селище Залізничне) – керівник Володимир Дьомін, вокальна група сирзаводу (В. М. Шингур), фольклорна група колгоспу «Заповіт Леніна» (В. П. Назаренко, Григорій Карет-

**Світлана Іванівна
Шрамко**

ник), вокальні групи змішторгу (А. В. Зуйченко), будинку побуту (О. М. Онищенко), агробуду (І. О. Тараскін), райспоживтовариства (В. Г. Мішаєв), дослідно-експериментального заводу сільгоспмашин (ВІА та вокальна група) – Микола Дудка, заводу лакофарбових виробів (С. К. Вовк), взуттєвої фабрики (В. В. Коростильов), колгоспу імені Карла Маркса (ВІА, дитячий духовий оркестр) – В. Г. Середа.

З 1994 року відбулася реорганізація методичної структури. При РБК залишилося 2 методисти: з клубної роботи Ірина Миколаївна Кікош та з народної творчості Валентина Олексіївна Горда. Ця реорганізація значно знизилася показники клубної діяльності.

* * *

Валентина Олексіївна Жовніренко

У 2011 році відповідно до штатного розпису методичною роботою при комунальному закладі «Районний будинок культури» районної ради займалися провідний методист Валентина Олексіївна Жовніренко і методист Наталія Тимофіївна Павелько. На них покладені обов'язки організації та планування роботи колективів народної творчості, надання методичної та практичної допомоги клубним закладам району і т. д. і т. п.

Робота методичної служби здійснювалася відповідно до перспективного плану, складеного на рік і затвердженого начальником відділу культури і туризму райдержадміністрації.

У 2011 році методисти провели 4 семінари для працівників культури, щомісяця організували виїзди на місця, консультації з метою надання комплексної методичної та практичної допомоги.

У проведенні обласної культурно-мистецької акції «Світло душі і добра – рідній Україні» в районі основним пріоритетом стала робота з людьми і для людей та максимальне залучення творчих колективів для участі в культурно-мистецьких заходах.

Методичний кабінет РБК широко пропагує усі види народного мистецтва, влаштовує зустрічі, виставки.

У 2011 році клубні працівники, народні умільці, художники і учасники любительських об'єднань району організували 75 виставок, які переглянули 21700 глядачів. На базі методичної служби В. О. Жовніренко організувала роботу любительського об'єднання «Шедеври Гуляйпілля», підготувала 12 виставок декоративно-прикладного мистецтва.

У 2011 році в районі діяли 102 колективи художньої самодіяльності (912 учасників), з них 57 дитячих колективів (527 учасників), які провели 124 концерти та виставки, які переглянули 30400 глядачів, у тому числі 19 дитячих (2600 глядачів).

У 2011 році в районі працювали 11 фольклорних колективів, у яких брали участь 82 учасники, з них 3 дитячі (34 учасники).

Того року на Гуляйпіллі діяло 107 майстрів декоративно-прикладного мистецтва, 13 художників.

* * *

24 квітня 2012 року в КСК «Сучасник» міста Гуляйполя пройшов обласний День методиста. Під час його відкриття виступили голова райдержадміністрації О. П. Гура, директор КУ «Обласний методичний центр культури і мистецтва» Запорізької обласної ради Н. В. Сидоренко.

Про місце культури в системі соціально-культурного середовища Гуляйпільського району розповіли заступник голови райдержадміністрації П. П. Науменко, начальник відділу культури і туризму Л. В. Третьякова.

«Роль методичної служби КЗ «Районний будинок культури» Гуляйпільської районної ради в організації культурно-масової та художньо-творчої роботи клубних закладів району» – тема виступів провідного методиста та методиста РБК В. О. Жовніренко і Н. Т. Павелько.

Про пріоритетні напрямки роботи галузі культури на 2012 рік повідомила головний спеціаліст відділу культури і мистецтва управління культури і туризму Запорізької облдержадміністрації М. М. Анісімова.

*Учасники обласного Дня методиста.
24.04.2012 р.*

Консультацію на тему: «Методичне забезпечення культурно-просвітницького проекту «Творимо з культурою і для культури» провела провідний методист КУ «Обласний методичний центр культури і мистецтва» Запорізької обласної ради А. В. Рушинець.

Також учасники обласного семінару ознайомилися з роботою творчих формувань районного будинку культури, побували на відкритті персональної виставки члена любительського об'єднання «Шедеври Гуляйпілля» Лариси Павлівни Котової, переглянули фрагменти кращих культурно-мистецьких заходів, шоу-програм, відвідали КУ «Гуляйпільський районний краєзнавчий музей».

У 2016 році методисти комунального закладу «Централізована клубна система» районної ради провели 4 семінари для клубних працівників, здійснили 10 виїздів у заклади культури району з підготовки і відбору художніх номерів та робіт майстрів декоративно-прикладного мистецтва для участі в обласному огляді колективів художньої самодіяльності «Україна – вишиванка».

* * *

Методистами РБК у 1994 році працювали:

Кікош Ірина Миколаївна – методист з клубної роботи,

Горда Валентина Олексіївна – методист з основних жанрів народної творчості,

з 2003 року провідний методист – Жовніренко Валентина Олексіївна,

з червня 2010 року – Волошина Катерина Юріївна – методист з клубної роботи.

КЛУБНІ ВІТАЛЬНІ

Заклади культури клубного типу району працюють з метою створення умов для самодіяльної творчості, формування громадської думки, духовного розвитку, задоволення культурних потреб і організації відпочинку населення.

У районі на 1 липня 2012 року налічувалось 18 закладів культури клубного типу, а саме: 1 – комунальний заклад «Районний будинок культури» районної ради, 15 сільських будинків культури, 1 – селищний клуб, 1 – сільський клуб.

У них діяли 8 клубних віталень, 5 з них відкриті в минулому році (Верхньотерсянський, Воздвижівський, Долинський, Комсомольський, Любимівський, Новозлатопільський, Новомиколаївський, Успенівський сільські будинки культури).

Перша в районі клубна вітальня народознавчого напрямку відкрита в 2003 році у Верхній Терсі, господинею її є директор закладу Олена Вікторівна Мофа.

Справжня скарбничка народної творчості прикрашена роботами майстрів 4 любительських об'єднань, які працюють на базі будинку культури, – «Умілі рученята», «Українська лялька», «Бісероплетіння» та «Красуня Адель».

Настільні прикраси, рушники, серветки, українська лялька, виробі з природних матеріалів (горіхи, лоза, верби), плетені та вишиті речі, створені руками людей, зібрані у вітальні «Українська світлиця»

У 2010 році відкрились вітальні народознавчого і художньо-естетичного напрямку в Долинському, Новомиколаївському і Любимівському сільських будинках культури.

З 2010 року в районі стали популярними «Візити вічливості» – зустрічі членів любительських об'єднань, які проходять за чашкою чаю, зі сценарієм, музичним оформленням, виставкою робіт та сприяють обміну досвідом майстрів. Такі «Візити» започаткували методисти районного будинку культури. Місцем проведенням зустрічей стали клубні вітальні.

Зустрічі відбулися в м. Гуляйполі, селах Червоному, Верхній Терсі, Долинці. З роботами, піснями і подарунками на території приїздили учасники любительського об'єднання «Шедеври Гуляйпілля» (керівник В. О. Жовніренко). У селах «візити вічливості» стали справжньою подією.

У 2011 році відкриті вітальні у Новозлатопільському, Воздвижівському, Комсомольському і Успенівському сільських будинках культури.

СІЛЬСЬКІ БУДИНКИ КУЛЬТУРИ

ВАРВАРІВСЬКИЙ

Приміщення Будинку культури

– Варварівський сільський будинок культури, збудований у 30-ті роки минулого століття, – стверджував місцевий житель у 2013 році Олександр Григорович Попович.

У 60-ті роки завідував закладом Михайло Михайлович Буряк. Тоді створили струнний ансамбль, в якому брали участь Борис Федотович Брацило, Яків Юхимович Мищенко, Володимир Данилович Кучерявий, Федір Данилович Кучерявий, Іван Данилович Кучерявий і сам Михайло Михайлович.

Діяв також жіночий вокальний колектив у складі Раїси Анатоліївни Плющій, Марії Семенівни Брацило, Любові Романівни Гаценко, Нонни Тимофіївни Малько, Поліни Лазарівни Брацило, Надії Володимирівни Солодовник.

Потім завідував будинком культури Володимир Омелянович Єна. Крім клубної роботи, він виготовляв чудові вироби із дерева, займався лозоплетінням.

У 70-ті роки директором був Григорій Васильович Максецький, художнім керівником – Володимир Тимофійович Штинь, Григорій Васильович –самобутній художник, майстер пензля.

**Володимир
Тимофіївна Штинь**

З 1979 року керує цим закладом культури Володимир Тимофійович Штинь, випускник Мелітопольського культосвітнього училища.

В різні роки тут були різні художні колективи: агітбригада, яка виступала на молочнотоварних формах і в тракторних бригадах, вокально-інструментальний ансамбль, драматичний колектив, гурток художнього читання.

У 2002 році створили фольклорний колектив «Калинонька», який брав участь у всіх заходах, що проводились у будинку культури, а також у районних оглядах художньої самодіяльності. Учасниками колективу були Галина Василівна Спиридонова, Антоніна Пилипівна Білоущенко, Ніна Андріївна Харченко, Катерина Йосипівна Борисова, Майя Степанівна Лисенко, Неля Григорівна Лемішевська.

Сцена з вистави «На перші гулі»

Виступає фольклорний колектив «Калинонька»

ВЕРХНЬОТЕРСЯНСЬКИЙ

Верхньотерсянський будинок культури уведений в експлуатацію з 1957 року. В його стінах трудилися досвідчені спеціалісти. Це – керівники танцювального колективу О. М. Мавроді, народного хору – Б. Й. Бурбура. А з 1979 року незмінним художнім керівником закладу культури є Микола Миколайович Домашенко. Під його орудою працювали ВІА, оркестр народних інструментів, він акомпонував вокальній групі, створив дитячий ляльковий театр, був керівником фольклорних ансамблів (дитячого та дорослого), організував масові заходи («вогники», концерти). Останнім його доробком було створення музичного дуету «Жайвір» разом з директором будинку культури Оленою Вікторівною Мофою, учасницею цього єдиного в районі колективу, такого плану.

Олена Вікторівна є керівником танцювального колективу (народного, бального, естрадного), працює з 1990 року. Любить займатися виготовленням костюмів для своїх колективів. Відкрила клубну вітальню, де під її керівництвом рукоділлям займаються учасники любителських об'єднань «Українська лялька», театр мод «Адель», колектив «Умілі ручки».

За свою роботу заклад культури неодноразово нагороджувався Почесними грамотами та дипломами районного відділу культури і районної державної адміністрації.

При будинку культури є керівник духового оркестру Григорій Лукич Мофа.

Вишивальниця Ніна Петрівна Єременко із с. Верхня Терса

ВОЗДВИЖІВСЬКИЙ

Воздвижівський Будинок культури

У 1967 році уведений в експлуатацію двоповерховий Воздвижівський будинок культури.

Після закінчення Мелітопольського культосвітнього училища у грудні 1974 року подружжя молодих спеціалістів Лариса і Микола Ольховатські приїхало на Гуляйпільську землю. З січня 1975 року розпочалася їх трудова і творча діяльність у Воздвижівському будинку культури.

Лариса організувала вокальні й театральні колективи, Микола – духовий оркестр та вокально-інструментальний ансамбль.

Згодом їх колективи ставали переможцями різних фестивалів та конкурсів. Особливою любов'ю та повагою у глядачів користувалися вокальне тріо: Віра Колодка, Надія Прихідько і Лариса Ольховатська, згодом до них приєднався і Микола Ольховатський.

З 1980 до 1985 року Микола Леонідович навчався у Київському інституті культури імені О. Корнійчука, одержав спеціальність «організатор-методист культурноосвітньої роботи».

Високий професіоналізм є запорукою успіху роботи Воздвижівського сільського будинку культури, а саме роботи його колективів, які є бажаними як на районній, так і на обласній сценах. Агіт-

культбригада була переможцем обласного конкурсу (1985 р.). ВІА – посідав почесне місце в обласному конкурсі, присвяченому 70-річчю ВЛКСМ, вокальна група отримувала диплом переможця та цінний подарунок за участь в обласному огляді-конкурсі вокальних колективів «Надія» (м. Василівка) і т. д.

Виступають воздвижівці

* * *

Українська вітальня під назвою «Відроджуючи – зберігаємо» працює на базі Воздвижівського сільського будинку культури. Затишна кімната, яка є уособленням української народної культури, її звичаїв та обрядів, релігійних свят, оздоблена роботами декоративно-прикладного мистецтва майстринь та побутовими предметами (прядками, старовинними меблями, посудом та іншим).

18 червня 2011 року районна газета «Голос Гуляйпільля» писала: «Напередодні величного і світлого свята – Дня Святої Трійці, господиня вітальні Воздвижівського сільського будинку культури, його художній керівник Лариса Ольховатська приймала гостей – вихованців оздоровчого табору та малечу дитсадка, а зустрічала вона їх піснею «Зеленеє жито». У вітальні – старовинні вжиткові речі, зібране у пучок зілля. Тепло, весело і святково було у вітальні, де лунали пісні, проводились ігри, хороводи, а ще на дітей чекав святковий стіл...».

...Коли тихий літній вечір 2011 року опустил свої широкі крила на зелену Воздвижівку і над сільським ставком рознісся запах смачної юшки і кулішу, зібралися юні і дорослі мешканці села на Купальське свято.

У вишитих сорочках і з віночками на голові Каріна Мордик, Аміна Андрусак, Ельвіра Мікула, Каріна Діденко, Аня Заїченко розповідали односельцям про народні традиції, про свято Івана Купала, а активні учасники художньої самодіяльності сільського будинку культури Олександра Хохотва, Микола Ольховатський, Настя Стасик, Іннеса Князева радували присутніх українськими народними піснями.

На святі кожному було чим займатися і весело та цікаво провести години відпочинку на березі ставка. Дітвора брала участь в іграх, конкурсах, які проводила художній керівник будинку культури Лариса Ольховатська. А дорослі смакували юшкою та кулішем, якими їх пригощала сільський голова Ольга Тверденко.

Та незабаром всіх покликав купальський вогонь і громада із задоволенням співала, танцювала під музичне оформлення Василя Бортніка. А купальський сезон відкрила невгамовна Любов Мірошніченко, яка у сорочці-вишивці та віночку на голові купалася у ставковому літеплі.

Учасники художньої самодіяльності с. Воздвижівки

– Ми дякуємо всім, хто взяв участь у підготовці і проведенні свята, хто не залишився байдужим до народних звичаїв і традицій, - задоволено казала Лариса Ольховатська.

* * *

З 15 вересня 2015 року завідує філіалом Олена Володимирівна Холод.

З 3 жовтня 2016 року організатором культурно-дозвіллевої діяльності працює у Воздвижівці Вікторія Вікторівна Заїченко.

* * *

У 2016 році матеріальна база колективів художньої самодіяльності села Воздвижівки поповнилася українськими костюмами за рахунок коштів (20000 гривень) сільської ради.

ДОЛИНСЬКИЙ

Новий будинок культури в селі Долинці урочисто відкрили 1990 року. Його зводили на кошти тодішнього колгоспу імені Кірова і за активної підтримки голови колгоспу Миколи Володимировича Віницького, який сам добре грав на баяні (закінчив культосвітнє училище, свого часу був директором будинку культури). Він запросив на посаду директора новозбудованого закладу досвідченого спеціаліста Тамілу Вікторівну Губар. Для її сім'ї господарство виділило житло. Художнім керівником був Олександр Васильович Сахно.

Таміла Вікторівна з великим ентузіазмом взялася за улюблену роботу. За короткий строк вона сформувала фольклорну групу, вокальну групу вчителів місцевої школи, створила дитячий хор, сама акомпонувала на баяні цим колективам. Крім того, під її керівництвом займалися танцювальні та естрадні колективи.

З 1995 до 2008 року Долинський СБК був кращим закладом культури за показниками роботи. Його колективи ставали переможцями районних оглядів і захищали честь району на обласних культурно-мистецьких заходах.

Традиції, розпочаті в 90-х роках, продовжують нинішні директор Анна Василівна Шарова (відкрила Клубну вітальню, музейну кімнату, керує любителським об'єднанням «Джерело») та Ніна Вікторівна Чепіжко (керує всіма музично-вокальними колективами).

Активними учасниками фольклорної групи «Долинянка» є Е. В. Бутенко, В. М. Лега, М. А. Пилипенко, О. Д. Кривonos, Л. В. Рома-шенко.

Дитячий вокальний колектив «Світанок» (керівник Н. В. Чепіж-ко) користується прихильністю глядачів. Активними його членами є К. Шило, А. Гарус, А. Пеп-ко, А. Донченко, І. Шило. «Світа-нок» – дипломант міжрайонного конкурсу «Злет натхнення».

Фольклорний дитячий колек-тив «Долинчанка» – активний учасник клубних заходів.

Колектив закладу неоднора-зово нагороджувався грамота-ми райдержадміністрації, подя-кою обласного управління куль-тури.

Директором будинку культу-ри (з січня 2016 року – завідувач філією – Авт.) працює Ганна Ва-силівна Шарова.

Ганна Василівна Шарова

ДОРОЖНЯНСЬКИЙ

Приміщення Будинку культури

Вперше свої двері будинок культури села Дорожнянки відкрив у 1967 році. За час існування закладу посаду завідувача клубу займали Світлана Володимирівна Силка, Яків Якович Сегеда, Григорій Микитович Макаренко, Ріта Олександрівна Варюхно, Василь Андрійович Чайковський, Валентина Володимирівна Копалева, Юлія Дмитрівна Троян, Валентина Миколаївна Рябко, Олександр Миколайович Третинко, Наталія Миколаївна Немченко, Валентина Володимирівна Макаренко і з серпня 2011 року директором клубу працює Світлана Володимирівна Сиротюк. З січня 2016 року її посада має назву – завідувач філією централізованої клубної системи.

Світлана Володимирівна Сиротюк з вокальною групою «Меліса». 2016 р.

С. В. Сиротюк народилася 1967 року.

– Коріння мого роду, – розповідає Світлана Володимирівна, – з Дорожнянських земель ще з прадіда Данила Васильовича Козуба. Дідусь, Федот Данилович Козуб, учасник Великої Вітчизняної війни. Пішов на фронт з перших днів війни, був рядовим, пропав безвісти в 1944 році.

Бабуся, Марія Олексіївна Козуб, залишалася сама із чотирьма дітьми. Виростила їх і все життя пропрацювала в колгоспі імені Карла Маркса.

Дитячий вокальний ансамбль. 23.11.2011 р.

Свого часу в приміщенні клубу працювала кінобудка, було опалення, музична апаратура. Зараз про це ми тільки згадуємо, але, незважаючи на це, наш будинок культури не стоїть пусткою, в ньому продовжується життя.

За час моєї роботи в будинку культури були створені танцювальні, вокальні та театральні гуртки для дітей та молоді. З 2011 року діє великий дружний колектив, який має назву «Невгамовні фантазери». Набуті під час роботи в гуртках вміння використовуються в концертах, присвячених Дню Перемоги, Масляній, Новому року й іншим святкам.

У 2015 році організовано вокальний колектив «Меліса», склад якого кілька разів змінювався, і нарешті в ньому залишилися Надія Кравченко, Дарина Бугайчук, Зоя Кануннікова, Вадим Назаренко, Мар'яна і Сергій Круглії. Це колектив однодумців, який неодноразово представляв Дорожнянський будинок культури на різних районних заходах, за що отримував грамоти (фестиваль «Гро на творчості», День міста, Масляна й інші).

На базі закладу функціонує клубна вітальня «Місто дитинства», де проводиться робота клубу вихідного дня «Зустрічі без запрошень». Вітальня є місцем проведення багатьох культурно-мистецьких заходів. Тут є можливість проводити тематичні захо-

Юні активісти художньої самодіяльності із села Дорожнянки

ди, дискотеки для дітей, розважальні програми, цікаво проходять святкові «вогники», вечори-зустрічі.

Регулярно, двічі на тиждень (п'ятниця та субота) та в святкові дні проходить дискотека, де гостей та місцеву молодь зустрічає оформлений зал, світомузика, музична апаратура. Віднедавна використовуємо в роботі проектор – дискотека стала проходити ще цікавіше. Тепер ми маємо змогу своїх улюблених виконавців не лише чути, а й бачити на великому екрані, також поспівати карооке. Вся музична й інша апаратура є моєю власністю (домашнього користування). До речі, гостей із сусідніх сіл у нас чимало.

Велику увагу в роботі приділяємо збереженню пам'яті про роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років. Вже зібрано багато матеріалу про наших односельців-фронтовиків (фото, біографії). На жаль, жодного із них вже не залишилося на білому світі. Але ми намагаємося зберегти пам'ять про героїчний подвиг наших земляків, бо вважаємо: «Тільки той, хто пам'ятає минуле, вартий майбутнього», і таку ж назву має наша постійно діюча фотовиставка про фронтовиків-односельців.

ЗАЛІЗНИЧНИЙ

«Любисток» із селища Залізничного

Залізничний селищний клуб з 2002 року перебуває на балансі ради. Завідуючою закладом працювала Зінаїда Іванівна Малюка, яка у 2003 році організувала вокальну групу із жителів селища. Найактивніша учасниця Галина Петрівна Балаєва (померла 2 лютого 2013 року) мала яскраво виражену циганську манеру виконання.

Активними учасниками художньої самодіяльності, які співають як групою, так і окремо (сольно) є Галина Дмитрівна Кириченко, Валентина Валерівна Семенюта, Галина Якимівна Спащенко, Ніна Павлівна Азарова, Раїса Василівна Тимошенко, Вікторія Петрівна Стецюк.

Учасники художньої самодіяльності

Серед дітей активістами художньої самодіяльності є Даша Савицька, Світлана Подлесна, Оленка Васіна, Таня Малько і Валерія Рубан.

У 2016 році селищним клубом керує Тетяна Володимирівна Малько і за сумісництвом – Ігор Іванович Лазорик.

ГУЛЯЙПІЛЬСЬКИЙ СБК

Село Гуляйпільське (донедавна – Комсомольське – Авт.) завжди славилася своєю художньою самодіяльністю. Про це вже йшлося. Тепер звернемо увагу ось на що.

Відразу після Великої Вітчизняної війни з відбудовою господарства почала відроджуватися і культура. Нагадаємо, що в 1948 році в село прибув молодий енергійний директор клубу, фронтовик Іван Тихонович Сергєєв, який став ініціатором побудови стадіону і пам'ятника воїнам-односельчанам і воїнам-визволителям Комсомольського від нацистів. Він також організував драматичний колектив.

Великий успіх прийшов до аматорів сцени в 1964 році, коли на республіканському огляді в місті Києві театр представив п'єсу

*Сцена з вистави «Дорога до правди».
Ролі виконують Василь Остапчук і Єра Бутенко*

О. Корнійчука «В степах України» і став дипломантом огляду. Постановку здійснив режисер театру Іван Миронович Омель, який 28 років керував ним.

До звання «народний» колектив вели також Іван Тихонович Сергєєв, Іван Іванович Мітін, Віктор Дмитрович Куторницький. У 1991 році театру було присвоєно звання народного.

У 1999 році колектив відзначив своє 50-річчя. За цей час театр підготував вистави «Фараони» О. Коломойця, «Полупанки» Є. Карпенка, «Мотря-шоп та рекетири» В. Нестайка, «Домаха» Л. Коваленка, а також ще 5 п'єс. Біля 200 чоловік отримали перші сценічні навики.

У 2007 році колектив представив п'єсу О. Родіна «Нічний дзвінок» (режисер Олена Новікова), у 2008 році – уривок п'єси «За двома зайцями» М. Старицького, у 2010 році – «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького.

Перший хор в селі організував у 1954 році художник і музикант Степан Тимофійович Ткач. В чотириголосому хорі брали участь люди різних професій: столяр Микола Пух, ланкова Ніна Тарасенко, медсестра Катерина Лобода, бібліотекар Валентина Романова й інші. Акомпанував хору Віктор Олексійович Андрєєв.

У грудні 1955 року хор вперше збирався тільки на свята, а керували ним Ера Василівна Бутенко, Олексій Іванович Плис, Олександр Вікторович Калиниченко (художній керівник будинку культури). Будинок культури збудований у 1957 році.

Професійна підготовка хору розпочалась з 1989 року, коли в село приїхало подружжя Лопухіних, випускники Харківського інституту культури Оксана Миколаївна і Борис Віталійович. Вони і організували сильний колектив чотириголосого хору.

У 1990 році самодіяльний хор «Світанок» отримав звання народного. Був у хору і резерв – дитячий зразковий хор «Струмочок».

Ветеранами дорослого хору були А. М. Вороний, О. Л. Гербутов, В. Репетун, О. Дибенко, А. Гербутова, С. Бобир, Г. Цалко, Н. Лагутіна, О. Клименко і багато інших.

*Ера Василівна Бутенко
в ролі Катерини із п'єси
«В степах України»*

Народний хор «Світанок»

У 2016 році завідуючою сільського будинку культури працювала Олена Тимофіївна Новікова, художнім керівником – Ігор Іванович Лазорик.

ЛЮБИМІВСЬКИЙ

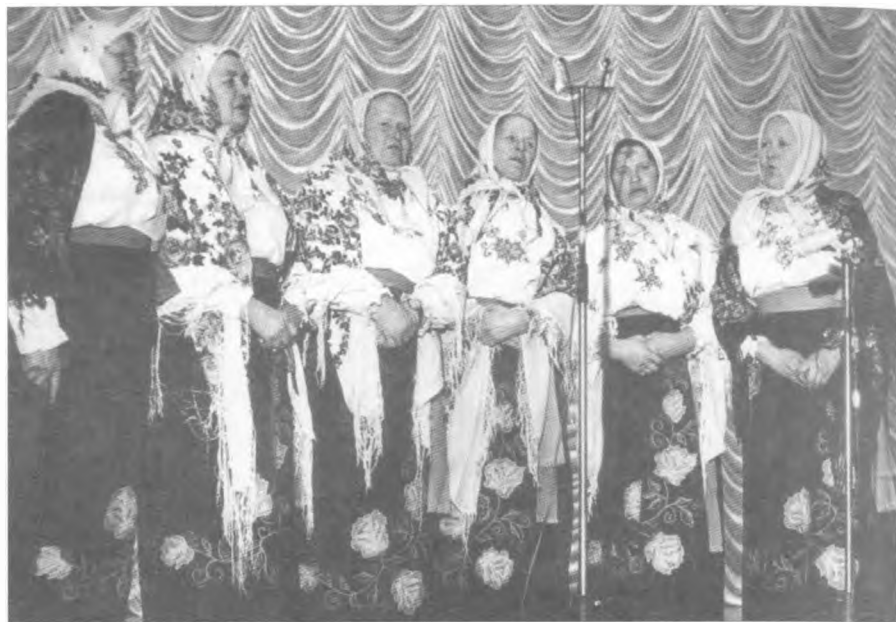
Приміщення Будинку культури

Розповідаючи про розвиток художньої самодіяльності в селі Любимівці, не можна не згадати сім'ю директора тамтешньої середньої школи Петра Степановича Шевченка, яку в 60-х роках минулого століття знали не тільки в області, а й республіці. Про цих ентузіастів писала як обласна, так і республіканська преса.

В кінці 1963 року сім'я Шевченків узяла участь в обласному огляді-конкурсі художньої самодіяльності. Потім про неї так писала республіканська газета «Радянська культура»: «Сім'я Шевченків.

На сцені з'являється не зовсім звичайний оркестр у складі чотирьох чоловік. Їх інструменти: гітара, балалайка, баян і ... гребінець з папером. Коли б не оголошення ведучого, всі і без того зрозуміли б – виступає одна сім'я.

...Сім'я Шевченків з села Любимівки Пологівського району (тоді територія теперішнього району входила до складу Пологівського – Авт.). Познайомимось із ними. Петро Степанович – директор середньої школи, його дружина Оксана Євдокимівна теж вчителька, Валентина навчається в дев'ятому класі, син Юрій – другокласник (пізніше він закінчить спеціальну музичну школу імені Столярського в м. Одесі та Одеську консерваторію – Авт.).

Жіноча фольклорна група (керівник Ганна Григорівна Кілімова)

Розуміючи і поважаючи музику, батьки зуміли прищепити любов до неї і дітям. І ось, після тривалих репетицій сім'я Шевченків демонструє свою майстерність. Загальне схвалення дістав маленький Юрко, який абсолютно точно виконав свою партію на гребінці. Виконавці були нагороджені гучними оплесками».

У 1964 році сім'я Шевченків взяла участь у заключному концерті обласного огляду-конкурсу сільської художньої самодіяльності, присвяченого 150-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка. Вона виконала українську народну пісню «Їхав козак за Дунай». До огляду-конкурсу сім'ю готував викладач Запорізького музичного училища тов. Третяк.

7 жовтня 1964 року сім'я Шевченків брала участь в концерті, присвяченому учасникам республіканського семінару маяків клубної роботи, який проходив у селі Богданівці Мелітопольського району, на який її запросив директор Запорізького обласного Будинку народної творчості Б. Барський.

Музикальна сім'я мала своїх шанувальників і у своєму районі. Гарні художні традиції продовжувались у Любимівці і далі.

У 1972 році в селі здали новий будинок культури.

У 1986 році тут організували фольклорний колектив «Вечорниця». Його організатором стала випускниця Мелітопольського училища культури Мирослава Миколаївна Величко, яка переїхала в село з Якимівського району.

Учасниць колективу об'єднала пісня. В нашому районі тільки цей колектив виконував солдатські пісні, лірико-патріотичні, козацькі, історичні. У репертуарі понад 100 пісень. Жінки виступали в сусідніх селах Новозлатополі, Малинівці, Приютному, за виконавську майстерність нагороджені грамотами і цінними подарунками.

Активним учасницями «Вечорниця» були Ганна Григорівна Кілімова, 1919 р. н. (співала з 1932 року), Лідія Никифорівна Тютюнник, 1929 р. н., Надія Гаврилівна Глушак, 1929 р. н. та інші. Популярністю серед глядачів користувалися пісні «В мене батько, як цвіт», «Не вийтеся чайки над морем», «Біля калини»(афганська).

Нині директор закладу Сергій Анатолійович Гончаренко, що закінчив у 1985 році дворічну студію з підготовки хореографічних колективів, та художній керівник з 2013 року (його дружина) Ірина Віталіївна організовують танцювальні колективи.

МАЛИНІВСЬКИЙ

У 1934 році в селі Туркенівці (нині – Малинівка) побудували саманний сільський клуб із матеріалів розібраної церкви. Активними культпрацівниками в 30-х роках минулого століття були І. Приліпко, С. Сулименко, Б. Іващенко.

У 1936 році в артіль імені Шевченка (с. Туркенівка) добре працював драматичний гурток (керівник Сава Єрмоленко). Члени гуртка поставили 7 художніх п'єс.

У липні 1938 року вчителі Туркенівської сільради під час жнив утворили драмгурток і ставили п'єси для колгоспників, які працювали на збиранні врожаю.

4 грудня 1949 року завідувачий Новоселівським (у 1946 році Туркенівку перейменували у Новоселівку – Авт.) сільським клубом Ф. Копиленко повідомляв: «У цьому році трудящі Новоселівки відбудували свій клуб методом народної будови. Тепер у нас знову є прекрасний клуб із залом для глядачів на 300 місць і добре обладнаною сценою. Є в клубі кімнати для ігор, бібліотека. При клубі працює лекторій.

Розгорнули роботу і гуртки художньої самодіяльності. Хоровим колективом керують 66-річний колгоспник Григорій Петрович Северин та вчителька Євгенія Трохимівна Бондар. За короткий час цей гурток розучив більше 10 пісень і виступав на концерті для колгоспників.

Вже тричі трудящі Новоселівки дивилися п'єси, поставлені місцевим драмгуртком.

Крім сільського, ми маємо також колгоспні клуби. В кожному з них є бібліотечки, радіоприймачі, працюють гуртки художньої самодіяльності».

У 1966 році в селі Малинівці (у 1963 році Новоселівку перейменували в Малинівку) став до ладу новий будинок культури (директор Галина Іванівна Андрієвська) на 500 місць. Тут були кімнати для роботи драматичного, хорового, танцювального та інших гуртків художньої самодіяльності. Тут 4 рази на тиждень демонструвалися художні та науково-популярні кінофільми.

У 1967 році в селі Малинівці відбулася районна семінар-нарада культармійців. Сюди завітали завідувачі сільськими клубами, бібліотекарі і методисти, щоб обмінятися досвідом роботи, повчитися, обговорити побачене і почуте. Місце проведення семінару було обране невипадково.

Активними учасниками художньої самодіяльності у 1971 році були слюсар М. Придибайло, механік М. Синько, тракторист В. Шалський, доярка М. Шальська.

В різні роки директорами Малинівського будинку культури працювали також Галина Іванівна Глушак, Валентина Вікторівна Сичова, у 2013 році – Володимир Богданович Белегай. Довгий час постійним художнім керівником був Антон Микитович Калиниченко. Тут діяли духовий оркестр, вокально-інструментальний ансамбль, вокальна група.

Нині заклад культури перебуває на балансі ТОВ «Батьківщина» (директор Віктор Миколайович Савовський).

**Антон Микитович
Калініченко**

НОВОЗЛАТОПІЛЬСЬКИЙ

У 1930 році в селі Новозлатополі (з 1929 року – центр Новозлатопільського єврейського національного району – Авт.) в колишній синагозі утворили клуб імені Сталіна, але в районі не вистачало культпрацівників. На весь район був тільки один платний культпрацівник у Новозлатополі. У районі діяли хати-читальні, які мали 360 членів. Хати-читальні існували на кошти – зібрані у дні вистав, які організовувала єврейська молодь.

Хати-читальні своїх приміщень не мали, а проводили роботу в школах. У хатах-читальнях була література російською, українською та єврейською мовами.

В районі працювало 10 бібліотек-пересувов. Радіо мали тільки в Новозлатопільськiм клубі, яке не завжди працювало. В 30-х роках минулого століття стаціонарне кіно ще не було.

У квітні 1939 року в Новозлатопільськiм райклубі пройшов вечір, присвячений 70-річчю від дня народження письменника Шелом Алейхема. Опісля відбулася велика художня частина.

У лютому 1945 року Новозлатопільськiй район було реорганізовано і село Новозлатополь відійшло до Гуляйпільського району. Після Великої Вітчизняної війни поступово відроджувалось народне господарство, налагоджувалось культурне життя.

У червні 1950 року агітбригада Новозлатопільського сільського клубу дала концерт для трудящих села Ворошиловки (тепер – Любимівка – Авт.). У програмі звучали українські пісні, танці та художнє читання. Майстерність показали: баяніст І. Нарва, сестри Мунтян, медсестра кістково-туберкульозного санаторію А. Яковенко.

11 жовтня того року завідувача Новозлатопільськiм клубом Л. Дігтяр повідомляла, що учасники художньої самодіяльності старанно готуються до районного огляду. В програмі хорві і сольні вокальні номери, художнє читання, народні танці, коломийки, частівки.

Кращі виконавці номерів А. Яковенко і Г Чорна (солісти), сестри Віра та Іра Мунтян (танцюристи), Д. Кузьменко (художнє читання), М. Бикова, В. Дяченко, Г. Нечипоренко, В. Водоп'ян, М. Минка, Р. Глузберг.

На районному огляді художньої самодіяльності, який відбувся 18 жовтня 1953 року, найвищі оцінки отримали, сестри Віра та Іра Мунтян за виконання закарпатських коломийок і частівок.

Відбудований сільський клуб у 1966 році мав зал глядачів на 400 місць. При закладі культури працювали духовий, драматичний, хоровий та інші гуртки художньої самодіяльності.

На початку грудня 1966 року справжнім святом для новозлатопільців був місцевий фестиваль народних талантів. Змістовною програмою, різноманітністю жанрів і високою майстерністю порадували аматори сцени своїх односельчан. Особливо варто відзначити ентузіаста і активну учасницю самодіяльного колективу вчительку М. Я. Шевченко, яка керувала хором і вокальним ансамблем. Високо відзначило журі виступ танцюристів О. Пахаря (завідуючого клубом), дівчаток восьмирічної школи, жіночий вокальний ансамбль, декламатора А. Алдошину (старша піонервожата місцевої школи),

У 1967 році в клубі регулярно працювали гуртки художньої самодіяльності. Сюди придбали баян, радіолу, магнітофон, підсилувач.

На початку 1972 року розпочав свою роботу будинок культури в селі Новоукраїнці. Гарне приміщення з паровим опаленням приваблювало до себе багатьох колгоспників, які приходили сюди пограти в шашки, шахи, більярд, доміно, подивитись художні фільми.

На початку 80-х років при Новозлатопільському будинку культури діяла вокальна група (керівник тов. Мозуль), вокально-інструментальний ансамбль (Микола Якович Минка) у складі Василя Притули, Володимира Михайленка, Владислава Вишницького, Станіслава Лаврентьева. Солоістами були сестри Савіни Наталія і Валентина, Галина Єгорчева. Наталія Савіна (Павелько) після закінчення училища культури рік працювала художнім керівником будинку культури.

Активними учасниками художньої самодіяльності було тріо у складі К. Т. Галаври, Г. А. Земелько, М. Д. Дашко, які користувалися популярністю у глядачів.

НОВОМИКОЛАЇВСЬКИЙ

Новомиколаївський сільський будинок культури побудований у 1969 році.

Приміщення Будинку культури

**Зліва-направо: Валентина Єгорівна і Василь Федорович Циби з
Тетяною Михайлівною Лапко**

Фольклорна група «Доярочка». 1985 р.

Фольклорна група і оркестр народних інструментів (керівник М. Г. Хорішко)

Хор Новомиколаївського Будинку культури в м. Запоріжжі (керівник В. Ф. Циб). 1989 р.

С ПРАЗДНИКОМ 8 Марта!

На сцені вокальна група «Конторочка»

У 1988 році в Новомиколаївку приїхало подружжя Цибів – Василя Федоровича і Валентини Єгорівни. Чоловік працював спортивним інструктором тодішнього колгоспу імені Ілліча. Його дружина – директором будинку культури. Художнім керівником був Микола Григорович Хорішко.

Василь Федорович організував хор, до складу якого входили всі співучі люди господарства, в тому числі парторг М. Г. Кудря, сільський голова Г. І. Хорішко, голова правління колгоспу Н. Л. Биковська.

Велику практичну та методичну допомогу колективу надавав методист районного організаційно-методичного центру В. С. Кобзей.

За рахунок господарства учасникам хору були пошиті костюми, придбана апаратура та музичні інструменти. У закладі діяв оркестр народних інструментів під керівництвом М. Г. Хорішка, він же акомпонував фольклорним та вокальним гуртам. До 2013 року діяло фольклорне тріо із Новогригорівки у складі Любові Михайлівни Швед, Галини Григорівни Цесько і Ольги Володимирівни Гавриш.

У 2013 році художній керівник Наталя Володимирівна Хорішко організувала роботу дитячих колективів, проводила масові заходи, вечори відпочинку. У закладі відкрили клубну вітальню, у якій є вишиті роботи місцевих майстринь.

Співуче тріо у складі О. В. Бобир, Г. Г. Цесько, Л. М. Швед

У 2017 році у будинку культури працювало подружжя Хорішків – Наталя Володимирівна і Микола Григорович.

СВЯТОПЕТРІВСЬКИЙ

Петрівський сільський будинок культури збудований у 1967 році. Першим директором його стала Надія Федорівна Середа. Село тоді співало.

Особливо відомий був дует сестер Галини Михайлівни Пішкової та Любові Михайлівни Панченко (обидві працювали у фельдшерсько-акушерському пункті), там згодом, з 1989 року проводила свої заняття фольклорна група «Відродження» села Петрівки. Її організатором була тодішній директор сільського будинку культури Ніна Микитівна Пшик, яка проживала в селі Староукраїнці. Група налічувала 15 чоловік, акомпонував їй Володимир Володимирович Івженко.

Коли Ніна Микитівна вийшла на пенсію, значна частина виконавців перестала відвідувати заняття з різних причин, але група існувала. До неї влились учасники художньої самодіяльності села Зеленого. Керівником став викладач Гуляйпільської дитячої школи мистецтв Олексій Миколайович Онищенко.

У 2013 році активними учасникам були Любов Михайлівна Панченко, Єлизавета Єгорівна Азарова, Лідія Михайлівна Єлашко, Галина Данилівна Азарова й інші.

ПОЛТАВСЬКИЙ

На території Полтавської сільської ради до 1964 року було 5 клубів у колгоспах («Комуніст», «Комсомолец», імені Котовського, імені Челюскінців і села Нововасилівки). Завідуючими їх працювали Єгор Якович Дудка, Степан Федорович Кубах, Степан Терентійович Тур, Петро Фелемонович Сергієнко, Петро Харитонович Панасенко, Іван Іванович Нарва, Іван Іванович Клименко, Іван Йосипович Білий, Дмитро Жовніренко, Іван Олександрович Тур, Іван Степанович Безпалій, Віктор Печкуров, Павло Микитович Марченко, Микола Загорулько, кіномеханіками – В. Федан, Павло Микитович Марченко, Микола Петрович Клименко, Григорій Мефодійович Сергієнко, Ярослав Пантелеймонович Головецький.

До 1955 року електрики в селі не було (використовували бензогенератор). Мотористами працювали Іван Захарченко і Павло Карнаух, касирами – Іван Григорович Баленко, Катерина Петрівна

Локтева, Григорій Мороз, Володимир Северин, Марія Микитівна Радюк, Людмила Сергіївна Шостак.

Найбільше в розвиток художньої самодіяльності на громадських засадах зробив Микола Миколайович Василенко, учитель школи-інтернату, який керував хором у будинку культури. У 1959 році хор нагородили грамотою за перше місце серед сільських клубів району (керівники: М. М. Василенко і директор будинку культури І. Г. Баленко).

*Іван Григорович
Баленко*

Художніми керівниками були Ярослав Пантелеймонович Головецький, Іван Пантелеймонович Головецький, Андрій Євдокимович Мордик, Микола Григорович Овсій, Олена Овсій (хореограф).

Активними учасниками театрального колективу зарекомендували себе Олександр Федотович Дігтяр, Олексій Іванович Зайцев, Марія Федорівна Чорна, Григорій Ілліч Марченко, Анатолій Іванович Бодня, Іван Григорович Баленко, солістами – Микола Харитонович Смоловий, Олексій Іванович Зайцев, Микола Федорович Білий, Валерій Григорович Циганок, Тетяна Петрівна Васюк, Дмитро Миколайович Харченко, Віра Харитонівна Панасенко, Ніна Іванівна Третяк, Валентина Володимирівна Крилова, Валентина Іванівна Шиш, Тамара Владівна Сіренко, Людмила Буряк.

У 1964 році на кошти колгоспу імені Свердлова, який очолював Василь Олександрович Півненко, у селі Полтавці збудували будинок культури на 450 місць. На будівництві працювали місцеві жителі: Олександра Леонтіївна Сіренко, Михайло Дмитрович Лаврів, Іван Якович Кубах, Василь Тимофійович Зіньков та багато інших людей, які віддавали свою енергію, вміння своєї душі для розвитку культури на селі.

Першим директором нового будинку культури став Іван Григорович Баленко, який працював до 1998 року, художнім керівником – Володимир Максимович Глущенко (очолював чудову фольклорну групу, ансамбль народних інструментів, духовий оркестр, вокально-інструментальний ансамбль).

Іван Григорович Баленко народився 29 травня 1937 року в селі Полтавці Гуляйпільського району Запорізької області. 23 червня 1970 року закінчив Мелітопільське культурно-просвітне училище.

З 16 жовтня 1959 року був прийнятий на роботу завідуючим

Полтавським сільським клубом. На цій посаді пропрацював до 28 жовтня 1998 року. За багаторічну сумлінну працю нагороджувався грамотами, подяками, преміями.

З 1992 року на посаді художнього керівника був Іван Іванович Крупій, з 1998 року – директор будинку культури, а з 2007 року – художнім керівником Олександр Валерійович Володимирський.

Основними напрямками діяльності закладу культури є виховання у односельчан любові до української пісні, збереження, вивчення та популяризація пісенної творчості краю, сприяння відродженню народних свят і обрядів.

В середині 90-х років фольклорний ансамбль із Полтавки вирізнявся своїм самобутнім репертуаром, гарними голосами, природною, невимушеною артистичністю.

Хто ж вони самодіяльні активісти?

– Звичайні собі жінки, – 22 липня 1995 року розповідав директор Полтавського будинку культури І. Г. Баленко, – в кожній сім'я, домашнє господарство, до того ж, хоч всі вони і пенсійного віку, але щороку в гарячу пору допомагають колгоспу. Прості, роботящі жінки, які не мислять себе без роботи і пісні.

Шість років тому художній керівник будинку культури, ентузіаст своєї справи Володимир Максимович Глуценко загорівся ідеєю створити вокальну групу з фольклорним спрямуванням. Для цього він немало попрацював. У репертуарі ансамблю як українські народні, так і сучасні пісні. Особливо до вподоби глядачам фольклорні «Очерет, осока», «Ой, дьору, я гуляла», «Як полола буряки», а також «Степом, степом», «А льон цвіте».

Володимир Максимович Глуценко. 2006 р.

Супроводжує групу невеликий оркестр народних інструментів, учасники якого теж люди, глибоко закохані в музику. Михайло Тихонович Клименко, Микола Миколайович Василенко грають на балалайках, Іван Іванович Крупій та Сергій Олександрович Найден-

ко – на гітарах, а на бубоні та колотушках ніхто не виб'є краще Миколи Васильовича Марусяка.

Жодне торжество не обходиться без фольклорної групи, радо зустрічали її у Приютному, Новозлатополі, Любимівці, Дорожнянці, часто у Рівнопіллі і Добропіллі, на багатьох урочистостях у районі.

Люди душею відпочивають, слухаючи, як співають Віра Харитонівна Панасенко і Ніна Іванівна Третяк (основні солістки), Поліна Омелянівна Черненко і Марфа Омелянівна Лопатіна, Раїса Степанівна Кобзар і Марія Мефодіївна Дмитренко, Жанна Іванівна Клименко і Віра Григорівна Кириченко, Лідія Григорівна Пасічна, Галина Михайлівна Бабич та Катерина Григорівна Тур. Крім того, що добре співає, Н. І. Третяк ще й майстерно читає гуморески.

Фольклорна група із В. М. Гущенком

Розвитку самодіяльності сільчан активно сприяє правління колгоспу імені Свердлова, його голова Григорій Олександрович Федько.

– Підтримка нашої творчості дуже багато значить, – ділилася Жанна Іванівна Клименко, – і завдяки цьому ми завжди готові творити чарівну красу української пісні, приносити радість і насолоду людям.

– Спасибі дівчатам, – сказав І. Г. Баленко, – за їх невсипущу енергію, за ту впевненість, що за будь-яких обставин вони не підведуть, за те, що і в пісні, і в праці не знають спочинку.

Виступає хор «Санжарики»

Напередодні святкування 66-ї річниці з Дня Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років у райцентрі було відкрито Дошку пошани. На неї в номінації «Кращий працівник у галузі культури» занесено прізвище та вміщено портрет директора Полтавського сільського будинку культури Івана Івановича Крупія.

– За які заслуги? – дивується запитанню Іван Іванович. – А ви запитайте у полтавців та гуляйпільців, які добре знають наш гурт «Махновці», що існує вже 12 років.

А й справді без колоритного Нестора Махна і його повстанців не обходиться обласний фестиваль «Вольниця», а який Покровський ярмарок без хлопців-анархістів, яких вдало грають самодіяльні артисти з Полтавки. Особливо глядачам запам'ятовується легендарний Нестор Іванович в образі Сергія Трояна. Крім того, Полтавський самодіяльний театральний колектив два роки тому брав участь у зйомках телефільму про легендарного ватажника селянського повстанського руху на Україні у 1918-1921 роках.

Активними учасниками театрального колективу «Махновці» були О. С. Фірсов, О. Л. Субота, О. А. Рожко, К. С. Клименко, О. О. Володимирська, М. А. Дмитренко, С. А. Зіма, А. О. Жуков, І. І. Чорненко (виконавець ролі Нестора Махна), Ю. М. Чорненко, С. І. Макуха, М. В. Гімпель, С. М. Смолова, О. В. Владимирський, І. І. Крупій, С. С. Троян (беззмінний виконавець ролі Нестора Махна).

Та не тільки творчим успіхом гурту «Махновці» може похвалитися колектив сільського будинку культури, його директор І. І. Крупій

та художній керівник О. В. Владимирський. За великим рахунком тут працює 10 колективів художньої самодіяльності та любительських об'єднань. Це – дитячий хор «Санжарики», театральний колектив «Санжари» й інші. Працюють вони згідно зі своїми планами, але основне – це виступ перед глядачами.

Колгоспний духовий оркестр

– Дитячий хор «Санжарики» дуже часто виступає на районних оглядах та концертах як перед односельцями, так і в Гуляйполі. А оце нещодавно, – у 2011 році, – мовив Іван Іванович, – брали участь у фестивалі хорового мистецтва, що проходив у місті Мелітополі. Нас запросили вже на цей фестиваль і на наступний рік.

– Наші учасники художньої самодіяльності постійно у творчому пошуку, – продовжував розповідь керівник будинку культури. – Жодне свято у селі не проходить без нас. Особливо широко, з розмахом ми відзначаємо щороку День села, свято Перемоги. У 2011 році гостем був ветеран війни, визволитель села, донський козак, який є почесним громадянином Полтавки, Іван Георгійович Скомохов. Торік до нас приїздили земляки, гості із Старих і Нових Санжар Полтавської області (адже наше село, яке до 1945 року називалося Санжарівка, заселяли в основному переселенці з Полтавської губернії). Дуже їм сподобалось село, наша гостинність і вони запросили нас до себе в гості.

У травні 2011 року дитячий колектив «Санжарики» разом з вчителем місцевої школи Анатолієм Івановичем Дудкою повернулися з

Алтагіра (Якимівський район), де брав участь у фіналі обласних змагань «Обираю життя» і зайняв п'яте місце. Це наш спільний успіх.

Дитячий хор «Санжарики» у 2012 році посів друге місце в обласному фестивалі хорового мистецтва «Мій спів тобі, мій краю рідний».

Кращими солістами «Санжариків» були Маргарита Дмитренко, Леся Левченко, Леся Белегай, Юля Мироненко, Валентина Долгушева, Катерина Клименко, Леся Пилип'юк, Марія Клименко, Анна Матросова, Маріанна Дмитренко, Олександра Дудка, Софія Земелько, Яна Решетова.

– Івана Крупія, – розповідала у 2011 році провідний методист районного будинку культури Валентина Олексіївна Жовніренко, – знаю 20 років. Бачила, як цей спеціаліст набував досвіду в роботі, переймаючи його від своїх попередників, високих професіоналів – доректора Івана Григоровича Баленка і художнього керівника Валодимира Максимовича Глуценка. Молодий керівник був виконавцем в оркестрі народних інструментів, але життя вимагало спеціальних знань і він закінчив диригентсько-хорове відділення Мелітопольського училища культури.

Учитель і учень: В. М. Глуценко і І. І. Крупій. 2006 р.

За підсумками роботи 2010 року Полтавський будинок культури визнано кращим закладом культури району.

У Івана Івановича робота поставлена так, що в селі і керівники його, і фермери-орендарі зацікавлені в роботі вогнища культури, яке притягує молодь. У цьому переконав той факт, що під час огляду художньої самодіяльності сиділи і сільський голова Володимир Борисович Шиш, і директор ТОВ «Полтавка-1» Андрій Володимирович Дмитренко й інші впливові люди.

Директор будинку культури тепло говорив і щиро дякував за допомогу і співпрацю керівникам села і фермерам Костянтину Дмитренку, Віталію Брові, Миколі Пилип'юку і всім фермерам та підприємцям села за підтримку.

В. М. Глуценко з учасниками художньої самодіяльності

– Наш директор будинку культури працьовитий, ініціативний і відповідальний, – так характеризував Івана Крупія сільський голова В. Б. Шиш. – Якщо треба, то він працює з дітьми, не рахуючись з часом. На нього можна прокластися у всьому і він не підведе.

Звідки ж береться творча енергія, у цього неспокойного за характером чоловіка? Звичайно, дається взнаки і служба в армії, і батьківське селянське коріння. А ще у всьому першою помічницею у Івана Крупія є його сім'я: дружина Наталія, сільський бібліотекар, дочка Світлана і син Сергій.

Це мій надійний тил, – задоволено посміхається чоловік, – моя опора в усьому.

* * *

В один із травневих вечорів 2011 року було людно біля Полтавського будинку культури.

– З якої нагоди збираються полтавчани, – поцікавився у юнаків, що юрмилися біля ганку.

– Сьогодні у нас ретро-концерт, – з неприхованим задоволенням відповідав директор закладу І. І. Крупій.

– Вісімдесяті повертаються, – додав русявий юнак, що стояв поруч.

– Ретро-концерт «Дисотека-80-х», – продовжив розмову Іван Іванович. – Таку назву має наш захід. Ми його проводимо другий

Театральний колектив Полтавського СБК

рік поспіль і молоді він дуже подобається. У програмі учасників сільської художньої самодіяльності 27 пісень найпопулярніших у вісімдесяті роки минулого століття, але у новій сучасній оранжеревці.

І дійсно. Довгожданний концерт, під час якого лунали пісні «Синей иней», «Малиновка», «Наступаєть нощь» та інші, нікого не залишив байдужим. Юнаки і дівчата, чоловіки і жінки середнього віку із задоволенням танцювали під чарівні мелодії, згадуючи свою молодість.

Ретро-концерт був присвячений Дню молоді та черговій річниці Конституції України. Пізно вночі, коли зорі висіяли на небі свій неповторний Чумацький Шлях, полтавчани задоволені розходилися по домівках, несучи в серцях радість зустрічі із прекрасним.

У 2016 році для будинку культури за рахунок коштів Полтавської сільської ради придбані костюми Діда Мороза і Снігурочки на 5140 гривень.

ПРИУТНЕНСЬКИЙ

В 1959 році збудовано і відкрито будинок культури в селі Приютному, клуби – в селах Новодарівці, Левадному, Ремівці.

З 1970 до 1972 року директором Приютненського закладу культури був Петро Матвійович Мединський, з 1972 до 1973 року – Лідія Іванівна Бутяга (Дудка), а художнім керівником став Валерій Миколайович Шингур.

На початку 70-х років почали працювати вокальні групи за участю Любові Петрівни Єрмак, Ніни Дмитрівни Чаплян, Марії Василівни Бібікової, Лідії Петрівни Дуран (Іщенко). Був створений хор, учасниками якого стали вчителі Приютненської восьмирічної школи, працівники сільської ради, продавці та члени колгоспу імені Дзержинського (всього 35 чоловік).

На сцені читав власні гуморески Петро Матвійович Мединський, вчителі були учасниками всіх культурних заходів на селі.

*Співає Валентина
Петрівна Єрмак. 1972 р.*

Приютненський сільський хор

З 1973 до 1977 року директором працювала Надія Володимирівна Реброва (Косаренко), а художнім керівником – Григорій Андрійович Хасенко. Тоді ж продовжували діяти вокальні групи.

З 1977 до 1980 року колективом будинку культури керував Віктор Петрович Гармаш, худкерівником був Г. А. Хасенко. У закладі проводили різні заходи, зокрема, для жінок-пенсіонерок, колишніх передовиків сільського виробництва.

З 1973 до 1977 року директором закладу трудився Микола Семенович Тарасенко, художнім керівником – Григорій Андрійович Хасенко, з 1986 до 1997 року – Й. Ш. Сванідзе і М. І. Пидоненко.

Театральний колектив. 1988 р.

У цей час працював гурток художнього читання (керівник О. І. Жигалко), бібліотекар О. Т. Плясова організувала драмгурток, учасниками його виступали Г. І. Попович, А. Попович, О. Марчак, Й. Ш. Сванідзе, О. М. Жигалко.

Членами вокальної групи були В. Н. Шинкаренко, М. С. Тарасенко, Н. Чаплян, М. М. Переверзева, Л. П. Єрмак, З. В. Вигінська, Т. В. Кошарна, Ж. М. Сафронова, С. М. Пидоненко.

У 80-х роках минулого століття за рахунок колгоспу імені Дзержинського (голова О. В. Довгаль) було відремонтовано будинок культури.

*Активні учасники художньої самодіяльності. Зліва-направо:
Л. П. Тарасенко, П. Г. Пилипенко, Л. Й. Турченко*

Виступає вокальна група

З 2005 до 2010 року директором був Олег Вікторович Северин, а худруком Ж. М. Сафронова. При будинку працювала вокальна група (М. М. Переверзева, Л. Й. Турченко, З. В. Вигінська, Л. П. Тарасенко, М. С. Тарасенко, Т. В. Кошарна, Л. А. Гончарова). Читцями-декламаторами оглядів художньої самодіяльності були Ольга Іванівна Матійчук, вчителька-пенсіонерка Н. Н. Піддубна.

В роботу колективу влився гурт школярів «Сузір'я», які у 2008 році стали лауреатами обласного конкурсу (Альона Матійчук, Настя та Ліза Чапляни, Наталія Набока, Аліна Пархомчук, Сергій Сафронов, Віталій Вигінський, Сергій Переверзєв, Олександр Мединський, Артем Лопатін, Іван Веселов).

Біля мікрофона Микола Семенович Тарасенко

З 2010 року художнім керівником працює Алла Петрівна Мединська. Активними учасниками художньої самодіяльності зарекомендували себе співаки Ж. М. Сафронова, Л. А. Гончарова, Анастасія Чапляни, читці О. І. Матійчук, Альона Матійчук, Н. М. Піддубна.

Здобули визнання юні гумористи Максим Матійчук, Валерій Сорочка і Владислав Третяк, які стали переможцями районного конкурсу.

З 2012 року сільська рада (голова І. В. Турченко) фінансувала разом з підприємцями села реконструкцію приміщення закладу (перекрито дах, встановлено євровікна, двері). Придбано тенісний стіл та більярд для культурного відпочинку молоді.

До 1981 року в селі Новодаровці завідував клубом М. С. Тарасенко. Активними учасниками художньої самодіяльності виступали Н. С. Тарасенко, Л. В. Щербак, Т. М. Чубар.

У кінці 70-х на початку 80-х років учні, жителі села Новодарівки Оля Жигалко, Михайло Жигалко, Жанна Тарасенко, Петро Гоголь, Віктор Сорока, Олена Киричок без відома вчителів самостійно організовували свята до Нового року, 23 лютого, 8 Березня. Діти не лише виконували пісні різної тематики, а ставили вистави «На перші гулі» С. Васильченка, «Підбрехачі» Г. Квітки-Основ'яненка і за мотивами народних казок.

**Жіноча вокальна група (директор СБК М. С. Тарасенко,
художній керівник Й. Ш. Сванідзе)**

У селі Левадному завклубом працювала Людмила Кирилівна Авдеєва.

У 2017 році в будинку культури села Приютного працював Олег Вікторович Северин.

РІВНОПІЛЬСЬКИЙ

– Рівнопільці вміють добре працювати і з великим задоволенням відпочивати, – в березні 2013 року розповідали Н. М. Возна і В. В. Возний. – Були роки, коли в селі не було клубу, тоді молодь збиралася просто неба на перехресті вулиць (говорили: «Йдемо на вугол»). Пісні, танці, веселощі шуміли аж до світанку. А взимку частіше за все збиралися в будинках.

До 50-х років клуб був у хаті Ольги Іванівни Мутеки по вулиці Жовтневій. А в 1955-1961 роки – по вулиці Шкільній у хаті Василя Яковича Горпинича. Всі гуляння проходили під акомпонимент гармоніста Митрофана Прокоповича Андрієнка у супроводі бубоніста Василя Дмитровича Булгака.

У липні 1961 року в селі відкрили новий клуб, який побудував колгосп імені Енгельса. Це був справжній будинок культури. З великим залом на 250 місць, сценою, з костюмерними, бібліотекою, великим кіноекраном, паровим опаленням.

Відкриття клубу – це була визначна подія для села. Сюди приїздили артисти з м. Гуляйполя, справжній духовий оркестр.

Завідуючим клубом працював Аркадій Якович Малюга. Культурне життя в селі кипіло. Учасники художньої самодіяльності ставили вистави, концерти, організовували вечори відпочинку, на які односельчани йшли із задоволенням.

Активними учасниками художньої самодіяльності проявили себе П. П. Мищенко, В. Д. Булгак, Н. Т. Алексеєва, М. М. Онучко, М. М. Шерстов, В. П. Шерстова, Є. О. Глінка, Н. М. Кузьменко. Музичний супровід організовував М. М. Савенко. Театральним гуртком керувала вчителька початкових класів Надія Титівна Алексеєва. Члени гуртка ставили такі відомі вистави, як «Назар Стодоля», «У неділю рано зілля копала», «Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці», «Наталка Полтавка».

Костюми і декорації виготовляли самі. Допомогала А. О. Стерлик. Гуртківці навіть гастролювали по сусідніх селах Солодкому, Грушевому, Гіркому, Шевченковому.

Деякий час у клубі працювала вечірня школа (директор М. Л. Косогор).

А коли в село привозили кінофільми, то в клубі майже не було вільних місць. Кіномеханіками працювали П. М. Закарлюка, М. О. Лютий.

Учасники театрального колективу

З 1969 року завідував клубом І. М. Пилипенко. У кінці 70-х років минулого століття у проведенні свят і вечорів відпочинку брали участь старшокласники села Наташа Вихристюк, Ігор Алексеєв, Таїсія Стерлик, Лариса Юрченко, Анатолій Брацило, Любов Чайка, Олександр Шерстов, Тетяна Шерстова, Олена Шевченко, Світлана Онучко. У 1981 році вони провели великий святковий вечір «Рівнопілля – учора, сьогодні, завтра» до 20-річчя сільського будинку культури.

У кінці 1981 року колгосп імені Енгельса виділив кошти на придбання музичних інструментів. Після їх придбання запрацював вокально-інструментальний ансамбль у складі О. М. Шерстова, А. В. Брацила, І. В. Алексеєва, Л. Л. Онучка.

Завідувала клубом Лариса Павлівна Юрченко. У 90-ті роки часто змінювалися завідуючі (Д. С. Булгак, О. М. Шерстов, С. І. Москівець, О. М. Шаровський, О. О. Щербина).

В 90-ті роки молоді в селі було мало, тому концерти, вистави, вечори проводились дуже рідко. Апаратуру продали, опалення відключили.

До 2011 року завідувала клубом Ліна Іванівна Ілієнко, з 2011 року – Віталій Вікторович Возний, який створив колектив художньої самодіяльності, квартет дорослих учасників у складі Т. М. Чаяло, Н. М. Возної, Л. П. Бабак, Т. Величко.

Учасники дитячого колективу В. Рильський, А. Паливода, К. Паливода, О. Шерстов, М. Ковальчук, Т. Ковальчук, В. Алексєєв, В. Гладков, М. Прихідько, О. Прихідько, Л. Шрамко, К. Горпинич, П. Савостін, А. Гонтар, Ж. Гонтар, К. Чаяло із задоволенням виступають з концертами перед односельчанами.

ТОВ «Рівнопілля-Агро» придбало для будинку культури музичні інструменти, тенісний стіл, телевізор, шари для більярда. Більярдний стіл подарувала райдержадміністрація.

Тепер у будинку культури проходять свята, концерти, вечори відпочинку. Вечорами рівнопільці грали в теніс, більярд, шахи, доміно, проводили дискотеки. На території села живуть майстри вишивки. Це – Н. П. Гопка, М. І. Соє, Н. Гульєян, захоплювалася вишиванням покійна Вал С. П. Різьбою по дереву захоплюється Ю. Г. Соєва, по металу – М. М. Чаяло.

Активну участь у культурному житті села бере музикант, гармоніст, автор пісень, учасник фестивалів, концертів, дипломант обласного конкурсу В. М. Білай.

ТЕМИРІВСЬКИЙ

У 1946 році вперше після війни на стіні колгоспної конюшні показували звуковий кінофільм. У 1947 році дід Білоконь продав хату і з неї зробили клуб, яким завідував до 1957 року Леонід Панасович Данченко. Наробивши цегли, молодь реставрувала клуб.

У 1959 році клубом завідував Віктор Леонтійович Іванов. У 1961 році клубом завідував знову Л. П. Данченко. У 1963 році клуб прийняв Георгій Олександрович Шпитальов, у 1964 – Микола Данилович Мусір.

У 1967 році в селі збудували новий будинок культури. В різні роки ним керували В. Денисенко, Андросова, Євдокія Харитонівна Матющенко, Іван Кравченко, Яловий, І. Є Надолинець, О. І. Денисенко, М. І. Білоконь. Заслуженими особистостями на культурній ниві села завжди були Євдокія Харитонівна Матющенко, Микола Іванович Білоконь, Олексій Єгорович Іванов. Ці люди слугува-

Приміщення Будинку культури

ли взірцем для наслідування, без них не обходилося жодне районне свято.

У 2017 році в будинку культури працював Олександр Іванович Козуберда.

ЧЕРВОНЕНСЬКИЙ

На жовтневі свята 1982 року став до ладу Червоненський культурно-спортивний комплекс. Це був один з найкращих закладів не тільки в районі, а й в області за своєю архітектурною формою. Тут була широко розвинута художня самодіяльність під керівництвом досвідчених професіоналів – подружжя Гури Володимира Павловича та Олени Федорівни. – Вони випускники Мелітопольського училища культури, він за фахом керівник оркестру народних інструментів, вона – хореограф.

Згодом вони переїхали до міста Гуляйполя, а на селі культуру розвивала Таміла Вікторівна Губар. Під її керівництвом працювала вокальна група, вокальний ансамбль, дует Анни Бургер і Таміли Губар.

На сцені культурно-спортивного комплексу співали доярки та вчителі. Широко розвивалась дитяча самодіяльність. Це й вокальна група, яка пісні виконувала трьохголоссям, танцювальні колек-

Тамара Вікторівна Губар (справа) виступає з колегою

Активісти художньої самодіяльності села Червоного

тиви показували сюжетні танці на різну тематику до державних свят. Театральний колектив готував сатиричні мініатюри.

Фольклорна група налічувала 18 чоловік. Вона завоювала симпатії глядачів Гуляйполя і Запоріжжя, особливо глядачі гаряче аплодували солістці Марії Бабич.

У 2017 році в будинку культури працював Олександр Олександрович Кошкарда.

УСПЕНІВСЬКИЙ

Приміщення Будинку культури

Не так давно у с. Успенівці було два заклади культури: «Центральний» – біля сільради і «Ворошиловський» (на балансі колгоспу «Україна»). Тепер залишився тільки «Ворошиловський», який стоїть далеко від центру села.

Успенівський будинок культури відкрито в 1958 році. Першим його директором був з 1958 до 1963 року Володимир Трохимович Горпинич. При закладі діяв духовий оркестр, яким керував Сергій Кузьмич Борисов. Працювали вокально-інструментальний ансамбль (керівник В. Ф. Циб), жіночий колектив «Надія», тріо – тріоїсти музики.

Троїсті музики

Колектив «Надія». 1969 р.

Колись в Успенівці жваво розвивалася художня самодіяльність. Керівником духового оркестру був Володимир Андрійович Акулічев, вокально-інструментального ансамблю – вчитель місцевої школи Олександр Іванович Мироненко, троїстими музикантами керував Павло Іванович Бірюк.

Хор села Успенівки

Вокально-інструментальний ансамбль «Веселка». 1978 р.

Активними учасниками художньої самодіяльності зарекомендували себе головний енергетик колгоспу «Україна» Юрій Борисович Дігтяр, Олександр Іванович Мироненко, водій «швидкої допомоги» Олександр Іванович Буряк.

Завідуючим клубом довгий час працювала Ніна Олексіївна Мірошник. А в 2017 році вже трудилася Анна Валеріївна Вовк.

ГУЛЯЙПІЛЛЯ ТЕАТРАЛЬНЕ

«КОЛІЗЕЙ»

У 1904 році часопис «Вестник Екатеринославского земства» у статті «Культурные начинания в деревне» повідомляв, що «большое торговое село Гуляйполе Александровского уезда с населением свыше 10 тысяч душ в последние 2-3 года стало пробуждаться от деревенской быденной у нас сплячки и выходит в круг тех немногих местечек уезда, которым суждено быть пионерами в деле распространения полезных начинаний в деревне».

Які ж ці починання? Це роботи «для санитарного оздоровлення села; возбуждено было пред земством ходотайство об устройстве в селе абессинского колодца... Шли длительные переговоры об устройстве в селе двухклассной школы с программой типа Кор-

фовской школы. Были народные чтения, которые велись то в здании волости, то в помещении 1-ой школы. Особенный интерес как среди школьников, так и среди публики имел литературный вечер, устроенный во 2-й школе. В прошлом году был устроен и небывалый в селе спектакль».

І який же від нього резонанс?

«Давался «Ревизор», прошедший два раза с одинаковым успехом и интересом для гуляйпольского общества как в смысле содержания, так и по-своему выполнению. На спектакле было много крестьян, невидевших раньше ничего подобного и несомненно художественный номер «Ревизора» оставил на них глубокое впечатление». Але через ряд різних причин спектакль «Свои люди – сочтемся» не відбувся.

27 грудня гуляйпільці влаштували український спектакль, але він пройшов невдало, «благодаря нераспорядительности и розни среди его устроителей».

Автор Z закінчує свою статтю словами: «Такова жизнь, так трудно прививающая себе культурные начинания. Нужно надеяться, что такой безотрадный период продлится не долго».

Дійсно, в селі Гуляйполі поступово почало налагоджуватися культурне життя. Особливо це стало можливим, коли на початку ХХ століття в Гуляйполі запрацював аматорський театр «Колізей».

Звідки взялася ця назва і чому?

Різні дослідники дають свої відповіді на ці питання. Так, запорізький дослідник В. М. Чоп у статті «Аматорські театри махновського руху» пише: «Вистави давались у приміщенні сінематографу, яке носило іронічну назву театр «Колізей».

Ми проти того, що театру дали іронічну назву. На наше переконання, назва «Колізей» свідчить про високий освітній та культурний ценз гуляйпільців, які були знайомі з пам'яткою давньоримської архітектури.

До речі, Український Радянський Енциклопедичний Словник (К., 1987, Т.2, с.115) пояснює: «Колізей, Колісей (від лат. colosseus – величезний) – амфітеатр Феавіїв – пам'ятка давньоримської архітектури (75-80 рр. н. е.). В плані – еліпс довжиною близько 190 м, шириною – на 150 м, у центрі – арена, навколо якої ступінчасті в 4 яруси місця для глядачів (близько 50 тис.). Призначався для боїв гладіаторів та інших видовищ».

Звичайно, гуляйпільський «Колізей», який знаходився в будинку

Вінс(ц)а на розі нинішніх вулиць 1 Травня та III Інтернаціоналу (тепер – імені Нестора Махна - Авт.) був скромніших розмірів, а от архітектура і внутрішнє оформлення вражали гуляйпільців.

Починався театр з просторого вестибюлю, де стояв рояль, а перед виставами грав струнний оркестр. Два входи вели в зал і на балкони. В театрі місць було дуже багато, перед сценою знаходилася оркестрова яма, огорожена дерев'яним бар'єром.

Балконів було два: верхній – для бідної публіки і нижній – для почесних гостей. З обох боків нижнього балкону розміщувалися ложі, завішені оксамитовими шторами з м'якими кріслами.

У підвальному приміщенні театру знаходилися артистичні «уборні» (2 чоловічі і 2 жіночі). Обставлені вони були вишуканими меблями (дивани, крісла, трюмо).

Частими гостями в театрі були акторські трупи з великих міст. Та й в самому Гуляйполі цей вид мистецтва користувався повагою. Самодіяльні артисти (робітники, селяни, інтелігенція) настільки майстерно грали свої ролі, що заїжджі знавці театру не могли повірити, що бачать виступ аматорів сцени.

Репертуар театру складала переважно українська класика (п'єси І. Карпенка-Карого, Є. А. Карпенка (земляка-гуляйпільця), М. Старицького, Г. Квітки-Основ'яненка, Мови-Лиманського, Т. Шевченка й інші).

Єлисей Андрійович Карпенко народився в селі Гуляйполі, а помер у далекій Америці. Він був чудовим українським драматургом і актором.

*Єлисей Андрійович
Карпенко*

У Гуляйпільському краєзнавчому музеї є фотознімок драматичного гуртка 1902-1910 років, до складу якого входили Василь Іович Науменко, Петро Трохимович Чучко, Ліпінський, Микола Захаров, Марфа Іванівна Науменко, Андрій Клейн, Литвиненко, Петро Будко, Фріц, Петро Олексійович Лебідь (керівник гуртка, вчитель), Марія Любицька, Мотря Зайцева, Єлисей Андрійович Карпенко, Йосип Качан.

– Цей драмгурток, – писав гуляйпільський краєзнавець Федір Іванович Куш, – як свідчить масовик революційної організації «Союз бідних хліборобів» анархістів-комуністів Самійло Харитонович Сокрута, спеціально підготував виставу за завданням Олександра Семенюти, щоб туди заманити станового пристава Кара-

Учасники Гуляйпільського театру «Колізей». Четвертий зліва стоїть Єлисей Андрійович Карпенко

ченцева і вбити. Тоді драмгуртківці ставили п'єсу Єлисея Карпенка «Неприкаяний батько», яку цензура не дозволяла друкувати. П. О. Лебідь добився дозволу у пристава на її постанову і 21 листопада 1909 року вистава відбулася в будинку Вінса-театрі «Колізей».

Охоче театр відвідували син промисловця Григорій Борисович Кернер (відомий в літературному світі як український поет Грицько Кернеренко), керівник Революційної Повстанської армії України (махновців) Нестор Іванович Махно із дружиною Галиною Андріївною Кузьменко, відомий письменник Сергєєв-Ценський, оперний співак з Москви Огнецов, художник Вучичевич та інші.

Відомо, що і в період громадянської війни драматичний гурток діяв і гуляйпільці та повстанці охоче відвідували театр. З 1904 року гурток відвідував і юний Нестор Махно.

– Мистецтво перевтілення, добре освоєне членами драмгуртка, стало в пригоді при проведенні експропріацій, – зазначає В. М. Чоп. – Арешт бойової групи анархістів не зачепив більшості рядових членів «Союзу» і театр продовжував функціонувати, втративши своє анархічне забарвлення і зібравши у своїх лавах більшість сільської інтелігенції.

– У Гуляй-Полі був чудовий аматорський театральний колектив, – згадував керівник «Союзу бідних хліборобів» Вольдемар Генріхович Антоні. – Починався він з самодіяльного гуртка на заводі Кернера. Поет Грицько Кернеренко зініціював його створення з робітників батькового підприємства. Керував гуртком і своєю талановитістю вивів його на сцену місцевого театру «Колізей» Єлисей Андрійович Карпенко (Олег Азовський). Нестор Махно теж записався в артисти, грав на сцені із задоволенням, і виходило в нього, кажуть, непогано.

У п'єсі Азовського «Схід зорі свободи» він мав невелику, але ж яку символічну роль: це був персонаж, який за сюжетом мав дбати, щоб не погасло світло – «Той, що запалює свічки». Про цей факт із життя Нестора Махна відомо зі слів небожа драматурга, київського професора Олексія Івановича Карпенка, йому ж переповіли те старші люди, котрі пам'ятали ті часи і гуляйпільські вистави.

*Григорій Борисович
Кернер (Грицько
Кернеренко)*

А потім театральний гурток повним складом влився в анархістський гурток «Союз бідних хліборобів». І так само із задоволенням, як виходив на сцену, Нестор йшов тепер на роботу, в ливарний цех, де за дорученням організації підпільно відливав бомби...

У 1917 році в маєтку німецького капіталіста Классена під Гуляй-полем голова ревкому Нестор Махно організовував комуну і створив у ній «театр», і теж грав там. На тому його артистична кар'єра скінчилася. Опісля Батько Махно буде в театрах тільки глядачем.

Про «театр» в анархістській сільськогосподарській комуні №1, що розташувалася в колишньому маєтку Классена, згадують В. І. Яланський і Л. С. Верьовка у книжці «Нестор і Галина» (Київ-Гуляйполе, 1999): «Тут, в комуні, він (Махно – Авт.) навіть «театр» організував – адже в юні роки дуже хотів бути артистом, зіграв якісь ролі в кількох виставах самодіяльного драмгуртка. Гуляйпільці охоче йшли подивитися «театр» в комуні Классена».

І там же: «Є гуляйпільці, котрі й досі пам'ятають темно-червоний оксамит крісел у затишних ложах. Театр (він же і кінотеатр) називався «Колізей», і наїжджали сюди кращі на ті часи театральні трупи – шляхи бо їхніх гастрольних подорожей на південь, до моря, пролягали через Гуляй-Поле (як і чумацькі шляхи здавна, до слова).

Судячи з розповідей старожилів, відвідувала театр не тільки інтелігенція – на вистави приходили зазвичай селяни, робітники місцевих заводів. Перша дружина Нестора Махна Настя Васецька, селянка, розповідала, що Нестор, познайомившись з нею, запросив того ж дня до театру.

Що ж до репертуару місцевої трупи, то основу його складала українська класика, зокрема твори Карпенка-Карого, Старицького, йшли п'єси Мови-Лиманського, пізніше – Винниченка. Гуляйпільський глядач знав творів Квітки-Основ'яненка більше, ніж укладачі теперішніх енциклопедій: відтводив душу на комедії «Шельменко – волосний писар», співпереживав з персонажами «Щирої любові» (цих п'єс з доробку письменника енциклопедії не називають).

Ставив театр п'єси «Неприкаяний батько», «За волю народу» Єлисея Андрійовича Карпенка (Олега Азовського) – великого і несправедливо забутого драматурга, актора й режисера, що народився і виріс у Гуляй-Полі, а похований у Нью-Йорку».

Довготривалою «хворобою» наших земляків був театр. цей прекрасний жанр мистецтва користувався величезною повагою місцевих жителів. Економічно зміцнивши, відчувши смак життя, міс-

цеві робітники, селяни, інтелігенція були частими гостями в Гуляйпільському «храмі» Мельпомени. Дивував театр і гостей: подобалося і саме приміщення, і майстерність місцевих акторів. А нам залишилися спогади:

«... Гуляйполе мало непоганий театр (як будівлю). Він знаходився на вулиці 1 Травня, тут же за рогом, зліва від нинішнього приміщення райкому партії. Це був самий великий, видний будинок. Вхід з вулиці приводив у просторе фойє. Права стіна мала великі вікна, з неї був вихід у міський сад. Зал поміщав 500 глядачів, не рахуючи декілька десятків місць на балконі в задній частині залу. Приміщення високе, освітлене двома гарними електричними люстрами, з великою сценою.

В той вечір був концерт. Виступали співаки, по всьому видно з самодіяльної групи частини Червоної Армії, що знаходилася в той час в Гуляйполі. Грав духовий військовий оркестр. Добре запам'яталися балетні танці на сцені. Це було щось виняткове: танцював один чоловік. Виступав співробітник ЧК на прізвище Давиденко. Він показав декілька балетних (одиначних) танців, кожного разу одягаючись в різні яскраві костюми: циганський, турецький, індійський, іспанський з дзвіночками на руках і ногах, з кастанетами. Це був визнаний улюбленець глядачів – гуляйпільців. І як стало відомо пізніше, Давиденко до війни був естрадним артистом, потім став добровольцем Червоної Армії, а з 1920 року – співробітником ЧК. Але він завжди залишався любителем театральних виступів.

Вечір закінчився загальними танцями в фойє під духовий оркестр...».

А ось іще одна згадка про театр: «... В НЕП люди жили дуже заможно, в театр ходили часто.

Столичні артисти по дорозі на Крим завжди зупинялися в Гуляйполі, щоб заробити грошей. Актори їхали поїздом, а декорації доставлялися підводами. На місці театральні трупи розміщалися по хатах. Малі діти допомагали носити реквізит і костюми артистам, цим самим заробляючи на безплатний прохід. Така малеча в залі розміщалися просто на підлозі.

Не минали Гуляйполя й великі знаменитості: Сергій Кторов, брати Покраси, Харківський театр «Березіль» Гнати Юри. Сподобалася глядачам балерина з Москви Зоя Баранцевич, зачарувавши всіх танком Саломеї. В 1928 році 2 місяці перебував у нас Володимир Казіміров зі своїм театром оперети, прекрасним оркестром».

Найчастіше в Гуляйпільському театрі давали вистави місцеві актори, звичайні собі громадяни, але досить талановиті.

Очоловав цей колектив П. П. Смірнський, людина видатна і багатогранна, чиї здібності проявлялися не в одному захопленні. Можливо, наша земля зуміла б виплекати не одного талановитого актора, та часи наставали суворі – після злету «українізації» наступала доба реакції. Національний театр став чи не найпершим об'єктом «пильного ока» сталінських правоохоронців:

«... Гуляйпільське українське відродження було розгромлене восени 1927 року, коли після вистави весь колектив, зайнятий у п'єсі, заарештували і посадили в підвал під театром. Звинувачували в укапізмі, що воно таке – ніхто не знав. В темноті підвалу хтось запропонував зіграти останню сцену п'єси «Невільники». З гаслом «На волю, браття!» актори-бранці вибили разом з одвірками двері. Ніч – козацька мати дала можливість розбігтися з Гуляй-Поля хто куди. Театр «Колізей» перестав

*Керівник
Гуляйпільського
театру «Клізей»
П. П. Смірнський*

Гуляйпільський театр «Колізей». 1927 р.

існувати. Його керівник П. П. Смірнський був репресований у 1938 році, де спочило його тіло – невідомо. Актор, учитель української мови і літератури Максим Гнатович Семенюта відбув майже 10 років сибірських концтаборів. Інші самодіяльні актори доживали віку в Оріхові, Гуляй-Полі, Донецьку», – писав І. С. Дерев'яно.

І Смірнський і Семенюта були також учасниками місцевого хорового колективу. Перший керував хором, другий був співаком. Максим Гнатович за свій голос навіть отримав ймення – «бочанський соловей». Солісткою була також Поліна Галуза, вчителька місцевої школи.

Гуляйпільським хористам вдавалися пісні і українські народні, й радянські патріотичні. Але найбільше аплодисментів глядачів зривала пісня «Ой закувала та сива зозуля».

*Учасники театру «Колізей». Перший справа П. П. Смірнський.
1927 р.*

Продовжував радувати місцевих жителів прекрасною музикою духовий оркестр Жоржа Калашникова, поки існувала церква в Гуляйполі, всюди лунала слава її хорів.

МАХНОВСЬКИЙ ТЕАТР

**Нестор Іванович
Махно**

Розуміючи, яку роль в частинах Червоної Армії відігравали політвідділи, Н. І. Махно організував при штабі Революційної Повстанської армії України (махновців) відділ, який займався політичним і культурним «просвещенням» повстанців.

Культурно-просвітній відділ (про його структуру мова вже йшла – Авт.) мав секцію театральну. Нею керували артисти-любители Микита Конопля (завідуючий) і Циганок (заступник).

Максим Конопля – гуляйпілець із бідної селянської сім'ї.

Циганок – уродженець села Михайло-Лукашевого, теж із бідної селянської сім'ї, пізніше – агроном.

З липня 1920 року керував театральною секцією український повстанець, поет Антон Матросенко (1888-1921), який народився в батрацькій сім'ї в селі Софіївці Бердянського повіту.

Анархіст-комуніст новоспасівської групи з 1907 року. Природжений артист, хороший танцюрист і масовик. Активний учасник повстання проти гетьмана. У Повстанській армії з перших днів її організації. З липня 1920 року – член культурно-просвітнього відділу і завідуючий театральною секцією. У квітні 1921 року в районі села Новоспасівки (тепер – Осипенко – Авт.) під час арешту застрелився.

Про це так написали О. В. Білаш і В. Ф. Білаш у книжці «Дороги Нестора Махно»: «Вдовиченко, будучи ранен, скривався на хуторах с А. Матросенко, здесь был застигнут красным карательным отрядом Зверева. В результате чего – Матросенко застрелился, а Вдовиченко тяжело раненый в голову, был взят в Александровскую ЧеКа».

Драматична і оперна групи секції комплектувались не тільки із професіоналів артистів, але і з любителів, останніх було значно більше. Одні грали задовільно, інші – ні. Серед них було багато жінок. П'єси із бойового життя повстанців давав махновцям анархіст-італієць, який приїхав у махновщину для зв'язку і залишився до 1921 року, поки не потрапив у полон до будьоннівців. Він писав гарні п'єси.

Культурно-просвітній відділ старався якомога раціональніше використовувати перерви між боями, щоб проводити роботу серед повстанців і мирного населення. Часто у звільнених районах вивішувались яскраві оголошення про проведення того чи іншого спектаклю. Адже в махновській армії був свій похідний театр, яким керував режисер анархіст-набатовець Лейба Лейхстенлейб (Лев Грозний). До речі, після розриву стосунків з Махном Грозний «загнав» на товкучці на метри, як мануфактуру, завісу, яку використовували в похідних виставах, взяту із мелітопольського міського театру.

Петро Аршинов

Про діяльність театральної секції так писав у книжці «История махновского движения» (Берлін, 1923 р.) колишній керівник культурно-просвітнього відділу Петро Аршинов: «И театру повстанцы уделяли большое внимание. Еще до соглашения с большевиками, когда повстанческой армии приходилось изо дня в день принимать бои с многочисленными противниками, при ней постоянно сохранялась театральная секция из самих повстанцев, которая, насколько позволяла боевая обстановка, ставила пьесы частью для повстанческой массы, частью для крестьян.

В Гуляй-Поле имеется довольно большое театральное здание. Но профессиональные артисты в селе всегда были редкостью. Гуляй-Поле обходилось обыкновенно местными любительскими силами крестьян, рабочих и сельской интеллигенции, т. е., главным образом, учащихся и учащихся. За время гражданской войны, жестоко разорившей Гуляй-Поле, интерес у гуляйпольцев к театру несколько не ослабел, а даже возрос. В дни соглашения махновцев с большевиками, когда в связи с договором была снята блокада, театр в Гуляй-Поле ежедневно переполнялся труженниками; при этом крестьяне, повстанцы и их жены были не только артистами: на сцене шли пьесы, написанные ими же самими».

– Отметим одну пьесу, – зазначає П. Аршинов, – написанную гуляйпольським крестьянином, принимавшем участие в разных фазах повстанческого движения. Она называется «Жизнь махновцев» и состоит из нескольких актов. Пьеса знакомит нас с летом 1919 г., когда денкинская армия заняла всю Украину. В свободных дотеле селах появились приставы, офицеры. С первых же дней их при-

хода возродилось старое притеснение и угнетение трудящихся. Крестьян жмут на каждом шагу, реквизируют их имущество, производят беспрестанно обыски, ища махновцев. Происходят избиения и расстрелы старых и малых. Дух возмущения загорается в крестьянах. В разных местах они собираются в группы, обсуждают тяжелое положение, готовятся к восстанию и невольно обращают свои взоры и свое сердце к Махно, три месяца назад отступившему под напором армий Деникина и Троцкого.

Однако слухи несутся, что Махно, разбив деникинцев, вновь идет по Украине и приближается к Гуляй-Полю. Это придает смелость и вливает энергию в гуляйпольцев. Они, слыша, как в отдалении грохочут орудия махновцев, восстают, вступают в жестокую борьбу с деникинцами и изгоняют их при поддержке махновской кавалерии.

Пьеса ярко отображает жизнь украинского села лета 1919 года. В ней представлено много народного горя, искреннего, душу захватывающего волнения, революционного подъема и героизма, и она все время держит зрителей в напряженном состоянии».

Через те, що ходіння в театри було масовим і сестри милосердя, забуваючи про свої прямі обов'язки, відвідували театри, командир 5-го Кубано-Задніпровського кавалерійського повстанського полку військ імені Батька Махна 1 грудня 1919 року видав наказ № 51 про заборону сестрам милосердя без дозволу командира полку відвідувати театри.

А командир 1-го Донського корпусу О. Калашников у грудні 1919 року у Зверненні до повстанців звертав увагу на те, що «театры, которые должны дать хорошее, полезное, превращены в кабачки (мова йшла про Катеринославську губернію – Авт.). И вы, товарищи артисты, дайте нам просвещение, но не разврат».

Відзначимо і те, що масові видовища закінчувалися аукціоном, на якому продавались то жіночі хустки, то фунт цукерок, то пляшка горілки і т. п., спектаклі частіше за все були платні. Кожний присутній платив стільки, скільки вважав за потрібне. Зібрані кошти йшли на різні потреби (утримання шкіл, на допомогу пораненим і тому подібні заходи).

Напередодні 105-ї річниці від дня народження Т. Г. Шевченка у Гуляйпільському кінематографі було дано велику театральну виставу.

Театральна трупа, яка збереглася, хор і оркестр підготували репертуар із творів Т. Г. Шевченка.

Зал був переповнений.

«Вечер почався виступленням хора: «Рече та стогне Дніпр широкий...».

Все встали і слухали песню стоя.

Театрализована біографія Шевченка була настільки трагічна, близька і понятна кожному, а виконувалась з такою душевністю і драматизмом, що багато плакали, не стесняючись своїх сльоз. Кожен за ці хвилини як-будто знову проживав свою життя.

Далі в музичному супроводженні слідували одні твори за іншими.

Перше відділення завершилося «Заповітом»:

«Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого
На Вкраїні милій...».

Во другому відділенні була показана драма «Назар Стодоля».

Долженко, наплакавшись, захоплювався: «Вот это воздействие, вот это чистилище, виходишь як-будто іншим, а патріотизма і самосвідомості хочіть відбавляй...»

11 березня 1920 року теж відбулася вистава, присвячена пам'яті Т. Г. Шевченка, про це записала у «Щоденнику» Г. А. Кузьменко: «І наших було багато. Все пройшло гаразд».

* * *

У культпросвітному відділі Революційно-Повстанської армії України (махновців) працювали освічені, культурні люди, які могли виступити із запальною промовою перед повстанцями та трудовим населенням і бесіду провести, і лекцію прочитати, і заняття провести, і статтю в газету написати, і масово-культурний захід організувати і т.п. Серед них перш за все назвемо Н. І. Махна, В. Волина, П. Аршинова, В. Куриленко, Лашенко, Попова, Матросенко, Г. А. Кузьменко, А. Буданова (з 29 травня 1920 р. – начальник культпросвітвідділу), Веретельникова. Це також – Т. Чорний, Капельгородський, Калашников, Гавриленко, Павловський, Володін, Губенко, Уралов, Могила, Марк Мрачний, Яків Іщенко, Микита Конопля, Циганок, Ісак Теппер (Гордєєв), Т. Вдовиченко, Олександр Чорняк, Яков Суховольський (Алій), Йосип (Емігрант) Гутман, Жук (в грудні 1920 р. – завідувач культурно-просвітнього відділу Повстанської Запорізької групи військ України імені Батька Махна),

Махновський театр (на сцені самодіяльні артисти із с. Полтавки)

Олена Келер – секретар культпросвітвідділу ВРР, Давид Коган (у листопаді 1920 р. стояв на чолі організаційно-літературної роботи у Махна).

Так розповідав про Антона Матросенка майбутній художник Олександр Володимирович Коморний, який в розпал громадянської війни написав портрет батька Махна. Майбутній художник 1918 році проживав у селі Андріївці – волосному центрі Бердянського повіту і займався живописом в студії художника Анастасія Олексійовича Брянцева – викладача креслення і малювання в гім-

назії. Вперше він побачив Матросенка на мітингу, але чомусь називає його начальником культпросвітвідділу штабу махновської армії: «Речь свою оратор держал на украинском языке и в стихотворной форме – вынул из кармана шубы «Кобзарь» Тараса Шевченко и с большой выразительностью читал оттуда выдержки. Публика живо аплодировала».

Оформляючи у культпросвітвідділі полкові і ескадронні прапори махновської армії, О. В. Коморний познайомився там з юним піаністом Володею Московченком, родом із села Каменського (нині – м. Дніпродзержинськ). Матросенко взяв його у відділ артистом естради, разом з каруселлю і шарманкою. Тут на стіні Коморний намалював клеєвими фарбами портрет Тараса Шевченка і написав під ним цитату: «Учитесь, брати мої, думайте, читайте. И чужому научайтесь, й своего не цурайтесь!».

На стіні висіла велика карта Російської імперії і рядом в позолоченій рамі – портрет Нестора Махна, який написав Брянцев.

В. О. Коморний пригадував один із концертів, який проходив у глядацькому залі товариства «Просвіта», на якому виступали заїжджі артисти. Російські народні пісні і романси виконувала Щербина-Башарина, Льова Задов артистично виконав куплети, блискуче виступив ілюзіоніст-гіпнотизер Георгіні. «Заморочив публику, он заставлял неуклюжих громил прыгать, как детвора, на сцене, купаться в реке, сняв штаны, чем довел зал до истерического хохота».

Когда махновцев в зале не было, Володя Московченко садился за пианино и по нотам играл классические вещи, напевал арии из опер, мужские и женские. В такие минуты мы переживали настоящее наслаждение. Но махновцы на концертах Володи классики не заказывали, а более всего требовали сыграть «Яблочко».

Махновський культурно-просвітний відділ створював школи політосвіти, «вільні школи», театр при Повстанській армії, веселі аукціони на користь поранених. У листопаді 1920 року «на виставі повстанського театру «Запорожець за Дунаєм» на станції Пологи був присутній сам важкопоранений Махно. Одне слово, громадське життя в махновському краї вирувало і доводило, що енергія махновських діячів спирається на справжню творчу підтримку місцевих селян, на їхню одвічну мрію про дійсно вільне й заможне життя. Махновський культпросвітвідділ для пропаганди махновського досвіду розіслав сотні своїх агентів Україною».

КІНЕЦЬ ТЕАТРУ «КОЛІЗЕЙ»

У 20-х роках минулого століття діяв ще Гуляйпільський театр «Колізей», як й інші театри міста Олександрівська (нині Запоріжжя – Авт.): «Народний дім» і «Колізей».

13 грудня 1920 року завідуючий театральною секцією І. В. Уса-тенко повідомляв завідуючому сектором художньої пропаганди Запорізького губкому, що продовжуються інструкції з приїжджими із сіл представниками різних культурних організацій для влаштування театрів по селах, словом, ведеться широка підготовча робота для правильної постановки театральної справи губернії.

У Державному архіві Запорізької області є дані про репертуар єврейської драми в м. Запоріжжі, програма відкриття клубу при 17-тій трудшколі, а також репертуар театру Запорізького (Олександрівського) «Колізею» і звіти про спектаклі з 23 листопада 1920 року до 5 травня 1921 року.

Так, 10 лютого 1921 року в театрі «Колізей» йшла вистава «Каллистрака Бондарь» (комедія на одну дію), «Недуг времени», «200 тысяч» (комедія на одну дію).

22 лютого того ж року драматичним гуртком юнацтва театру «Колізей» була поставлена вистава «Утопленик» (драматичний етюд на одну дію), «Свинья виновата» (комедія на одну дію).

23-го – «Последний бал» (драма на одну дію), «Мир без анексий и контрибуций» (комедія на одну дію), «Революция в толстосумовке» (режисер вистав М. Тойберг).

І в той же час Гуляйпільський «Колізей» в зимовому сезоні 1921-1922 років у своєму репертуарі мав 29 (!) вистав, поміж них «Суэта» і «Житейське море» І. Карпенка-Карого. Це не вплинуло на їх якість, бо коли прибули з Харкова інспектори, то, відвідавши театр, запитали: «Откуда эта труппа», і коли їм відповіли, що це місцеві, вони не приховували свого здивування: «Не может быть!».

12 березня 1921 року секретар Гуляйпільського комосередку звертався в Олександрівський губпартком з таким проханням: «Представителю сего тов. Брагину Илье просьба содействовать через наробраз для нужд рабочего клуба и театра кинематографических картин, лаку, гриму, париков и прочее, так, как за неимением выше упомянутого, тормозится культурно-просветительная работа. Просьба содействовать». Прохання було задовільнене.

Незважаючи на голод, що лютував у 1921-1922 роках в нашому

краю, 15 червня 1921 року на користь Тижня охорони дитини ставили виставу «Степовий гість», 16 червня – п'єсу «За волю народу» нашого земляка Єлисея Андрійовича Карпенка.

– Філія товариства «Просвіта» у школі Піщанської сотні (тепер – СЗОШ – Авт.) 21 червня, – пише В. Г. Коростильов, – влаштувала виставу «Назар Стодоля». У театрі «Колізей» 23 червня виставляли п'єсу Тогобачного «Борці за мрії», а 24 червня – п'єсу «Каторжна».

А про декорації театру «Колізей» свідчить план ремонту, за яким ремонтували новий багатий павільйон, спускню стелю, два види лісної декорації, бутафорні групи дерев, групу хат, садові ослони, лави, меблі, порт'єри, штори, скатертини, чохла.

Керував театром і хором на той час Петро Петрович Смірнський, випускник Катеринославської духовної семінарії, учитель української мови і співу, скрипаль. Його син жив у м. Запоріжжі.

– Театр, що розміщувався в народному домі «Просвіта», мав назву «Колізей», – 12 червня 1996 року стверджує В. Г. Коростильов. – Другий – носив ім'я Червоної Армії – був театром військових.

При «Колізеї», окрім завідуючого, його помічника, старости, двох робітників, прибиральниці, значаться ще 7 музикантів духового оркестру:

– У наказі № 7 по Гуляйпільському повітовому відділі наросвіти від 17 лютого 1923 року зазначено, що «за інтенсивну роботу хорової секції та, беручи до уваги те, що тов. Смірнський не одержував ніякого утримання, преміювати його 2,5 аршинами синього сукна». Отже – робить висновок В. Г. Коростильов, – зарплати не давали, проте самодіяльні актори все-таки виставляли п'єси.

Про театр «Колізей» добре написав 6 січні 2011 року у статті «Остання дія з п'єси «Невільники» земляк-варварівець, ветеран-журналіст Іван Семенович Дерев'янку:

– Люди в цьому краї (мова про слободу Гуляй-Поле – Авт.) оселялися працьовиті і талановиті. Орали землю, вирощували хліб, прикрашали свої садиби вишневими садками. По балках насипали греблі, утворюючи ставки, обсаджуючи їх тополями і осоками. А ще уміли ці люди добре розважатися. У сільських хатах-читальнях, а згодом у клубах ставили п'єси «Назар Стодоля», «Наталка Полтавка», «Украдене щастя»...

І зовсім не дивно, що у степовому Гуляй-Полі з'явився перший аматорсько – професійний театр «Колізей». Уже в 20-ті роки мину-

лого століття Гуляйполе стало активним театральним і музичним. Першими місцевими аматорами сцени були Є. А. Карпенко, М. М. Конопля, С. А. Приходько, Г. С. Коростильов, П. П. Смірнський. У 1881 році в Гуляйполі народився Єлисей Андрійович Карпенко – драматург і театральний діяч. Його п'єси «Неприкаяний батько», «Під терновим вінцем», «Земля», «Білі ночі», «Бунт», «Похмура Америка» та багато інших ішли на сцені місцевого театру.

У 1923-1926 роках театром у складі 22 чоловік керував Петро Петрович Смірнський. У репертуарі «Колізею» була славнозвісна українська класика: «Наталка Полтавка», «Сватання на Гончарівці» та інші.

Звісна річ, гуляйпільський театр «Колізей», як й інші українські театри, був у тодішньої царської влади, немов більмо в оці. Але вона чомусь не вживала рішучих заходів. Адже у 1901 році ще діяв на території Російської імперії горезвісний пункт Указу 1876 року. А в ньому, зокрема, категорично наголошувалося: «...воспретить также различные сценические представления и чтения на малорусском наречии, а равно и печатание на таковом же текстов к музыкальным нотам».

Жирну крапку на гуляйпільському «Колізеї» поставили сталінські опричники. У 1927 році в час гонінь на українську культуру шанований гуляйпільцями театр припинив своє існування. Ось як про це розповідає Василь Коростильов, батько якого був активним аматором цього театру: «Артистів заарештували, звинувативши в «укапізмі» і замкнули в підвалі під театром. Та серед ночі пролунав голос: «Люди! А давайте зіграємо останню дію з п'єси «Невольники»! З гаслом «На волю, братки!» артисти вибили двері й до ранку в Гуляйполі їх уже не було».

Відома доля керівника театру Петра Смірнського. Він потрапив у місто Запоріжжя. Очолив тут першу запорізьку музпрофшколу. Потім керував хором у клубі «Металіст» заводу «Комунар». Згодом став директором Малокатеринівської школи. Талановитий педагог був нагороджений телицею, мисливською рушницею, патефоном і грамотою ВУЦВК.

Та сталінські кати-людолови знайшли його у Запоріжжі. У 1938 році в час розгулу репресій увірвалися серед ночі в помешкання Смірнського, заарештували і розстріляли. У 1957 році він був реабілітований посмертно. Нині в Запоріжжі живе його син Юрій - педагог, ветеран праці.

– Тривалий час я не знав, де знаходився славнозвісний «Колізей». А виявляється, побував у ньому аж двічі. Стояв він на розі вулиць Першого Травня і Третього Інтернаціоналу. Після арешту артистів він став кінотеатром. У 1940 році тут демонстрували кінофільм «Лінія Манергейма». Селян привозили на перегляд на колгоспних вантажівках. Дітей не брали. Тож ми, сільські хлопчики, побігли туди пішаком. Дуже ж кортіло побачити. До зали не потрапили. Не вистачило квитків. Зате слухали те кіно на вулиці, біля гучномовця, який передбачливо виставили там кіномеханіки. Чули стрілину і коментар диктора.

Улітку 1942 року з товаришем Павлом Шишкою потрапили навіть до кінозали. А як? У Гуляйполі була облава. Усіх затриманих солдати загнали в кінотеатр. На балконі сиділи лише німецькі вояки. Нам показали художній фільм «Єврей Зюс» і стрічку «Взяття німцями Ворошиловграда і переправа через річку Дон». Певно, так німці воліли прилучити слов'ян до своєї культури. Дарма!

Тепер від «Колізею» немає і сліду. Відступаючи в 1943 році, гітлерівці спалили його. А цеглу гуляйпільці розібрали на господарські потреби, – згадував І. С. Дерев'яно.

Про театр (кінотеатр) «Колізей» 29 травня 2012 року нам розповів ветеран праці Василь Сергійович Репка:

– До війни у колишньому приміщенні театру «Колізей» я був разів п'ять, якщо не більше. Нам, хлопчикам, там було все незвичне: і великий вестибюль (фойє), і буфет, і сцена, і красиві стільці. А ще гра на скрипці Івана Костовича Акуліча.

У широкому фойє (мабуть, метрів 4) стояли столи, за якими можна було пограти у шашки, шахи, доміно, під стелею висіли красиві люстри.

Сцена була у формі півкола, скраю неї стояла будка для суфлера. Ще до революції 1917 року моя мама, Поліна Іванівна Онищенко (до заміжжя), грала на сцені театру «Колізей» роль Наталки Полтавки.

Виходів з театру, а потім і кінотеатру було два – на сучасну вулицю 1 Травня і теперішній парк Калініна.

Перед демонструванням кіно на сцені розвішували велике біле полотно. Добре пам'ятаю з тих пір пожежника Чапенка, а особливо начищений до блиску шолом.

У кінотеатрі завжди було багато молоді. Хто будував приміщення театру не знаю, можливо, гуляйпільські промисловці, а, можливо, якість товариство. Цього не знаю.

Як видно з наших досліджень, приміщення театру «Колізей» належало гуляйпільському промисловцю Вінц(с)ю, німцю за національністю, який у Гуляйполі мав черепичний завод і землі навколо села. На будинок Вінс(ц)а вказує «Всеобщая маленькая газета», що виходила в Санкт-Петербурзі. У 1909 році в статті «Жертва долга» вона писала: «21 ноября в с. Гуляй-Поле на улице был убит местный становой пристав А. З. Караченцев. Обстоятельства этого кровавого преступления следующие: 21 ноября в доме Винса происходил спектакль, на котором присутствовал и Караченцев...»

Деталі, як Олександр Семенюта розправився з приставом, ми упустимо, а звернемо увагу на те, що спектакль проходив у будинку Вінса, в якому знаходився театр «Колізей».

Як цей будинок став театром, ми не знаємо. Знаємо напевне, що до 1904 року театр ще не працював. На це вказує часопис «Вестник Екатеринославского земства».

РОБОТА ДРАМГУРТКІВ 30-х-40-х РОКІВ

У 20-х-30-х роках минулого століття активна культурно-масова робота проводилась у хатах-читальнях, сільбудах (селянських будинках), при яких створювали гуртки: драматичні, агрономічні, художні. Матеріальна база їх була надзвичайно слабкою. При артілях, радгоспах були червоні кутки і будинки колективіста. Активну участь в культурно-освітній роботі на селі брали вчителі місцевих шкіл.

11 липня 1921 року газета «Известия Гуляйпольского урєвкома и упарткома» (№ 5) повідомляла, що культурноосвітній гурток гуляйпільських службовців поставив виставу, а виручені гроші передав дитбудинку.

12 листопада 1921 року газета «Известия» (№ 15) інформувала читачів, що в Гуляйполі працював зимовий театр.

Результати роботи культосвітніх закладів у 30-х-40-х роках перевірялись на різних оглядах та конкурсах.

У квітні 1935 року в Гуляйпільському районі проходила підготовка до проведення міжколгоспної олімпіади самодіяльного мистецтва.

В артілях імені Ілліча і «Сила сталі» Успенівської сільради організували хорові гуртки, готувалися танцюристи.

В артiлі iменi Петровського Петровської сiльської ради створили музичний гурток з 4 осiб.

У 1936 році при Туркенiвській (нинi Малинiвській) неповнiй середнiй школі добре працювали гуртки: драматичний, спiвочий i музикальний. Учнi iз задоволенням їх вiдвiдували. I це було типовим явищем для шкіл того часу.

Учителi брали активну участь у роботi сiльських клубiв, хатчиталень. Вели рiзні гуртки художньої самодiяльностi.

У 1939 році великою популярностю серед трудящих Санжарiвської сiльради i навколишнiх сіл користувався драматичний гурток при Санжарiвському будинку соціалiстичної культури. П'єсу «Пошились у дурнi» драмгурток ставив 5 разiв в колгоспах сiльради. П'єсу «Вогнi маяка» було поставлено не лише в колбудах санжарiвських колгоспiв, а i в Туркенiвському будинку культури, в Новозлатопiльському райклубі, в колгоспi iменi Петровського Новозлатопiльського району. Всi постановки драмгуртка мали великий успiх.

В день 125-рiччя вiд дня народження Т. Г. Шевченка драмгурток поставив п'єсу «Назар Стодоля».

Краці актори: Григорiй Колiсник (керiвник драмгуртка), Гнат Клименко, Дуся Пидаш, Маруся Шрамко, Василь Бодня.

У 1939 році в культурно-масовiй роботi в колгоспi «Комунар» активну участь брали вчителi Верхньотерсянської неповнiй середнiй школи.

Драматичним гуртком керував вчитель П. П. Максецький. У 1939 році гурток поставив 4 п'єси «Платон Кречет», «Дай серцю волю – заведе в неволю» й iншi. Ювiлей поета-революцiонера Т. Г. Шевченка драмгурток вiдзначив п'єсою Шевченка «Назар Стодоля».

Так, вчитель Верхньотерсянської неповнiй середнiй школи Сергiй Артемович Прихiдько, 1903 року народження, крiм ведення урокiв у школі керував роботою драматичного гуртка сiльського клубу, виступав з лекцiями. У першiй половинi 1941 року драмгурток пiдготував i поставив перед колгоспниками п'єси «Наталка Полтавка» i «Бурлака». На жаль, здiбний педагог, активiст громадського життя, гарний сiм'янин Сергiй Артемович загинув пiд час Великої Вiтчизняної вiйни на фронтi 2 грудня 1943 року, визволяючи Запорiзький край вiд нiмецько-фашистських загарбникiв.

Розпочату стправу продовжували члени драмгурткiв, що дiяли у пiслявоєнний перiод у сiльських будинках культури i клубах.

РОБОТА ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

27 липня 1950 року районна газета «Сталінським шляхом» повідомляла про радісну подію в Гуляйполі, а саме: «... після довгої перерви знов почав працювати драматичний гурток при Гуляйпільському районному будинку культури. Радісно зустріли глядачі Гуляйполя п'єсу талановитого українського драматурга М. Л. Кропивницького «Пошились у дурні», що була виконана силами драмколективу районного будинку культури. Свідома і наполеглива робота драмколективу забезпечила загальний успіх постанови.

У постанові брали участь самодіяльні актори товариші Заєць, Цьопкало, Грачов, Шингур, Гальперін, Азаров, Цлаф. Художнім керівником драмколективу був тов. Каплан».

У першій половині лютого 1951 року драматичний гурток Ворошиловського клубу поставив п'єсу Кропивницького «Дай серцю волю, заведе в неволю». В головних ролях виступали вчителі Ю. П. Третяк, Г. Ф. Хорешко, М. Я. Плясецький, О. Ф. Мороз та інші.

Трудячі села залишились задоволені виставою і висловили бажання подивитись кращі п'єси радянських драматургів.

У середині червня 1953 року агіткультбригада Гуляйпільського районного будинку культури побувала в селі Новозлатополі і поставила для трудящих села триактну п'єсу О. Арбузова «Шестеролюбимих».

Особливо глядачі захоплювались грою В. Домбровського, що виконував роль Білочки і Т. Кондрашової, яка виступала в ролі Олени.

У березні 1955 року добре працював при клубі колгоспу імені Шевченка драматичний гурток. Яким керувала вчителька Марія Полікарпівна Набока. Цієї зими члени гуртка поставили п'єси «Брати», «З великим святом», «На данім етапі», «Застава в горах» та інші.

Найактивніші учасники драмгуртка – комсомольці і молодь колгоспу Г. Набока, Н. Продан, В. Куринський, В. Ситник, Н. Орденат.

Гуртки художньої самодіяльності клубу «Червоний металіст» всю свою діяльність спрямовують, щоб якнайкраще культурно обслужити колектив артілі, а також трудящих міста і сіл району.

За три місяці 1955 року хорovým і драматичним гуртками лише для трудящих району було влаштовано 5 вистав і концертів, з них 2 – в дитячому будинку №1, решту – в села Марфополі, виселку «20-річчя Жовтня» і районному будинку культури. В репертуа-

рі драмгуртка – одно-актна п'єса А. Мовзана «Спосіб № 1», хормуртка – пісні радянських композиторів.

Немало старань і наполегливості приклали учасники драматичного гуртка районного будинку культури, щоб у січні 1959 року виступити на сцені з п'єсою Т. Г. Шевченка «Назар Стодоля». Особливо багато працювали над своїми ролями – Галі і Хоми драмгуртківці – працівниця райконтори зв'язку М. Медяник і працівник РБК О. Плис.

18 січня цю п'єсу було з успіхом поставлено. Присутні, яких було 250 чоловік, гаряче дякували її виконавцям: І. Сіриньку, який виступив у головній ролі – Назар

Сцена з вистави «Назар Стодоля» у виконанні І. М. Омеся (Хома Кичатий) і Валі Циби (Галя, його дочка) із с. Комсомольського. 1956 р.

р
а
А. Карпенко, яка зіграла роль Стефи, М. Лютому – роль Гната та іншим.

Дуже вдало було відображено на сцені картини: сватання, молодіжні вечори, де брав участь колектив танцювального гуртка.

У січні 1959 року група учасників художньої самодіяльності промартілей «Хімік» та «Спартак», що брали участь в обласному огляді художньої самодіяльності працівників промкооперації, нагороджені Почесними грамотами і грошовими преміями. Серед нагороджених В. В. Стадниченко, В. Г. Вакулінська, Н. М. Дубченко, Т. І. Сіриньок, С. І. Циганкова з промартілі «Спартак», Г. Н. Зін-

ченко і Н. В. Попов – з промартілі «Хімік».

Перед новим 1959 роком робітники радгоспу «Гуляйпільський» одержали прекрасний подарок – новий гарний клуб. Зараз же похвавилась робота гуртків. У драматичному на кінець січня налічувалось більше 40 чоловік. І число учасників зростало.

24 січня 1959 року драмгуртківці показали робітникам радгоспу п'єсу «Бурлака», в якій майстерно зіграли свої ролі вчителька Галина Клімчук, домогосподарки Жанна Васильцова і Тетяна Федоровська, тракторист Володимир Головач. Всі глядачі, а їх було більше 300 чоловік, залишилися дуже задоволені.

25 січня 1959 року гуртківці самодіяльного колективу клубу «Металіст» побували з концертом у колгоспників третього відділка сільгоспартілі «Заповіт Леніна». В програмі концерту – одноактна п'єса «Замшева сумочка», українські танці, сольні номери.

27 травня 1959 року о 10-й годині ранку в районному будинку культури почався районний огляд художніх виступів музикантів-інструменталістів, присвячений підготовці до декади української літератури і мистецтва в Москві, що відбудеться на початку 1960 року. На огляді були представлені музичні колективи промислових підприємств міста і ряду колгоспів району.

Присутні на огляді трудящі слухали виступ інструментального ансамблю взуттєвої фабрики у складі шести чоловік, який хорошо виконав старовинний вальс. Робітник фабрики Григорій Шрамко в супроводі цього ж ансамблю задушевно співав «Незабутній вальс» композитора Кос-Анатольського.

В огляді взяли участь музиканти тракторної бригади колгоспу імені Кірова. Струнний оркестр під керівництвом тракториста Миколи Бондаря виконав старовинну польку «Пчела» і популярний російський танець «Яблучко».

У першій половині листопада 1968 року драматичний колектив районного будинку культури здійснив постановку п'єси В. Собка і Б. Балабана «Злочин Маріка Штібнера». Це – драма на три дії. В ній зображено події, що відбуваються у повоєнний час на території Польщі.

Режисерську розробку п'єси зробив Віталій Гурський, музичне оформлення спектаклю Віктора Середи.

Вдало виступили в п'єсі Володимир Буряк (Штібнер), Олексій Іванович Плис (професор Карел Кратов), Валентина Гончаренко (пані Марія), Микола Каплієнко (майор держбезпеки), Галина Ку-

ниціна (Стефа), Олександр Гончаренко (інженер Снізовський).

У вересні 1972 року в будинку культури «Металіст» відбулася прем'єра водевілю «Шукаємо наречену», поставленого колективом акторів Запорізького театру імені Щорса (режисер М. Ф. Кудиненко, акомпаніатор В. Б. Ліщинський, актори Олександр Медведєв, Євген Кузняк, Світлана Плечун, Галина Тимошенко, Іван Лісовий, Валентина Вовненко.

З метою поліпшення обслуговування трудівників області театру імені Щорса у 1977 році відкривав свої філіали у сільських районах. Такий філіал у Гуляйполі було відкрито в будинку культури колгоспу «Заповіт Леніна» 20 січня 1977 року виставою «Весільна мандрівка» В. Диховичного.

Перед кожною зустріччю з глядачами режисери, театрознавці, актори виступали з бесідами про театральне мистецтво і його залучення для виховання людей. Присутні дізнавалися також про те, як потрібно дивитися й розуміти вистави, як режисер здійснює їх постановку, як актори працюють над створенням сценічних образів тощо.

Протягом наступних місяців у філіалі театру планували поставити «Рідний дім» І. Шамякіна, «Перстень з діамантом» О. Левади, «Мораль пані Дульської» Г. Запольської, «Сватання на Гончарівці» Г. Квітки-Основ'яненка. Для більш чіткої організації роботи філіалу театр пропонував абонентну систему обслуговування глядачів.

– Ми вважаємо, що наш філіал у Гуляйполі, – ділився директор театру імені Щорса В. Кріт, – стане також центром методичної допомоги драматичним колективам району.

Нас будуть цікавити думки, поради, побажання глядачів про вистави, які вони побачать. Ми сподіваємось, що в організації цієї великої роботи, спрямованої на поліпшення естетичного виховання трудящих, нам допоможуть керівники підприємств, установ і господарств району, а також партійні, профспілкові і комсомольські організації. Відкриття фестивалю – це справжнє свято театрального мистецтва в районі.

Подобались жителям села Полтавки виступи драмгуртківців місцевого сільського будинку культури. Не раз із задоволенням вони згадували виставки «Сватання» С. Кравченко, «На перші гулі» С. Васильченка.

У березні 1982 року на тематичному вечорі «Слава жінці-трудівниці» самодіяльні артисти показали свою нову роботу-

одноактну п'єсу Д. Дмитренка «Кум – мірошник» або сатана в бочці». Зайняті в ній члени гуртка бухгалтер колгоспу імені Свердлова Любов Олексіївна Міленко, механізатор Леонід Андрійович Панасенко, директор будинку культури (керівник гуртка) Іван Григорович Баленко і художній керівник Володимир Максимович Глущенко грали досить майстерно, з гумором. Тому так щиро, від душі нагородили їх глядачі гучними оплесками.

У березні 1982 року драмгуртківці працювали над новою виставою «По ревізії» М. Кропивницького.

На початку березня 1987 року всі глядачі, які прийшли того вечора в культурно-сортивний комплекс радгоспу «Червоний», були задоволені грою самодіяльних аматорів. А ті поставили п'єсу І. С. Нечуя-Левицького «На Кожум'яках». Ролі виконували люди різних професій. Вдячні червоненці не шкодували оплесків В. Ф. Кошкالدі, Л. С. Яценко, М. Ф. Жованик, О.О. Верещак, Г. І. Шимшит, К. І. Александровській, І. А. Бабичу, Н. Я. Віницькій, Р. А. Шинкаренку, К. Ф. Кукобі, Ю. І. Яценку, В. І. Александрову, Н. М. Харченко за натхненну гру.

26 лютого 1994 року розповідала артистка театру імені Щорса Тетяна Нещерет:

– Гуляйпільці люблять театр. У цьому неодноразово переконувався наш колектив, приїжджаючи до чудового міста Гуляйполя.

От і зараз Запорізький музично-драматичний театр привіз сучасну комедію Володимира Конівця «Знаки зодіаку, або шлюб за оголошенням». Цю комедію-анекдот поставив народний артист України Олександр Король, художник-постановник Валентин Словцов, художник по костюмах Олена Панкова, балетмейстер Кривенко, асистент режисера Іван Смолій – заслужений артист України.

Із цією виставою щорсівці побували у трудівників колгоспів імені Ілліча, «Авангард», імені Калініна, «Заповіт Леніна», імені Енгельса.

* * *

У кінці квітня 1999 року в культурно-спортивному комплексі «Сучасник» вирувало свято. Свято поезії, енергії, добра, краси і любові – фестиваль театрального аматорського мистецтва «Театральна весна-99», який вже втретє запалив вогонь. Перший проходив у 1993 році в місті Енергодарі, другий – в 1996 році в місті Бердянську. І ось сонячного весняного дня до нашого міста прибули народні театри та театральні колективи міст Бердянська, Запоріжжя,

Енергодара, Поліг, Оріхівського, Василівського, Приазовського, Куйбишевського, Приморського, Кам'янсько-Дніпровського районів. І, звичайно, народні театри Гуляйпільського РБК та Комсомольського СБК.

Під веселу мелодію на сцену і в зал проходили учасники в театральних костюмах. Всіх їх щиро привітав заступник голови районної державної адміністрації П. П. Науменко. Під гарячі оплески глядачів на сцену піднімалися режисери та керівники колективів. Робота режисера цікава, наполеглива і така важка. Ну і як годиться, за шкідливість треба давати молоко. Всіх режисерів пригостили ним, а потім була перерізана стрічка фестивалю. Голова обласного журі А. А. Голімон привітав усіх присутніх зі святом і запалив головну свічу фестивалю, а маленькі свічки молодші учасники подарували глядачам.

Фестиваль відкрили найменші учасники народного театру Гуляйпільського РБК виставою «Чудеса на змеином болоте».

Два дні глядачі Гуляйполя насолоджувалися прекрасною грою самодіяльних акторів, подорожували по прекрасній і величній країні, що зветься «Театр». І ось настає хвилююча мить підбиття підсумків. Кращі колективи нагороджені грамотами і цінними подарунками, окрім того, за кращу роль нагороди отримали й окремі виконавці.

Грамотою III-го обласного фестивалю нагороджені: дитячий театр «Люстерко» Гуляйпільського РБК (керівник Л. Джурко), народний театр Комсомольського СБК. Грамотою та цінним подарунком нагороджений народний театр Гуляйпільського РБК за виставу «Ніч на полонині» за п'єсою О. Олеся (керівник Л. Джурко) та В. Головач за виконання ролі Мартина Борулі.

* * *

У липні 2000 року авторів книги «Нестор і Галина» Л. Верьовку, В. Яланського, оформлювача доробку Н. Дубенюк та народного депутата України А. Єрмака, який доклав чимало зусиль, щоб дане видання побачило світ, запросили на Буковину. Привід – у Чернівцькому музично-драматичному театрі імені О. Кобилянської мала демонструватися вистава, сценарій якої побудований на матеріалах книги «Нестор і Галина».

Своїми враженнями від побаченого на буковинській землі ділився В. Яланський – один з авторів книги про Н. Махна:

– Запрошення з Чернівців було для мене приємною несподіванкою. Сприймав його з радістю. Вельми приємним був і сам факт, що в далекому краї мій родич користується шанобою і популярністю.

Прибули до Чернівців поїздом, на вокзалі нас гостинно зустріли, розмістили в чудовому готелі. Звичайно, найбільш хвилюючим моментом для нашої маленької делегації стало відвідання музично-драматичного театру. Вистава про Махна викликала великий інтерес у шанувальників театрального мистецтва. У залі, що вміщував 500 глядачів, не було вільних місць. Театральне дійство, яке тривало півтори години і супроводжувалося музичним оформленням нашого земляка А. Сердюка, було схвально зустрінуте глядачами. Постановник Г. Агеєв, артисти театру В. Дячук (Махно), Г. Харченко (мати Нестора), К. Суржик (дружина Галина), О. Туровцева (донька Нестора – Олена), студенти мистецьких вузів, задіяні в інших ролях, зуміли правдиво відтворити атмосферу, в якій довелося жити і боротися героям книги.

Після вистави народний депутат України А. Єрмак виступив перед глядачами, побажав гостинним буковинцям добра і злагоди, а артистам – нових творчих злетів. Він високо оцінив їх професійну майстерність (про що красномовно свідчить той факт, що побачити прем'єру вистави глядачі мали змогу через 10 місяців від початку праці над нею).

Своїми враженнями поділилися і ми з Л. Верьовкою, подякували чернівчан за гостинний прийом.

Потім відбулося вручення призів артистам. Мене, як гостя, нагородили символічною булавою, виготовленою місцевими умільцями.

Другого дня гостинні буковинці знайомили нас з історичними пам'ятками Чернівців. Відвідали ми Український національний дім імені М. Черемшини, органний зал, університет імені Юрія Федьковича. Найкращі враження залишилися після перебування в парку культури, на стадіоні «Буковина».

Гостини в краю «Черемоша і Прута», який так палко любив відомий співак Назарій Яремчук, не залишило нікого з нас байдужим. Ми вдячні буковинцям за їх гостинність, доброзичливість. Радий сповістити гуляйпільцям, що творча група театру має намір показати виставу «Нестор і Галина» на гуляйпільській землі.

КОМСОМОЛЬСЬКИЙ НАРОДНИЙ ТЕАТР

Помітний слід в історії розвитку культури і мистецтва залишив Комсомольський сільський самодіяльний народний театр. Починався він з далекого 1948 року, коли вся країна відроджувалась після Великої Вітчизняної війни. Тоді то і прибув у село молодий, енергійний директор клубу Іван Тихонович Сергєєв. Учасник оборони Севастополя, він бурхливо увірвався в культурне життя села. Це він на одних комсомольських зборах запропонував організувати драматичний гурток і став першим його режисером.

Спочатку драмгуртківці виступали з одноактними п'єсами «Приїздить у Дзвонкове» О. Корнійчука, «Старі друзі» Н. Малюгіна, «Серце солдата» В. Плоткіна.

Повіривши у свої сили, вирішили взятись за велику п'єсу. До того часу гурток уже мав групи зіграних досвідчених акторів. В основному це були вчителі, медпрацівники, службовці радгоспу: Ніна Варванська, Митрофан Тарабан, Прокіп Лига, Микола Нехаєнко, Ніна Прихідько, Антон Білан, Іван Ухналь, Леся Дехтяренко, Іван Омесь, Іван Сергєєв, Петро Лиман, Марія Лиман.

У грудні 1949 року драмколектив представив на суд глядачів свою першу велику роботу – п'єсу О. Корнійчука «Макар Діброва». Постановка цієї п'єси і стала вважатися днем народження театру.

Про те, як пройшла прем'єра, згадував І. М. Омесь: «Як ми грали, не пригадає жоден. Була суцільна смуга хвилювання. Але кожен пам'ятає одне – були аплодисменти, здавалось нескінченні... У нас повірили».

– У 1954 році в Комсомольському з'явився ще один великий ентузіаст театру – тренер з кінного спорту Іван Іванович Мітін. Він став активним учасником драмколективу, – у травні 2012 року згадувала вчителька-пенсіонерка, одна з активних учасниць драмколективу Ера Василівна Бутенко. – Він здійснив чимало самостійних

Іван Тихонович Сергєєв
(Онисько з п'єси «Фараони»)
1961 р.

постановок, був талановитим виконавцем багатьох ролей. І. І. Мітін першим звернувся до української класики. Так побачила світло рампи драма Т. Г. Шевченка «Назар Стодоля», до якої колектив повертався ще кілька разів. Згодом були поставлені «Безталанна» І. К. Тобілевича (Карпенка-Карого) та «Шельменко-денщик» Г. Ф. Квітки-Основ'яненка.

У 1955 р. І. І. Мітін ставить широковідому комедію нашого земляка-гуляйпільця Леоніда Юхвіда «Весілля в Малинівці». До неї колектив повертається ще двічі – у 1957 і 1963 роках. У цьому спектаклі розкрилося яскраве комедійне обдарування П. Ф. Лимана, К. Кирилова, В. І. Шеплякової, В. Коротянського, І. Т. Сереева.

Чергування гострих драматичних ситуацій з комізмом у п'єсі К. Треньова «Любов Ярова» привернуло увагу колективу до цього твору. П'єса була поставлена у 1955 році. Головну роль блискуче зіграла Н. М. Варванська.

Сцен з вистави «Фараони». У ролях Є. І. Шаптала і В. І. Мисків. 1961 р.

У наступні роки колектив часто звертався до жанру комедії. Він ставив «Фізкульт-Ура!» Є. Кравченка, «Вечори на хуторі біля Диканьки» В. Минки, «Фараони» О. Коломійця. Захоплено сприймали глядачі інсценування чеховських оповідань «Зловмисник» та «Хірургія».

Традиції, що склалися у колек-

тиві майже за десятиріччя творчої праці, з успіхом продовжив послидовник І. І. Мітіна – Іван Миронович Омесь. З 1958 року він очолив драматичний колектив. Під його крівництвом у 1961 році аматори сцени вперше виступили на обласному огляді драмколективів з комедією Печеніжського «День народження». З того часу сільський театр є постійним учасником заключних обласних оглядів.

– Великий успіх до аматорів сцени з Комсомольського прийшов

**Іван Ухналь і Іван Сергєєв у виставі
«День народження»**

у 1964 році. На республіканському огляді в Києві наш театр, – писав у січні 2003 року вчитель, поет, актор і режисер Віктор Дмитрович Курницький, – поставив п'єсу О. Корнійчука «В степах України» і став дипломантом огляду. Постановку п'єси здійснив режисер театру Іван Миронович Омель, котрий 28 років буде керувати театром.

23 грудня 1964 року ділилася старший методист обласного Будинку народної творчості Лідія Леусенко.

– Нещодавно з Києва прийшла радісна звістка: на республіканському огляді-конкурсі сільських самодіяльних народних театрів і драматичних колективів Міністерство культури УРСР, Укрпрофрда і ЦК ЛКСМУ нагородили дипломом першого ступеня драматичний колектив радгоспу «Гуляйпільський» Запорізької області.

Голова журі, заслужений діяч мистецтв УРСР, професор І. І. Чабаненко сказав, що цей колектив гідний присвоєння почесного звання самодіяльного народного театру.

Ця оцінка порадувала всіх самодіяльних артистів області. Але особливу радість вона вселила в душі тих, хто добився І місця не тільки у своєму районі і області, а й на столичній сцені, перед вимогливими глядачами, які мають витончений смак.

Так вже ведеться в житті, що, досягнувши успіху, оглядаєшся на пройдений шлях.

... Повага й шана. Вони прийшли до людей, які захоплено готували кожен спектакль, які не шкодували сил для того, щоб наблизити мистецтво до своїх односельчан. Це і вчитель середньої школи І. Т. Сергєєв, завідуючий гаражем І. І. Ухналь, бригадир П. Ф. Лиман, вчителі Е. В. Бутенко, М. Демченко, Г. Сорока, обліковці Н. Варванська, Н. Сорока, повар Є. Вовченко, слюсар А. Овечко.

У 1961 році керівником колективу стає вчитель І. М. Омесь. Від репетиції до репетиції добивався він справжнього художнього звучання кожної сцени спектаклю, майстерного виконання ролі кожним артистом. Атмосфера дружби і взаємодопомоги привертала все нових і нових учасників драмгуртка. Вливались нові сили, а значить збільшувалось натхнення у всіх.

Особливою радістю сповнились серця артистів, коли на обласному огляді театральних колективів у 1961 році вони, виступивши із спектаклем «День народження» Печеніжського, дістали високу оцінку журі. Колектив був нагороджений грамотою обласного управління культури.

Перемога кликала до нових успіхів. За три роки колектив разом з одноактними спектаклями підготував три великі полотна, в тому числі «Фараони» О. Коломійця і «В степах України» О. Корнійчука.

**Сцена з п'єси «В степах України».
В ролях Ера Бутенко і Віктор Скиба. 1967 р.**

ва, танцювальна, а також секції гриму, костюмів, реквізиту і освітлювальна.

Основу репертуару драмколективу становили п'єси радянських драматургів. І це не випадково. Самодіяльні артисти прагнули говорити з глядачами про те, чим вони сьогодні живуть, що їх хвилює. Вони були частими гостями на сценах сільських і колгоспних клубів району.

Творча біографія драматичного колективу радгоспу «Гуляйпільський» повчальна для всіх сільських самодіяльних гуртків.

Знаменити є та міцна дружба і взаємодопомога, які сприяють успіхові в нелегкій артистичній праці. В праці для загальної радості.

В колективі було створено творчі секції – режисерська, декоративна, хорова,

Самодіяльних артистів оточили увагою і піклуванням дирекція, партійна і профспілкова організації радгоспу.

Справжніми шефами показали себе щорсівці. Заслужений артист УРСР І. В. Богаченко, режисер В. С. Ткаченко були постійними консультантами самодіяльних артистів. Багато допомагали їм директор театру А. О. Бураковський, художник В. Ф. Геращенко.

Коли спектакль «В степах України» був висунутий на республіканський огляд, кожен з учасників драмколективу ще вимогливіше поставився до своїх досягнень і своєї ролі в ньому. Багато допоміг радгоспним артистам у їх становленні і в досконалості, майстерності, своїми зауваженнями і порадами народний артист СРСР Володимир Герасимович Магар.

– У мешканців нашого села Комсомольського є багато давніх традицій, що йдуть з покоління в покоління. Одна з них – театральне аматорство, – говорив 22 червня 1965 року вчитель, режисер самодіяльного театру радгоспу «Гуляйпільський» І. М. Омесь.

Іван Миронович пригадав виступ у Києві: – Уявіть собі під час виступу в Києві, під час антракту, до нас за куліси заходить з привітанням схвильована жінка і висловлює нам слова подяки, передає вітання землякам. Це була рідна сестра Власа Яковича Чубаря, яка живе в Києві.

А в наступний антракт прийшла член болгарської делегації, депутат Народних зборів Цветана Модева. Ясно, що ми грали від цього «у дві сили».

– Однією з активних учасниць самодіяльного драматичного колективу села була вчителька місцевої школи Ера Василівна Тарабанова (Бутенко), – так про неї писала 25 грудня 1973 року районна газета, – котра створила на сільській сцені незабутні образи української класики і наших сучасниць.

Після закінчення педагогічного училища Ера, тоді ще Бутенко, приїхала в село працювати старшою піонервожатою. Більшість учителів Комсомольської СШ в той час гостро «хворіла» театром. В учительській тільки й чути було про комедію М. Гоголя «Простак», над якою працював драмгурток сільського Будинку культури.

Незабаром, якраз перед прем'єрою, виявилось, що немає суфлера. Іван Тихонович Сергеев кинувся за допомогою до піонервожатої.

– Не могла відмовити старшому товаришу, – згадує Ера Василівна, – погодилася. А вже пізніше, на репетиціях, як кажуть, відчу-

ла смак гри на сцені. Скоро напам'ять знала всі ролі, так що могла суфлірувати без тексту. Особливо подобалась мені роль Параски. Я вже уявляла себе її виконавцем...

... Параску вона зіграла через чотири роки. Односельчани довго потім говорили про народження нового акторського таланту. Але це була вже не перша роль. Та гоголівська комедія їй особливо дорога: вона відкрила шлях у мистецтво, світ прекрасного.

З тих пір минуло 18 років. Ера Василівна зіграла більше 20 ролей. Це – Катерина у «Фараонах» О. Коломійця, Харитина, а згодом Явдоха – у п'єсі К. Басенка «Десь у полі жінці жнуть», Софія в комедії нашого земляка Л. Юхвіда «Весілля в Малинівці», Стефа у «Назарі Стодолі» Т. Шевченка, Катерина у комедії О. Корнійчука «В степах України», пані Марина в п'єсі М. Зарудного «Ніч і полум'я», Наталка Ковшик у комедії О. Корнійчука «Калиновий гай», Оріся з «Дальної луни» С. Голованівського і ряд інших.

Ера Василівна досить швидко визначилася як комемедійна артистка. Знайти своє амплуа, прищепити сценічну культуру, добитися виконавської майстерності їй, як і всьому творчому колективу аматорів, допомогли шефи – професійні артисти. Драмгуртківці багато років працювали під керівництвом колишнього режисера обласного театру імені Щорса І. В. Братченка.

П'єсу «Грози минають» з ними готувала провідна артистка цього театру Т. І. Нещерет. Своїми творчими успіхами гуртківці зобов'язані працівниці обласного Будинку народної творчості Л. А. Леусенко. А режисер театру імені Щорса В. С. Ткаченко вивів їх на київську сцену. Комедія «В степах України» поставлена І. М. Омесем з його допомогою, одержала найвищу оцінку республіканського журі.

В 1965 році наші земляки стали дипломантами республіканського огляду сільських самодіяльних драматичних колективів.

Ера Василівна грала в цій комедії Катерину.

Вся Україна дивилася по телебаченню цю постанову у виконанні гуляйпільських аматорів.

– Ми дуже хвилювалися тоді, – згадує Ера Василівна. – Грати було важко у незвичайних для нас умовах. На подвір'ї тріщав січневий мороз, а в студії під світлом направлених на нас юпітерів, у ти́ноті, ми обливалися потом. Але все обійшлося добре. Нас поздоровляли з успіхом усі, хто брав участь у передачі.

... Творчі здобутки Е. В. Тарабанової – це результат і її партнерів В. В. Шиплякової, М. Д. Демченко, Є. І. Шаптала, В. М. Рибалко,

А. Я. Овечка, В. Ф. Головача, І. І. Ухналя, Г. В. Климчук, І. І. Мітіна, М. Пуха і багатьох інших. І, звичайно, пристрасних ентузіастів самодіяльного театру – І. Т. Сергеева, І. М. Омесь, П. Ф. Лимана. Вони не тільки талановиті самодіяльні артисти, а й режисери-постановники, декоратори, реквізитори, освітлювачі, літературні консультанти, які ось уже на протязі 25 років залишаються душею колективу.

Іван Омесь і Володя Остроух у п'єсі «Джонатан – яблуко зимове». 1978 р.

18 років ділити професію вчителя із сценою, яка вимагає немало часу, енергії, духовних сил, цей факт дає право говорити про сценічне захоплення, як про друге покликання. Сама Ера Василівна вважає, що стала філологом через любов до театру, драматичного мистецтва. Сцена викликала інтерес до української літератури, в першу чергу – до класики, допомагає глибше сприймати літературні образи, збагачує духовно.

– Важко переоцінити те, що береш від мистецтва, – почув від Ери Василівни. – Але бути тільки його споживачем просто неможливо. Як же поховати в собі те, що узнав, зрозумів, відчув? Хочеться всю цю багату гаму людських думок, почуттів передати людям...

Давня дружба зв'язувала жителів села Комсомольського з артистами Запорізького обласного музично-драматичного театру імені Щорса. У лютому 1977 року в село приїздив заслужений ар-

тист УРСР В. І. Шинкарук. Він ознайомив трудівників села з репертуаром театру, розповів про радощі і труднощі акторської професії, прочитав гуморески.

30-ліття драмколективу. 1979 р.

У 1979 році аматорському драматичному колективу села Комсомольського урочисто відзначали незвичайний ювілей – 30-річчя. Тоді творчий доробок його складав 53 схвалені глядачами сценічні втілення сучасних і класичних п'єс. За цей час колектив став справжнім розвідником, збирачем і наставником народних талантів.

На сцену піднімалися самодіяльні артисти всіх поколінь – схвилювані, зняковілі, урочисті. Подружжя Сергєєвих, подружжя Лиманів, Н. М. Варванська, І. М. Омесь, подружжя Синицьких, В. В. Шеплякова, В. А. Тимошова, М. І. Грищенко, Е. В. Тарабанова, І. М. Заїченко, Г. С. Накалюжна, В. Д. Куторницький та інші.

Ювілярів тепло вітали завідуючим відділом пропаганди і агітації райкому партії В. М. Колосовський, а грамоти райвиконкому, райкому профспілки працівників сільського господарства і відділу культури вручив заступник голови райвиконкому Б. Г. Камінський, драмколектив відзначено й Почесною грамотою обласного відділу культури.

Вітали членів драмколективу голова виконкому Комсомольської сільської ради В. Г. Шкарупило, директор птахофабрики «Гуляйпільська» М. А. Курусь.

– Драматичний колектив, – говорив М. А. Курусь, – наповнює життя трудівників інтересами і ділами високої духовної напруги. Завдяки цьому дозвілля кожного стає таким же насиченим і цінним, як праця на фермі, у полі, майстерні...

Вдячні шанувальники театру переглянули кращі сторінки з його творчого доробку. Уривки з п'єс «Прозріння», «Назар Стодоля», «Трубили горны по утру», «Джонатан – яблуко зимове», «В степах України». Тепло зустріли присутні й прем'єру «Перед весіллям» В. Белікова. Свіжо, самобутньо, безпосередньо грали ветерани І. М. Омесь, Г. С. Накалюжна, І. Т. Сергеев, Е. В. Тарабанова, В. Д. Куторницький, а також юні артисти Володя Остроух, Ляоня Кудряшов, Таня Вільшанська, Ігор Синицький, Інна Шевельова, Сергій Кошкалда, Неля Галушка, Олександр Кирилов і Гена Сидоренко.

У кінці лютого 1982 року члени драмколективу показували уривок з п'єси М. Зарудного «Ніч і полум'я». З великою увагою глядачі слідували за загостренням класової боротьби в Україні в роки громадянської війни. Цю п'єсу аматори сцени готували до обласного огляду, присвяченого 60-річчю утворення СРСР. Постановку її здійснив режисер самодіяльного колективу І. М. Омесь. У спектаклі зайнято 28 робітників і службовців птахофабрики «Гуляпільська».

Драматичний колектив у травні 1984 року порадував своїх односельчан новою прем'єрою, яку підготував до огляду самодіяльності, присвяченого 40-річчю Великої Перемоги. Аматори показали першу дію вистави М. Зарудного «Тил».

Вистава торкнулася сердець глядачів. У цьому заслуга всіх акторів, але найбільш – головного режисера колективу Івана Миновича Омесь.

Глядачам запам'яталися колоритні фігури жінок-вдів Ольги і Марії (виконавці – працівниця дільничної лікарні Є. Тарабанова і вчителька Е. Бутенко), голови евакуйованого колгоспу (І. Омесь), артиста Берегового (бригадир механізаторів П. Лиман), Жені (вчителька В. Приходько), Романа Чупруна (заступник директора птахофабрики І. Поліщак) та лагідної й чуйної Оксани (бухгалтер сільради Т. Кириленко).

Сподобалась усім і гра дебютантів – Таїсії Соколової і Володимира Новікова. Відчайдушна і непримиренна до неправди комсомолка Віра начебто прийшла до нас із того часу. У виконанні Т. Соколової вона сповнена високих життєвих переконань і непідкупної віри в кохану людину. А комсомольський ватажок Ляоня при всій своїй зовнішній грубуватості постає перед нами милим і чуйним бійцем тилу.

Глядачі нагородили аматорів сцени квітами й тривалими оплесками. Значить прем'єра вийшла вдалою.

**Анатолій Вороний (сидить) і Віктор Куторницький у п'єсі «Довір'я».
1987 р.**

В середині 80-х років минулого століття колектив все частіше звертався до драматичних творів військово-патріотичного звучання.

«Матері, не для війни ми ростимо дітей. Розганяйте хмари війни! Бережіть мир!» – ці слова звучать у пролозі п'єси «Ми – комсомольці!», створеної засновником сільського театру І. Т. Сергеевим. У ній розповідалося про героїчну боротьбу комсомольців-підпільників на окупованій території Приазов'я у 1942-1943 роках.

Тема захисту миру, героїка подвигу звучали також у спектаклях за п'єсами «Грози минають» Л. Селютіної «Бережи мою таємницю», «Я завжди усміхаюсь» Я. Сегала, «Джонатан – яблуко зимове» О. Підсухи.

Важливі моральні проблеми ставили драматичні твори О. Коломійця – «Дикий ангел», М. Кирильчука «Прозріння», В. Біликова – «Перед весіллям».

Творчий склад драматичного колективу з роками змінювався, поповнювався новими виконавцями. Це природний процес. Важко перерахувати всі імена, професії, найважливіше одне: прагнення до мистецтва духовно збагатило усіх учасників трупи, дало їм можливість розкрити свої творчі здібності.

У 1986 році колектив очолив учитель місцевої середньої школи Віктор Дмитрович Куторницький. Він звернувся до творів авторів на сучасну тематику. Про життя села повідали актори своїм глядачам у виставах за п'єсами «Місячна соната» А. Троценка, «Довір'я» В. Фольварочного, в інсценізованому оповіданні Б. Можаяєва «Без мети».

Віктор Куторницький і Надія Лень (сцена з вистави «Довір'я»). 1987 р.

У 1988 році відбулася прем'єра гуляйпільського автора М. М. Колесникова «Не вважайте мене загиблою». Ця робота була присвячена 45-річчю визволення Запорізької області від фашистських загарбників.

У 1989 році колективу виповнилося 40 років. Одна з останніх його постановок – п'єса В. Васейкіна «Дорога до правди». Нести правду людям – таке творче кредо самодіяльних артистів.

У ювілейній листівці звучали такі слова: «Дорогий друже! Сьогодні виповнилося 40 років драматичному колективу Комсомольського сільського Будинку культури. За цей час на сцені нашого клубу побачили світло рампи 53 п'єси, одержали навички сценічної майстерності понад 180 чоловік.

А пригадуєш, як усе починалось.

Маленький холодний клуб 1949 року. В ньому і зібралась група

ентузістів, що понад усе любили драматичне мистецтво, що так хотіли прилучитись і поринути в нього...»

Закінчувалася листівка такими словами: «Дорогий друже! Ми пам'ятаємо твій внесок у справу розвитку нашого драматичного колективу.

Пам'ятаємо твої і перші, і головні ролі.

То хай же сьогоднішнє свято стане і твоїм святом, святом бадьорості, молодості і натхнення. Щастя і творчих успіхів тобі, самодіяльний артисте!»

На початку липня 1991 року в селі Комсомольському влаштували театралізовану виставу, присвячену 500-річчю запорізького козацтва. На стадіон села прибули глядачі не тільки із Комсомольського, а й з Мирного, Чарівного, оріхівської Новоселівни.

... На зеленому газоні – курені. Під очеретяними навісами – виробни місцевих умільців. Біля одного з тинів – група жінок. Вони про щось жваво розмовляють, як було колись у селах, коли надходило свято.

Та ось зринає мелодія козацького маршу. На поле під червоночорними прапорами-корогвами в'їжджають вершники. Попереду з булавою в руці – «отаман». Прапорonosці встановлюють знамена на куренях, а з усіх боків стадіону на зелене поле сходяться жінки й чоловіки в барвистому українському одязі. Це – учасники місцевого народного хору «Світанок». У міру зближення людей пісня звучить все гучніше й гучніше.

Але це – тільки пролог свята. Сама вистава розпочинається із переповіді основних віх історії козацтва, що майстерно зробили ведучі. А щоб розповіді були переконливішими, учасники драмколективу проілюстрували їх сценками із життя козаків, уривком із п'єси Т. Г. Шевченка «Назар Стодоля». Органічно вплелися у розповідь також виступи вокальної групи, вокального квартету ветеранів, «козачат» – учасників вокально-інструментального ансамблю...

Кульмінацією свята стали «вечорниці». Досі в селі навіть не уявляли скільки поміж жителів жартунів, витівників, танцюристів. Відзначилися й працівники радгоспної їдальні – вареників та пампушок вистачило не тільки учасникам «вечорниць», але і багатьом глядачам. А діти взагалі були в захопленні.

Але ж за частування треба платити. Як оплату «господарка вечорниць» О. Л. Тарабанова визначає участь у конкурсі на краще виконання «Гопака». Не всі, звичайно, знають всі нюанси цього тан-

цю, але участь у конкурсі взяли десятки людей – дітей, підлітків, дорослих.

Запам'яталися присутнім і гоголівський опис Запорозької Січі, майстерно передані сценки прийому в козаки.

Тут сміялися всі від душі. Та коли дійшла черга до «приймання в козаки» глядачів, багато хто не на жарт стривожився. Але даремно: не вода полилася на них з цеберки, а посипалися цукерки.

Були на святі й імпровізації. Так, від Таврійського куреня з привітанням до Гуляйпільського звернувся секретар парторганізації В. Ф. Головач. Привітавши всіх із святом, він зачитав «дарчу грамоту». Та оскільки більшість присутніх добре знають його і як читця гуморесок, їм виявилось цього мало: змусили прочитати ще й гумореску П. Глазового.

Характерною рисою Запорозького козацтва була дружба представників усіх народностей. Домінуючою тема дружби народів стала й на святкуванні.

Свято вдалося. Для того, щоб воно вийшло саме таким, постаралися передусім народний хор, чоловіча і жіноча вокальні групи (художній керівник Оксана Лопухіна), драматичний колектив (В. Куторницький), танцювальний корлектив (В. Петрова), вокальний квартет ветеранів та ВІА (Б. Лопухін), головний режисер свята В. Куторницький. Але, зрозуміло, тільки їхніх зусиль не вистачило б, якби не активна участь і допомога дирекції, комітету профспілки і бюро парторганізації радгоспу «Гуляйпільський», обласного управління культури, спеціалістів КСК «Сучасник» з Гуляйполя.

Кілька годин тривала театралізована вистава. Та для присутніх вони промайнули як одна хвилина. Вражаючим був і епілог свята: в центрі поля на баскому коні з'явився вершник «Тарас Бульба» і звернувся до присутніх з промовою про велику силу братерства й дружби, товаристськості і обов'язку. Слідом за ним виїжджають вершники – «козаки», потім починається похід всіх учасників свята. У багатьох присутніх зволожилися очі. Ні, не вмерла в людях українська душа...

* * *

У 1991 році драматичному театру села Комсомольського було присвоєне почесне звання «народний». До цього звання колектив привели Іван Тихонович Сергєєв, Іван Іванович Мітін, Іван Миронович Омесь та Віктор Дмитрович Куторницький.

На сцені артисти Комсомольського СБК

В кінці грудня 1992 року зал Комсомольського Будинку культури, як і щоразу, коли виступав місцевий самодіяльний драматичний колектив, був переповнений. Хвилювалися аматори сцени, не приховував цього і художній керівник колективу, він же режисер-постановник спектаклю В. Канівця (лист запорожців турецькому султану) Віктор Дмитрович Куторницький. І було чого. В залі ж присутня авторитетна комісія обласного відділу культури, і мала визначити, чи й надалі самодіяльному драматичному колективу носити почесне звання «народний».

Відкривається сцена. І зал, вражений картиною, вибухає оплесками. Наче справжній твір відомого художника І. Ю. Рєпіна. Хвилини і сцена ожила. Спектакль переніс глядачів у далекі і буремні роки історичної Запорозької Січі, це пісня про мужність, відвагу, патріотизм та духовне багатство наших славнозвісних предків. У творчому напруженні жили оті три години і артисти, і глядачі.

Знайомою мізансценою під вдячні оплески глядачів і завершився талановитий спектакль аматорів.

– Молодці! Спасибі вам. Від вашого серця й у світі тепло.

Висока оцінка дорогих сільчан. До неї важко що додати. А втомлені, але щасливі артисти з народу низько вклонялися тим, хто підтримує їх творчий запал.

П'єса нікого не залишила байдужим. До речі, жителі села цей спектакль дивилися вже вдруге. Не стримували свого захоплення, попри ранг офіційності, й члени комісії. А акторка обласного театру юного глядача щиро зізналася: «Гляньте, мій блокнот, так і залишився чистим. А я ж збиралася туди записувати критичні зауваження. Щасливого вам творчого злету і надалі».

Хто ж ці люди, багаті творчою насагою, котрі з честю витримали екзамен на мистецьку зрілість. І витримавли його, за шкільною термінологією, «на відмінно». Це – електрик-зварювальник місцевого радгоспу «Гуляйпільський» Володимир Величко (Сірко), директор Будинку культури Леонід Палієнко (Наливайко), слюсар Микола Лисенко (Максим Нечуйвітер), Віра Чабаненко (Гандзя), заступник директора робкоопу Валентина Лисенко (Орися – дочка Наливайка), тваринниця Людмила Клименко (Килина – дружина Наливайка), будівельник Василь Величко (козак Ясько Шило), працівник птахокомплексу Олександр Коваленко (Задерживіст), Віктор Куторницький (Причепиколесо), слюсар Володимир Кудряшов (козак Мазниця), слюсар Микола Бондарев (осавул Квач),

50-річчя драми в с. Комсомольському. 1999 р.

Віктор Накалюжний (Бурсак), учениця 6 класу Наталка Вовченко (турчанка Айголь). У спектаклі була зайнята й чоловіча група народного хору «Світанок».

– Вітаємо з новим творчим здобутком колектив справді народного сільського театру, – писала 1 січня 1993 року районна газета, – який заявив про себе на повний голос ще в 1964 році на республіканському огляді народних талантів України комедією О. Корнійчука «В степах України». А родовід свій, літочислення веде з грудня 1949 року п'єсою О. Корнійчука «Макар Діброва». Бажаємо удач талановитому аматорові сцени і керівникові театру заступнику директора місцевої середньої школи Віктору Дмитровичу Куторницькому, котрий підхопив естафету зачинателів драмколективу Івана Тихоновича Сергєєва й Івана Мироновича Омєся і гідно несе її далі.

– Герої, яких зіграли наші актори, – ділився Віктор Дмитрович, – люди мужні, життєрадісні, вольові. Яскраво палаючи самі, нагрівали довкруг себе інших. Герої ці вихоплені із самого життя того часу.

– А зараз над яким спектаклем працює ваш колектив? – цікавимося.

– Йдуть інтенсивні репетиції п'єси «Шельменко-денщик» Григорія Квітки-Основ'яненка. Спектакль випустимо десь у березні 1993 року. Порадують своїх ровесників також юні драмгуртківці – виступлять на новорічні канікули з інсценівками. Саме там проходять перші ази сценічної творчості і здібності, з них згодом поповнять основну трупку нашого театру...

У 1996 році самодіяльні актори захищали звання народного театру перед солідною атестаційною комісією. Найбільша заслуга у підтвердженні звання «народного самодіяльного колективу» належить Галині Чучко, Ліді Ананійчук, Івану Скидану, Ері Бутенко, Миколі Лисенку, Галині Жовнір, Наталії Стукальській та іншим самодіяльним акторам. Тоді в кінці квітня в культурно-спортивному комплексі «Сучасник» два дні тривав перший тур обласного фестивалю «Театральна весна-96». На сцені його великого залу своє мистецтво демонстрували народні та провідні театральні колективи Орхівського, Пологівського і Гуляйпільського районів.

На суд журі і глядачів представив свою роботу народний самодіяльний театр Комсомольського сільського Будинку культури одноактну сатиричну комедію В. Щоголіва «Шабашники» у постановці художнього керівника колективу Віктора Куторницького. Атестаційна комісія у своєму рішенні зазначила: самодіяльні артисти про-

Чоловіча група драмколективу с. Комсомольського

демонстрували високий рівень виконавської майстерності та сценічної культури, колектив підтвердив звання «народного».

Гарний сюрприз приготували учасники народного драматичного колективу Комсомольського Будинку культури своїм односельчанам у травневі свята 1997 року – показали веселу комедію Є. Кравченка «Сватання».

Комедію добре сприйняли односельці. Переповнений зал раз по раз вибухав реготом і бурхливими аплодисментами. А їх по праву заслужили самодіяльні артисти. Роль селянина Гната, що, не дивлячись на тяжку працю, ніяк не може вибитись із злиднів, виконав В. Д. Куторницький. Його дружину Гафію, для якої щастя сина дорожче всякого багатства, зіграла Лідія Ананійчук. А їх син Іван (Микола Лисенко) звик жити чесно, із-за чого і зірвалося його одруження на багатій нареченій. Важку роль старости Максима, котрий не тільки парубка, але і «неньку може одружити», переконливо провів Василь Величко. Цокотливу хазяйку Палажку, до якої приїхали свататись староста та Іван, прекрасно зіграла Галина Цалко. А відкриттям цього вечора стала Алла Хохотва – з великим гумором вела роль невістки Варвари. Її дебют запам'ятався сільчанам. Виразні костюми, декорації, музика (грав Борис Лопухін), гармонійно доповнили гру аматорів сцени.

СПОГАДИ Є. В. БУТЕНКО

Спогадами про життя драмколективу, про свої ролі і про товаришів по сцені поділилася Ера Василівна Бутенко.

У червні 2012 року вона розповіла: «До 40-річчя створення драмколективу в Комсомольському я упорядкувала записи у хронологічному порядку за такою схемою: ім'я автора і назва п'єси, художній керівник і консультант, дійові особи і виконавці.

Наприклад, у 1949 р., О. Корнійчук «Приїздить у Дзвонкове». Режисер І. Т. Сергеєв. Виконавці: І. Т. Сергеєв, П. Д. Лига, М. В. Лиман, Н. Прихідько, Л. Дехтяренко, М. Нехаєнко, А. В. Білан., І. М. Омесь.

**Ера Василівна
Бутенко**

Сцена з вистави «Фараони»

1949-1953-1965 рр., Плоткін «Серце солдата». Постановка – І. Т. Сергеев, І. М. Омесь. Виконавці: І. Т. Сергеев, І. М. Омесь, П. Д. Лига, Л. Дехтяренко, П. Ф. Лиман, В. Кравець, Н. М. Варванська, І. І. Ухналь, М. Д. Демченко, Е. В. Бутенко.

1987 р., «Наш Василь Андрійович». Режисер І. М. Омесь. Учасники: І. М. Омесь, Е. В. Бутенко, Є. М. Тарабанова, О. В. Калиниченко, В. І. Приходько, С. П. Тарабанова і т. д.

Записи обірвалися 1991 року, тоді ми гастролювали по району з комедією М. Старицького «За двома зайцями», де я грала Сиклету Лимариху, тітку Проні Прокопівни.

У цьому ж таки році нашому драмколективу було присвоєно високе звання «народного», і я ще встигла натішитись цим почесним званням, бо це було навесні, а восени я переїхала до села Долинки за сімейними обставинами і трохи жалкую та нудьгую за селом, за колегами, за драмколективом. Знаю, що в Комсомольську були нові п'єси, прем'єри, на які із задоволенням приїздила.

У житті наших самодіяльних акторів було все: і радощі, і печалі, і успіхи, і розчарування, а ще з нами траплялися різні кумедні пригоди...

Артисти, зайняті у п'єсі «Я завжди посміхаюсь». 23. 05. 1976 р.

На честь 30-річчя колективу драми було поділено на три частини – три десятиліття. Ведучі називали імена учасників тих років, п'єси, за якими здійснювались постановки з їх участю, викликали акторів на сцену для віншування і, як дарунок, як пам'ять тих років – уривок з п'єси того десятиліття. А після грандіозного свята було галасливе задушевне застілля.

1975-й рік. 30-річчя Перемоги. Обласний зональний огляд проходив у м. Оріхові. Сюди з'їхалось п'ять районів. Іде наша постановка п'єси Я. Сегала «Я завжди посміхаюсь». Там у кінці вже по сюжету 9 травня 1945 року, озвірілі фашисти полонили нашого 19-річного солдата (його майстерно зіграв Вова Остроух), познущалися, а потім примусили викопати собі яму – і буде смерть. І щоб весело посміхався, бо його фотографують

Всі напружені, всі хвилюються, всі у відповідних костюмах. І ось у антракті четверо чоловік вийшли покурити, вийшли ж, звичайно, з чорного ходу. Четверо – це Володя Жаронкін, Віктор Куторницький, Микола Лозицький і Боря Кліманов були у формі фашистів.

Боже! Як побачили люди фашистів, як шарахнулись від клубу, як почали панікувати.

– Та, люди добрі, та тут п'єса йде, та ми граємо німців, хай вони пощезнуть, – хлопці почали пояснювати.

Та де там. Поховалися за будинки, дерева, виглядають одним оком.

А німці нам обійшлися найдорожче. Взяли напрокат костюми в театрі імені Щорса і вийшло дуже дорого: погони – 3 крб. на добу, френч – 3 крб., галіфе – стільки ж, кашкет з фашистською тулією – 3 крб., а ми взяли чотири костюми на тижнів 2-3, для постановок у себе, по селах і на огляд. Отакі були курйози.

А пригадується ще раніша подія – 1964 рік, поїздка в Київ. Перед Києвом нас відвезли в Запоріжжя звикнути до великої сцени, а то зіб'ємося посередині купкою, як ягнята, а треба обігрувати всю сцену і бокові куліси і навіть закулісся, особливо в масових сценах.

Щовечора ми дивились у театрі імені Щорса їхню виставу (заходили безплатно з прохідної) і десь о 23-й годині починали свою виставу до другої-третьої години ночі. Швидко бігли подрімати (добре, що жили в готелі «Театральний») і о 6.30 ранку бігли в Будинок культури імені Жданова на репетицію танцювальних номерів і «отработку» масових сцен.

Сніданок. І об 11.00 знову «отработка» пісень і масових сцен.

На одній із репетицій пощастило побачити самого відомого Магара!

Потім обід і сон. А о 19.00 перегляд чергової п'єси в театрі. Графік був досить напружений, але ж село звільнило всіх: і водіїв, і кухарок, і вчителів, і доярок від робіт (30 чоловік) і чекало від нас успіху.

І ось ми в Києві. Республіканський комітет з проведення заходів до святкування 150-річчя Т. Г. Шевченка оголосив конкурс самодіяльних драматичних колективів в Україні.

Сцена з вистави «В степах України». 1964 р.

8 грудня 1964 року нам аплодувала столиця. Виступали в концертному залі консерваторії імені Чайковського. Огляд проводився у вигляді культурно-мистецької естафети «село-місту». Глядачами нашого дійства були працівники столичного заводу «Точелектроприлад». Ставили «В степах України» О. Корнійчука. Поділили перше місце із драмколективом Шумського районного будинку культури Тернопільської області. Ми були горді, що відстояли честь Запорізької облаті та і всіх п'яти областей зони Півдня України. Ми, сільський драмколектив з маленького степового села, змагалися з районними колективами і перемогли.

В репертуарі нашого театру найулюбленішими були автори О. Корнійчук, М. Зарудний, О. Коломієць, українська класика. І

Григорій Сорока і Віктор Андреев у виставі «В степах України»

про найголовніше. На жаль, з роками розвиток драми підупав, але Комсомольський самодіяльний драмколектив носить звання «народного» і хочеться, щоб ця справа з роками не згасла.

З часом мінялися учасники колективу, на зміну одним приходили інші. 20 років тому активними акторами були Олена Накалюжна, Віктор Накалюжний, Валентина Приходько, Іван Поліщак, Лідія Ананійчук, Олександр Клименко, Василь Остапчук, Анатолій Вороний, Володимир Величко, Микола Бондарєв, Іван Скидан, Володимир Новіков, Людмила Войтова, Алла Хохотва, Віра Чабаненко, Галина Цалко, Ліза Тарабанова, Галина Сільвестрівна Накалюжна й інші. Спасибі їм усім, вони несли людям радість, залучаючи до високого мистецтва!

А ще Ера Василівна дуже прохала нас обов'язково згадати Віктора Дмитровича Куторницького, то завдяки його зусиллям Комсомольський самодіяльний драматичний колектив отримав звання народного. Шана і подя-

Ера Василівна Бутенко у виставі «Десь у поля жінці жнуть»

ка йому за це! Ентузіасту, Вчителю, Актору, Режисеру, Поету, і просто Людині. Ми пам'ятаємо про Вас, шановний Вікторе Дмитровичу! Тож хай горять вогні театральної рампи у Комсомольському Будинку культури!

* * *

У 2012 році керівником народного драматичного колективу села Комсомольського керувала директор Будинку культури Олена Тимофіївна Новікова. В репертуарі колективу – мініатюри за творами сучасних драматургів.

Іван Миронович Омесь і Ера Василівна Бутенко

НАРОДНИЙ ТЕАТР «ТЕСТ»

Театральне мистецтво нашого краю має свою багату і цікаву історію, традиції Гуляйпільського «Колізею» живуть і нині. Доказом того є діяльність народного самодіяльного театрального колективу «Тест», який більше тридцяти років носить звання народного (створений у 1987 році).

Першим керівником новоствореного колективу став М. Г. Біленко. Тоді, дізнавшись про діяльність «Тесту», до нього приходили нові й нові учасники – переважно діти й молодь. І саме за керівництва Миколи Григоровича театр став народним у 1992 році.

Актори – початківці розучували цікаві п'єси. Найбільше ж глядачам запам'яталися постановки трагедії «Анна» Єлизавети Кузьміної-Короваєвої і «Сказание о Федоте-стрельце, молодом удалце» Леоніда Філатова.

Плідно працювали і керівники театрального колективу Л. В. Джурко, Ю. П. Шаровський, Ю. В. Коваленко.

Колектив театру «Тест» (керівник М. І. Біленко). 1989 р.

**На сцені учасниця театру «Тест»
(керівник М. І. Біленко). 1990 р.**

Нових обертів розвитку «Тест» набрав, коли у 2010 році ним стала керувати Світлана Петрівна Брацило. Цікавими і приємними спогадами в пам'яті глядачів тепляться вистави «Пригоди язикатої Химки» і зовсім нова-постановка казки «Дюймовочка».

У травні 2011 року фойє і великий зал КСК «Сучасник» розквітли усіма барвами веселки. Сюди завітали вихованці дошкільних навчальних закладів міста і учні початкових класів загальноосвітніх шкіл, щоб побувати в гостях у казкової героїні Дюймовочки з відомої усім казки.

Із великим задоволенням діти спостерігали за дійством, яке творили герої на сцені. Роль Казкарки виконувала Валентина Ніколенко, Дюймовочки – Ді-

ана Кісса, Метелика – Юлія Коломоєць, Короля Ельфів – Жука – Олександр Балан, Жаби – Тамара Мельник, Син Жаби – Дмитро Сіриньок, Польової Миші – Тетяна Кошелева, Крота – Валерій Чапленко.

У виставі активну участь брав танцювальний колектив дитячої школи мистецтв. Режисер-постановник, автор пісень і сценарист, керівник самодіяльного народного театрального колективу «Тест» Світлана Брацило, музика пісень – Сергія Вовка.

Вдячні маленькі глядачі щедро аплодували учасникам вистави і пообіцяли прийти ще не один раз до них у гості.

Із словами щирої подяки і самодіяльним артистам, і глядачам, і всім, хто брав участь у підготовці і показу вистави, виступила директор КСК «Сучасник» Марина Семенюта.

У 2011 році колектив «Тесту» налічував 28 учасників. Він був дружний, згуртований, а головне – прагнув працювати.

А учасники дорослої групи справді є ентузіастами. Адже, не

дивлячись на те, що працювали на своїх робочих місцях, вони тричі на тиждень увечорі приходили на репетиції.

З дорослих брали приклад і молодші учасники театрального колективу, які поповнюють ряди «Тесту».

Від репетиції до репетиції, від виступу до виступу колектив творчо зростає. Завдяки підтримці небайдужих до театрального мистецтва людей він діяв повноцінно і радував земляків новими постановками.

Молоді учасники театру «Тест» (в.о. керівника Т. В. Кошелєва). 2017 р.

У 2011 році самодіяльний театральний колектив «Тест» підтвердив звання «народний».

– Наше завдання – залишитися в серці глядача, – говорили учасники дорослої групи колективу, герої «Пригод язикатої Химки» і «Дюймовочки». – Щоб, коли вийдуть із зали після наших добрих, світлих вистав, вони шукали це світло і добро в повсякденному житті.

7 лютого 2012 року Світлана Брацило заявила: «Чари театру для мене більше, ніж просто втіха...»

На сьогодні в театральній студії налічується 26 чоловік, серед яких у старшій віковій групі (від 17 років) займається 13 і стільки ж – у молодшій. За два з половиною роки творчої діяльності ми стали ніби однією сім'єю і на кожного я можу сміливо покластися і довіритися як собі, адже за ці роки мене жоден з них не підвів. Особливо мені хотілося б згадати прізвища таких учасників студії, як Валерій Чапленко, Тетяна Кошелева, Тамара Мельник, Валентина Морозова, Анатолій Лютий, Валентина Ніколенко, Віталіна Король – із старшої групи, і з молодшої – Богдана Цапенка, Дмитра Сірінька, Дмитра Бальсанка, Дмитра Трічева і Діану Кіссу.

В репертуарі колективу літературно-музичні композиції «На безымянной высоте», «Ледяная статуя», «Згадаймо роки, що минули», дитяча казка «Дюймовочка».

Феєричними стали виступи колективу з постановками комедійних вистав «Пригоди язикатої Химки» і «Фараони».

З 2017 року колектив театру «Тест» очолюють Тетяна Владиславівна Кошелева (молодша група) і Валентина Степанівна Ніколенко (старша група).

Учасники колективів прагнуть залучати до театрального мистецтва все нових і нових глядачів, тому старанно готуються до зустрічей із своїми шанувальниками.

МОРОЗОВА ВАЛЕНТИНА ІВАНІВНА

Валентина Іванівна народилася 24 березня 1954 року в м. Донецьку. З дитячих років мріяла стати артисткою. У шкільні роки зі своїми подругами організували «імпровізований театр». Прямо на вулиці показували сусідам невеликі сценки, гумористичні постановки.

До речі, однією із подруг була сьогоднішня учасниця театру «Тест» Тетяна Кошелева. Аде в театральний вуз Валентині вступи-

**Валентина Іванівна
Морозова**

ти не вдалось, бо, як вона пояснювала, через те, що батьки не мали змоги її вчити, бо в них було троє дітей. Тому з 16 років пішла працювати. Оскільки була в торгівлі, то і отримала відповідну освіту.

З 17 років стала солісткою вокально-інструментального ансамблю колгоспу імені Карла Маркса. А пізніше, працюючи в райспоживтоваристві, була учасницею вокальної групи. Група виступала з концертами як у районі, так і в м. Запоріжжі на оглядах художньої самодіяльності.

Коли вийшла заміж і народила дітей, мрії відійшли на другий план. А ось, коли, дякуючи Світлані Петрівні Брацило, відродився театр «Тест», мрії Валентини Іванівни здійснились.

– Коли виходжу на сцену, я щаслива, – зізнавалася В. І. Морозова.

За участь у культурному житті району Валентина Іванівна нагороджена Почесною грамотою відділу культури і туризму районної держадміністрації.

АРТИСЦИЗМ І ПІСЕННІСТЬ ВДАЧІ

Саме оптимістичність і життєрадісність є характерною рисою її виконавського стилю та підбору пісень для репертуару. У житті людей сьогодні якраз цього часто не вистачає. Тому, напевне, Тамара Мельник, або, як її називають люб'язно друзі, – «Тося», і має палких прихильників та шанувальників свого таланту.

А він у неї дійсно є. Незвичайний артистизм у поєднанні із неабиякими здібностями в естрадному жанрі дозволяють Тамарі Юріївні бути частою гостею на сцені під час проведення майже всіх святкових концертних програм у нашому місті. Тамару Мельник вже добре знають гуляйпільці, вони звикли до притаманно-

**Тамара Юріївна
Мельник**

го їй стилю виконавської майстерності, візитною карткою якого є та характерна легкість і жартівливість, якими буквально пронизані всі її пісні.

В особистому спілкуванні це доброзичлива, привітна жінка, яка зовсім не така надміру розкута, яким інколи буває її сценічний образ, проте відзначається гарним почуттям гумору і доброзичливістю.

Тамара Мельник сьогодні працює медреєстратором стоматологічного відділення центральної районної лікарні. І хоча це теж певною мірою робота з «публікою», бо весь час доводиться спілкуватися із людьми, роз'яснювати, пояснювати, інколи заспокоювати їх, проте вона далеко нездатна розкрити всі грані таланту Тамари:

– На це спроможна лише велика сцена, – жартома говорить Тамара Юрїївна.

А вона за освітою, до речі, і є працівником культури. Закінчила у 1995 році Мелітопольське училище культури за спеціальністю «Режисура театральних видовищ» – так що по праву може вважати культурно-мистецьку діяльність своєю «рідною стихією».

На сцені Тамара Мельник з колегами

Варто згадати, що Тамара Мельник відома сьогодні гуляйпільцям не лише як виконавиця естрадного жанру, а ще й постійна та активна учасниця вистав театральної студії «Тест».

– Акторська гра приносить мені велике задоволення і я дотримуюся тієї думки, що заняття мистецтвом здатне не тільки збагатити внутрішній світ людини, а й дозволяє більш повно себе реалізувати у житті, хоча за основним місцем роботи ти займаєшся зовсім іншим видом діяльності.

РУКОТВОРНЕ ДИВО КАЛИНОВЕ

Гуляйпільська земля здавна славилася своїми талановитими, майстровитими людьми. Не випадково відповідно до рішення Олександрівських повітових земських зборів у селі Гуляй-Полі почали проводити виставки народних умільців. Перша така виставка проходила 26-29 травня 1884 року. Для цього було збудовано 2 тимчасові павільйони, обнесені тимчасовим тином. На організацію виставки витратили 165 карбованців 98 копійок і на премії – 31 карбованець.

На виставку було представлено 24 експонати із 104 предметів (вироби землеробства, тваринництва, садівництва, гончарні, моделі різних механізмів, майстрів (швець, бондар, слюсар), рукодільні вироби, а також борошно, крупи, пшоно...

28 травня 1884 року експертна комісія відзначила бронзовими медалями: землевласника Е. А. Классена за краще вівчарство, продукти садівництва, борошно і крупу; селян: В. В. Міщенко за прекрасні гончарні вироби, Е. О. Ступеневського за рухомо-глинисту борону, Ф. І. Терещенка за кращого букера, міщанина Іакова Загорука за прекрасну вичинку шкур.

Похвальні листи і грошові премії по 15 карбованців сріблом отримали: селянин Д. Г. Сухов як механік – самоучка за допитливість, застосування механізації в господарстві, заводчик Крігер за прекрасне виготовлення жниварки по Леппу, землевласники В. В. Мартенс і В. І. Мартенс – за вівчарство.

Грошових премій удостоїлися: десятирічний син Д. Г. Сухова за нарізання кілець (1 карбованець), Іван Аникеев (3 карбованці) за боклагу 2-літрової рідини, Марія Фоть (7 карбованців) за мережине шитво, С. А. Прископ (5 карбованців) за станок для стрижки овець.

Достойних відгуків почесних землевласників заслужили: Г. І. Кетлер, Б. С. Кернер, Д. Шмідт – за вівчарство; пруський підданий Ламкерт – за духову піч чистої роботи; землевласник П. П. Кернес – за кобилицю, зразки сиру і сушені фрукти; шевці-майстри Качан і Вербович; шапошник Іткін за вироби із майстерень; землевласник Г. І. Кетлер за цеглу; слюсар-механік Генріх Антоні (батько революціонера Вольдемара Антоні – Авт.) за відмінне виконання моделі вітряного млина.

У 1885 році на виставці було 13 експонатів із 38 предметів. Срібними медалями тоді нагородили: селянина Павла Васильовича Міщенко за гончарні й полив'яні вироби, поселянина – власника Гергардта Абрамовича Классена за 8-річну гніду кобилу, селянина Василя Федосовича Полікарпова за сірого жеребця в яблуках, міщанина Єрухима Ісаковича Вольпера за просте туалетне мило (до останнього нагородженого експертна комісія поставила вимогу: медаль видати, а свідоцтво – ні).

Бронзової медалі удостоїлися: поселянин-власник Едуард Едуардович Галин за лимарні вироби (два сідла, дві шлеї (наритники), три вуздечки), зроблені міцно і красиво; міщанин із села Темрюки П. Н. Загорулько за шкіру на підошву; селянин Василь Харитонович Давидов за вичинену овчину і сирицю (сиром'ятну кожу).

Похвальні листи отримали: поселянин – власник Адам Корнілович Янцен за жеребця гнідого 9-ти років і кобилу гніду 7-ми років; пруськопідданий Герман Кононович Ланкерт за машинку для начинення ковбас; поселянин-власник Яків Андрійович Янцен за сир домашнього приготування; селянин Назар Петрович Халемєндик удостоївся Похвального листа і грошової премії – 20 карбованців за корзину з вербової лози; селянин Іван Григорович Сергієнко – Похвального листа і премії 10 карбованців за чіп на тачку (по типу самовара) для виливання киплячої води; міщанин Нафтель Абрамович Піддубний – 5 карбованців за ажурні роботи шкатулки.

Головою експертної комісії був Г. Синьогуб, експертами – В. Теліженський, І. Бондаренко, Г. Шредер.

На сільськогосподарській виставці, яка проходила 11-14 вересня 1912 року в Катеринославі (тепер Дніпро – Авт.) губернське земство від 13 вересня нагородило завод землеробних машин Я. Я. Крігера Похвальним листом за дволемішний плуг.

Великим попитом у гуляйпільців користувалися гончарні вироби Ф. Білоцерковського і Павла Шейка.

Павло Шейко, відомий гуляйпільський гончар до революції 1917 року, був дідом Олексія Михайловича Шейка. Проживала велика родина Павла у селі Гуляй-Полі на Пісках, там і досі збереглася його стара хата. Про це 19 червня 2012 року розповів Олексій Михайлович.

В Гуляйполі виставки виробів майстрів проводились і після жовтня 1917 року.

Так, 17 жовтня 1926 року в день урожаю в Гуляйполі відбулася сільськогосподарська виставка. Її відвідало 500 чоловік. Панько Бохан з Гуляйполя отримав винагороду – 15 карбованців за свиней йоркширів.

У виставці взяло участь 5 районів (Гуляйпільський, Пологівський, Покровський, Оріхівський та Новомиколаївський).

4 жовтня 1936 року на площі Жертв Реврлюції відкрилась сільгоспвиставка і ярмарок, в яких взяли участь представники Гуляйпільського, Чубарівського, Покровського і Новозлатопільського районів. Виставку відвідало понад 10 тисяч гуляйпільців і гостей.

У травні 1954 року в районному будинку культури була влаштована виставка робіт місцевих митців, посвячена 300-річчю возз'єднання України з Росією. На виставці були також роботи учнів ізостудії та школи художнього вишивання.

З представлених на виставці робіт заслуговували уваги вишивки Т. Дядюченко, Г. Самойлової, Івана Шаровського – портрет Богдана Хмельницького, роботи В. Ляхової, В. Передерій, Г. Хитрик, Л. Білої, М. Добровичинської, Н. Балясної.

Цікаві роботи учнів ізостудії В. Дерев'янка – копія картини Шишкіна «Сосновий бір», етюд Д. Плакси «Хлопчик з квітами», портретні роботи О. Мощенка, натюрморти О. Якушонка, Білая.

Останні роки виставки декоративно-прикладного мистецтва організовуються в основному у фойє КСК «Сучаснике» перед початком культурно-мистецьких та державних свят.

За підсумками огляду виробів народних умільців у вересні 1990 року журі визначило переможців: перше місце – О. І. Рогозна (на виставку представила більше 30 експонатів), друге місце – І. І. Бондаренко (самодіяльний художник на суд земляків подав картини «Ранок у горах», «Хазяїн їде», етюди), третє місце – О. М. Вовченко (73-річна художниця виставила картини «Лебеді», «Гуляйпільська церква»).

Схвальні відгуки мали також роботи виховательки дитсадка №3 А. Т. Онищенко (вишивки), пенсіонера М. О. Шишова (картини «Зима», «Лебеді на озері»), умільців з Любимівки В. І. Пантюшкової (випилювання по дереву), Г. Г. Кілімової (в'язання крючком), Л. М. Тютюнник (вишивки).

– Уже стало доброю традицією на Гуляйполі напровесні проводити свято народної творчості – 24 березня 1992 року повідомляла районна газета «Голос Гуляйпілля». – Зустріч з дивом народним – то завжди пордвійне свято. У фойє КСК «Сучасник» на виставці декоративно-прикладного мистецтва зібрані кращі вироби умільців нашого краю. Дивовижний світ майстринь Єфросини Платонівни Кошкалди, Марії Іванівни Набоки й інших – з Варварівки, Новомиколаївки, Любимівки. Їхні вишиванки, килими, серветки, рушники, доріжки чарують зір. Розгомонілися на полотні гарячі барви і сонячні промені.

Тримаю в руках любовно виткані рушники. І поміж узорами ніби читаю сторінки життя, в якому чимало різних барв. Ось ці червоні смужки, мабуть, перенесені на полотно спогади про юність, а гарне плетиво – ніби віти над рідним селом. А ось знову голубі, зелені узори. Це, очевидно, символ урівноваженої зрілості, розсудливості. Так кажуть про майстринь-рукодільниць, килимарок, щасливі люди: усе, до чого торкнуться їхні руки, оживає у новій красі. І знаєш, що це тільки частки зібрань наших талановитих земляків і шкодуєш, чому ж так мало. Адже для людей дароване те мистецтво.

– І в нас у селі багато трудівниць займається таким мистецтвом, – каже голова правління колгоспу «Україна» В. Л. Столяренко, – у фойє стрічаю своїх давніх знайомих, – пише журналіст І. І. Нежижим, – артистів з народу.

Вітаюсь із вчителем-пенсіонером з Полтавки М. Т. Клименком. У вишиванці, готовий, хоч цієї миті разом із друзями-аматорами з оркестру народних інструментів вийти на сцену і змусити балалайку чи тужити, чи сріблом переливатися. Пригадую розповіді Михайла Тихоновича, коли він зріднився з художньою самодіяльністю. То це було ще з шкільних років. І в армії українська пісня, виткана руками і розумом талановитого хлопця з Полтавки, радувала солдатські душі побратимів. І так поруч з піснею, поруд з народною музикою впродовж всього життя. По-доброму заздриш таким людям.

Так чи близько цього і в тих ось бабусь з фольклорного гурту з села Петрівки. «Бачите всі вже в літах, а зійдемося гурточком, оби-

зветься баян – то де й втома дівається, і про болячки забуваєш – бадьорить пісня, додає снаги», – хвалиться ветеран цього колективу Анастасія Федорівна Середа. І цього разу ансамбль бабусь під музичний супровід Володимира Івженка виконав низку українських народних пісень – «До Києва я збиралась», «Про коваля» та інші. І сонячно стає на серці від джерельної чистоти народного творіння.

А святковий концерт по праву відкрив народний самодіяльний хор Комсомольського СБК на чолі з невтомною ентузіасткою культурної ниви Оксаною Лопухіною – з відзнаками багатьох представницьких зібрань і свят. Гарний має репертуар – народні пісні «Засвистали козаченьки», «Козацька пісня», жартівлива «Ой послала мене мати». І щедрі оплески слухачів у нагороду колективу за майстерне виконання.

В цьому селі помітно вирізняється своїм талантом й колектив ложкарів під керівництвом Бориса Лопухіна. Порадував гуляйпільців й виступ тамтешніх танцюристів (керівник Валентина Петрова).

Глядачі тепло сприйняли виступ вокально-інструментального ансамблю у складі Вадима Данілова, Олександра Матросова, Павла Дармороза, Світлани Гречан із села Малинівки. У його супроводі керівник колективу Антон Калиниченко виконав пісню «Ноктюрн» на слово Р. Рождественського, музика А. Бабаджаняна.

Порадувала творчим доробком фольклорна група (пісня «Розвивайся зелений, байраче») і троїсті музики («Віночок українських народних мелодій») з Успенівки, оркестр народних інструментів та фольклорна група (керівник Володимир Глушенко) з Полтавки («Ой, піду я на буряк, бурячок», «Гаю зелененький»), вокальна група (Таміла Губар) з Долинки («Рідний край»), народний самодіяльний хор (Богдан Бурбура) РБК («Достойно есть» Д. Бортянського, українська народна пісня в обробці Б. Бурбури «Ой, терниця терновая», «Ще не вмерла України» М. Вербицького на слова П. Чубинського), оркестр народних інструментів (керівник Микола Хорішко) з Новомиколаївки («Коробейники»).

Тепло вітали глядачі й наймолодшого учасника свята Колю Хорішка, сина М. Хорішка («Та й орав мужик край дороги»).

Помітно збагачуються сценічним досвідом танцювальні колективи (керівники Світлана Шрамко і Галина Біленко) і дитячий фольклорний ансамбль (Наталія Бурбура) районного будинку культури.

Кращі колективи були відзначені Дипломами районного відділу культури за активну участь у розвитку самодіяльного мистецтва.

У січні 2002 року у Запорізькій дитячій художній школі відбувся обласний конкурс дитячого образотворчого мистецтва «Зірки Запорізького краю». В ньому взяли участь і учні художнього відділення Гуляйпільської школи мистецтв. Перше місце у групі робіт дітей 8-10 років було присуджено роботі учня Гуляйпільської школи Сергія Шикуди (викладач П. І. Іванченко) «Кіт біля квітів». Малюнки Ані Шершень («Новорічна листівка 2002 року») і Дарини Тутової («По воду») отримали заохочувальні відзнаки.

У середній віковій групі 11-13 років третє місце у графіці виборола робота Жені Самури «Нагромадження тварино-рослин планети Євса» (викладач П. І. Іванченко).

У старшій віковій групі 14-16 років у декоративно-ужитковому мистецтві третє місце посіла робота Оксани Чорної «Маска», «Веселий чорт» з опаленої глини (викладач В. Г. Коростильов).

Заохочувальні відзнаки отримали учні Ксеня Хижняк, Аня Пасічник, Катя Бурда, Андрій Сірінюк. Їх роботи відібрали на обласну виставку дитячого образотворчого мистецтва.

В кінці травня 2002 року пройшов творчий звіт колективів художньої самодіяльності та окремих виконавців району. Перед його початком присутні оглянули виставку народного декоративного мистецтва. Їх зачарували вишивки Любові Іванівни Рябко, Євдокії Петрівни Самоїленко, Наталії Миколаївни Шамрай, Антоніни Володимирівни Швець, Раїси Максимівни Єфремової (м. Гуляйполе), Любові Михайлівни Панченко, Валентини Петрівни Булигіної (с. Петрівка), Наталії Іванівни Хорішко, Надії Семенівни Червоняк, Анни Василівни Гергець (с. Новомиколаївка). Серед них вже є й титуловані автори. Л. М. Панченко на обласній виставці народної творчості в номінації «Сільський майстер» посіла перше місце, відзначена дипломом і подарунком. Звання «Народний майстер» присвоєно Н. І. Хорішко, Є. П. Самоїленко, Л. І. Рябко.

29 березня 2003 року відбулася виставка декоративно-прикладного мистецтва умільців «Самоцвіти Гуляйпілья» (експонувалась у фойє КСК «Сучасник»). На ній було представлено сотні самобутніх, цікавих, виконаних на високому художньому рівні творів образотворчого мистецтва, декоративно-прикладних речей.

Подовгу глядачі зупинялися біля рукоділля Л. І. Рябко. Вона гарно гаптує диво-рушники і цьому навчає молодь.

Серед буяння барв вишиваного вернісажу погляд притягували

білі гаптовані рушники вчительки-пенсіонерки Є. В. Годжек.

Визнання фахівців і любителів народної творчості вишили добре знані в нашому краї майстрині О. І. Rogozna (м. Гуляйполе), Л. М. Панченко (с. Петрівка), Н. М. Шамрай (м. Гуляйполе), С. Г. Рогач (дитсадок «Ромашка»), Г. А. Токаренко (дитсадок «Джерельце»), Л. Г. Титова (спеціалізована ЗОШ).

Талановиті гаптувальниці на суд глядачів представили картини, ікони, написані «ниткою».

Кожного відвідувача вражало багатство кольорів, вміння «виліпити» нитками об'ємність людських постатей, передати рельєфність архітектури і пейзажу. Це досконалі композиційно і майстерно виконані роботи Р. М. Єфремової («Одарка і Карась», «Ісус Христос», «Матір Божа»), Л. І. Рябко (релігійні сюжети), Т. В. Губар («Ромео і Джульєта»).

Увагу привертали оригінально виконані панно «Квіткова мозаїка», «Мрія» Н. М. Шингур, «Україні», «Дніпрогесу -70» Л. Г. Титової.

У глядачів велику зацікавленість викликали роботи Н. О. Малиш (моделювання та пошиття одягу).

Народна майстриня Наталія Миколаївна Шамрай

«ШЕДЕВРИ ГУЛЯЙПІЛЛЯ»

Любительське об'єднання
«Шедеври Гуляйпілля»
комунального закладу «Районний
будинок культури»
(керівник Жовніренко
Валентина Олексіївна)

У закладах культури клубно-го типу в 2016 році працювало 24 любительських об'єднань художньо-естетичного спрямування, які відвідувало 347 осіб. За рік вони влаштували 96 виставок, які переглянуло 24600 глядачів, з них 43 виставки дитячих – 6000 глядачів.

Особливою популярністю користується любительське об'єднання «Шедеври Гуляйпілля», яке започатковане у 2007 році провідним методистом Валентиною Олексіївною Жовніренко на базі методичного кабінету комунального закладу «Районний будинок культури» Гуляйпільської районної ради. Колектив об'єднав 25 учасників з міста та сіл району: 4 художники, 20 вишивальниць, майстриню, яка працює в японському стилі «ошибані» (флористика).

Актив об'єднання з В. О. Жовніренко (перша справа)

Всього на Гуляйпільці працює близько 50 майстрів народного мистецтва.

В кінці жовтня 2007 року в КСК «Сучасник» відбулося перше засідання любительського об'єднання народної вишивки і художників – людей різних за віком і вподобаннями, але однакових в одному – любові до рукотворного мистецтва. Їхні роботи експонувалися на виставках у районі, області, України і навіть за кордоном. Ці картини і вишивки є окрасою масових заходів, які проводяться на Гуляйпільщині. Їх оцінили тисячі глядачів, їх знімали на фото і відеокамери, ними захоплювались іноземці. І ось тепер художників і рукодільниць району зібрала в одне об'єднання провідний методист районний будинку культури В. О. Жовніренко, яка розповідала:

– Наше любительське зібрання є добровільним об'єднанням творців художніх цінностей району. Працюватиме воно задля розвитку майстерності окремих громадян, вивчення і пропаганди народного мистецтва в рамках культурно-мистецьких заходів області і району.

Основними напрямками його діяльності є розвиток народної творчості, розкриття творчих здібностей і обдарувань, залучення

**Л. І. Рябко і В. О. Жовніренко із своїми роботами.
20.12.2008 р.**

громадян до відродження, збереження та розвитку національної культури. Проведення творчих зустрічей з професійними майстрами, діячами культури і мистецтв, обмін напрацюваннями, вміннями і мистецьким досвідом, а також організація змистовного відпочинку жителів і особливо молоді району.

На перше засідання об'єднання

прийшли майстри народної вишивки Любов Рябко, Любов Панченко, Наталія Шамрай, Світлана Гринь, Людмила Діденко і Галина Домашенко.

Цього дня віншували і відомих гуляйпільських художників. Це Інну Міщенко, Олексія Рябка і Миколу Ведмідя, які є постійними учасниками виставок. Кожен художник знаходиться в постійному творчому пошуку. Олексій Мусійович, наприклад, творить свої картини як аквареллю, так і олійними фарбами, відкривши для себе також стиль графіки, в якому вдається працювати далеко не кожному.

Інна Григорівна має хист до малювання пейзажів і натюрмортів (до того ж, вона викладає на художньому відділенні школи мистецтв), а Микола Миколайович випробував свої сили у всіх видах образотворчого мистецтва.

Зібравшись у затишній кімнаті, митцям було про що поговорити. Кожен ділився своїми задумами, вступав у дискусію, просто відпочивав душею з однодумцями і слухав задушевні пісні і вірші, що їм дарували учасники вокальної групи «Веселка», тріо «Вишиванка», Анатолій Вороний, Марія Литвиненко, Віктор Білай і Катерина Капінус.

* * *

10 травня 2011 року розповідала В. О. Жовніренко:

– Наше об'єднання створене 14 жовтня 2007 року на базі районного будинку культури. До його складу входять не тільки жителі міста, а й майстри із сіл Полтавки, Петрівки, Зеленого, Залізничного, Яблукового, а також із Заріччя. Це художники, вишивальниці, є і майстриня, яка виготовляє картини за японським стилем ошибані (флористика). Ним займається викладач школи мистецтв Інна Григорівна Міщенко.

Доки в нас не було об'єднання, майстрів ми знали мало, як і їхні роботи. Тепер наші ряди постійно поповнюються новими членами.

Наприклад, Лариса Павлівна Котова привела із собою дочку Наталію Анатоліївну Крутіхін. А на минулому зібранні у свої ряди ми прийняли майстриню-вишивальницю Ольгу Володимирівну Северин з села Полтавки. Проситься в наші ряди і молода мама Ольга Миколаївна Левадня, і ми раді вітати всіх, хто хоче розвивати народне мистецтво.

Першою сподвижницею нашого об'єднання була Любов Іванівна Рябко, яка має багатий досвід роботи народної майстрині. Вона доносить нам значення, принципи вишивки, проводить для нас своєрідні майстер-класи.

Зліва-направо: С. М. Дяченко, В. О. Жовніренко, Т. М. Гром

Наталія Миколаївна Шамрай, Тетяна Миколаївна Гром, Світлана Миколаївна Дяченко, Світлана Анатоліївна Гринь, Галина Петрівна Домашенко, Любов Пимонівна Недеря, Валентина Олександрівна Сушко, Валентина Андріївна Сахно, Галина Дмитрівна Дрепіна – активні учасниці об'єднання, які допомагають влаштовувати нам різні заходи.

Любов Михайлівна Панченко живе у селі Петрівці. Активна учасниця художньої самодіяльності. Вона дуже любить співати українські народні пісні. І все це поєднує з прекрасною вишивкою.

У селі Верхня Терса живе подружжя Ніна Петрівна і Анатолій Григорович Єременки. Вона – майстриня художньої вишивки, а він – самобутній художник.

У практику нашої роботи увійшли не тільки теоретичні заняття, а щомісячна організація виставок робіт, зустрічі із населенням району. У нас налагоджена тісна співпраця із клубом «Надія» села Червоного (керівник І. В. Артюх).

Торік у лютому відбулася персональна виставка майстрині Лариси Павлівни Котової. Виставка працювала цілий місяць і її шедеврами насолоджувалися жителі, учні як міста, так і Гуляйпільської спецшколи-інтернату та делегація Куйбишевського району.

У Лариси Павлівни роботи – це вишиті картини Ісуса Христа, Матері Божої, Апостолів, а ще є у неї квіти, тварини.

У минулому році ми були учасниками виставки в м. Приморську, яка присвячена Христовому Воскресінню. Прекрасна виставка була організована в рамках їхнього регіонального фестивалю «Великодні дзвони» за участю церковних хорів.

Щорічно у травні виїздимо у м. Запоріжжя для участі в обласній культурно-мистецькій акції «Запорізькі обереги».

Кожного року на фестиваль «Вольниця» ми також готуємо виставку за участю наших членів об'єднання. Торік це була виставка «Рушнікова пісня мого краю».

У нас дуже багато зустрічей із школярами. В минулому році до Дня української писемності і культури влаштували виставки, на яких розповідали не тільки про свої досягнення, а й про значення українського рушника, атрибутики, яку раніше виготовляли наші прадіди та прабабусі.

У жовтні традиційно відзначаємо свій день народження, на який запрошуємо гостей і друзів.

Далі Валентина Олексіївна звернула мою увагу на кабінет, у якому ми вели бесіду.

– Я хочу зробити його (кабінет – Авт.), – каже моя співрозмовниця, – українською світлицею і показати, які є види народної творчості. Це ось картини художників Олексія Мусійовича Рябка, а це – Миколи Миколайовича Ведмідя.

У своїх роботах ми хочемо відтворити український національний костюм. Завдання «дівчатам» я роздала і як набереться колекція, зробимо виставку ляльок в українському вбранні.

І про кого б із учасників об'єднання не говорила В. О. Жовніренко, вона знаходила про них тільки добрі і теплі слова. Відчувалося, що вона цим живе і радіє, коли роботи вишивальниць, художників чи інших майстрів декоративно-прикладного мистецтва приносять землякам задоволення і множать добрі традиції гуляйпільських майстрів.

Валентина Олексіївна залюбки показувала Грамоти, Дипломи, отримані від різних державних та громадських організацій за популяризацію декоративно-прикладного мистецтва. Вона із гордістю говорила, що в кожному селі району є майстрині, які своїми роботами зачаровують земляків і це особливо вражає при проведенні свята міста.

В. О. Жовніренко розповідала про своє об'єднання, про активних його учасниць. А тепер мова про майстриню Тетяну Миколаївну Гром устами рідної сестри Світлани Миколаївни Дяченко:

– У районне любительське об'єднання «Шедеври Гуляйпілля» я прийшла слідом за сестрою Тетяною, а вона в ньому з перших днів створення. Нам тут цікаво, комфортно, бо люди підібралися добрі, гарний у нас керівник. Регулярні виставки робіт спонукають до творчості, не дають застоюватися думкам і рукам.

Члени колективу «Шедеври Гуляйпілля»

Сестричка моя є для мене прикладом, вона трішки старша за мене, але я постійно наслідую її. Вишивання вона перейняла від мами, а я – від неї. Ми часто радимося, який колір покласти на полотно, чи він сюди підходить, чи ні. У щоденних буденних клопотах вишукуємо час для заняття улюбленою справою і в такі хвилини відступають труднощі і проблеми, бо душа живе творчістю.

Ми займалися і в'язанням – то шарпеток, то рукавичок, але завжди туди вкраплювали вишивку. Справі вишивання Таня навчила дочку Лізу, яка вже має і свої самостійні роботи.

Повертаючись до роботи об'єднання «Шедеври Гуляйпілля», хочу зазначити, що це дійсно школа майстерності, де ми обмінюємося досвідом, спілкуємося. До нас приїздила із Запоріжжя майстриня Олександра Петрівна Артем'єва, яка провела майстер-клас і ми багато чому навчилися, розширили свої творчі горизонти.

* * *

За підсумками діяльності любительських об'єднань району та майстрів декоративно-прикладного мистецтва грамотами департаменту культури, туризму, національностей та релігій Запорізької облдержадміністрації у 2016 році нагороджені майстрині, учасниці любительського об'єднання «Шедеври Гуляйпілля» Тетяна Миколаївна Гром та Світлана Миколаївна Дяченко за вагомих особистий внесок в організацію благодійної допомоги військовослужбовцям та активну громадянську позицію.

19 травня в Гуляйполі традиційно проводиться свято Вишиванки. Не винятком стало і 19 травня 2016 року. Саме в цей день було призначено проведення в районі обласного огляду колективів художньої самодіяльності та виставка робіт майстрів декоративно-прикладного мистецтва і художників району.

На виставці «Україна – вишиванка» експонувалися роботи учасників любительських об'єднань «Умілі ручки» Долинського СБК (керівник Ганна Шарова), «Чарівниця» Воздвижівського СБК (керівник Анастасія Новаковська), «Українська лялька», «Бісероплетіння», «Орігамі» Верхньотерсянського СБК (Олена Мофа).

Найбільшу площу зайняли роботи учасників районного любительського об'єднання «Шедеври Гуляйпілля» та картини вихованців художнього відділення дитячої школи мистецтв (викладачі М. С. Заворотинський, В. Г. Коростильов).

ТЕПЛІ ГОСТИНИ В ДОЛИНЦІ

20 травня 2011 року члени Долинського любительського об'єднання «Джерело» запросили до себе в гості членів аналогічного районного об'єднання «Шедеври Гуляйпілля» на чолі з його керівником, провідним методистом районного будинку культури В. О. Жовніренко.

По дорозі в Долинку гуляйпільська делегація у Верхній Терсі ознайомила з експонатами «Української світлиці», що розташувалась у тамтешньому будинку культури. Про роботу любительських об'єднань «Українська лялька», «Умілі рученята», модельне агентство «Адель», «Бісероплетіння» розповіла директор закладу культури і їх керівник О. В. Мофа.

Олена Вікторівна із захопленням говорила про членів об'єднань, про їх участь як у сільських, так і в районних культурно-мистецьких заходах.

Після уважних оглядин у Верхній Терсі дорога пролягла в Долинку.

Тут гостей хлібом-сіллю на вишитому рушнику зустрічала директор Будинку культури А. В. Шарова.

Прийнявши хліб-сіль, заходимо до закладу культури, де нас вітають своїм різнобарв'ям вироби декоративно-прикладного мистецтва. Це виставили для огляду свої роботи члени об'єднання «Джерело». До них додають вироби і гості. І ось не можна байдуже пройти повз вишиті рушники та картини, портрети Ісуса Христа, Богдана Хмельницького, Тараса Шевченка, Нестора Махна. Враження незабутнє!

Та настає урочиста хвилина і слово бере ведуча заходу А. В. Шарова. Вона вітає всіх із святами Матері, Родини і представляє гостей: В. О. Жовніренко, провідного спеціаліста районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді М. В. Редько, земляка, краєзнавця І. К. Кушніренка.

На цей захід прийшов і Долинський сільський голова О. М. Сидоров, а серед запрошених – матері багатодітних родин Ганна Петрукович, Ольга Федоровська, Юлія Левкович, Марія Похила і їхні діти.

– Ми щиро вдячні за те, – говорила В. О. Жовніренко, – що ви запросили до себе в гості об'єднання «Шедеври Гуляйпілля». Ми вітаємо всіх вас із святами - Днем Матері і Днем Української родини, а також із Днем майстрів декоративно-прикладного мистецтва. Щоб

не забирати багато часу, зазначу, що всі наші заходи відбуваються в рамках обласної культурно-мистецької акції «Світло душі і добра рідній Україні», присвяченій 20-й річниці Незалежності України.

Про значення українського рушника, його символи, традиції та застосування розповіла присутнім народна майстриня Л. І. Рябко.

Перед земляками виступив краєзнавець І. К. Кушніренко, який говорив про людей, історію рідного краю, про створення книжок у співавторстві з гуляйпільським краєзнавцем В. І. Жилінським, побажав краянам щастя і добра та подарував сільській бібліотеці свої книжки, які вручив її завідуючій О. Г. Троян.

На святі звучали пісні у виконанні Валентини Жовніренко і Олександра Білая, вокальних колективів «Долинчанка», «Світанок» і «Долинчаночка» (художній керівник Н. В. Чепіжко). Своїх мам вітали зі святом діти, а М. В. Редько вручила їм пам'ятні подарунки.

За гарний, змістовний захід дякувала господарям і гостям ветеран праці Е. В. Бутенко.

Далі свято перемістилося до «Української світлиці», де гостей зустрічали вироби декоративно-прикладного мистецтва і господарня А. В. Шарова.

Теплі, сердечні гостини в Долинці завершено, але гості, залишаючи привітних господарів, ще довго згадували їх добрим словом...

* * *

Творчому росту колективу «Шедеври Гуляйпілля» сприяли зустрічі з керівником творчого об'єднання «Мальви», членом Національної Спілки майстрів декоративно-прикладного мистецтва О. П. Артем'євою, учасниками творчого об'єднання «Приморські візерунки» (керівник Т. С. Ковтун).

Любительське об'єднання «Шедеври Гуляйпілля» було учасником обласного фестивалю народного мистецтва «Вольниця» (м. Гуляйполе, 2007-2017), регіональної виставки «Великодні візерунки» (м. Приморськ, 2010), обласної культурно-мистецької акції «Запорізькі обереги» (м. Запоріжжя, 2010), Покровського ярмарку (м. Запоріжжя, 2011-2017) та інших.

* * *

У першій половині жовтня 2012 року творче об'єднання «Шедеври Гуляйпілля» відзначило своє перше п'ятиріччя. За цей час кількість митців збільшилась утричі.

– У нас з'явилися друзі, – 16 жовтня 2012 року розповідала керівник об'єднання В. О. Жовніренко, – які підтримують з нами зв'язки. На наш ювілей завітали майстрині із селища Куйбишевого – учасники творчого об'єднання «Гармонія», що працює при Куйбишевському районному організаційно-методичному центрі. Його керівником є методист Меланія Вітер, справжній майстер своєї справи.

«Візити вічливості» – нова і прекрасна форма клубної роботи, яка за допомогою спілкування та обміну досвідом об'єднує людей за їхніми уподобаннями. Нові зустрічі стимулюють майстринь до створення нових шедеврів. А той, хто ще не досяг вершин у майстерності, може отримати прекрасний майстер-клас від досвідчених майстринь.

12 жовтня наші майстри прийшли до КСК «Сучасник», аби разом відзначити свій ювілей. Як завжди, у нас тепло на душі від спілкування.

Зі святом членів творчого об'єднання вітали начальник відділу культури і туризму райдержадміністрації Любов Третьякова і директор районного будинку культури Юрій Шаровський, які наголосили, що роботи учасників об'єднання є окрасою будь-яких культурно-мистецьких заходів. І прийшли ці гості з подарунком – величезним фотоальбомом, який нам необхідний, – зауважила В. О. Жовніренко. – Адже поїздки, зустрічі, свята ми завжди увінчуємо у фотознімках, яких вже набралось чималенько.

За підтримку митців Гуляйпілья слова подяки адресуємо райдержадміністрації. Всі ці роки, з першого дня створення об'єднання нам сприяє Олександр Іванович Дудка (нині – заступник голови облдержадміністрації). Велику вдячність висловлюємо всім журналістам – працівникам редакції газети «Голос Гуляйпілья», які ведуть літопис нашого об'єднання на сторінках свого видання.

У ЦЬОМУ ВСЕ ЇЇ ЖИТТЯ

Переді мною жінка. Звичайна селянська трудівниця із вплетеною в косу сивиною. Розмовляємо про життя-буття.

– Це все від нашої бідності, – Катерина Іллівна Качан з Верхньої Терси показує на вишиванки, що уквітчали хату. – Тепер у моді килими, кришталь. Раніше такого не було.

Я мовчки роззиралася на всі боки, оглядаючи красу вишивок, розташованих і на стінах, і на подушках у господі господарки.

Ми присіли з Катериною Іллівною на дивані, на якому вбирала очі вишивана накидка. А жінка й каже: «Оце знаєте з чого зробила? Купила дівчатам відріз на плаття. Вони не захотіли шити, кажуть, вийшли з моди. Так я вишила його і бачте, що вийшло.

Подивитись і справді було на що. Бо якби Катерина Іллівна не повідала цю історію, то я б не повірила, що можна так оживити шмат матерії.

– А раніше, років до 28, - сміється жінка, – повірте, я не вміла навіть латки до лантуха пришити.

А почалося все з того, що десь у знайомих побачила Катерина Іллівна вишиту голубим на чорному фоні газетницю. І «захворіла» шиттям. З того часу скільки води сплигло. І тепер на стінах, вікнах, стільцях, ліжках, дверях, столах... все вишите. Навіть килими вишиті. А кольори! Словами це не описати. Живе, все живе в хаті.

Я думала, що Катерина Іллівна Perezнімає узорі. А потім вишиває. Та виявилось, що все, що довелось побачити, то все творчість господині будинку.

– Буває таке, що лежу втомлена, а сон не йде, – пригадує К. І. Качан. – Все думаю, який би візерунок зробити. І не засну, доки не придумаю. Тоді встану, намалюю і аж потім засну.

А які ті ночі у сільській трудівниці. Та ще коли 25 років пропрацювала на фермі дояркою. Трьох доньок виростили з чоловіком, пороз'їжджалися. Тільки онуки гостюють влітку. І правнуки є, і їм прабабуся повишивала подушечки. Нехай згадують добрим словом.

Та не тільки рідні згадують Катерину Іллівну добрим словом. Скільки своїх вишиванок вона просто пороздарювала. Бувало, просять люди: «Катю, виший». Не відмовляла. А як доньок заміж віддавала, всіх сватів вишитими рушниками перев'язувала. На кожне весілля більше, як по десять пішло. А на скількох виставках побувало її виробів. І на сільських, і на районних, і на обласних, навіть у Москву возили.

– Чоловік сердиться. – сміється Катерина Іллівна. – Все шиєш та шиєш. Коли вже цьому буде кінець. А я, мабуть, не зможу без цього.

Тож, наснаги вам Катерино Іллівно. Хай ідуть в уяву гарні узорі, хай руки ще довго тримають голку.

28.08.1993 р.

Валентина Булгак

ДИВОСВІТ КЛАВДІЇ КУКОБИ

**Клавдія Федорівна
Кукоба**

Щедрі плоди творчості самодіяльної художниці і вишивальниці Клавдії Федорівни Кукоби прикрашають приміщення школи і дитячого садка в Червоному. Розцвітають на полотні сонячні квіти або казкові барвисті птахи, або диво візерунки. А яка краса природи оживає на акварелі художниці! Барвисте рукоділля Клавдії Федорівни радує не тільки односельчан, а й городян – відвідувачів її виставок.

– Навдивовижу талановита ця жінка, вихователька нашого дитсадка, – з радісним піднесенням ділилася директор тамтешньої школи Галина Андріївна Дерев'яноко. – Ви знаєте, яка це знахідка для нашої школи майстриня народної творчості. З великим бажанням ми залучили Клавдію Федорівну вести уроки образотворчого мистецтва у 5-7 класах. А хто ж, як не ця чарівниця-трудівниця може донести до юних сердець незбагненну царину народознавства на заняттях гуртка декоративно-прикладного мистецтва. Бажаючих навчитись у неї багато. І наша шкільна українська світлиця, що так змістовно і гарно, з художнім смаком оформлена, теж осяяна талантом і працею Клавдії Федорівни.

К. Ф. Кукоба зосереджено працювала над новим ескізом своєї роботи. До неї підійшла шестикласниця О. Грабенко.

– Оксанко, ти щось хотіла спитати? – Поцікавилась Клавдія Федорівна. Дівчинка всміхається.

– Я бачу який ви гарний ескіз «витинанки» малюєте. І мені кортить мати такий. Намалюйте і мені. Так хочеться у вас усе перехопити. Ви усе це гарно робите...

Пізніше Клавдія Федорівна розповідала:

– Оксанка Грабенко дуже здібна учениця. І хист має. Вже сама творить «витинанки». Це буде друга я.

Клавдія Федорівна на якусь хвилину замовкла. Мабуть, пригадала своє дитинство, молодість, яка слалася під ноги сонячним сувоєм. Гаптування успадкувала від своєї бабусі Мотрони. Ниточка до ниточки – і оживали барви квіток на рушникові під голкою старанної онучки.

У них ніколи не відцвітали квіти. Коли під вікнами стугонять перемерзлі вітри і земля від морозу тріскає, Клавині квіти не відцвітають. Її добра рука посадила їх навіки. Вони цвітуть на рушниках, на скатертинах, на блузках, на сорочках. Їх безліч на ліжку, на стінах. Під ними відсміялось її дитинство. Під ними розбуялась її жагуча молодість. Часто до ранку снилися квіти. Вони схиляли над її ліжком свої червоно-гарячі, буйно-зелені, жовто-яскраві (яких тільки не було!) голови, торкались її теплих уст. І кожна квітка говорила своєю мовою. Вона здогадувалась, що вони говорили щось добре, розумне і тихо – сумне...

Обставини життя склались так, що К. Ф. Кукоба (вона закінчила медучилище) весь час у середовищі дітей, живе їхніми інтересами, виховує гарний смак. Не нахвалиться своїми ученицями Наталею і Оксаною Карась, Юлею Дібровською, Аллою Саприкіною, Альоною Яценко.

Клавдія Федорівна влаштовує виставки робіт підопічних у школі. Вчителька завжди у творчому пошуку. Вона досконало оволоділа технікою улюбленого заняття. І в гаптуванні, і в малярстві. А які гарні картини з соломки! Її учні вже знайомляться і з Петриківським розписом, котрим притаманні рослинні форми орнаменту,

**Мама, Клавдія Федорівна Кукоба,
з донькою Тамілою Губаревою та виробами**

ажурність та чітка графічність декору, яскравість барв. Одне з занять майстриня провела на квартирі дідуса Нечета, котрий поділився секретами виготовлення кошиків з лози і солом'яного бриля. Якою заздрістю світилися оченята дітей – так їх захопила віртуозність і філігранна робота майстра.

А вдома вишиванням раніше захоплювалася і свекруха (усе життя дояркувала в радгоспі). Подовгу засиджувалися вечорами над улюбленим заняттям. Галина Іванівна і невістка вишивали та співали. А донька Клавдії Федорівни Таміла працює директором клубу в Долинці. Добре оволоділа технікою «витинанки», але своє покликання знайшла в музиці і співах.

Слід на землі. Один прокладає на ній борозну за борозною (як усе життя покійний тато Клавдії Федорівни – Федір Олексійович Шило із Зеленого Гаю), інший садить сади, хтось будує красиві оселі. А. К. Ф. Кукоба по-своєму славить рідну землю. Чим довше думаєш переглянуті роботи її, тим ясніше уявляєш, що та радість, яку вона поселила в наші душі, здатна розростатися так буйно, що її вистачить на все наше життя.

4.05.1994 р.

Іван Нежижим

ДИВО КАЛИНОВЕ ВАЛЕНТИНИ ХАРЛОВОЇ

Валентина Гаврилівна Харлова

Гречно зустрів самобутнього майстра декоративно-ужиткового мистецтва В. Г. Харлову колектив Комсомольської СШ. Були і пісні, величальна на її честь, виконана юними хористами, і вітальне щире слово, мовлене учителькою В. І. Приходько.

– Коли я вперше зустрілась з прекрасним мистецтвом – музикою божественної природи у барвах майстрині Валентини Гаврилівни Харлової, – зізналась у своєму одкровенні Валентина Іванівна, – я була вкрай

глибоко вражена побаченим. Її осонячені роботи, як мені зда-лось, ошчасливають кожного якоюсь невидимою цілющою енергією добра. Познайомившись з ним, ви уже назавжди залишитесь у полоні яскравого таланту майстрині.

Авторка цієї вишиваної краси, гадала я, неодмінно мала бути людиною глибокої і щирої душі, лагідної вдачі. Бо таке диво може творити лише особистість з багатим внутрішнім світом, з чистими почуттями, справжніми, не на показ.

І я не помилилась. Такою й виявилась наша землячка Валентина Гаврилівна Харлова – «майстер народної творчості України», «заслужений вчитель України» (школі віддала 42 роки життя), професор народознавства, лауреат і дипломант багатьох представницьких виставок у нас у державі і 19 зарубіжних – США, Англії, Франції, Фінляндії, Польщі, Болгарії та інших. Але в нашому Гуляйпільському краєзнавчому музеї їх, на жаль, немає.

Ось тоді і зародилася в мене задумка запросити Валентину Гаврилівну провести у школі урок народознавства. І я була щаслива, коли одержала згоду на це Майстрині.

Ще до зустрічі з Харловою учні були дещо обізнані з її творчістю. У шкільній кімнатці народознавства, створеній зусиллями В. І. Приходько, де вже так затісно зібраним експонатам, знайшлося місце і доробкам народної майстрині. Це і «Гуляйпільський віночок», подарований Валентині Іванівні Харловою, і чарівний «Український соняшник» – учителька вже сама не могла не придбати його і долучити до своєї колекції – а це річ справді золотих рук творіння. Поверніть долоню до «Соняшника» і ви через якусь мить відчуєте, як потече у ваше єство цілюще тепло. Я сам вілчув дивовижну силу цих чар. Недаремно ж роботи Харлової знаходилися в госпіталі в Югославії, де ними лікують дітей, котрі постраждали під час недавньої громадянської війни

Барвисті доробки Харлової вертають мистецькі сили відомому співакові П. Зіброву після автокатастрофи («Ви моя мила друга матуся...» – каже їй Павло). З філігранних робіт майстрині повсякдень нев'янучу наснагу черпає й український соловейко – незрівнянна Ніна Матвієнко («Що б я й робила без тебе, моя люба сестричко...» – шле вдячність Ніна). А це відгук П. Глоби: «Я впродовж усього сезону повнився цілющою енергетикою Валентини Харлової...».

І ось вона, В. Г. Харлова, стоїть перед присутніми, ніяковіючи, – звичайнісінька інтелігентна жінка, зі смаком у народному стилі зі-

Рушники В. Г. Харлової

браному вбранні, на тлі своїх викінчених гарних творів, світиться натхненням і гордою радістю.

– В моїх доробках оспівана мала батьківщина – моя рідна Успенія на дорогій серцю Гуляйпільській землі, – розкажує В. Г. Харлова. – Так я називаю село Успенівку. Там я народилася у сільській родині. Було нас у тата і мами 3 доньки – Оля, я і Ніна. Наша мама померла дуже молодою, якраз перед війною. Тато пішов на фронт. Залишилася від нього лише одна фотографія: стоїть втомлений піхотинець з автоматом наперевіс. На звороті напис: «Оставляю я вам, мої доргі діти, свою фотографію на довге ваше сирітське життя. Гаврило Мірошник». Без дати. Війна була страшна, виснажлива. Тато потрапив у полон, потім був у нього Бухенвальд, бо не зміг змиритись зі свавіллям гітлерівців український працелюб і солдат. Його спалили в крематорії. А нас, доньок, підхопила життєва круговерть. Виховувались у різних дитбудинках. Згодом вже через роки зустрілись. Валентина виховувалась у Гуляйпільському, а потім і в Бердянському дитбудинках. У неї рано виявився потяг до прекрасного. Перший раз взяла голку в три роки, а в десять, за словами вчителів дитбудинку, вже пристойно вишивала.

Валентина Гаврилівна добрим словом згадує свою першу вчительку відому на Запоріжжі майстриню гаптування М. Г. Білоусову-Каракаш (вона з родини живописця І. І. Бродського). Її поради і

уроки й стали визначальними на все життя дівчини. В 1949 році до 70-річчя Й. Сталіна маленька Валя Мірошник «великому вождеві всіх народів» підготувала і свій дарунок: вигаптувала красуню козацьку сорочку з китайського шовку. Поважна комісія відібрала ту річ і відіслала до Москви.

– Ось ці роботи з циклу «Гуляйпільськеа дорога» мені дуже дорогі, – мовить Валентина Гаврилівна. – Ви бачите на них вишиті млини, хати-біляночки, мальви, ружі... А ото мій дідусь Гаврило Матвійович і бабуся. Біля них ото калина така гарна, а на ній 6 квіточок, це їх діти, а ягідки – це онуки і правнуки. А он скільки гусей на річці Янчулі... А оте дівчисько замріяне з такою довгою косою, дівочою красою, що крокує назустріч золотавому схід-сонцю, освячене дивом калиновим – символ нашої невмирущої нььки-України – то я.

Нам залишається лише милуватися тією витонченою красою. Квіти ніби співали. Майстриня, керуючись своїм художнім смаком і чуттям, сполучає один корінь з іншим так уміло, так злагоджено, як це робить з окремими звуками піаніст, сполучаючи їх в акорди.

У звивистих і викруглених лініях рисунка вишивальниця теж досягає «музикального звучання». Як же не назвати «музикальними» ті лінії, що граціозно виводять ось на рушниках стебла та гілочки, викруглюють пелюстки, пуп'янки, ягоди.

– З прадавніх часів вишитому рушнику в українській хаті відведено почесне місце, – вела далі сповідальний урок Майстер. – Ним шанобливо оповивають портрети дорогих рідних. З вишитих квіток рушникових втішно поглядає на сім'ю нову, вільну Тарас Шевченко. Рушники – це пам'ятки про рідне село, жінки давали їх в далеку дорогу чоловікам своїм, які йшли на війну проти ворогів. Рушники гаптують не скрізь однаково.

На Полтавщині люблять виводити червоною заполоччю узор у вигляді деревця чи вазона, які піднімаються по вузькому полотнищу вгору, розгалужуються на всі боки квітучими гілочками. На Київщині до червоних квітів люблять додавати ще й сині. А втім. Різноманіття рушникових вишивок на Україні дуже велике і в розцвітках, і в композиціях, і в техніці самого шитва.

Рукоділья В. Г. Харлової широко представлене в експозиціях Канівського музею Т. Г. Шевченка, до речі більше 15 років Валентина Гаврилівна посвятила тільки вишивці на теми Шевченківських творів.

– Яка тільки багата фантазія народного мистецтва, – каже Харлова. – Людина ніколи не залишається байдужою до краси в природі. Людське серце чуйно відгукується на неї. Ніби змагаючись з природою. Люди спільними силами творять свою красу, але не наперекір природі, а добрій злагоді з нею. Самобутнє мистецтво живе на землі, відколи живе й працює, мислить і почуває людина. Скільки тисячоліть існує людство, стільки ж існують і прикраси...

Мудрі люди кажуть: «Життя людини коротке, а мистецтво вічне». Можна додати: мистецтво вічне і завжди цвіте молодим весняним цвітом.

Дякуючи наполегливому пошуку і творчому натхненню, Харловій вдалося відродити традиційні напрями вишиванок на Україні IV-XIX століть. Вона збирає старовинну вишивку, має домашній музей, велику бібліотеку.

– Серед старовинних українських узорів, що їх тепер жінки вишивають на рушниках, тчуть на килимах, малюють на стінах, можна помітити мотив, що зветься деревом життя, розповідає Валентина Гаврилівна. – Він і схожий на квітуче дерево – що піднімає вгору стовбур, широко розгалужується квітами, кучерявиться листям,

В. Г. Харлова з поетом Григорієм Лютим

заквітчується квітами. Іноді на вершечку дерева життя народна художниця вишиває кругле сонце з промінням, ніби хоче цим додатком підкреслити, що без сонця і дерево не житиме.

Глибоке враження справляє представлений на вернісажі рушник «Берегиня», вишитий технікою, створеною ще 500 років тому. Вчувається великий талант авторки. Легкість почерку, свіжість барв і якась грайлива невимушеність – тим і чарує нас, глядачів, Валентина Гаврилівна своїми роботами.

– Я дуже люблю речі, вишиті тамбурним шитвом, полтавською гладдю, – ділиться В. Г. Харлова. – Адже хрестик – не головна вишивка України. Колись наші жінки знали більше 300 видів техніки.

Валентина Гаврилівна блискуче володіє багатьма споконвічними українськими національними ремеслами. Майстрині підвладна вишивка, витинанка, розпис, ткацтво, набійки, різьба по дереву, робота з рослинним матеріалом, рогозоплетіння, лозоплетіння, в'язання вузликом, так званим «макrame», вишивка способом набивної голки й інші. Її роботи за духом, стилем, технікою виконання фахівці ставлять в один ряд з творами славнозвісної М. О. Приймаченко.

Присутні не приховували своїх вражень: «Яка краса! Гарно як!» – чулося не раз. Бо сказати правду, краса не так легко й висловлюється, особливо з розхвильованого серця.

Щиро відзначали, що «Валентина Гаврилівна справді народилася із ясних вод і чистих зір нашої гуляйпільської землі», і що «кожна барвіста ниточка на її вишивках грає струнами наших найсокровенніших почуттів».

– І справді ми всі ніби у казці побували, – мовила в заключному слові В. І. Приходько. – Кожна художня річ, представлена тут на вернісажі, виготовлена Валентиною Гаврилівною з великою любов'ю, смаком і знанням, виконана в тому стилі, що його викристалізував народ, – буквально кожний такий витвір несе у світ добре і розумне, прекрасне і вільнолюбиве. Це чарівна краса, що скорює очі й душі..

В. Г. Харлова пообіцяла учням приїхати до них наступного року і показати новий цикл робіт, над яким працює зараз.

7.12.1996 р.

Іван Нежжжим

ВИШИВАНКИ – ЦЕ ЇЇ ЖИТТЯ

Марія Федорівна Зоріна зі своїми роботами

З Марією Федорівною Зоріною я познайомилася зовсім випадково. Того дня наше місто відзначало 220-річчя свого заснування. І на центральній вулиці сільські ради розмістили імпровізовані стародавні українські хати, Проходячи повз таку оселю села Мирного, я зупинилася. Все було настільки справжнім! Ліжко з вишитими подушками, лави з саморобними килимами, на стінах – вишиті портрети в рушниках, на долівці – домоткані доріжки й килими. А саме господиня, немов намальована, посміхалася поміж усього цього різнобарв'я.

Це була М. Ф. Зоріна. І якби вона особисто не сказала, що в цьому році їй виповнилося 75, ні за що б не повірила. Може, та фанатична любов до вишивання, до всієї рукотворної краси і живить її, додає енергії, але Марія Федорівна виглядає таки набагато молодшою. І це при тому, що пізнала і голод, і непосильну з дитинства працю, й роки війни та окупації пережила. А що вже перебачила на своєму шляху... Запитую, коли почала шити та в'язати – не пам'ятає. Каже: «Знаю, що зовсім малою була, а у скільки...». «Хто ччив?» Відповідає: «Горе навчило».

Так їхнє покоління вчилося в горі і сльозах, трудилося і до сходу сонця, і при вечірніх зорях. Та так, що мозолі на руках і досі не посходили. Полола, сіяла, орала, корів доїла. Це все про неї – про

Марію Федорівну Зоріну, груди якої зараз рясно прикрашають медалі та пам'ятні знаки за трудові заслуги.

Помітивши моє здивування, Марія Федорівна пояснює: «Спочатку вишивала і плела, бо треба було, а потім вже не могла без цього жити. З роботи прийду, по господарству пораюсь, а сама все про візерунок думаю та про те, де б ниток взяти. Раніше їх майже не було... Але навіть попри їх дефіцит, – сміється, – якби розпустили усе моє рукоділля, то земну кулю не один раз ними обмотали...».

Починала Марія Федорівна з найпростішого: хустки, рушники, наволочки. А зараз вже й килими має вишиті власноруч. «Донька привезла із Запоріжжя в подарунок, я побачила – і вже з того часу не мала спокою».

Зараз Марія Федорівна вже допрацьовує третій килим. Це при тому, що має вишиті простирадла, рушники, серветки, фартухи, накидки, портрети... Один з них, на якому Т. Г. Шевченко, вона подарувала у місцеву школу. «І пішла моя вишивка по всьому світу, – каже рукодільниця. – Є вона в різних містах на Україні, в Росії. Але стільки ще задумано. Ще всього не доробила...».

Тож, дай вам Боже здоров'я, Маріє Федорівно, щоб ви здійснили все, що задумали.

26.10.2005 р.

Валентина Бережна

Марія Федорівна Зоріна із чоловіком

СПІВАЮТЬ ВИШИВАНКИ МУЗИКУ СТОЛІТЬ

Давно помітила: справді народні майстри – то сама доброта. Випромінюють вони позитивну і потужну енергію добра, що потім ходиш під тим благородним враженням довгий час сам подобрий, розчулений, розхвильований, зворушений тією справжньою щирою й безмежною талановитою, в тому числі на найтонші душевні порухи, українською натурою. Ці слова спали на думку після спілкування з Любов'ю Іванівною Рябко, котру, до речі, знала давно. Знала, як сумлінну працівницю колишнього заводу лакофарбових виробів, активну учасницю народного хору «Вольниця» та вокальної групи «Веселка», а тепер знаю ще як і народну майстриню.

Вже не один десяток років, а можна сказати, що все свідоме життя Любов Іванівна захоплюється вишиванням. До цього виду мистецтва прилучила її родина, котра була родом з Полтавщини і вважала, що вміння на полотні створювати узор, картини має бути у крові кожної української жінки. З часу перших уроків тітки Марусі минуло понад 40 років. Тепер Любов Іванівна Рябко – відома народна майстриня, вишивки якої знані і в нас, і в сусідній державі. Її рушники несуть у собі особливу енергетику, світлу ауру. Про вишивальні традиції, чоловічі і жіночі узорі знає Любов Іванівна чимало:

– В українському побуті рушник відіграє величезну роль. Ним обтирають новонароджених і проводжають у вічність, перев'язують старостів і зустрічають доргих гостей хлібом-сіллю. Рушниками прикрашають ікони і беруть його в дорогу, щоб була вона щасливою. Це своєрідний літопис народного буття. І символи на ньому – не випадковість. Тут втілена народна філософія, світосприйняття, розуміння важливих проблем, пов'язаних з усім довгим життєвим шляхом. Так закодована інформація з давнини передається майбутнім поколінням.

Окрім рушників. Вишиває народна майстриня і сорочки, тим більше, що українська вишивана сорочка, то не просто вбрання, то – енергетичний щит людини. Захоплюється і вишиванням портретів Тараса Шевченка, ікон, цікавиться старовинними узорами, відновлює їх.

У вишивці Любов Іванівна часто використовує такі українські мотиви, як виноград, хміль, дубове листя, калину. Майстриня роз-

шифрує зміст окремих символів так: червона калина – символ дівочої краси, лілея – символ дівочої цноти, листя дуба – чоловічої сили, горлиці, павичі – символ парубання.

Втім назвати всі її теми, описати всі картини і пано надто складно. Краще все те побачити власними очима. Роботи вишивальниці неодноразово були виставлені на виставках як у нашому місті, так і за його межами.

Мистецтво вишивки, яке вимагає немало терпіння і неабиякої наполегливості, а ще тонкого художнього смаку і кольорового світобачення, нині не таке поширене серед жінок, тому талант Любові Іванівни переймають лише сусідка Оля і внученька Олюня.

Окрім співу й вишивки, захоплюється Л. І. Рябко ще й квітникарством, а втім...

Коли директор друкарні М. М. Азаров випадково дізнався про героїню замальовки, то сказав:

– Щоб об'єктивно написати про Любов Іванівну, треба побувати в неї вдома. Там, ніби у вишиваному казковому царстві. А ще, коли б до неї не зайшов, завжди скрізь порядок і вона завжди причепурена, доглянута. А як у неї гарно на кухні! А які смачні пиріжки вона пече! А скільки в неї квітів! Одним словом, у цієї доброзичливої обдарованої, чудової жінки скрізь чистота. Тепло, затишно і комфортно.

Ну що ще можна додати до слів чоловіка, котрий так високо цінить жінку. Здоров'я вам міцного, шановна народна майстриня, і хай творча наснага не покидає вас ще довгі роки.

18.01.2006 р.

Тамара Борт

ВИШИВАНА ЮНІСТЬ СВИТОГОРА

Беру до рук вишите полотно, а на ньому то сміялася, то плакала голка. Тут горить рум'янощока калина, з якої ніби ось-ось злетять сизокрилі голуби. А ось через гаї тягнеться встелена споришами стежина до рідної ошатної хатини, в якій заховався один край веселки. І так красиво відтворено світ за допомогою голки й нитки! А ще – широкої і щирої душі...

Ця краса – справжнє диво! Та ще більше дивує те, що її творцем є вісімнадцятирічний хлопець із села Любимівки Світогор Михайленко.

Життєва стежина юного митця тягнеться із мальовничих куточків Західної України, звідки родом його мама. А ось тато - з Любимівки, куди й переїхала згодом уся його сім'я.

Сім'я Михайленків приємно і до глибини душі вражає своїми талантами. Так, батько обожає театр і навіть сам творить вірші та п'єси (деякі, до речі, поставлені у Запорізькому драматичному театрі), а мама гарно вишиває і співає. Та і всі в цій родині гарно виконують пісні, і коли заспівають Михайленки - то, здається, весь світ дзвенить і тримає на пісенних крилах небеса!.,

У цій сім'ї, в такій атмосфері краси і мистецтва зростає чотири дитини.

І ось одного разу, коли один із синів – Ігор попрохав маму вишити йому сорочку, то Світогор вирішив сам хоча б спробувати себе у вишивці. Мовляв, мама ж вишиває, а раптом, і в нього вийде? І вишло! Більше того, хлопець сам вишив собі не тільки сорочку, а й ще десять витворів.

– Сьогодні вишиваю рушник, – говорить Світогор. – Знаєте, мабуть, вишивка у нас – як і пісня – у крові. Бо коли сідаю за полотно і беру до рук голку з ниткою, то ніби поринаю у якийсь зовсім інший світ, який збагачує душу, заспокоює... До вишивки не підходжу просто так, а готуюсь, намагаюся бути в хорошому настрої. Адже, вишиваючи полотно, треба передавати тільки позитивну енергію. А вишиваю під класичну музику...

Є у Світогора дві мрії – відтворити за допомогою голки й нитки старовинні пейзажі України, її мальовничі і вже призабуті куточки, та ще – створити у Любимівці сільській осередок Всеукраїнської громадської організації «Патріот України», учасником якої він є. Може, і незвичайний талант цього хлопця починається саме від патріотизму, його любові до землі і поваги до батька-матері. Бо ж не береться нізвідки душевна краса - її породжує внутрішня культура особистості і високе прагнення нести людям духовні цінності й творити світле майбутнє свого краю.

22.03.2011 р.

Олена Муха

МАЙСТРИНЯ, ЯКА МАЛЮЄ КАРТИНИ НИТКАМИ

В охайній хаті Наталії Крутихіної затишно, пахне свіжозавареним чаєм, біля входу причаївся різнобарвний «класний куточок», який належало доробити для меншого синочка-школяра Максима, а стіни прикрашають картини. Здалеку здається, що ці картини намальовані, і лише розгледівши їх, розумієш – це вишивка хрестиком. До того ж хрестики настільки дрібненькі, що їх і не роздивишся.

Наталія Крутихіна за освітою медпрацівник, працює медсестрою у інфекційному відділенні Гуляйпільської центральної районної лікарні. Зазначає, що любила вишивати, коли ще навчалась у школі.

Маленькій школярці до вподоби припали 2 техніки: вишивка гладдю та ришельє. Але згодом, поринувши у життєву круговерть, вишивану справу покинула.

– Чому ж знову повернулись до неї? – запитую усміхнену господиню.

– Напевне, все почалося з того, що, коли менший син пішов до дитсадка «Сонечко», я познайомилась із чудовим, згуртованим педагогічним колективом дитсадка. І вирішила подарувати їм на згадку вишитого рушника, – розповідає Наталія Крутихіна.

Для того, щоб вишити гарний рушник, Наталія Анатоліївна завітала в гості до своєї знайомої Любові Рябко та попросила провести, як це модно сьогодні казати, невеличкий майстер-клас з вишивання хрестиком. Саме ця техніка захопила Наталію Анатоліївну.

Майстер-клас Л. І. Рябко

Рушник вийшов на славу, а вишивання лягло до душі. Доньчиним захопленням перейнялась і мама майстрині Лариса Котова. Проте Лариса Павлівна з перших робіт визначилась – буде вишивати картини. Тож і мама, і донька спробували себе у новому для них виді мистецтва. І захопились.

– Ось у цій кімнаті котик, тут я залишила вовків, а тут моя найлюбленіша робота – «Африканка», – Наталія Крутихіна прямує з кімнати до кімнати, показуючи свої картини. Жінка зазначає, деякі роботи знаходяться у КСК «Сучасник». Вони були на виставці, присвяченій Дню Незалежності України, а тепер, як і роботи інших народних майстрів, чекають на виставку, яка пройде до Дня міста. Лише невеличкі цвяшки нагадують про те, що на цих місцях висіли картини.

Наталія Анатоліївна зазначає, вишивання справа хоч і приємна, проте клопітка, та й дорога. Адже потребує не лише часу, а й коштів. Нитки, як і рамки, майстриня купує у Запоріжжі. Причому бере нитки різних фірм, для того, щоб доповнити набір тонів та напівтонів.

– Найважче було вишити одну з моїх робіт – «Янгола». Я над нею працювала півроку та використала 68 кольорів ниток, для того, щоб зробити перехід від темного до світлого відтінків, – розповідає майстриня.

Для іншої картини – «Африканка» – Наталія Анатоліївна використала 64 кольори ниток. До речі, схему для цієї картини дістати було нелегко. Клопіткі пошуки в Інтернеті не дали потрібного результату. Жінка розповіла про свої наміри пологівській майстрині Ніні Чумаченко, і неочікувано для себе почула, що така схема є у доньки Ніни Федорівни. Тож схему Наталія Крутихіна отримала у подарунок, що правда схема подолала немалий шлях з Москви до Гуляйполя.

На вишивку картини Наталія Анатоліївна витрачає приблизно від 1 до 1,5 місяця. Проте зазначає, часу на вишивану справу витрачає лише взимку. Адже в іншу пору року весь вільний час витрачається на городньо-польові роботи та на догляд за господарством, а воно таки немале.

Наталія Анатоліївна зазначає, її синочки Павло та Максим пишуться маминими роботами, а чоловік підтримує усі починання.

– Для того, щоб вишити ту чи іншу картину, потрібні чималі кошти, які, зрозуміло, витрачаються з сімейного бюджету, – зазначає Наталія Крутихіна. – Так, окрім придбання ниток, картини оформлюються у рамки, ставиться антиблікове скло. Рамки на сьогодні

нішній день недешеві. Для того, щоб замовити якісну рамку, яка буде вдало обрамлювати вишиту картину, потрібно витратити приблизно 300 гривень.

Вишиваний світ об'єднує багатьох гуляйпільців. Про мистецтво вишивки творці та майстрині – гуляйпільці ведуть мову, зібравшись усім складом мистецького об'єднання «Шедеври Гуляйпілля». Наталія Крутіхіна зазначає: «Для неї вишивка – це не просто захоплення. Це позитивні емоції, радість від зробленої роботи, це заспокоєння та маленька відрода у круговерті буднів».

22.09.2012 р.

Лілія Біла

ЦВІТУТЬ ЖОРЖИНИ У САДУ, ВОГНЯНО СТИГНУТЬ НА ПОЛОТНАХ...

**Лариса Павлівна
Котова**

У тому залі переплелися зима і літо, осінь і весна... Біля засніженої хатини розквітли бузок і жоржини... А над цими квітами схилилася Богородиця з маленьким Ісусом на руках. Ця краса – творіння талановитої самобутньої гуляйпільської майстрині Лариси Павлівни Котової, яка свого часу на персональній виставці у культурно-спортивному комплексі «Сучасник» представила близько п'ятдесяти вишитих картин.

Лариса Павлівна народилася й виросла в Оріхові. Почала вишивати в шкільні роки, але серйозно вишивкою не займалася. Потім – юність, молодість, заміжжя... Переїжджає у Гуляйполе, де виростають діти, онуки... За вишивки Лариса Котова протягом усіх цих років не бралася – не вистачало часу на голку з ниткою і полотно. Та один випадок змінив усе її життя...

Приносить якось донька Лариси Павлівни сувій полотна, на якому вже була вишита частина рушника. Коли побачила мати ті нитки, які, наче доля, лягли на біле поле, зойкнуло її серце: звідки в її доньки цей дар? І повернулося до жінки бажання творити красу вишивки, до якої в неї справді лежить душа. Це було у 2006 році. Так, після півстоліття свого життя Лариса Павлівна знову творить, аби світ усього за три роки побачив п'ятдесят її прекрасних робіт!

Зліва-направо: Валентина Олексіївна Жовніренко, Лариса Павлівна Котова, Любов Іванівна Рябко, Наталія Анатоліївна Крутихіна

Світ картин Лариси Котової сповнений добра і краси. На картині «Весна» будинок потопає у пишних квітах. «Різдвяна ніч» чарує засніженим пейзажем. На картинах «Троянди» та «Троянди і голуби» квітне цариця квіткового царства. Чудово впоралася майстриня із зображенням тварин – ведмедів, тигрів, вовків, собак. Тішать душу вишиті на полотні кумедні малюки. На картині «Кохання» хлопчик цілує дівчинку, «Модниця» – це маленька дівчинка, яка приміряє мамине взуття на високих підборах. «Іванко» – хлопчик із торбою за плечима. Прекрасне почуття – кохання – застигло на витворі «Закохані», а святість материнства таїться на однойменному полотні «Материнство». Особливо вирізняються з-поміж інших витворів ікони: «Апостоли», «Ісус Христос», «Пришестя», три ікони Матері Божої, «Мадонна», «Янгол-охоронець», «Янголи» та «Микола Чудотворець». Гармонійно вплітається у низку творів й недавня робота Лариси Павлівни «Незнайома вершниця». Красива дівчина в розкішній фіолетовій сукні сидить на білому коні. Волосся розвивається на вітрі. І таке відчуття, що ось-ось вершниця рушить з місця!..

– Це дійсно талант! – переконані наші земляки. – Дай, Боже, щоб вся ця рукотворна краса пробуджувала в кожному серці, яке до неї торкається, любов, віру і всі найпрекрасніші почуття!.. А майстрині – міцного здоров'я, нових ідей і творчого натхнення!..

22.09.2012 р.

Олена Муха

ХУДОЖНИКИ ГУЛЯЙПІЛЛЯ

Талановитість гуляйпільців загальновідома. Цьому підтвердження є когорта професійних художників. Це – Олексій Миколайович Білостоцький (Сімферопольське художнє училище), Віталій Вікторович Гопка (Київська академія образотворчого мистецтва), Віктор Петрович Григорук (Ленінградське художнє училище), Віктор Вікторович Григорук (Одеське художнє училище), Юрій Вікторович Григорук (Одеське художнє училище), Ірина Іванівна Іванова-Шоріна (Київський технікум декоративно-ужиткового мистецтва), Павло Іванович Іванченко (Санкт-Петербурзьке вище художньо-промислове училище ім. В. І. Мухіної), Іван Іванович Захарець (художньо-графічний факультет Кіровоградського педінституту), Олексій Васильович Мощенко (Сімферопольське художнє училище), Петро Анатолійович Рибін (Тбіліський університет, факультет живопису), Микола Миколайович Сердюк (Московський художньо-промисловий інститут), Олександр Васильович Фесун (Київський технікум декоративно-ужиткового мистецтва), Олексій Михайлович Якушенко (Харківський художньо-промисловий інститут).

Не менш талановиті і художники-самоучки – Свирид Артемович Говіна, Олександр Мусійович Рябко, Михайло Олександрович Угрюмов, Григорій Тарасович Тищенко й інші.

Член національної Спілки художників України, Спілки художників республіки Сербії й Чорногорії О. М. Якушенко подарував рідному місту Гуляйполю серію своїх картин, які експонуються в культурно-спортивному комплексі «Сучасник».

* * *

Працювали в Гуляйполі і талановиті художники. Народилися вони, правда, не тут, а у північній столиці Російської імперії – Петербурзі, але наше місто також не стало «білою плямою» у їх творчості. В молоді роки Гаврилу Андрійовичу Крейдику та Євгену Дмитровичу Вучічевичу пророкували прекрасне майбутнє – їх талант дивував сучасників. Та революція 1917 року сплутала всі карти. Замість праці біля мольбертів довелося рятуватися на хліборобському півдні.

На жаль, невідомими залишилися всі роботи художників, хоча в 1920-1930 роки вони широко розходилися по нашому краю. Доля полотен невідома – можливо, хтось відкриє для нас барви забутих талантів.

Олексій Якушенко (зліва) і Віктор Григорук з працівниками культури

Але обстановка змінилася: художнику для розвитку потрібна і специфічність глядачів і оцінка критиків. Гуляйполе цього дати не могло і Крейдик з сім'єю покинув наш край. А Вучічевич залишився, хоча його аполітична творчість пейзажиста й майстра натюрмортів не дуже подобалася місцевим партійним опікунам мистецтва. Не було в ній пориву, боротьби, геройства. Лише спокій, краса місцевої природи, неперевершена гра кольорів і фарб...

*Автопортрет
Віктора Петровича
Григороука*

ЄВГЕН ВУЧІЧЕВИЧ

Художник Євген Дмитрович Вучічевич (1888 р. н.) із дружиною Ольгою Опанасівною (1888 р. н.) до Гуляйполя приїхали ще до 1917 року.

З 17 грудня 1916 року вона працювала викладачем Гуляйпільської чоловічої гімназії. Ольга Опанасівна закінчила Санкт-Петербурзькі вищі жіночі курси на природничому відділенні. У гімназії викладала французьку мову, добре знала і німецьку (три троки стажувалася в Німеччині).

З грудня 1943 року заарештована. Звинувачення: під час фашистської окупації співробітничала з окупантами – працювала перекладачкою в райуправі. Особливою нарадою при НКВС СРСР 7 жовтня 1944 року засуджена до 5 років виселки в Джамбульську область (Казахстан). Реабілітована у 1990 році.

Тепер про Євгена Дмитровича. У молоді роки художника запрошували до участі у виставках за кордоном – у Берліні і Лондоні. Видатні художники бачили в юнакові неабиякі здібності. Його самостійна виставка, організована в колишньому Катеринославі (тепер – Дніпро – Авт.) привернула увага глядачів і мистецьких сил міста.

Є. Д. Вучічевич – лірик за характером, він любив природу і в міру своїх здібностей оспівував, одухотворяв її. Картини його в тридцять роки минулого століття можна було бачити в багатьох культурно-освітніх установах Гуляйполя. Художник жив скромно, дружив з природою, любив життя.

ГАВРИЛО КРЕЙДИК

Під час громадянської війни 1918-1921 років на Україну в Гуляй-Поле із Павлограда «прибилася» родина художника Гаврила Андрійовича Крейдика. Але його дружину спіткало лихо: відморозила ноги і їх довелося ампонувати, як і професору Боруцькому, який жив у Гуляйполі до революції 1917 року.

У голодні роки Гаврило Андрійович навчав гуляйпільських дітей малювати.

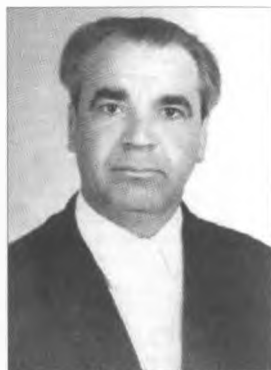
СВИРИД ГОВІНА

Свирид Артемович Говіна народився 25 грудня 1924 року в селі Партизани Приморського району Запорізької області в сім'ї селянина.

В роки колективізації та політичних репресій родина змушена була покинути село і виїхати до міста Бердянська, де хлопець почав малювати. Тут він відвідував ізостудію, якою опікувався видатний земляк-художник Ісаак Бродський, а навчання проводив випускник Паризької академії мистецтв Яків Соломонович Хаст.

Роботи багатьох учнів ізостудії мали високу художню майстерність. У 1940 році Свирид Артемович брав участь у Всесоюзній виставці самодіяльних митців.

Плани на майбутнє порушила Велика Вітчизняна війна 1941-1945 років. Довелось юнакові скуштувати гіркого хліба оstarбайтера у фашистській Німеччині. Після звільнення – служба в Радянській Армії, демобілізувався і переїхав до міста Гуляйполя. Тут працював у сфері громадського харчування, продавцем.

**Свирид Артемович
Говіна**

**Робота художника С. А. Говіни
«Т. Г. Шевченко на засланні»**

**Робота С. А. Говіни
«Природа»**

У 60-ті роки доля привела до міської середньої школи, де працював учителем трудового виховання і брав активну участь у розбудові цього навчального закладу.

В останні роки готував водіїв у школі ДТСААФ. Натхнення завжди додавали відвідини клубу гуляйпільських художників та спілкування з однодумцями.

Роботи художника С. А. Говіни часто виставлялися в районі, Запоріжжі, Києві.

ОЛЕКСІЙ ЯКУШЕНКО

Олексій Михайлович Якушенко – людина непростого біографії. 28 березня 1938 року народився в м. Макіївці. В роки Великої Вітчизняної війни з матір'ю переїхав до міста Гуляйполя, де пройшли його дитинство і юність.

Учився в першій міській середній школі. Тут народилися його перші малюнки. В 1953-1954 роках відвідував ізостудію, якою керував місцевий художник В. П. Григорук. Олексій Михайлович продовжив освіту у Дніпропетровському училищі, а далі – у Харків-

**Олексій Михайлович
Якушенко**

ському художньому промислового інституті. Одержавши професію дизайнера, працював на заводі «Запоріжсталь» спочатку художником-конструктором, згодом очолив бюро художнього конструювання.

З 1972 року брав активну участь в обласних і республіканських виставках. Частина його робіт знаходиться в Запорізькому художньому музеї.

У 1978 році твори Олексія Михайловича експонувалися на першій персональній виставці в Запоріжжі. Виставка одержала високу оцінку художньої критики.

За виконання кращих зразків наочної агітації О. М. Якушенка було нагороджено медаллю ВДНГ.

У 1980 році він став членом Спілки художників України.

Олексій Михайлович багато їздив по країні і за кордоном і повертався з прекрасними роботами. Його картини прикрашають музеї багатьох міст України. Роботи художника експонувалися у кращих музеях світу – США, Фінляндії, Польщі, Швеції, Югославії. Серед знаних приватних колекцій, де є талановиті малюнки земляка, – зібрання космонавта Ю. М. Глазкова.

Сім разів О. М. Якушенко був у творчому відрядженні в Югославії, де він добре знайий художник-професіонал. Ще з 1995 року він був членом культурно-художнього товариства «Лозниця» імені Вука Стефановича Караджича.

Олексія Михайловича прийняли в члени Спілки художників Югославії, а за його вагомий внесок у розвиток мистецтва сербського народу та збагачення югославського і українського народів відзначено бронзовою медаллю.

Персональна виставка художника у 2000 році в Белграді, Вишеграді, Бані Коваля, Лозниці, Драгноці стала визначною в культурному житті країни. Живописні роботи, графічні аркуші майстра із Запоріжжя засвідчили різносторонність і широту художніх інтересів О. М. Якушенка. Він вправно володів як мистецтвом ліричного пейзажу, так і психологічного портрета, «філософського натюрморту».

Основна тема творчості – рідна земля і люди, які на ній живуть. На окремих акварельних листах художника гуляйпільці впізнають

вулиці і пейзажі міста і краю. Це «Околиця Гуляйполя», «Річка Гайчур», «Осінь в Гуляйполі», «На хуторі Зеленому» та інші. Портрети відомих земляків: Героя Соціалістичної Праці Г. К. Коровки і повного кавалера ордена Слави Ф. В. Зінзікова. В цих роботах митець ніби стверджував свою заклобленість у рідний край.

Нотки ностальгії і романтичності в цих картинах пояснюються зрілістю автора, котрий бачив багато красот, але не знайшов прекраснішої землі, ніж та, по якій бігав босоніж у ранньому дитинстві.

У роботах О. М. Якушенка широко представлений дорогий серцю Запорізький край (Хортицький цикл), промисловий пейзаж (Дніпрогес, «Запоріжсталь»), а також портрети запоріжців (портрети Олени Токової, Ліди Омельченко, Лазо Савича. «Жіночий портрет», «Валя»). Не може пройти глядач і мимо акварелей Седневського і Югославського циклів, його натюрмортів.

Весь творчий шлях О. М. Якушенка – провідного художника Запорізького краю, його творчий доробок підкреслюють, що він залишався митцем, закоханим у людей, природу, поезію життя. І завжди своє серце і розум віддавав мистецтву.

У 2003 році члена Національної Спілки художників України нагороджено іменним годинником «За заслуги перед Гуляйпільським краєм».

ОЛЕКСІЙ РЯБКО

Добре знаний на Гуляйпільці самобутній художник Олексій Мусійович Рябко народився 14 квітня 1939 року в місті Гуляйполі на вулиці 9 Січня.

Малювати почав з раннього дитинства, коли йому було п'ять років. Закінчив десять класів Піщанської середньої школи (нині – спеціалізована ЗОШ – Авт.), відслужив три роки в армії, а потім вступив до Оріхівського сільськогосподарського технікуму. Після його закінчення працював два роки механіком колгоспу імені Куйбишева Пологівського району.

Повернувшись після відпрацювання дому, Олексій Мусійович пішов у приміський

**Олексій Мусійович
Рябко**

колгосп імені Енгельса художником-оформлювачем, де і промайнуло 32 роки трудового життя.

Самобутній художник, патріот рідного краю допомагав місцевим літераторам у художньому оформленні їх книг, писав пейзажі, портрети земляків, натюрморти, ікони.

Роботи О. М. Рябка вражають яскравою палітрою, чистотою фарб, чіткими контурами.

ПЕТРО РИБІН

**Петро Андрійович
Рибін**

Художник Петро Андрійович Рибін народився в місті Гуляйполі Запорізької області. Навчався в Гуляйпільській середній школі №3. Спочатку став військовим, але потяг до мистецтва переміг і привів до Тбіліського університету на факультет живопису.

Одна з перших картин художника «Лейбціх» народилася в колишній Німецькій Демократичній Республіці, куди закинула його військова служба. Але однією з найулюбленіших тем художника була природа Кавказу. З цієї серії виставлялися картини «Квіти Кавказу», «Чорний тюльпан» у березні 1996 року в СШ № 3.

Але де б не перебував митець, а серцем линув на рідну Гуляйпільщину. Про це свідчать і картини «Батьківський дім. Гуляйполе», «Гуляйпільська хата», «У Дібрівському лісі. Дуби» та інші.

В кінці 90-х років минулого століття Петро Андрійович Рибін жив у містечку Татарбунари в Одеській області, редагував газету «Лиман». Готував виставку картин для показу в Одесі. Експонував свої твори також у Києві, Тбілісі, Дніпропетровську.

Більше трьохсот картин лишилося в Тбілісі на добру і щиру згадку друзям. Та ще більше картин, етюдів, портретів розійшлося по світу. Були його твори в США, Канаді, на Кіпрі, в Німеччині, Австрії, Норвегії, Франції.

АНАТОЛІЙ ЄРЕМЕНКО

Анатолій Григорович Єременко народився в селі Рівному Гуляйпільського району Запорізької області 20 листопада 1941 року в

**Анатолій Григорович
Єременко**

Картина А. Г. Єременка

сім'ї, де мати працювала вчителем, а батько до війни трудився в колгоспі.

В перші дні війни батько загинув у Білорусії.

Анатолій закінчив 10 класів в селі Терсянці Новомиколаївського району Запорізької області.

З 1962-го до 1965-го року служив у армії. Після демобілізації працював учителем фізики та малювання в Гуляйпільській школі-інтернаті.

З 1967-го до 1981-го року працював електриком на елеваторі в селищі Залізничному, де за сумлінну роботу нагороджений орденом Трудової Слави III ступеня в 1975 році.

У 1983 році заочно закінчив Дніпропетровський сільсь-

Весняний пейзаж А. Г. Єременка

когосподарський інститут за спеціальністю «інженер-механік».

Серйозно почав малювати просто для душі в 41 рік, дивлячись, як дружина Ніна Петрівна вишиває. Так, з часом, спершу пишучи копії з репродукцій художників, почав самостійно створювати пейзажі. Писав ікони.

Малюючи для душі, дарував картини родичам, знайомим.

Неодноразово брав участь у виставках «Шедеври Гуляйпільля» на обласному фестивалі «Вольниця».

А. Г. Еременко організовував виставку робіт в районній бібліотеці та будинку культури села Долинки під час обласного семінару бібліотекарів,

«Зима в лісі» А. Г. Еременка

ГРИГОРІЙ МАКСЕЦЬКИЙ

**Григорій Васильович
Максецький**

На 19 серпня випадає одне з великих православних свят – Преображення Господне, або, як говорять в народі, Другий чи Яблучний Спас. Разом з тим у цей день в Україні відзначається професійне свято бджолярів, і напевне, недарма так співпало, що художник-іконописець Григорій Васильович Максецький, який виконав розпис Свято-Преображенського храму в селі Добропілля, за професією ще й пасічник.

На сьогодні, перебуваючи вже на заслуженому відпочинку вважає, що художнє оформлення церкви є, очевидно, найвагомішим його трудовим звершенням. Проте,

він не полишає бджільництво, тримає пасіку, адже любов до мистецтва і до бджолярської справи супроводжує його все життя.

«Бджоли навчають мене любити працю, а мистецтво – красу...», – говорить Григорій Васильович Максецький, який народився в селі Варварівці Гуляйпільського району Запорізької області 27 листопада 1952 року.

А ті, хто побували у Добропільському храмові, не перестають дивуватися, скільки наполегливої праці і таланту потрібно було вкласти, щоб створити такі чудові полотна-ікони, що заворожують душу, підносять її до високого й духовного. Варто згадати, що наш народ здавна з великою шаную ставився до ікон, надавав їм особливого сакрального значення, вірив у їх незвичайну силу і святість.

Сам Григорій Васильович не зник хвалитися результатами своєї роботи, проте зізнається: душа в нього радіє, що йому випала нагода зробити і свій творчий внесок у дійсно велику справу – художній розпис храму Божого. Відкриття церкви в селі Добропіллі, названої на честь Преображення Господнього, було, без перебільшення, найвизначнішою і найвеличнішою подією в духовно-релігійному житті того краю, оскільки за всю його історію на тих землях це є перший і єдиний православний храм. І за зовсім невеликий час свого існування він отримав дуже схвальну оцінку в плані високого рівня художньо-мистецького оздоблення.

Щоб побачити ближче, як створювалися ті чудові полотна-ікони, варто завітати до садиби митця. Перше, що впадає у вічі, коли підходиш до його оселі, – на широких воротах у двір красується велика намальована картина «Мисливці на перепочинку». Господар говорить, що то пам'ять про батька – учасника бойових дій у Другій світовій війні – Василя Сергійовича, який дуже любив полювання і рибалку, був справжнім завзятим мисливцем. Сам Григорій Васильович цим промислом не займається, адже, як зізнається, із самого раннього дитинства настільки сильно любив живу природу, різних тваринок і комахок, що зовсім малим ще, пригадує, зловить бджілку, грається нею, не може на неї надивитись, а то і маленьку хатку для неї змайструє.

Згодом із дитячої забавки це захоплення в дорослому житті переросло у справжню професійну діяльність – після успішного закінчення Запорізького технікуму за спеціальністю «бджолярська справа» багато років працював пасічником. Але весь цей час його не полишала інша пристрасть і захоплення – малювання. Ще під

**Григорій Васильович Максецький
за роботою**

час служби в армії вище командування помітило в сільського юнака великі здібності, справжній самобутній талант. Після повернення додому Григорій вирішує розвивати і вдосконалювати своє обдарування і заочно закінчує Московський народний університет образотворчого мистецтва.

Тривалий час працював потім художником-оформлювачем. А коли у 2002 році розпочали зводити храм у селі Добропіллі, то його запрошують долучитися до справи вже в ролі іконописця. Задля цього він вирушив із місцевим священником до відомого Свято-Нікольського монастиря Донецької об-

ласті, де, перейнявши дорогоцінний досвід та отримавши духовне благословення від кращих монахів-іконописців обителі, повертається додому, щоб взятися за таку відповідальну, нелегка, але разом з тим велику і добру справу. І вже невдовзі, завдяки його наполегливій і старанній праці в Добропільському храмі Преображення Господне всі віряни з округи могли насолодитися духовною красою чудового художнього оформлення церковного іконостасу.

Григорій Васильович разом із своєю дружиною Антоніною Іванівною виростив двох доньок Оксану та Юлію, які вже мають свої сім'ї, дітей. А дідусь, на родинні свята малює їм картини, а зараз ще й пише вірші, передає свій досвід онукам. І що цікаво, одна з них Діана, успадкувала дідів талант до малювання, успішно закінчила дитячу художню школу; а інша, Яніна, почала писати вірші. Як добре, що гарні справи, мов дорідне зерня, проростають у нащадках, приносять радість людям, роблять наш рідний край ще привабливішим і гарнішим.

Багатий наш Гуляйпільський край талановитими людьми, майстрами своєї справи, що натхненно трудяться з любов'ю до рідної землі, щиро і самовіддано перетворюючи її на краще, кожен у міру своїх можливостей. І відрадно, що завдяки цьому розквітає духовність нашого краю.

Митрослав Бережний

ГРИГОРІЙ ТИЩЕНКО

Григорій Тарасович Тищенко народився у м. Гуляйполі у 1963 році.

Незважаючи на важку хворобу (інвалід дитинства), не змирився з долею. Проявивши сильний характер, велику силу волі, втілює в життя свої дитячі мрії. Хист до малювання проявився в Григорія ще в дитинстві, чим він завдячує своєму дідові, який сам малював і онукові прищепив любов до прекрасного.

**Григорій Тарасович
Тищенко**

Про Григорія Тищенка і його таланти 27 лютого 2007 року писала обласна газета «Запорізька правда»:

– Григорій Тищенко настільки світла людина, що ніяк не зважуєшся розпитати його про сумне, про те, як він малює й випалює по дереву паралізованими руками. Але запитувати про це й не довелося.

Захопившись Григорій Тарасович сам показав, як створює ногами ескіз майбутньої роботи, а потім, сидючи на підлозі, приладом з випалювання, до якого придумав універсальний наконечник (його не доводиться міняти) міліметр за міліметром випалює картину. Наконечник тримає у долонях, котрі не втратили чутливості, а зігнутими в колінах ногами фіксує руки. Так і творить.

Навчався художнього випалювання Григорій у Цюрюпинському (Херсонської області) Будинку інвалідів. Тут же освоїв ліплення (ліпив із пластиліну картини), техніку малювання. У Слоб'янському керамічному училищі навчився розписувати посуд.

Але так би й залишилися всі таланти Григорія Тищенка незатребуваними, якби не зважився хлопець на розпачливий крок: умовив лікарів дати йому другу групу інвалідності, щоб його взяли на роботу.

«Не маємо права, ти пропадеш!» – в один голос обурилися лікарі. Щоб довести, що вони помиляються, Григорій приніс свої

роботи: випалені по дереву портрети дітей, художньо оформлені скриньки й навіть мальовані олівцем ікони.

Другу групу Григорій одержав і став пробувати себе у всьому: у ліпленні, малюнку, акварелі, випалюванні... Згодом зупинився на випалюванні.

Гордістю тих років став невеликий портрет Раджа Капура, виконаний олівцем на прохання мами. Коли робота була закінчена, Гриша поставив картинку, з якої малював маминого кумира, і свою роботу: «Де оригінал?» Мама довго дивилася, вибирала, а потім показала пальцем у роботу сина: «Ось оригінал!»

З тих пір багато води сплигло. Григорій відновив першу групу інвалідності, має родину й двох розумних хлоп'ят, перестав писати ікони, дотримуючись заповіту: «Не створи собі кумира».

Радість й оптимізм черпає у сім'ї та творчості.

Найяскравішою творчою подією останнього часу для Григорія Тищенка стала робота над портретами Леоніда й Людмили Кучми зразка 2004 року.

Про те, як він провів ніч майже «в обіймах» з Леонідом Даниловичем, самодіяльний художник згадує з посмішкою. А починалося все тривіально: з великого боргу за квартиру й світло. Зрозумівши, що заплатити за зручності проживання в одній кімнаті двокімнатної комунальної квартири із дружиною та двома дітьми він не зможе, Григорій пішов у райдержадміністрацію шукати допомоги й захисту в місцевої влади.

Прийняв його заступник голови райдержадміністрації Олександр Кірієнко тепло – поважав за стійкість і прагнення жити як всі здорові люди, не навантажуючи своїми проблемами сторонніх. Обмізкувавши прохання інваліда про допомогу за оплату житла, Кірієнко раптом запропонував: «А давай, чоловіче, виконай замовлення, і одержиш за нього гроші». Замовлення було непростим, «виставочним». Григорію Тарасовичу пропонувалося випалити картину на виставку в Києві, де представляли самодіяльну творчість запоріжців.

Після довгих роздумів зупинилися на портреті Президента із дружиною. Райдержадміністрація знайшла майстрові потрібну йому фанеру (справа складна – на будь-якій портрет не виконаєш), забезпечила потрібною ілюстрацією – і процес пішов.

– Зазвичай над такою картиною я працюю три місяці, – розповів Григорій. – А цю виконав за 18 днів. Щодня випалював з 7-ої ранку до другої ночі. Останні чотири дні пішли на портрет Кучми. Цими днями саме розгулялася віхола. Пам'ятаєте, як валилися дерева?

Світло раз у раз пропадало. То увімкнуть, то вимкнуть...

Чекаючи подачі електроенергії, Григорію довелося спати на підлозі з паяльником у руці. О четвертій ранку картина 80x60 см була готова, о 9-ій ранку – покрита лаком.

Григорій Тарасович із задоволенням згадує, як активно у творчий процес включалися друзі, знайомі, сусіди.

– В усіх було стільки ідей, пропозицій, порад...

За словами учасників виставки майстер знає, що картина на експозиції пройшла на «ура», потім була подарована дружині Президента, котра саме святкувала свій день народження.

Отриманого в адміністрації гонорару вистачило лише на часткове погашення боргу з квартплати та електрики.

Ідей і задумів у Григорія – безліч. Втіливши у життя перше своє ноу-хау – універсальний прилад для випалювання, в якому не треба замінювати наконечники (для інваліда це нездійсненне завдання), пірограф, мріє видати книгу для дітей-інвалідів про основи роботи з випалювання. У голові книга вже є. Розбита на глави, проілюстрована... Залишилося не стільки сісти й написати, скільки знайти спонсорів для подальшого її видання.

Тримає в голові Григорій Тищенко й такий потрібний не лише хворим, але й здоровим людям винахід, як тренажер на 35 вправ.

Спочатку він розробив розбірний тренажер на 25 вправ (замінює весь тренажерний зал). Зробив креслення, привіз фірмачам у Запоріжжя, попросив 10 відсотків від успіху. Креслення фірмачі взяли, дещо, як він довідався пізніше, у нього запозичили, але йому, як автору, згодом невиразно дали зрозуміти, що, мовляв, треба ще подумати.

Зла на них Тищенко не тримає, тому що «Господь винагородив іншим». Він придумав ще кращий тренажер на 35 вправ з унікальними роликами – з них ніколи не випадає мотузка.

Запатентувати свої винаходи Тищенко не може – немає грошей, а тому тримає в голові цей та вже розроблені ще два ноу-хау: конструкцію унітаза та незвичайний дизайн авто.

Мріє Григорій і про картини зовсім нового напрямку в мистецтві. Одну із задуманого циклу він зробив і показав дружині. Вона підтримала:

«Такого ще не було! Здорово!» Але реалізувати проект Григорій не може – поки що потрібно заробляти родині на шматок хліба. Але оптимізму і віри в обов'язкові гарні зміни Тищенко не позичати.

Валентина Красовська

МИКОЛА ВЕДМІДЬ

**Микола Миколайович
Ведмід**

Микола Миколайович народився 1963 року в Гуляйполі. Малювати почав з дитинства. У 1980-1983 роках навчався в Бердянському машинобудівному технікумі і паралельно в художній студії, після служби в армії працював художником-оформлювачем в м. Гуляйполі, в 1987-1988 роках – в салоні художнього портрета в м. Запоріжжі.

У кінці 80-х років закінчує заочно відділення живопису Московського народного університету мистецтва.

З 1988 року Микола Миколайович працює художником районного будинку культури. Жодне свято в нашому місті не проходять без його робіт. Твори художника завжди сповнені краси і любові, якими він радо ділиться з оточуючими.

ІННА МІЩЕНКО

Інна Григорівна Міщенко

Інна Григорівна Міщенко народилася 19 травня 1968 року в місті Гуляйполі Запорізької області. У 1985 році закінчила 10 класів. Ще школяркою мріяла стати художницею, поступити в художнє училище. Ця мрія здійснилась, коли у 1985 році вступила в Слов'янське художнє училище Донецької області, де здобула спеціальність «живописця з розпису фарфора».

У 1991 році повернулася до рідного Гуляйполя і пішла працювати в дитячу школу мистецтв викладачем художнього відділення. Також працювала в кінотеатрі «Космос» художником-формлювачем.

У 1993 році І. Г. Міщенко нагородили Грамотою за активну участь з нагоди проведення Дня міста Гуляйполя. У 2012 році Інна Григорівна нагороджена Грамотою за вагомий внесок у розвиток та пропаганду українського декоративно-прикладного мистецтва. У 2016 році – за активну участь у відродженні та популяризації національних цінностей, пропаганду кращих зразків декоративно-прикладного мистецтва.

І. Г. Міщенко є членом любительського об'єднання «Шедеври Гуляйпілля», де безпосередньо бере участь у виставках, які відбуваються в нашому місті і області.

Інна Григорівна займається також декоративно-прикладним мистецтвом, віддає перевагу картинам з природного матеріалу (флористика).

ІВАН БОНДАРЕНКО

**Іван Іванович
Бондаренко**

Івана Івановича Бондаренка у 60-х роках минулого століття я знав як учителя Гуляйпільської школи-інтернату, який вчив нас, одинадцятикласників, німецької мови. Дякуючи його науці, у 1965 році я на «відмінно» склав вступний іспит з німецької мови при вступі до Запорізького педагогічного інституту. А те, що наш учитель був прекрасним художником, я дізнався зовсім недавно.

То ж нехай пам'ять про цю людину і художника збережеться в історії Гуляйпільського краю.

***Вчителі-ветерани Гуляйпільської СШ №2.
І. І. Бондаренко (стоїть в центрі)***

* * *

Із славної когорти митців-художників ми розповіли про декотрих, але їх, звичайно, значно більше. Мистецькі традиції старших поколінь гуляйпільців продовжує молода поросль, яку виховують у дитячій школі мистецтв та в Центрі дитячої та юнацької творчості.

У жовтні 2011 року роботи юних гуляйпільських художників Ольги Тимофієвої «Осінні самоцвіти», Анастасії Литвиненко «Українка», Владислава Сірінька «День міста Гуляйполя-2010», «Нестор Махно зриває денікінський прапор», Анни Плотки «Дівчина з сірим котиком», Дар'ї Сиротюк «Гуляйполе – козацька слобода» можна було бачити серед учнів-старшокласників області.

КІНОМИСТЕЦТВО НА ГУЛЯЙПІЛЛІ

До 1917 року в селі Гуляйполі був один (приватний) кінотеатр, в якому кінокартини демонструвалися один раз на тиждень. Відвідували його тільки купці, урядники, пристав, поміщики та їх челядь. Для трудящих кіно було недоступним.

В навколишніх селах важко було знайти селянина, який би хоч один раз бачив кінокартину.

В роки радянської влади ситуація змінилася на краще. Трудящі дивилися кіно, але спочатку німе. Так в 1934 році в районі відвідали кіно (без держкіно) 215312 осіб, а в 1935 році – 243420 осіб.

Звукове кіно до жителів Гуляйпільського району прийшло у квітні 1935 року. А було це так.

1 квітня 1935 року в Гуляйполе прибула монтажна бригада обласного кінотресту з устаткування кіноустановок. У складі бригади були технік Федоровський, монтери Райський та Дроздова. Очоловав її інженер Павловський.

Обсяг робіт, який бригада мала виконати, розраховувався на 25 днів. Але члени її пообіцяли, що коли їм нададуть допомогу, виконають всі роботи раніше.

Члени бригади відремонтували динамомашину, щоб мати змінний струм, якого місцева електростанція дати не могла. Провели окрему електролінію, придбали дерево відповідної якості, ролики тощо.

14 квітня бригада в основному закінчила свою роботу. Наступного дня в кінотеатрі с. Гуляйполя розпочався демонструватися перший звуковий фільм «Зустрічний».

Перші сеанси були не зовсім вдалі, бо тривало регулювання апаратури. Через день звук став виразним і чітким.

Другим звуковим кінофільмом у гуляйпільському кінотеатрі став «Чапаєв», який демонструвався 1 травня. Він мав великий успіх.

20 вересня дитячий кінотеатр обслуговував чотири школи. При ньому був музикант-масовик, який організовував дозвілля.

18-21 грудня 1935 року в Гуляй-Полі відбувся перший кінофестиваль колгоспної молоді. На кінофестивалі перебував кіносценарист Зац, за сценарієм якого знімалися фільми «Нічний візник», «Дивний сад» та інші. А тоді він разом з М. Островським підготував кіносценарій «Як гартувалась сталь», якого до роботи взяла Одеська кінофабрика.

Працівники радянського кіно

За 5 місяців 1936 року в держкінотеатрі імені Червоної Армії подивились кінокартини 45 тисяч дорослих і 20 тисяч дітей. Грошової виручки отримано 35612 карбованців при плані 34000.

З 11 червня три дні в кінотеатрі імені Червоної Армії демонструвався звуковий художній кінофільм за твором О. С. Пушкіна «Дубровський» (щодня по два сеанси).

18-20 січня 1937 року в районі пройшов другий кінофестиваль колгоспної молоді, який ставив собі за мету: 1) використати кіно для організації дозвілля колгоспної молоді та розгортання змагання за високий урожай 1937 року; 2) ознайомити молодь колгоспів з кращими творами радянської кінематографії; 3) організувати кіноактив колгоспної молоді; 4) перебудувати сільську кіномережу для обслуговування колгоспників взимку відповідно до зростаючих вимог і т. д.

Для участі в ньому приїхало 306 чоловік. На відкритті кінофестивалю з привітанням виступили секретар райкому партії В. Боровиченко, голова райвиконкому І. Славний, режисер київської кінофабрики Животовський та інші.

18 січня (в день відкриття кінофестивалю) до Гуляйполя прибігла людина в трусах і майці. То був фізкультурник О. У. Луценко, який приїхав з м. Челюбінська в гості до сестри в с. Воздвижівку. Він приніс привітання від воздвижівських колгоспників учасникам кінофестивалю. Присутні були здивовані, як він напівголий міг бігти в січневий холод.

Другий кінофестиваль проходив три дні.

Протягом трьох днів делегати подивились 6 кінострічок і кожному з них активно обговорили. Це «Наталка Полтавка» за твором І. Котляревського, «Дубровський» за повістю О. Пушкіна, «Ми з Крондштанта», «Нові часи» за участю Ч. Чапліна й інші. Найбільше всім сподобалась картина «Ми з Крондштанта».

Як повідомляв голова комітету Бутенко: «Всього ми повинні обслужити 1658 чоловік, з них по Гуляйполю – 458 і по куцах – 1200 чоловік. В райцентрі кінофестиваль буде проходити в держкіно, по куцах – в колбудах Успенівки, Санжарівки, Воздвижівки і Хвалибогівки.

Щоб відмінно підготуватись до проведення кінофестивалю, ми повинні зразу ж відремонтувати всі кінопересувки, привести в належний стан колбуди, намалювати портрети творців радянської кінематографії, написати лозунги, плакати, широко популяризувати серед молоді значення кінофестивалю і в цілому величезне виховне значення кіно».

Кінопрацівники Гуляйпільського і Пологівського районів у 30-х роках ХХ століття

З 28 до 31 березня 1937 року в держкіно імені Червоної Армії демонструвався документальний фільм «Доповідь тов. Сталіна на Надзвичайному VIII з'їзді Рад».

Фільм переглянуло 4500 глядачів райцентру і колгоспів. Перегляд картини проходив активно і організовано. Було влаштовано 51 культпохід, з яких колгоспних – 26, різних організацій – 8, шкільних – 15 і машинно-тракторних станцій (МТС) – 2.

У травні 1937 року декілька днів у Гуляйпільській МТС перебувала бригада «Союзкінохроніки». Було знято на плівку підготовку комбайнів до збиральної кампанії, передових комбайнерів, посіви в артілі «Спартак», бесіду з колгоспниками артілі «Комунар» на тему про події в Іспанії.

– У 1937 році в районі працювала школа кіномеханіків звукового кіно. У цій школі навчався і Федір Васильович Бобир із села Успенівки. Після закінчення школи він до призову в армію працював роз'їзним кіномеханіком по південних районах Запорізької області.

Директором районної контори кінофікації був тоді Іван Семенович Ганошенко. Після Великої Вітчизняної війни він очолював Запорізьке обласне управління кінофікації. – Ці дані нам повідомив пра-

**Районна школа кіномеханіків.
Біля кіноапарата стоїть Федір Васильович Бобир. 1937 р.**

цівник Великоновосілківської районної газети Донецької області ще в 2010 році Анатолій Федорович Бобир, родом із села Успенівки.

У 1938 році з великим успіхом у районі проходив перегляд кінофільму «Человек с ружьем».

У 1939 році директором кінотеатру імені Червоної Арії працював Ганошенко.

* * *

За 11 місяців 1939 року на кіносеансах побував 146951 глядач.

В 1940 році в кінотеатрі демонстрували 150 кінокартин, які подивилося 185990 глядачів.

Районний клуб імені Шевченка у 1940 році знаходився по вулиці Леніна в будинку медшколи, а в червні 1921 року – на вулиці Вокзальній у будинку колишнього кредитного товариства (повідомляла газета «Известия Гуляйпольского уревкома и упарткома» 1921 року, № 3. 25 червня).

З 31 грудня 1940 року до 10 січня 1941 року управління кінофікації проводило кінодекадник. Перед сеансом виступали учасники дитячої художньої самодіяльності, проводились зустрічі із знатними людьми.

Добре працював колектив держкіно Гуляйполя. Він виборов перше місце у змаганні і отримав перехідний Червоний прапор. Кращим працівникам: Акулічеву, Клейн, Родіну, Рибальченку, Шкуріну видали премію, а начальнику райуправління Ганошенку – місячний оклад.

З 15 до 25 лютого 1941 року у держкіно проходив колгоспний кінофестиваль фільмів. Завданням цього фестивалю був показ широким масам колгоспників кращих художніх, документально-наукових і хронікальних фільмів.

Під час кінофестивалю демонструвалися кінофільми «Яків Свердлов», «Чапаєв», «Большая жизнь», «Человек с ружьем», «Волга-Волга», «Запорожець за Дунаєм». Щодня проходило по три кінофільми. А з 25 травня до 1 червня в кінотеатрі організували фестиваль-показ досягнень кінометеографії.

25 червня 1941 рік працівник кінотеатру С. Тарасенко в районній газеті «Сталінським шляхом» заявив: «Піду добровольцем на фронт. Напад знахабнілого ворога на наш кордон глибоко обурило мене. Я в перший же день по цій звістці подав заяву до Гуляйпільського військкомату з проханням зарахувати мене добровольцем у ряди доргої Червоної Армії.

Зобов'язуюсь хоробро, самовіддано битися з ворогом. Радянський народ, Червона Армія – краса і гордість усього народу - проженуть розлючених фашистських псів з нашої землі і, як скажених собак, поб'ють їх там, звідки вони прийшли».

У вересні 1943 року (через тиждень після визволення від німецько-фашистських загарбників) у Гуляйполі вже демонстрували кінофільм «Бій за нашу Радянську Україну».

1 грудня 1943 року розпочав свою роботу міський кінотеатр, який демонстрував документальний фільм «Комсомольці».

За два дні кінотеатр відвідали сотні глядачів, переважну більшість яких складала молодь.

15 січня 1944 року обласна газета «Червоне Запоріжжя» інформувала читачів, що «відновили свою роботу кінотеатри в Мелітополі, Пологах, Гуляй-Полі. Після дворічної перерви трудящі дістали змогу знову дивитися свої любими кінофільми.

Зараз в цих кінотеатрах демонструються такі фільми: «Как закалялась сталь», «Два бойца», «Комсомольцы».

Вечір-зустріч Нового 1945 року пройшов у районному кінотеатрі. У фойє стояла прикрашена ялинка, грав баян. Демонструвався художній фільм «Пархоменко». Перед початком сеансу завідувачий відділом пропаганди і агітації райкому партії Г. І. Буланій зробив доповідь на тему: «1944 рік – рік великих перемог на фронтах і в тилу».

У Гуляйпільському державному кінотеатрі, в якому демонструвалися картини щодня, і в селах району, що обслуговувалися кінопересувками, щомісяця відбувалося в середньому по 165 кіносеансів. Лише за 10 місяців 1947 року в місті і селах району на кіносеансах побувало 495 тисч трудящих.

У грудні 1947 року в районі відкрилося ще два стаціонарних кінотеатри.

На початку серпня 1950 року відбулась нарада працівників відділу кінофікації, на якій обговорено питання про роботу районного відділу кінофікації та звернення працівників Чернігівського відділу кінофікації про організацію змагання за краще обслуговування глядача і дострокове виконання фінансового плану.

Нарада відзначила, що районний відділ кінофікації в 1950 році попрацював немало, збільшилась кількість сеансів на одну пересувку, в обслуговуванні села кінопересувка приїжджала не менше як два рази на місяць. Поліпшилось обслуговування населення.

За перше півріччя обслужено 112317 глядачів. Експлуатаційно-фінансовий план виконано на 112%.

А окремі кіномеханіки пересувок мають ще кращі показники. Так, кіномеханік тов. Федан план виконав на 120 %, тов. Кірієнко – на 113 %, тов. Харламов – на 110 %. На цій нараді передовим кіномеханікам сільських кінопересувок вручені перехідні червоні вимпели.

Відповідаючи на звернення працівників Чернігівського відділу кінофікації, учасники наради зобов'язалися виконати експлуатаційно-фінансовий план до 33-х роковин Жовтня.

На 11 червня 1953 року в районі шістьма стаціонарними і стількома ж пересувними кіноустановками, що були, в середньому щомісяця демонструвалося 50-55 кінофільмів. Лише у травні згаданого року на кіносеансах побував 35821 чоловік.

На 20 листопада 1955 року в місті і селах району працювало 9 стаціонарних кіноустановок і 6 сільських кінотеатрів. Лише за 2 тижні того місяця відбулося 300 кіносеансів. Їх відвідало 35000 чоловік.

На 25 серпня 1957 року в районі було 23 кіноустановки, з них 15 стаціонарних і 8 кінопересувок. Тільки в першій половині названого року введено в експлуатацію 4 стаціонарних кіноустановки в селах Варварівці, Долинці, Новоселівці і Темирівці та одна кінопересувка. Закінчувалося будівництво літнього кінотеатру в м. Гуляйполі на 500 місць.

Крім цього, намічалось до кінця року відкрити стаціонарні кіноустановки в селах Петрівці, Хвалибогівці і Новогригорівці та у колгоспах імені Ворошилова і «Спартак».

Таке збільшення кіноустановок давало можливість обслуговувати всі без винятку населені пункти району, а також їх частину обслужити частіше.

За минулі 7 місяців 1957 року кіноустановки дали 3990 кіносеансів і обслужили 428050 глядачів. Це на 1000 кіносеансів і 70 тисяч глядачів більше, ніж за відповідний період 1956 року.

Багато працівників кіномережі добились хороших показників у роботі. Такі кіномеханіки, як А. П. Акуліч, М. О. Булах, Б. Ю. Горпинич, М. М. Новіков, П. І. Шрамко систематично виконували і перевиконували фінансові плани, культурно і високоякісно обслуговували трудящих. Успіх цих кіномеханіків є наслідком їх великої організаторської роботи серед глядачів. Недарма ж вони користувалися повагою серед трудящих.

Носіями культури в районі були і працівники кіномережі. На 1965 рік вона складала: 7 міських, 32 сільських, 3 – кінопересувки. Директором районної кіномережі працював Г. Я. Цьопкало, редактором дирекції О. І. Спащенко.

Справжнім культурним центром в місті був кінотеатр «Космос» (збудований в 1965 році), директором працювала М. Я. Каплун, старшим інженером І. П. Каптьол. Щодня більше 2 тисяч чоловік, а за рік ця цифра сягала 800 тисяч чоловік, по району дивилися кіно.

Проводились масові заходи: кінолекторії, тематичні покази кінофільмів (на сільськогосподарську, шкільну тематику), творчі портрети відомих акторів. Кінопересувки обслуговували віддалені села, бажаними вони були і на виробничих дільницях (в червоних кутках).

Активними пропагандистами кіно зарекомендували себе А. П. Михайленко, П. І. Закарлюка, О. В. Бугайчук (Верхня Терса), подружжя Горпиничів Б. Ю. та Н. К. (Добропілля), М. С. Тарасенко (Приютне). Колектив районної кіномережі неодноразово здобував першість у змаганні серед кіномереж Запорізької області. Та хіба перелічиш все те нове, що ввійшло в життя за ті роки.

*Горпинич Борис Юхимович, Горпинич Ніна Корніївна,
Маненко Віктор Петрович*

З хорошими показниками прийшли до жовтневих свят 1965 року працівники кіномережі району. Колективи кіноустановок, які очолювали тт. Сахно, Вербицький виконали річну програму і вже працювали в рахунок наступного року, зразково обслуговували населення кіноустановки в селах Новомиколаївці і Новому (кіномеха-

нік І. П. Сова), Темирівці і Крутоярівці (Л. А. Данченко), Приютному і Новодарівці (С. А. Задецький), Любимівці (І. П. Карнаух).

З початку 1965 року для трудящих району проведено 18951 кіносеанс, з них 5184 для дітей. Фільми переглянуло понад 1 мільйон 124 тисячі чоловік.

1 грудня 1965 року в м. Гуляйполі відкрили широкоекранний кінотеатр «Космос» на 440 місць. Він обладнаний найновішою апаратурою. Працювала тут установка для кондиціонування повітря.

Зводив кінотеатр колектив будівельників пересувної механізованої колони № 2, оздоблювали члени бригади мулярів-мозаїчників Р. К. Сивака і Ф. К. Шепеля. Працювали бригади теслярів А. В. Мельникова, В. Р. Івченка, П. М. Марченка й інших. І всі трудилися із запалом. Видно з усього – любили будівельники свою професію. Особливо напруженими в них були останні дні. Майже на місяць раніше встановленого планом строку робітники здали кінотеатр в експлуатацію.

Цій події було присвячено урочисте засідання. Зал заповнили будівельники, представники трудящих, молодь.

Привітати присутніх з відкриттям кінотеатру прийшли перший секретар райкому партії І. Є. Коломоєць, перший секретар райкому комсомолу Л. І. Явон, начальник обласного управління кіно-

Кінотеатр «Космос»

фікації т. Корнієнко. Про успіхи будівельників говорили начальник ПМК-2 І. І. Бондаренко і бригадир теслярів А. В. Мельников. Потім велика група будівельників отримала Почесні грамоти обласного управління кінофікації і райкому комсомолу, пам'ятні подарунки, які вручили т. Корнієнко, голова райвиконкому І. В. Білий, Л. І. Явон.

На закінчення трудящі переглянули широкоекранний художній фільм «Паризькі тайни».

* * *

12 березня 1966 року районна газета надрукувала зарисовку «Професія до душі» про кіномеханіка Анатолія Михайленка.

– Йде черговий кіносеанс. Глядачі захоплені розвитком подій, які оживають на екрані. Хороша різкість і якість зображення, приємний тембр звуку не заважають людям спокійно дивитися фільм.

Всі 5 сеансів, тобто, зміну, кіномеханік Анатолій Михайленко уважно слідкує за роботою кіноапаратури, хоч перед цим він її ретельно налагодив. Тому і якість демонстрування фільмів у Анатолія Михайленка завжди відмінна...

Ще з шкільної лави цікавила хлопця оптика, кінотехніка. А коли закінчив середню школу, вступив до Запорізького технічного училища № 16, де обрав спеціальність кіномеханіка. По закінченню навчання повернувся до Гуляйполя і став працювати в кінотеатрі.

Гідно розпочав юнак свою трудову біографію. Не дивлячись на молодий вік і невеликий досвід роботи, він швидко завоював у ко-

Навчаються кіномеханіки

лективі повагу за сумлінне ставлення до праці, наполегливість. Минуло небагато часу, і кіномеханік Анатолій став спеціалістом вищого розряду. Часто звертались до молодого колеги товариші, і хлопець із задоволенням, з притаманною йому скромністю ділився досвідом, знаннями.

Таким же дисциплінованим, зібраним, серйозним показав себе Анатолій Михайленко і в лавпах Радянської Армії. З честю ніс службу наш земляк, оберігаючи кордони Радянського Союзу. За 3 роки служби його тричі було нагороджено значками – двома «Відмінник бойової і політичної підготовки» і «Відмінний прикордонник». Його фотокартка на фоні розгорнутого прапора красувалася на Дошці пошани військової частини. Не одну подяку одержав Анатолій за відмінну службу, був прикладом для однополчан.

**Анатолій Петрович
Михайленко**

Відслуживши дійсну, він повернувся до своєї професії. За роки його відсутності виросло і похорошло рідне місто. У центрі виріс новий кінотеатр «Космос». Із змішаним почуттям радості і тривоги піднімався Анатолій по східцях кінотеатру.

– Ми чекали на тебе, Анатолію. То ж виходь на роботу...

Минуло 3 місяці відтоді, як Анатолій Михайленко повернувся до мирної праці. За цей час він встиг провести 245 кіносеансів, на яких побувало 47 тисяч глядачів. Як і раніше, про нього говорять в колективі як про хорошого виробничника, серйозну, добросовісну людину. Обрав професію до душі – так можна сказати про Анатолія.

Велике складається з дрібниць, повсякденних справ. Скромна, можливо, непомітна професія кіномеханіка, але вона допомагає справі виховання людини.

* * *

27 сіня 1968 року розповідав директор районної кімережі Г. Я. Цьопкало: «В нашому районі минулого року фільми переглянуло 1 мільйон 214 тисяч чоловік. За відвідування кіносеансів наш район мав третій показник по області. Працювали кіномеханіки в ювілейному році добре. План валового збору коштів виконано на 106,6 %.

Григорій Якович Цьопкало (перший зліва) з друзями

Найкраще справилася зі своїми завданнями бригада, очолювана Олександром Лукичем Данченком. Члени цього колективу відмінно обслуговували жителів сіл Новоіванівки, Ново-григорівки, Темирівки.

Повагу глядачів завойовували і кіномеханіки Петро Сахно (річне завдан-

Подружжя кіномеханіків Сахнів Петро Петрович і Ніла Миколаївна

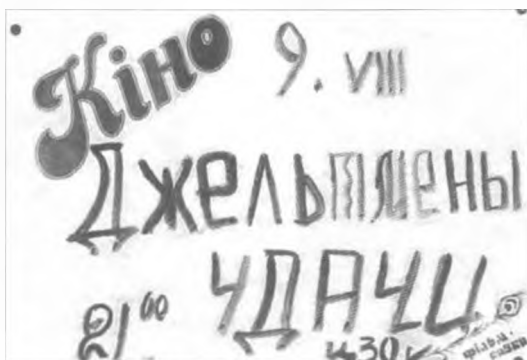

Павло Микитович Марченко

ня виконав на 121,8%) та Іван Йосипович Сова (121,8%). Обох їх на відзначення 50-річчя Великого Жовтня нагороджено Почесними грамотами Республіканського Комітету з кінематографії. Крім того, портрет Івана Йосиповича занесено на Дошку пошани обласного управління кінофікації.

В шерензі передовиків йдуть Павло Микитович Марченко, Микола Степанович Тарасенко і Микола Петрович Клименко. Певні здобутки є і на рахунку колективу кінотеатру «Космос» (директор П. І. Закарлюка). Сумлінно виконують свої обов'язки кіномеханік Михайло Михайлович Семенов, контролер Парасковія Федорівна Біла.

Зразково обслуговувала хліборобів у період весняно-польових робіт спецпересувка денного кіно. Колгоспники переглянули 96 сеансів науково-популярних, документальних фільмів. Цей колектив на чолі з майстром Іваном Юхимовичем Дужаком з початку польових робіт знову поїхав у турне по району.

Оголошення про новий кінофільм

Відчутну допомогу в справі агрозоотехнічного навчання трудівникам села дали перегляди фільмів на сільськогосподарську тематику. От і зараз дирекція кіномережі виконувала замовлення правління і парторганізацій сільгоспартілей імені Ватутіна, імені Леніна, імені Дзержинського, імені Кірова, «Перемога». Керівники шкіл передового досвіду, набувши практику в минулому, намагалися і цього року як можна повніше ілюструвати теоретичний матеріал науково-популярними фільмами.

Успіхами у глядачів у 1967 році користувались кінофестивалі і лекторії, присвячені 50-річчю Радянської влади. До їх організації залучались учасники революції, громадянської та Вітчизняної воєн. Цього року дирекція планувала провести тематичні кінофестивалі, присвячені 50-річчю Радянських Збройних Сил та 50-річчю Ленінського комсомолу.

Поліпшенню обслуговування населення сприяло й оснащення установок найновішою кіноапаратурою. За це тільки дякували глядачі сільських клубів Малинівки, Воздвижівки, бригадних клубів артілі «Заповіт Леніна», Затишшя, Дорожного, Нового, Красногорівки.

Не забувають кінофікатори і про наймолодшого глядача. З позитивної сторони зарекомендували себе дитячі кінотеатри сільських клубів Успенівки, Полтавки і Любимівки. У них повністю гос-

Колектив кіномережі (директор Г. Я. Цьопкало). 1969 р.

подарювали школярі. Вони привчалися до самодисципліни, а найбільше розвивали свої здібності в гуртках юних кіномеханіків.

Досвід роботи показував: контакт між керівниками села і кінофікаторами сприяв успіхові. Про це повсякденно пам'ятали в Долинці, Новозлатополі, Новомиколаївці, Темирівці.

Працівники кіномережі району, проаналізувавши роботу ювілейного року, взяли нові соціалістичні зобов'язання. Вони намітили річний план виконати до 25 грудня, дати 800 сеансів на сільськогосподарську тематику, близько 2 тисяч хронікально-документальних фільмів. У всіх селах організувати не менше, як по п'ять тематичних кіновечорів».

На 26 серпня 1969 року населення Гуляйпільського району обслуговувало 66 кіноустановок, обладнаних новітньою вітчизняною кілотехнікою. Щодня 3900-4000 чоловік відвідувало кінозали, їх обслуговувало понад 80 кінопрацівників. Багато сил і енергії віддали справі організації кіно в нашому районі Іван Семенович Ганошенко, у 1969 році працівник обласного управління кінофікації, а також Петро Федорович Шишов та Галина Степанівна Яланська, які перебували на заслуженому відпочинку.

– Трудящі району добре знають імена кращих працівників, – повідомляв директор кіномережі Гуляйпільського району Г. Я. Цьопкало, – Павла Марченка (с. Полтавка), Леоніда Данченка (с. Темирівка), Миколи Капшука (с.Новозлатополь), Володимира Федана (с. Успенівка), Якова Романцова (с. Долинка), Людмили Тур (кінотеатр «Космос»), Івана Дужака (кіноремонтного майстра) та багато інших. Вони сумлінною і багаторічною працею заслужили повагу кіноглядачів. Більшість з них носить почесне звання ударника комуністичної праці.

**Борис Юхимович
Горпинич**

Кіно є одним з найважливіших засобів виховання трудящих. Справжній діловий контакт у виховній роботі здавна існував між кінофікаторами і первинними парторганізаціями колгоспів імені Енгельса, імені Калініна, «Мир», імені Свердлова, імені Кірова й іншими.

На честь 50-річчя радянського кіно (Декрет «Про перехід фотографії і кінематографічної торгівлі і промисловості у віддання Народного Комісаріату освіти» В. І. Ленін підписав у 1919 році) у мись-

Іван Каптьол (справа) та Іван Дужак

день весілля», «Один шанс із тисячі».

Учасники шостої районної профспілкової конференції працівників культури, яка відбулася на початку жовтня 1976 року, підбили підсумки своєї роботи за останні два роки. Із звітом на ній виступив голова райкому, директор районної кіномережі Г. Я. Цьопкало.

Він, зокрема, зазначив, що колектив кіномережі в цілому виконав планові завдання минулого року і дев'яти місяців нинішнього. Тут є працівники, які показують зразки відмінного обслуговування кіноглядів. Так, кіномеханік т. Горпинич до дня відкриття XXV з'їзду КПРС справився з квартальним планом, а вже 18 серпня відрепортував про виконання завдання першого року десятої п'ятирічки.

Вартий уваги й досвід роботи кіномеханіків І. І. Левадного (колгосп імені Карла Маркса), Я. І. Романцова (с. Долинка), М. Г. Онищенко (колгосп «Україна»).

Але не може не турбувати той факт, відзначав доповідач, що з 40 сільських кіноустановок тільки 23 справляються з доведеними планами.

27 серпня 1984 року працівники кіно відзначали своє професійне свято – 65-ту річницю радянської кінематографії.

– З кожним роком, повідомляла 25 серпня редактор районної кіномережі О. І. Спащенко, – зростає мережа кінотеатрів, кількість кіноустановок. Тільки в нашому районі нині налічується 47 установок. Щоденно дивляться кіно понад дві тисячі

*Анатолій Лазарович
Столяренко*

**Головний бухгалтер
кіномережі
Валентина
Миколаївна Чайка**

жителів, а за рік ця цифра доходить до 800 тисяч. Ми маємо хорошу матеріальну базу, нові кіноапаратури і обладнання.

Чимало сил і енергії в розвиток кінообслуговування населення вносять ветерани праці В. В. Федан, І. П. Каптьол, І. П. Карнаух, Я. І. Романцов, О. О. Сванідзе, Л. Г. Приходько, В. М. Чайка, П. І. Гречко, З. П. Федан. Далеко за межами району відомі імена кіномеханіків Б. Ю. Горпинича і В. П. Маненка (кіноустановки сіл Добропілля і Запорізького), які до 10 серпня нинішнього року виконали плани п'ятирічки.

Дещо пізніше таких же результатів досягла і Ніна Корнійвна Горпинич, яка обслуговує кіноустановки сіл Варварівки і Прилук. По праву пишуться успіхами і кіномеханіки кінотеатру «Космос», котрі роблять вагомий вклад у виконання плану всієї дирекції. До 10 серпня вони справилися із завданням чотирьох років одинадцятої п'ятирічки.

Теплих слів заслуговують кінопрацівники О. В. Бугайчук (с. Верхня Терса), Г. М. Макаренко (с. Дорожнянка), А. К. Антошко (с. Зелений Гай), В. І. Крат та В. І. Зінченко (міська кіноустановка колгоспу «Заповіт Леніна»). Добре зарекомендували себе і молоді спеціалісти Л. Курилович, К. Кошелева (с. Солодке), Л. Бакунець (с. Малинівка), Л. Шостак (с. Полтавка).

Іван Петрович Каптьол (другий зліва) з колегами

Добросовісний труд усіх працівників сприяв загальному успіху. План семи місяців дирекція виконала на 106,1 відсотка. Є впевненість у тому, що завдання чотирьох років одинадцятої п'ятирічки буде виконано достроково – до 66-ої річниці Великого Жовтня.

* * *

На 1 січня 1988 року в Гуляйпільському районі налічувалося 59 населених пунктів, у яких проживало 37,2 тисячі осіб, з них у місті Гуляйполі – 20,3 тисячі, у селах – 16,9 тисячі. Гуляйпільська дирекція кіномережі не обслуговувала 11 населених пунктів (села: Веселе, Криничне, Левадне, Чарівне, Загорне, Степне, Охотниче, Бабаші, Рівне, Степанівка, селище Залізничне), в яких мешкало 1752 особи, з них 570 дітей.

Гуляйпільська дирекція кіномережі на своєму балансі мала 44 кіноустановки, із них 10 міських, у тому числі один літній майданчик.

План валових надходжень за 1987 рік по дирекції виконали на 105,9 %, з обслуговування населення – на 103,5 %. У штаті дирекції працювало 28 сільських кіномеханіків. Доплату 30 % до ставки за рахунок колгоспів отримували кіномеханіки Б. Ю. Горпинич і С. М. Лобода.

25 серпня 1990 року інформував директор кіномережі А. Л. Столяренко:

– У районі функціонує 44 кіноустановки і за рік їх відвідують більше 500 тисяч глядачів. Минулого року отримано майже 15 тисяч зверх планового прибутку, а це значить, що обслужено на 50 тисяч глядачів більше, ніж передбачали.

За 7 місяців нинішнього року доведений план виконано на 121,8 відсотка, в тому числі по місту – на 125,7, по селу – на 114 відсотків.

На сьогодні річні плани вже здійснили кіномеханіки подружжя І. О. і Л. М. Шведів (село Новогригорівка), С. П. Лобода (Рівнопілля). А план нинішньої п'ятирічки наші трудівники виконали за чотири з половиною роки, обслуживши понад 3,2 мільйона глядачів, у тому числі близько мільйона дітей.

**Кіномеханік
Валентина Яківна Павелько**

**Олександр
Петрович Сахно**

В авангарді соціалістичного змагання йдуть також Б. Ю. Горпинич і В. П. Маненко (Добропілля), Н. К. Горпинич (Варварівка), О. П. Сахно (Зелене), В. І. Крат і В. І. Зінченко (кіноустановка колгоспу «Заповіт Леніна»), Г. М. Макаренко і Т. І. Чайковська (Дорожнянка), М. О. і Л. В. Бакунці (Малинівка), Л. В. Курилович і Л. М. Різниченко (Успенівка).

Багато зусиль і старань докладають для поліпшення кінообслуговування населення ветерани праці О. І. Спащенко, І. П. Карнаух, Л. Г. Приходько, В. М. Чайка, В. М. Семенюта, А. П.

А. П. Михайленко (зліва) і А. Л. Столяренко

Михайленко, М. Я. Каплун, І. П. Каптьол.

Потрібно добрим словом згадати і спеціалістів, котрі ремонтують апаратуру, доставляють кінострічки в населені пункти. Це – М. Г. Онищенко, І. Ю. Дужак, М. С. Шингур.

Нинішній глядач – різнопланово інформований і вимогливий. І обслуговування його вимагає творчості і добросовісного ставлення до справи.

27 січня 1993 року в КСК «Сучасник» відбулася творча зустріч з відомим кіноактором Михайлом Пуговкіним. На зу-

Іван Каптьол (зліва) і Шаровський

стріч з улюбленим артистом прийшли сотні гуляйпільців. І не пошкодували за надто дорогі квитки. Зустріч була відвертою, щирою і цікавою.

Присутні в залі переглянули кінофрагменти за участю Михайла Пуговкіна, зокрема, «Весілля в Малинівці» та інші. Щоразу, коли на сцену виходив артист, його зустрічали тривалими оплесками.

А. Л. Столяренко з жінками дирекції райкіномережі

Михайло Іванович багато розповідав про свою акторську діяльність у кіно, особисте життя, відповів на численні запитання. На закінчення Пуговкін висловив своє задоволення від теплої зустрічі з гуляйпільцями, побажав їм у цей скрутний час щастя, добра і благополуччя.

Майже двогодинне спілкування з народним артистом принесло присутнім у залі задоволення і насолоду. Як кажуть, відпочили від усієї душі.

– Дякуємо за те, що приїхали до нас, Михайле Івановичу, – говорили гуляйпільці.

**Водій Віктор
Васильович Сірінюк**

* * *

Початок 90-х років приніс тривогу і проблеми в сім'ю кіномеханіків району.

– Пішла тривожна тенденція, – ділився наболілим директор районної дирекції кіномережі Анатолій Петрович Михайленко. – У Запоріжжі закриваються кінотеатри і туди переселяються комерсанти.

А що твориться з репертуаром! З легкої руки кінопрокату на наш екран йде засилля американських фільмів. І скрізь одне і те ж – бійки, погоня, стрілянина.

**Микола Григорович
Онищенко**

– Я вважаю, на перше місце треба ставити інтереси кіномистецтва, зберігати повагу до глядача, – говорив Анатолій Петрович. – Ми забуваємо, що кінофільми – товар особливий, делікатний. Він несе духовні цінності, яких не виміряти карбованцем. Але, якщо комерційні структури створюються, то це, мабуть, комусь потрібно. Це вже йде мова про тенденцію, яка прискорює загибель кіно.

А біда ще й та, що багато клубів не опалюються. Назріває й кадрова проблема. Механіки розраховуються через низьку зарплату і вечірній режим роботи. Ще з літа не працюють кіноустановки у Малинівці, Воздвижівці, Успенівці (центральный клуб).

І все ж, не дивлячись на труднощі, у кіномережі трудяться кращі майстри кінопрокату. На цей кістяк кіномеханіків і опора. Це – Віктор Петрович Маненко з Добропілля, Галина Степанівна Ілієнко з Новомиколаївки й інші. Це досвідчені, ініціативні ветерани, які знайшли в професії кіномеханіка своє справжнє покликання і віддають всі сили улюбленій роботі.

З дитячим кіном ситуація ще гірша. Щонайперше – кіностудії не випускають стрічок для дітей. Прокат поставляє фільми, котрі вже демонструвались. Звичайно, що на них мало хто ходить.

Гірко директору кіномережі, що ця мережа розпадається, і прикро за державу, що полишила кінофікаторів на самих себе. А теза, що настав час заробляти гроші і що на ринку кожен виживає сам – до добра не призведе.

Ці слова директора стали пророчими. 17 квітня 1998 року голова Гуляйпільської районної державної адміністрації підписав розпорядження № 148 «Про ліквідацію дирекції районної кіномережі та утворення на її базі структурного підрозділу районного відділу культури». А невдовзі кіномережа наказала довго жити, а міський кінотеатр «Космос» продали комерсантам.

* * *

Директорами Гуляйпільської дирекції кіномережі працювали в різні роки: Ганошенко, Григорій Якович Цьопкало, Анатолій Лазарович Столяренко (7.04.1987-15.06.1992), Анатолій Петрович Михайленко, Микола Григорович Онищенко.

Дружна сім'я кінофікаторів району

АНАТОЛІЙ СТОЛЯРЕНКО

**Анатолій Лазарович
Столяренко**

Заслужений працівник культури УРСР Ана-
толій Лазарович Столяренко народився 26
листопада 1937 року в с. Чарівному Гуляй-
пільського району Запорізької області в сім'ї
колгоспника. Комсомольську середню школу
закінчив у 1956 році. З 1957 по 1960 рік слу-
жив у рядах Радянської Армії. З 1961 по 1964
рік вчився у Великохортицькому педагогічно-
му училищі. З 1965 по 1971-й рік заочно на-
вчався в Мелітопольському педагогічному ін-
ституті. В 1966 році був обраний відповідаль-
ним секретарем районної організації товари-
ства «Знання», де і працював до 1987 року.

Указом Президії Верховної Ради УРСР від
31 травня 1982 року А. Л. Столяренку присвоє-
но почесне звання «Заслужений працівник культури Української РСР».

З 1987-го до 1992 року А. Л. Столяренко працював директором
районної кіномережі.

З 1992 року трудився директором спеціальної загальноосвіт-
ної школи-інтернату для дітей з вадами розумового розвитку.

А. Л. Столяренко з працівниками кіномережі

**Зліва-направо: А. Л. Столяренко,
М. М. Азаров і М. М. Новохатько**

За багаторічну сумлінну роботу А. Л. Столяренко відзначений урядовими та регіональними медалями, грамотами різних рівнів.

АНАТОЛІЙ МИХАЙЛЕНКО

**Анатолій Петрович
Михайленко**

Анатолій Петрович Михайленко народився 29 квітня 1943 року в селі Каїро-Тубал Херсонської області в сім'ї робітників. Мати через півроку після народження сина стала вдовою, тому батька він зовсім не пам'ятав. В 1950 році пішов до першого класу Благівщенської сільської школи Куйбишевського району. А коли мати, вітчим і брат переїхали до міста Гуляйполя, навчався у міській середній школі № 1.

Після закінчення школи працював токарем Гуляйпільського промкомбінату. З листопада 1960-го до серпня 1961 року навчався в Запорізькому професійно-технічному училищі № 2, де отримав кваліфікацію «кіномеханік 1-ї категорії».

З вересня 1961 року призначений кіномеханіком сільської стаціонарної кіноустановки Гуляйпільського районного відділу культури. Згодом його перевели кіномеханіком до міського кінотеатру, але в листопаді 1962 року призваний на службу в армію.

Через три роки повертається (в 1965-му) і продовжує працювати на посаді кіномеханіка міського кінотеатру «Космос».

З січня 1968 року працював майстром дирекції кіномережі.

У 1975 році закінчує (заочно) Львівський кінотехнікум.

З лютого 1977 року А. П. Михайленко призначають старшим інженером кінотеатру «Космос» Гуляйпільської кіномережі.

А. П. Михайленко (зліва) і А. Л. Столяренко з товаришами по роботі

З червня 1992-го до листопада 2004 року – директор Гуляйпільської кіномережі відділу культури райдержадміністрації.

За багаторічну бездоганну роботу в системі кіномережі нагороджувався Почесними грамотами.

Був одружений, виростив разом з дружиною двох доньок.

6 грудня 2007 року Михайленко Анатолій Петрович помер.

МАРИНА КАПЛУН

**Марина Яківна
Каплун**

Марина Яківна Каплун у місто Гуляйполе приїхала в 1965 році після закінчення Львівського кінотехнікуму. Спочатку працювала старшим інженером, а потім – директором кінотеатру «Космос».

Колектив, який вона очолювала, систематично виконував плани і соціалістичні зобов'язання і неодноразово був серед призерів кінотеатрів області.

Марина Яківна добросовісно виконувала свої професійні обов'язки, зарекомендувала себе чуйним, добрим товаришем. Користувалася заслуженим авторитетом серед колег. За добросовісну роботу нагороджена медаллю «Ветеран праці» та Почесними грамотами.

М. Я. Каплун з товаришами по роботі

ШЕФ-КІНОМЕХАНІК

– В районній дирекції кіномережі, – розповідає керівник цієї установи Г. Я. Цьопкало, – вже п'ять сільських кіномеханіків завершили особисті п'ятирічки. Це – Борис Юхимович Горпинич з Добропілля, Ніла Миколаївна Сахно з Петрівки, Іван Іванович Левадній з колгоспу імені Карла Маркса, Яків Іванович Романцов з Долинки, Ніна Карпівна Горпинич з Варварівки. А визнаним лідером соціалістичного змагання за дострокове виконання завдань десятої п'ятирічки по дирекції є Борис Юхимович Горпинич.

*Борис Юхимович Горпинич з водієм
Віктором Васильовичем Сіріньком (зліва)*

Він – лідер трудового суперництва серед колог у районі ось вже десятки років. Він – володар перехідних вимпелів, має почесні титули, можливо, й забагато для однієї людини. Держкіно СРСР присвоїло Борису Юхимовичу почесне звання «Шеф-кіномеханік», його портрет красується у Москві на Виставці досягнень народного господарства СРСР, п'ять років тому Б. Г. Горпиничу присвоєно звання «Відмінник кінематографу СРСР», а в цьому році він став переможцем Всесоюзного змагання «Кращий за професією» й відзначений Дипломом.

...Сільський кіномеханік Б. Ю. Горпинич майже кожного дня відправляє своїх земляків у захоплюючу мандрівку в часі і просторі, у світ людських доль, почуттів і хвилювань. Він має за плечима 27 років роботи кіномеханіком.

Він закінчив свою п'ятирічку ще в 1979 році. У сталевара п'ятирічка бачиться річкою розплавленого металу, у доярки – кілограмами надоеного молока, у хлібороба – центнерами вирошеного зерна. У кіномеханіка – все скромніше. Основний показник – карбованці, точніше, навіть – копійки. Вартість квитка в сільській місцевості – 5 копійок з дітей, 20 – з дорослих. А валовий дохід Борис Юхимович одержує примітний. З початку п'ятирічки він має 24700 карбованців доходу і обслужив 304429 глядачів, у тому числі 68321 юного глядача. Сьогодні кіномеханік трудиться в рахунок лютого 1983 року.

Секрет успіху Б. Ю. Горпинича ось у чому. Насамперед, він прагне, щоб у земляків не згасла любов до кіномистецтва. Це, так би мовити, стратегічна лінія.

А які тактичні прийоми? Практикує перед початком сеансу лекції або бесіди. В розмові з людьми Борис Юхимович вивчає їх смаки, що в селі доступніше. Це допомагає у виборі репертуару. Приймає заявки глядачів, кожного жителя сіл повідомляє завчасно, що показуватиме сьогодні. І не тільки про назву фільму, але і про його суть. Це окрім основних щитів з афішами.

Щити з афішами він поставив так, що куди б не йшов селянин, він зупиниться біля нього. Кіномеханік буває на тваринницьких фермах, серед механізаторів.

Дуже змінилися умови демонстрування фільмів за час, що Б. Ю. Горпинич робить. Колись показував картини з двигунцем. Тепер перейшов на апаратуру набагато досконалішу – КН-16.

Найбільше він любить у своєму житті спілкування з людьми. Часто буває в школі. Борис Юхимович найбільше поважає глядачів юних, з полум'яною душею.

Ось уже протягом багатьох років роботи на селі Б. Ю. Горпинич жодного разу не засмутив глядачів поганим звуком чи розривами плівки. Розпочинає сеанси завжди в призначений час.

До роботи він готується ретельно. Перевірять апаратуру, електроприлади, обов'язково зверне увагу на якість звуку. Він впевнено виконує свою роботу.

У сільського глядача популярністю користуються також фільми на сільськогосподарську тематику (демонструє фільми для механізаторів і тваринників) і кінофестивалі.

Велику і корисну справу робить кіномеханік. Підіймає засобами кінокультуру людей, вчить їх, як треба жити і трудитись.

Почесна і благородна професія у сільського кіномеханіка.

20.12.1980 р.

Іван Нежижим

КІНОМЕХАНІК

– Важко знайти людину байдужу до кіно. В цьому, звичайно, заслуга творців фільмів, але і від кінофільмів багато залежить. Взяти, наприклад, сільських кіномеханіків. Найперший наш обов'язок – якісне демонстрування кінострічок. Проте і рекламування фільмів, і складання інтересних кінопрограм, проведення кіновечорів – теж наша турбота, – ділюся зі мною кіномеханік із села Комсомольського Микола Іванович Ухналь.

А познайомитись з цією цікавою людиною порадив керівник районної кіномережі Анатолій Петрович Михайленко:

– Дуже любить свою роботу Микола Іванович, котрій віддав 25 років свого життя. Фахівець – ще пошукати такого.

Почув про Миколу Івановича як про тонкого дарителя щастя. Саме так. І пояснили, з чим не можна не погодитись. Звичайно, на такого великого і тривалого, як зігрите любов'ю сімейне життя, але все-таки щастя. Як раніше було – то майже кожного дня він відправляв своїх земляків у захоплюючі мандрівки в часі і просторі, у світ людських доль, почуттів, переживань. Він не пілот цивільного повітряного флоту, але і кого можна назвати мільйонером. Тільки мільйони сільського кіномеханіка М. І. Ухналя скромніші, вимірюються не кілометрами пройденого шляху, а метрами прокрученої плівки. За оті 25 років роботи він прокрутив більше 20 мільйонів метрів кінострічки.

Донедавна, крім жителів Комсомольського, обслуговував і жителів Мирного і Чарівного.

Микола Іванович в ті добрі старі часи свою п'ятирічку виконував достроково, на рік раніше. Та й тепер він має кращі показники в районі.

– Як це вам вдається? – запитую.

– Стараюся, щоб у земляків не згасла любов до кіномистецтва.

...М. І. Ухналь – людина в Комсомольську своя. Тут пройшло все його життя. В місцевому господарстві працював водієм, опісля – на радіовузлі (закінчив радіотехнікум зв'язку). А ось професія кіномеханіка звабила Миколу Івановича якось водночас і, як виявилось, безповоротно і назавжди. Вчився, за його словами, самотужки. Він дякує тодішньому кіномеханіку А. І. Тарасенку – так згодилась його багаторічна практична наука.

Робота кіномеханіка не тільки приємність і розвага, як дехто вважає («Ось тапер всі фільми перегляну...»). Це серйозна і відповідальна праця. А праці Микола Іванович на боявся ніколи, вчився жадібно, старанно, наполегливо оволодівав технікою, старався побільше взнати про мистецтво кіно.

«Треба, щоб люди йшли в кіно, як на свято», – вважає Микола Іванович. І заради глядача він не рахується ні з чим. Заради хорошого фільму він, бувало, осідлає мотоцикла і їде в Пологи в контору прокату і везе звідти «кінобанки» з фільмом або обмінюється стрічками з колегами з інших сіл. «За глядача треба боротися», – і ця вагома думка теж належить Ухналеві. І в цьому, мабуть, його одержимість і як людини, і як фахівця.

Жителі села пам'ятають Миколу Івановича і як активного аматора сцени – хориста, драмгуртківця – грав усіх парубків в українських класичних п'єсах. Він майстер спорту з городків – і донині захоплюється улюбленою грою. І ще такий цікавий штрих. Ухналь захопив своєю професією і дружину Євдокію Іванівну (вона працювала в місцевому медичному закладі) – і теж успішно склала екзамен на фахівця-кінодемонстратора II категорії. І стала добрим помічником чоловікові, бо ж сільський кіномеханік – і касир, і контролер, і демонстратор в одній особі. І крутиться, як той заведений робот. Ось недавно в їхньому будинку культури стався прикрий випадок: хтось із хлопчиків порізав крісло у глядацькій залі. Глибоко переживає те Микола Іванович: «Хіба ж услідкуєш з кінобудки за бешкетниками?» – думає. Вже й зловмисника знайшли і батьки відшкодували збитки, а ось душа в кіномеханіка лишилась травмованою: «Звідки ж беруться такі недоростки? Чому?»

– Чи дуже змінилися умови демонстрування фільмів за час, що ви працюєте?

– Звичайно, – говорить М. І. Ухналь. – Починав на апараті КН-12, потім поступово перейшов на «Маяк», а згодом – на «Ксенон – 1». Зараз працюю на добрій апаратурі «23 – КПК».

– А сільський глядач змінився?

– Великих змін непомітно. Але халтуру, як тепер, розпізнавали з перших кадрів, а справжнє мистецтво в той час сприймали із захопленням. На жаль, зараз кінобізнес вийшов з берегів і зарубіжний мотлох заповнив екрани.

– Авторитетом користується Микола Іванович серед наших односельчан, – говорить голова сільської ради В. Я. Петров.

Живе життям колективу, життям своїх односельчан – за це і поважають Ухналя в Комсомольську.

13.12.1995 р.

Іван Нежижим

ВІЛЕН КАЛЮТА

**Вілен
Олександрович
Калюта**

Вілен Олександрович Калюта народився 22 жовтня 1930 року в місті Гуляйполі Запорізької області. Закінчив Васильківське військово-авіаційно-технічне училище (1952) і курси операторів Київської кіностудії ім. О. П. Довженка (1960). З 1960 року – оператор-постановник Київської кіностудії імені О. П. Довженка.

Перша самостійна операторська робота В. О. Калюти – фільм «Білий птах з чорною ознакою» (1971), стала подією великої мистецької ваги, гідно продовживши блискучі традиції української школи кінооператорів, і принесла оператору Золоту медаль VII Міжнародного Московського кінофестивалю.

Подальша співпраця з режисерами Ю. Ілленком, Р. Балаяном, А. Войтецьким, В. Криштофовичем, О. Ітигіловим, М. Михалковим (стрічки: «На перекір усьому» (1972), «Мрії та жити» (1974), «Хвилі Чорного моря» (1975, т/ф. 4 с.), «Бірюк» (1977), «Чекайте на зв'язкового» (1979), «Своє щастя» (1979, т/ф), «Дрібниці життя» (1980, т/ф.), «Будемо чекати, повертайтеся» (1981, т/ф), «Польоти уві сні та наяву» (1982), «Легенда про княгиню Ольгу» (1983 приз за кращу операторську роботу XVII Всесоюзного кінофестивалю, Київ, 1984) принесла творчі досягнення, збагативши пластичну культуру сучасного екрана.

Камера В. О. Калюти розкрила невідомі досі горизонти художнього мислення. Її універсальність не може не вражати — для неї були однаково близькими і мова поетичних символів, і поглиблене психологічне портретування, і реалістичне письмо, котре вловлювало поєднання буденного й історичного. Ці особливості творчої стилістики багато в чому зумовили міжнародний успіх фільмів 90-х років — «Урги» та «Стомлених сонцем» (головний режисер-постановник М. Михалков), «Приятеля небіжчика», котрі здобули усезагальне визнання та велику кількість фестивальних нагород.

Фільм «Урги» (оператор-постановник В. О. Калюта) нагороджений призами Золотий Лев — у Венеції, Золотий Глобус — в Голлівуді (1991), призом за операторську майстерність в Шелоні (Франція), а також став номінантом на премію Американської кіноакадемії за 1992 рік.

Фільм «Стомлені сонцем» в 1994 році отримав Гран-прі на Міжнародних кінофестивалях в Каннах (Франція) і Калінінграді (Росія). В 1995 році ця картина відзначена призами Американської кіноакадемії Золотим Глобусом Міжнародного журі кінокритиків (Голлівуд).

Назавжди в історії вітчизняного кіно залишаться фільми «Польоти уві сні і наяву», «Бережи мене, мій талісмане», «Поцілунок», «Своє щастя», «Сумирне кладовище». В цих та інших роботах вражає найвищий професіоналізм, неповторний творчий темперамент, енергія мистецького пошуку. Вже тяжко хворим оператор завершив роботу над відеофільмом «Ода ботаніці».

В. О. Калюта був справжнім лідером своїх товаришів по професії, упродовж тривалого часу очолював Гільдію кінооператорів України, стверджуючи високі принципи професійної та громадянської моралі. Один із першообраних членів Академії мистецтв України він зробив поважний внесок у становлення академічних структур.

Заслужений діяч мистецтв України, лауреат Державних премій СРСР та Росії, член-кореспондент Академії мистецтв України, призер багатьох Міжнародних кінофестивалів Вілен Олександрович Калюта помер 3 листопада 1999 року.

Видатний кінооператор, митець Божою милістю, чия творча праця стала набутком світової кінокультури, гордістю національного екранного мистецтва був і залишається зразком лицарського служіння Істині, Добру, Красі.

Високо оцінюючи творчу роботу нашого земляка — талановитого митця, 9 березня 2000 року (№ 396/2000) Президент України на підставі подання Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка видав Указ «Про присудження Національної премії України імені Тараса Шевченка», яким постановив: присудити Національну премію України імені Тараса Шевченка 2000 року Калюті Вілену Олександровичу, кінооператору-постановнику (по смертю), — за кінооператорські роботи останніх років.

КІНОАКТОР ВІКТОР МАЛЯРЕВИЧ

Віктор Григорович Маляревич народився 25 вересня 1946 вересня в місті Гуляйполі Запорізької області. Закінчивши Гуляйпільську міську середню школу № 1, навчався на акторському факультеті Київського державного інституту театрального мистецтва імені Карпенка-Карого (1969 р.).

З 1969 року — актор Київської студії імені О. П. Довженка. Знявся в кінострічках: «Родина Коцюбинських» (Антонов-Овсієнко), «Поштовий роман» (денщик), «Іду своїм курсом» (морський піхотинець), «Марина» (Григор'єв), «Повість про жінку» (Борис), в епізодах фільмів: «Комісари», «Щовечора після роботи», «Тут нам жити», «Нічний мотоцикліст», «Дума про Ковпака», «Коли людина посміхнулась», «Юркові світанки», «Анна і Командор», «Хвилі Чорного моря» (7, 8 серії «Катакомби»), «Дім з привидами», «Алтунін приймає рішення», «Ярослав Мудрий» та інших.

В останній час Віктор Григорович є приватним підприємцем, постійно відвідує м. Гуляйполе.

**Віктор Григорович
Маляревич**

ІВАН КАПТЬОЛ (1920-1998)

Кажуть, Батьківщину і батьків не вибирають. Не вибирали і ми з братом. Його, нашого батька, Івана Петровича Каптьола, нам послав Бог.

Мабуть, серед мільйонів батьків ми б його пізнали по сірих

**Іван Петрович
Каптьол**

усміхнених очах, середньому росту, легкій ході. Він не був багатослівним. І думаєш: чи була ця людина суворою?

Чи тоді, коли зростав у дитбудинку, чи коли в 1939 році пішов служити на флот (навчальний загін був у м. Сімферополі), чи коли був на війні (зв'язковим, радистом), закінчивши службу в 1946 році в Пруссії.

Не знаю, але за всі його роки ми з братом ніколи не почули від нього поганих слів. Він робив добро мовчки, не афішуючи його. Батьківську любов ми відчували в теплому погляді і потиску руки. Однією рукою він давав дитині цукерку (смоктунця), а другою гладив собаку, яка терлася біля його ніг.

Більше 40 років наш тато віддав кінофікації. Був нагороджений грамотами обласної, республіканської дирекції кінофікацій, іменним годинником. Він дуже любив свою професію. Знав усіх акторів. Зустрічався з Михайлом Пуговкіним.

Любив природу, міг ранком взяти онука Максима і повести милуватись сходом сонця. Він любив берези і білі ромашки. Ось майже 20 років вони прикрашають батькову могилу.

Ми, його діти, онуки і правнуки вдячні за те, що у нас була така людина, з якої ми беремо приклад.

Ворогів у нього не було по життю, були тільки заздрісники, бо мав гарну дружину, порядних дітей і вдячних онуків. Коли б жили на землі такі люди, то був би мир, люди купалися б в любові і милувалися білими ромашками.

Іван Петрович Каптьол на робочому місці

Донька Неля Кійко (Каптьол)

ПАВЛО МАРЧЕНКО

**Павло Микитович
Марченко**

Павло Микитович Марченко народився 23 квітня 1930 року в селі Полтавці Гуляйпільського району Запорізької області. Він дуже любив навчатися, улюбленими навчальними предметами були історія та малювання. Мріяв стати вчителем, але не судилося, бо почалася Велика Вітчизняна війна 1941-1945 років.

Після перемоги над фашистськими загарбниками працював у колгоспі трактористом. А у 1958 році закінчив Одеську республіканську школу кіномеханіків і став трудитись кіномеханіком у селі Полтавці

П. М. Марченко із дружиною і дочкою

В той час на перегляд кінофільмів приходило багато людей. Вдень демонструвалися кінофільми для дітей, а у вечорі – для дорослих. Також кінофільми показували в сусідніх селах Ольгівці, Лучначарівці.

Робота Павлу Микитовичу подобалася. Разом з ним працювали Володимир Северин, касиром Марія Радюк, помічником кіномеханіка – Григорій Сергієнко, касиром – Лідія Марченко.

Павло Микитович користувався заслуженим авторитетом як серед мешканців села Полтавки, так і серед колег району. Підтримував тісні зв'язки з Лободою з Варварівки, Борисом Горпиничем з Варварівки, Іваном Дужаком, Петром Закарлюкою з міста Гуляйполя. Часто у нього бував директор кінофікації Григорій Цьопкало.

За багатолітню бездоганну роботу Павло Микитович мав значок «Відмінник кінофікації», нагороджувався грамотами і подяками.

Доброї, чуйної людини Марченка Павла Микитовича не стало 13 квітня 1981 року.

П. М. Марченко
(сидить перший справа)
з колегами

Касир Лідія Сергіївна
Марченко

Касир Марія Радюк

ЗАКЛАД, В ЯКОМУ ПЛЕКАЮТЬ ТАЛАНТИ

Історія Гуляйпільської школи мистецтв починається з травня 1921 року. Тоді завідуючий повітовим відділом освіти І. Г. Силенко і завідуючий повітовим відділом політосвіти М. П. Анзін підписали повідомлення завідуючому Гуляйпільською музичною студією (так тоді називалась музична школа) тов. Стрельникову. Йому дозволялося «... взяти піаніно у громадян 1) Стукіна, 2) Гельбрах, 3) Паращевіної, 4) Серкізова, 5) Марковського, 6) Цапко, 7) Барбакова, 8) Тупикова, 9) Лоскутова, 10) Локоть для перевозки таких у музичну студію».

Газета «Известия» Гуляйпольського ревкома и парткома» у № 4 за 5 липня 1921 року подала оголошення, що «з 1 липня буде проводитися запис осіб, які бажають навчатися грі на піаніно, скрипці, народних інструментах і реєстрація тих, хто був до цього часу учнями музичної студії».

Реєстрація проходила щоденно з 10 до 14 години дня у будинку студії, що розміщалася на Покровській вулиці (тепер – Соборна – Авт.) у будинку Абакумова.

Після Стрельникова музичною школою завідував т. Усенко, який 25 липня 1921 року подав заяву на звільнення у зв'язку з виїздом на навчання. На заяві стояла резолюція: «Не відпускати, поки не буде знайдено заміни».

Знайомлячись із «Загальним списком працівників мистецтва» за 21 жовтня 1921 року, бачиш, що в той час працювало 12 викладачів музичної школи і 2 художньої. Отже, в тому році в Гуляйполі вже існувала і художня школа. Художником у ній працював П. Черіпко (29-річний). Клас скрипки вів Д. П. Прихідько (він був одночасно й регентом оркестру Гуляйпільського театру «Колізей»).

Пізніше, з 1 січня 1922 року, Д. П. Прихідько стане завідуючим музичною студією. З викладачів відомі прізвища Л. І. Акимушкіної та К. Е. Ракицької – викладачів по класу фортепіано, а також Х. Рябоко. Учителем музики і співів працював випускник Катеринославської духовної семінарії скрипаль П. П. Смірнський, котрий ще керував хором і театральним колективом.

Отже, на початку 20-х років у нашому місті вже працювала школа мистецтв. До речі, перший випуск першої в Запоріжжі музпрофшколи відбувся у 1929 році, а першим директором її був гуляйпільський учитель музики, співу, української мови та літератури П. П. Смірнський.

Педагогічний колектив музшколи з директором В. М. Кутею (сидить в центрі)

Гуляйпільська музична школа відновила свою роботу аж у 1957 році.

– 2 вересня 1957 року разом з початком занять у загальноосвітніх школах почалися заняття і в Гуляйпільській семирічній музичній школі, – 27 вересня того року інформував земляків директор згаданого навчального закладу Василь Мануїлович Кутя. – Дитяча музична школа має дати учням загальну музичну освіту, а також підготувати найбільш обдарованих із них до вступу в музичне училище.

У нашій школі навчається 67 дітей, з них 27 – по класу фортепіано і 40 – по класу баяна. Школа повністю укомплектована кваліфікованими кадрами. В цьому році всі учні навчаються в першому класі в 6 групах.

1 вересня 1958 року почалися заняття на вечірньому відділенні музичної школи. Тут виявили бажання оволодівати музичною майстерністю 50 чоловік – робітників, службовців, інтелігенції, колгоспників.

Випуск баяністів (1957-1963 рр.)

Всього у 1958 році на денному і вечірньому відділеннях музичної школи навчалося 168 чоловік.

2 липня 1966 року директор музичної школи В. М. Кутя повідомляв:

– Успішно закінчила навчальний рік Гуляйпільська музична школа. Із 144 учнів більшість має хороші та відмінні оцінки.

Високу музичну майстерність продемонстрували на випускних екзаменах Галя Шамрай, Галя Шейко, Зіна Циганенко по класу фортепіано (вчитель Ф. М. Євдокимова) та інші. Відмінно закінчила школу по класу баяна Валя Редько, яка навчалася у Г. М. Шинкаренка. Причому, в цьому ж році дівчатка одержали ще по одному свідоцтву — про закінчення восьмирічної загальноосвітньої школи. Цих талановитих учениць педагогічна рада школи рекомендує для вступу в музичне училище.

Багато часу і старань доклала Рая Карімова при розучуванні складного концертно композитора Полуніна. На випускному екзамені її гра одержала високу оцінку. Гармонійно й емоційно пролунала на екзаменах соната Мі мінор Гайдна у виконанні соло на фортепіано випускниці Люди Буряк.

Звичайно, нелегко дісталася дівчатам така перемога. Адже одночасно вони успішно закінчили й середню школу.

З похвальними, грамотами за відмінне навчання перейшли в наступні класи й зовсім юні музиканти – Іра Мельник та Наташа Плис.

Своїм завданням ми, педагоги, вважаємо не тільки навчати дітей грати на інструменті, розвивати їхні знання з музики, а й виховувати в них потребу дарувати свій талант, уміння і знання людям. Тому наші учні не замикаються в академічних стінах. За минулий навчальний рік музична школа брала активну участь у концертах, присвячених знаменним датам, у дитячих ранках під час канікул. Часто виступали з концертами і перед батьками, учнями масових шкіл. Особливо цікаво пройшла лекція-концерт «Радянські композитори – дітям», де слухачами були старшокласники Гуляйпільської середньої школи № 1 та батьки. А взагалі за цей період музична школа взяла участь у сорока культурно-масових заходах району.

Приємно відзначити, що наші учні або вихованці стали пристрасними пропагандистами музики і хорошого музичного смаку серед своїх товаришів, активними учасниками і енергійними організаторами художньої самодіяльності в масовій школі. Назвемо

Вчителі школи з випускниками

Педагогічний колектив школи з директором В. М. Кутею (четвертий справа) та учнями

хоча б декількох з них – це Люда Буряк, Люда Бодня, Йосип Сванідзе та багато-багато інших.

І в цьому хороший приклад подають самі педагоги. В нашому колективі немає таких товаришів, які б обмежувалися лише діяльністю вчителя.

Ось наприклад, В. К. Кищенко, О. І. Плис, Г. М. Шинкаренко, А. В. Авер'янов члени районної агіткультбригади. В період обробітку просапних культур ми неодноразово виступали з концертами перед трудівниками села безпосередньо в полі в сільгоспартілях імені Ватутіна, імені Кірова й імені Енгельса.

Завідуючий учбовою частиною О. І. Плис керує хором вчителів у Гуляйпільській СШ №1, А. В. Авер'янов подає практичну допомогу хору села Долинки. А. Н. Анджієвська та Ф. М. Євдокимова акомпонують учасникам художньої самодіяльності районного будинку культури. Подаємо ми також методичну допомогу учням-заочникам культосвітніх училищ та вчителям співів загальноосвітніх шкіл. При школі зараз працюють десятимісячні курси керівників сільської художньої самодіяльності.

* * *

За 25 років Гуляйпільське музичне училище перетворилось у великий початковий навчальний заклад, у якому 170-180 дітей вчилися грати на різних інструментах. Музичної грамоти, техніки гри їх навчало 17 викладачів.

7 серпня 1982 року директор музичної школи В. М. Кутя розповідав:

– За час існування школи її закінчили понад 400 чоловік. Чимало наших випускників продовжили музичну освіту. Так Г. О. Мусійко закінчив консерваторію, С. К. Вовк – музичний педінститут, четверо закінчили і два навчаються в інституті культури, 29 закінчили музичні, біля 30 - культосвітні училища.

Ця школа є центром кущового методичного об'єднання, до якого входять Верхньотерсянська, Успенівська, Новозлатопільська, Пологівська та Вербівська музичні школи. Окрім виконання навчальної програми в школі проводиться позакласна робота - огляди - конкурси на краще виконання творів. Справжнім святом музики для батьків є звітні концерти, котрі проводяться в кінці кожного навчального року. Це свого роду звіт викладачів і учнів про зроблене за навчальний рік.

Коллектив заводского
"Бытовых товаров"

кружка завода
г. Зуляйполе. 1970 г.

Хор завода бытовых товаров с учителем В. К. Кищенко. 1970 г.

Вчителі та учні музичної школи з В. М. Кутею

16 червня 1987 року у школі мистецтв відкрили художнє відділення, для нього виділили дві кімнати в культурно-спортивному комплексі «Сучасник». Програма передбачала дванадцять уроків на тиждень, серед яких провідними є малюнок, живопис, композиція. Обов'язковими дисциплінами були також скульптура та бесіди з історії мистецтв.

При школі мистецтв (а тоді музична школа) Василь Мануїлович Кутя з 1960 року почав збирати фонотеку. За шістнадцять років вона налічувала 200 тисяч фонограм. Це – близько 360 тисяч метрів магнітної плівки.

У картотеці фонограм були рубрики: опера, симфонія, ораторії, кантати, романси, старовинні народні пісні, пісні радянських композиторів... Є записи рядових бійців і воєначальників Жукова, Василевського, Конєва, Рокосовського та інших про Велику Вітчизняну війну, цикли радіоуніверситету музичної культури.

Відгомін епохи, відгомін великих подій відчувається у записах з

Музичне відділення. Випуск 1988 р.

натхненними промовами Горького, Маяковського, Гагаріна, Титова, Терешкової...

У 1988 році дитяча музична школа перейменована в дитячу школу мистецтв. Із 24 викладачів 16 є випускниками школи. Викладачі Н. А. Бурбура, В. Г. Коростильов, С. С. Кирилова, С. К. Вовк, С. Б. Яковенко (концертмейстер) є постійними учасниками народного хору РБК «Вольниця», яким керує Б. Й. Бурбура.

Викладачі фортепіанного відділу. 1990 р.

У травні 2016 року на районну Дошку пошани заносилося прізвище викладача КЗ «Гуляйпільська дитяча школа мистецтв» Сергія Борисовича Яковенка.

Кожен рік школа проводить звітний концерт за участю громадськості міста, де учні та викладачі демонструють свої досягнення в галузі музичного, хореографічного мистецтва. Художнє відділення проводить виставку творчих робіт учнів у КСК «Сучасник», у дитячій бібліотеці, середніх школах міста.

Кожен навчальний рік учні школи беруть участь у обласних конкурсах, де займають призові місця.

У 2017 році колектив школи мистецтв відзначив 60-річчя свого закладу.

СПОГАДИ Г. О. ЛИТВИНОВОЇ, записані у березні 2017 року

Восени 1957 року в будівлі за адресою вулиця Леніна, 17 (тепер – Соборна – Авт.) в місті Гуляйполі була відкрита дитяча музична школа. Спочатку тут навчали грі тільки на баяні та фортепіано. Згодом відкрили і клас скрипки. Але у зв'язку з тим, що викладачі цього інструменту через рік-два від'їжджали з Гуляйполя, то стабільно клас скрипки почав працювати з 1974 року. В цей же час почали викладати гру на домрі та кларнеті, пізніше – на трубі.

Першим директором до 1987 року був Василь Мануїлович Кутя. Він же викладав і гру на баяні. Крім нього, працював по класу баяна ще один викладач. Клас фортепіано вела Фріда Львівна Кацович. Сольфеджіо та хор вів Олексій Іванович Плис.

Бажаючих навчатися було дуже багато. На прохання жителів міста в 1959 році відкрили і вечірнє відділення, де навчалися діти, які за віком уже не могли бути прийняті в дитячу музичну школу, та дорослі.

Поступово сформувався і стабільний викладацький склад по класу баяна. З 1958 року став працювати Василь Кузьмич Кищенко, а з 1959 року – Микола Максимович Шинкаренко і Лідія Карпівна Плюйко. В 1960 році до них приєднався Григорій Максимович Шинкаренко. В тому ж році почала викладати сольфеджіо і музлітературу та вести хор Ірина Володимирівна Плис. Пізніше вона також вела клас домри.

З 1963 року до неї приєдналася Діна Олександрівна, яка вела спочатку хор, а потім і теоретичні дисципліни.

До середини 70-их років бажаючих навчатися по класу баяна було набагато більше, ніж по фортепіано. І якщо по класу баяна викладацький склад був досить стабільний, то, на жаль, по класу фортепіано була велика плинність викладачів. Та й ті, що викладали, не мали профільної освіти і тому рівень викладання був досить низький.

Та все ж в 1964 році до Запорізького державного музичного училища поступово почали вступати наші випускники. А з відкриттям музичного факультету в Запорізькому державному педагогічному інституті випускники нашої школи почали вступати і туди.

Першими ластівками були Григорій Мосейко і Щербаха.

Викладачі з випускниками школи. Директор школи В. М. Кутя (сидить четвертий справа)

Г. Мосейко – це гордість нашої школи. Закінчивши музичне училище, він вступив до Кишинівської консерваторії вже по класу флейти. Пізніше викладав там цей предмет. Деякий час працював у Запорізькій філармонії, а зараз трудиться головним диригентом симфонічного оркестру в Придністров'ї.

У 1965 році у Хмельницьке музичне училище поступив Валерій Кищенко. В 1966 році на фортепіанний відділ Запорізького державного музичного училища поступила Галина Шейко (Литвинова) і в 1970 році повернулася працювати в рідну школу.

Випускниця 1963 року Юлія Дяченко в 1971 році теж вступила до Запорізького музичного училища.

З 1971 року і до сьогоднішнього дня на фортепіанний та теоретичний відділ Запорізького державного музичного училища поступили Наталія Плис (Косінова), Наталія Набока, Зінаїда Цап (працювала в м. Пологи), Людмила Максименко (Діденко), Алла Гавриленко (Коваленко), Олена Литвиненко (Нечет), Наталія Рябко, Наталія Лисенко, Марина Піпко, Тетяна Гребенюк, Людмила Добрознай, Світлана Литвинова (Галкіна), Влада Рябцева, Влада Пех.

В 1968 році в Дніпродзержинське державне музичне училище по класу баяна вступили Олена Нижник і Тетяна Старокоженко. Пізніше, в 70-х роках поступили до Запорізького державного музичного училища Анатолій Зуйченко, Олексій Онищенко, Володимир Дьомін, Ірина Рижикова, Антоніна Коткова, Ігор Лазорик, Роман Ониськів (пізніше закінчив Київську консерваторію), Денис Білий, Сергій Сташук.

Закінчили Миколаївський інститут культури Галина Щербина і Алла Бикова (Онищенко), Київський інститут культури – Валерій Шингур.

Багато наших випускників по класу баяна закінчили Мелітопольське культосвітнє училище і працювали в клубах та будинках культури району та області. Серед них і Віктор Васильович Коростильов, який пізніше працював викладачем, а потім і директором нашої школи.

По класу скрипки до Запорізького державного музичного училища вступали Людмила Родіна (Копасова), Олексій Литвинов, Діана Литвинова (Прихідько), Анна Боярчук, Дарія Кузьменкова.

З роками наша школа отримала статус школи мистецтв. До нас була приєднана дитяча художня школа, а з 1980 року було відкрито і хореографічне відділення.

Хор вчителів міста (керівник О. І. Плис). 1967 р.

Викладачі школи разом з директором В. М. Кутею (третій зліва)

Випускники дитячої школи мистецтв з учителями і директором В. В. Коростильовим (сидить п'ятий зліва). 1994 р.

За час існування школа була центром розвитку художньої самодіяльності району. В 60-х роках тут був дуже популярний дует баяністів Миколи Максимовича та Григорія Максимовича Шинкаренків. Не тільки в районі, а і в області знали вокальне тріо у складі В. М. Куті, О. І. Плиса та В. К. Кищенко.

Кожного року на святкових демонстраціях крокував оркестр баяністів нашої школи, який заснував В. К. Кищенко. Пізніше ним керували М. М. Шинкаренко і В. В. Коростильов.

Викладачі школи керували колективами художньої самодіяльності міста і району. З 1960 року змагалися між собою хори вчителів (керівники С. А. Шопен, потім О. І. Плис та Б. Й. Бурбура) та хор медичних працівників (керівник Г. М. Шинкаренко). Ці хори існували більше 10 років. Дещо менше існували хор заводу побутових товарів (керівник Д. О. Шинкаренко) та хор комбінату побутового обслуговування (керівник Р. С. Соломко).

Досить успішно виступали колективи самодіяльності заводу лакофарбових виробів (керівник І. В. Плис, пізніше – С. К. Вовк) та колектив ремонтно-механічного заводу (керівник С. К. Вовк).

Вчителі й учні школи часто виступали на міських концертах, а з 70-х років до кінця 90-х при школі була створена концертна бригада, яка виступала на фермах, польових станах перед трудівниками села і міста. Особливою прихильністю слухачів користувався дует баяністів у складі С. К. Вовка і В. М. Шингура, а також вокальна група викладачів школи.

І зараз при школі існує оркестр народних інструментів викладачів школи, який є неодноразовим лауреатом обласних оглядів вчителів шкіл естетичного виховання. Часто виступає і дует піаністів у складі Н. В. Нечет та І. М. Яковенко.

Учні школи постійно беруть участь в обласних та міжнародних конкурсах юних музикантів та посідають призові місця.

Окрім музикантів, наша школа підготувала багато учнів, що продовжили своє навчання в профільних учбових закладах по класу хореографія та художнє відділення.

* * *

Детальніше про історію та роботу Гуляйпільської школи мистецтв допитливий читач може ознайомитись в книжці «Освіта Гуляйпільщини» (частина друга, 2012 р., стор 507-545) І. Кушніренка та В. Жилінського.

ІВАН РАЧИНСЬКИЙ

Майбутній композитор Іван Іванович Рачинський народився 13 лютого 1861 року в селі Темирівці-2 Олександрівського повіту Катеринославської губернії (нині Гуляйпільський район Запорізької області). Його мати була освіченою людиною, навчила і грати на піаніно. Навчався він у Харківській 3-й гімназії. А в червні 1881 року одержав атестат зрілості і вступив до Петербурзького університету на юридичний факультет. І у травні 1886 року одержав диплом юриста. Одночасно з відвідуванням університету І. І. Рачинський слухав лекції в консерваторії (музичні твори почав писати, ще навчаючись у гімназії. Написав казку для скрипки і фортепіано. Згодом пише кілька п'єс для фортепіано).

По закінченні навчання в університеті включився в музичне життя Петербурга, став членом Петербурзького товариства музичних зборів, виступав у пресі з критичними статтями, писав романси, тріо, квартети, симфонію, в яких використовував українські народні пісні. Більшість творів І. І. Рачинського була опублікована ще за життя композитора.

У 1904 році перекладає і друкує філософську поему староримського поета Лукреція Кара «Про природу речей». Вона була прихильно зустрита громадськістю. Вдруге цю поему Іван Іванович переклав у 1913 році і видрукував її того ж року в Петербурзі.

І. І. Рачинський був всебічно обдарованою людиною – композитор і музикальний критик, поет і перекладач, добре знав латинську, німецьку та італійську мови, знався і на живописі та культурі. Любив багато мандрувати. Відвідав Грецію, Єгипет, Китай, Францію, не обминув Єрусалим, де вивчав і архітектуру. Він придбав багато картин і скульптур, вони розміщалися на квартирі та дачі в Петербурзі. Не раз приїздив і в рідні місця: адже після смерті матері Анни Францівни Корф-Рачинської у 1881 році одержав родовий маєток у с. Темирівці-2. Та з 1898 року оселився в Петербурзі, відпочинок проводив біля моря.

В період першої світової війни композитор працював у редакції «Российской музыкальной газеты». Влітку 1918 року газета закрилась через відсутність паперу і кваліфікованих кадрів. Тоді І. І. Рачинський залишився без роботи і коштів до існування, довелось почати розпродаж майна. Спершу пішла бібліотека, згодом і скульптури, а тоді – й меблі.

У квартирі залишились порожні кімнати. Композитор не міг цього пережити і виїхав на південь, у Севастополь. Туди дещо раніше поїхав його друг – композитор В. Сокальський. За його допомогою І. Рачинський думав і собі знайти притулок, та друга вже не застав живим (той помер у Севастополі у 1919 році).

І. І. Рачинського останній раз бачили в 1921 році в Севастополі. Він ходив змарнілий і голодний – мав вигляд жебрака. І, на жаль, дата його смерті не встановлена. Не знайдена й могила. Ім'я його було забуте, твори не виконувалися.

Випадково, працюючи в архівах міста Полтави над дослідженням, композитор і музикознавець Л. Кауфман натрапив на програму одного симфонічного концерту, де разом з відомими творами була і сюїта І. Рачинського «Елевзінські містерії», яка прозвучала у Полтаві 21 січня 1913 року і мали схвальні відгуки у пресі. Це зацікавило Л. Кауфмана і, риючись в архівах Ленінграда, Москви, Харкова, Сімферополя, Севастополя і Судака, він зміг відтворити творчий шлях українського композитора. Паралельно знайшов у архівах відомості про І. І. Рачинського і київський музикознавець Микола Гордійчук.

На початку 1972 року музикознавець і композитор Л. Кауфман побував у нашому районі. Зустрічався з колективом музичної школи, де розповів про творчий шлях талановитого митця нашого земляка, влаштував прослуховування магнітофонних записів його творів у виконанні київських митців.

Гуляйпільському краєзнавчому музею передані фотокопії і портрет композитора, обкладинки збірників романсів, поеми А. Кара «Про природу речей», першої сторінки листа до поета М. М. Мінського від 15 грудня 1893 року і диплома про закінчення університету.

ПАМ'ЯТЬ ПРО НЬОГО ЖИВА

13 січня 1930 року народився Василь Мануїлович Кутя добре відомий любителям музики і співу, який за 47 років життя у Гуляйполі дуже багато зробив для розвитку музичного мистецтва в районі. В 1957 році він започаткував музичну школу в місті і став її директором. Там працював до виходу на пенсію. Усі, хто трудився з Василем Мануїловичем, знали його як невтомного, енергійного музиканта, який повністю віддавався роботі. А яка це була скромна,

щира, доброзичлива людина! А ще він вирізнявся своїм самобутнім гумором.

Василь Мануїлович свого часу багато років підряд брав активну участь у художній самодіяльності району. Їх дуєт з Олексієм Івановичем Плисом, викладачем музичної школи, знали не тільки в районі. В період жнив вони у складі культурно-агітаційної бригади виїздили у господарства. Виступали перед комбайнерами, трактористами, водіями автомашин прямо в полі.

Виступ дуєту, який виконував українські народні пісні, ліричні твори українських та радянських композиторів, сільські глядачі сприймали з великим успіхом. І на районній сцені рідко який концерт відбувався без участі В. М. Куті і О. І. Плиса.

Активна діяльність Василя Мануїловича відзначена багатьма Почесними грамотами обласного відділу культури і обкому профспілки працівників культури, районного відділу культури і райвиконкому.

– Працювати з Василем Мануїловичем було приємно, – 19 січня 2005 року ділився колишній викладач музичної школи, начальник відділу культури райдержадміністрації Валерій Миколайович Шингур. – До своїх підлеглих він ставився шанобливо і з любов'ю, при потребі допомагав. Але всі знали, як він любить порядок у всьому і майже педантичну точність. Тож намагався не підводити його в будь-яких справах. Я особисто дуже поважав і цінував його за високу професійну майстерність, глибокі знання в галузі мистецтва. І не тільки я. Він узагалі був досить поінформованою людиною і з ним хотілося спілкуватися.

Викладач Г. О. Литвинова з ученицею Наталкою Беляєвою. 1980 р.

Як пристрасний любитель музики і співів Василь Мануїлович, вийшовши на пенсію, вирішив створити музичну фонотеку. І на со-

годні подібної їй немає в жодному районі області. там записи аматорів районної сцени, в тому числі народного хору, хору ветеранів, солістів, записи наших гостей – відомих артистів, діячів України і Росії, ансамблів, хорів. Зібрані пісенні твори українських і російських акторів, чимало народних пісень, різні записи культурно-мистецького життя району. Дізнавшись про цю безкорисливу, подвижницьку роботу народний депутат України Анатолій Васильович Єрмак був вражений і допомагав ентузіасту чим міг.

Всі записи, зроблені В. М. Кутею, зафіксовані на десятках кілометрів магнітної плівки.

– А ще Василь Мануїлович дуже любив і цінував українську мову, – розповідала його дружина Галина Прокопівна. – Він завжди слухав радіопрограму «Слово». Коли у 2002-2003 роках радіокомітет проводив конкурс знавців української мови, він взяв участь і отримав наручний годинник з написом «Переможцю конкурсу знавців української мови».

Василь Мануїлович регулярно слухав передачі місцевого провального радіомовлення, які вів журналіст Василь Антонович Закарлюка. Цих людей єднала любов до слова і пісні. Майже після кожної радіопередачі, яка тривала 15 хвилин, вранці Василь Мануїлович стрічав Василя Антоновича і ділився враженнями від почутого. Якщо диктор допускав мовні огріхи, то вони тут же, на вулиці, обговорювали їх.

Такою була ця неординарна людина, зі своїм характером, баченням світу. Його не залишала байдужим жодна подія у світі і про неї в нього була своя думка. Музиканта, співака, знавця рідного слова, сьогодні немає серед нас, але пам'ять про нього живе...

*Василь Антонович Закарлюка і
Василь Мануїлович Кутя (справа). 1.05. 1980 р.*

13 квітня 2012 р.

Іван Кушніренко

ГРИГОРІЙ МОСЕЙКО

Григорій Олексійович Мосейко народився 17 квітня 1949 року в м. Гуляйполі Запорізької області в інтелігентній сім'ї. З малих літ у нього хист до музики. Після семи класів Гуляйпільської міської середньої школи № 1 почав навчатися у музичній школі по класу баяна. Потім було Запорізьке музичне училище. По його закінченні подався до Кишинівської консерваторії, де уподобав гру на флейті. Студентом консерваторії почав грати в симфонічному оркестрі Молдавської філармонії. Потім 17 років (до 1990-го) грав у великому колективі, де пройшов прекрасну школу оркестрової майстерності, освоїв твори найрізноманітніших жанрів, епох, стилів. Він виступав із диригентами: Г. Мітчелом (США), К. Естеррайхером (Австрія), Л. Зегерстаном (Швеція), Е. Матісом (Мексика), К. Моралесом (Перу).

Наш земляк відомий і як композитор. Його твори виконували народна артистка СРСР Марія Бієшу, народна артистка Молдавії Надія Чепрага та інші виконавці.

Григорій Олексійович брав участь у музичних фестивалях, концертах з'їздів і пленумів Спілки композиторів СРСР.

В 1990 році Г. О. Мосейко переїхав до Запоріжжя, де почав працювати солістом – «перша флейта» – Запорізького симфонічного оркестру, далі – камерно-інструментальний ансамбль старовинної музики «Консонанс», який згодом почав очолювати.

Григорій Олексійович і чудовий педагог. У Запорізькому музичному училищі всі флейтисти – його учні.

В 2002 році був головним диригентом симфонічного оркестру в м. Тирасполі. А роком раніше Г. О. Мосейку присвоєно почесне звання «Заслужений діяч мистецтв Предністровської Республіки». Працює педагогом у Кишинівській консерваторії, а також у коледжі, що при Тираспільському університеті, і керує камерним оркестром.

Г. О. Мосейко – народний артист Придністровської республіки.

ЖИТТЯ, ОСВЯЧЕНЕ МУЗИКОЮ

Клас фортепіано (викладач Г. О. Литвинова). 2015 р.

У коридорі дитячої школи мистецтв звучить мелодія, сплетена зі звуків фортепіано, скрипки, гітари, акордеона...

Сім років, проведених у її стінах, стали для мене найщасливішими і найкрасивішими і на щастя, у мене був майстерний, професійний учитель – Галина Олексіївна Литвинова.

З дитинства залюблена в музику

Життя цієї людини, освячене мистецтвом. Ще будучи дівчинкою дошкільного віку, Галинка почула, як із музичної школи, що була неподалік їхнього дому, долинають мелодії. З тих пір її магічно притягувала та будівля.

– І я щодня, щойно прокинувшись, бігла під її стіни, щоб послухати, як там грають, – посміхається, згадуючи, Галина Олексіївна. – І яке ж то було невимовне щастя, коли у 1959 році мене привели до першого класу музичної школи!..

Тоді до цього навчального закладу було важко поступити – кількість бажаючих навчитися грати на якомусь інструменті була величезною. Але Галині поталанило!

– Це буде неправдою, якщо скажу, що було легко, – продовжує

жінка. – Адже нам навіть не вистачало інструментів. Пам'ятаю, як у вільний від навчання час я прибігала до школи і просилася пограти, вивчити домашнє завдання. І мене пускала прибиральниця. До того ж, у мене змінилося шість учителів. І в кожного була своя методика викладання...

У п'ятому класі дівчині купили піаніно, і вона більше часу підкоряла маленькими пальчиками неслухняні клавіші.

Після школи Галина Олексіївна вступила до Запорізького музичного училища, закінчивши яке, повертається до Гуляйполя – тепер уже сама навчати дітей, прищеплювати їм любов до прекрасного.

Трудова книжка Галини Олексіївни мало заповнена. Адже як прийшла вона молодою дівчиною працювати до Гуляйпільської дитячої школи мистецтв, так працює тут і до сьогодні.

Майже за чотири десятиліття Галина Литвинова навчила грати на фортепіано багатьох дітей, для яких її заняття стали уроками не тільки музики, але уроками мудрості, невтомної роботи над собою і витривалості. Адже навчитися красиво грати вдається не одразу. Для цього потрібні тижні, місяці, роки...

Династія музикантів

**Завуч школи
Світлана Валентинівна
Галкіна – дочка
Г. О. Литвинової**

Скількох своїх учнів жінка навчила любити й розуміти прекрасне! Багато хто з її випускників обрав для себе саме фах музикантів і продовжує благородний шлях свого вчителя. До того ж, так само відданими мистецтву як і мама, є і син Галини Олексіївни Олексій та доньки Світлана і Діна. Адже всі вони вміють грати на музичних інструментах. А доньки навіть стали професійними музикантами. Так, дівчата сьогодні працюють пліч-о-пліч з мамою. Діна – викладач класу скрипки, а Світлана – сольфеджіо.

– Діти самі обрали собі професію, – запевняє Галина Олексіївна. – Звичайно, росли вони в особливому світі – під музику, що практично не змовкала в нашій оселі. Мені дуже приємно, що з роками вони перейняли мою любов до прекрасного і сьогодні ми без

Клас скрипки. Валентина Приходько – дочка Г. О. Литвинової

проблем повністю розуміємо одна одну. І навіть свята зустрічаємо в родинному колі, слухаючи класичні композиції...

Розповідає жінка, що найбільшим її щастям були ті дні, коли дівчата успішно склали вступні і випускні іспити.

– Що тоді в нас робилося! – сміється. – Пам'ятаю, Діна готується до іспитів – грає на скрипці в одній кімнаті, Света – на фортепіано в іншій. А я пораюся на кухні і раз по раз кричу: «Діна! Там більше форте!» і «Света! Там не той акорд!..» Ох, і гаряча то була в нас пора!

Доньки, як і мама, вимогливі до своїх учнів.

– Але вимогливість – то неоднозначне поняття, – наголошує Галина Олексіївна. – Вимогливим треба бути тільки тоді, коли ти дійсно даєш багато знань і вмінь своїм учням. Тобто вчителеві варто бути вимогливим спершу до себе, а вже потім – до інших. Адже музикантів підготувати важко. Своїх учнів необхідно зацікавити, допомогти їм розучити той чи інший музичний твір...

Вічне єднання сердець

Сьогодні Галина Олексіївна продовжує викладати в музичній школі. Уже значно рідше, але все ж таки виходить на велику сцену – грає в оркестрі, акомпанує солістам.

*Клас фортепіано викладача Р. С. Соломка. 1962 р.
— Друга зліва стоїть Г. О. Шейко (Литвинова)*

— Сцена - це велике навантаження, у першу чергу – психологічне, а роки ж уже не ті, – зітхає вчитель. – Але то нічого. Адже коли я бачу на сцені своїх учнів – серце заспокоюється і радіє: значить, недаремно минає вся моя праця і не залишаються обезкриленими надії...

Згадалося, як ми їздили з Галиною Олексіївною на конкурси до Запоріжжя. І тоді, стоячи за кулісами, коли вона грала мої руки, дивилася в очі вчителя і читала там переживання і віру в мої сили. Для нас було неприпустимим зрадити вчительські надії. І коли сідала на сцені за рояль – чула за спиною її настанови. Перед тим, як доторкнутися пальцями до клавіш – дивилася в її очі, шукаючи там підтримки. А коли добиралася до заключного акорду і, заходячи за куліси, бачила її задоволений погляд і чула схвалення – більшої й не треба було нагороди! До цих пір дивуюся: яке ж то все-таки священне і вічне єднання вчителя і учня! Яка то безкінечна довіра і вдячність до наставника! І яке то справді високе мистецтво – навчати дітей, відкриваючи їм світ прекрасного!..

Оркестр народних інструментів учнів школи (керівник С. Б. Яковенко)

Не тільки музика

Усе життя жінка присвятила музиці. Але, окрім цього, є в неї ще такі серйозні захоплення, як вивчення історії мистецтв, читання науково-популярної літератури, живопис.

Якщо Галина Литвинова їде до якогось іншого міста, вона спершу йде до тамтешніх музеїв, галерей, відвідує виставки. І в Гуляйполі вона теж частий гість подібних закладів і мистецьких заходів.

Словом, кожна мить життя цієї людини збагачена красою мистецтва і прагненням відкрити для себе якомога більше таємниць світу. І такими ж є її учні Галини Олексіївни – духовно багатими, небайдужими і безмежно вдячними своєму вчителю за ту дорогу, яку вона прокладає для них у світ музики.

19.02.2011 р.

Олена Муха

*Директор школи Людмила
Володимирівна Діденко*

Клас хореографії (викладач Ю. В. Коломоєць)

УСЕ ЙОГО ЖИТТЯ – МУЗИКА

Сергій Кузьмич Вовк

ву «Веселка», улюбленця публіки Сергія Кузьмича Вовка, виступи якого чарують нас чи не на кожному концерті. Днями музикант відзначив у колі рідних, друзів і колег свій славний шістдесятирічний ювілей.

Його безмежно любляче, небайдуже до краси серце почало битися у місті Донецьку. Там він народився в сім'ї робітників, у якій було ще два сина. Мама, Зінаїда Олександрівна, і тато, Кузьма Іванович, прищепили до сердець хлопців найголовніше – людяність, добро, патріотизм і прагнення жити по совісті.

У Донецьку Сергій Кузьмич закінчив середню школу. І, як сам часто зізнається, все його життя було оповите музикою, потягом до мистецтва. Тому, намагаючись досягнути це мистецтво, хлопець, не довго думаючи, вступив до Дніпродзержинського обласного музичного училища. А згодом – і до Донецької державної музичної академії імені Сергія Прокоф'єва, яку закінчив у 1982-му за спеціальністю «акордеон, баян і концертна діяльність».

Потім доля привела молодого музиканта на нашу Гуляйпільщину, спочатку в Успенівську музичну школу, а в 1977 році – в міську дитячу школу мистецтв, де він працює й до сьогодні.

Коли ви поглянете, як грає Сергій Кузьмич на баяні чи акордеоні, не зможете втриматися, щоб не поринути цілком і повністю в неповторний світ музики – ось так майстерно музикант може по-

вести слухача у світ прекрасного! І для цього потрібен справді великий самодіяльний талант, адже грати на інструментах може чи не кожен другий, а ось передати по-справжньому щиро і відверто свої почуття, розкритися душею в музиці може далеко не кожен.

Діти із задоволенням поспішають на його уроки в музичну школу, і разом із музичним мистецтвом Сергій Кузьмич по-батьківськи і щедро ділиться з ними не тільки своїм умінням грати на інструментах, але й добром і людяністю. Адже, як сам часто говорить, уроки музики – це не просто майстерність володіння тим чи іншим інструментом, а це мистецтво бачити світ зовсім не так, як бачать його інші. І немає місця у світі музики ні злу, ні нещирості, ні неправді... Бо ж музика – це розмова душі із усім, що нас оточує.

Особливе ж місце в житті й серці Сергія Кузьмича посідає його рідний колектив «Веселка» – десять учасниць, які виконують щирі й задушевні вокальні композиції. Цей колектив на чолі з керівником – ніби дружна, міцна родина. Вони разом радіють, разом сумують, разом святкують життєві перемоги і розділяють біди й печалі. А як вони співають! Як ніжно й гармонійно переплітаються між собою музика, пісня і щирі почуття, які виринають із найпотаємніших глибин сердець вокалісток і їхнього керівника й акомпаніатора! Це ніби справжні сповіді душі – сповіді перед тисячами глядачів, які з радістю і найщирішими оплесками зустрічають цей колектив на сцені... Дай, Боже, їм ще багато років мріяти, творити й так майстерно дарувати красу пісні людям!

С. К. Вовк і С. Б. Яковенко – дует баяністів

Правду, мабуть, кажуть, що тільки щира, віддана без останку людям, діяльність зрештою знаходить свої нагороди й визнання. Так, Сергій Вовк нагороджений безліччю грамот, подяк, дипломів, ювілейною медаллю «90 років Гуляйпільському району», регіональною медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм». А головна його нагорода – то любов глядачів, визнання його як музиканта і просто як хорошої, щирої й мудрої людини, до якої тягнуться сотні сердець гуляйпільців...

І якщо одне його крило – музика, то друге крило – то дружна родина. Так, дружина Сергія Кузьмича, Світлана Володимирівна, є справжньою одностудницею і порадицею, з якою народили й виховали за найвищими зразками гідності, людяності й добра трьох дітей і виховують вже п'ятьох онуків. Донька Сергія Кузьмича Ілона обрала шлях тата – пішла дорогою музики й пісні, теж радує нас своїми вокальними композиціями і чудово зрежисованими концертами. Вікторія вчителює у ЗОШ №1, а син Євген працює експедитором.

– А яке хобі у твого тата? – запитую в Ілони. – Чим займається він у вільний, так би мовити, час від музики?..

**Ілона Сергіївна
Козлова (Вовк)**

– Музикою, і хобі його теж музика! – посміхається дівчина. – Та й, мабуть, можна сказати, що все його життя – музика. Він нею живе, нею дихає і мріє...

Чесний, справедливий, порядний, люблячий – таким охарактеризовують Сергія Кузьмича його діти. Він все робить на високому рівні, і головне для нього – щоб як його власні діти, так і учні були розумними, порядними і жили по совісті. Власне кажучи, їм справді є на кого рівнятися – у них дійсно взірцевий батько й учитель. Тож з роси й води Вам, Сергію Кузьмичу, на многая літ! З ювілеєм Вас! Хай Вам твориться і мріється ще десятки літ – на щастя Вашим рідним, на добро й мудрість Ваших учнів і на радість усім нам –

Вашим вдячним глядачам, які безмежно й навічно закохані в неповторну музику Вашої душі!..

15.06.2013 р.

Олена Муха

МУЗЕЇ

На території району функціонують комунальна установа «Гуляйпільський районний краєзнавчий музей» районної ради і 5 музеїв на громадських засадах в селах Воздвижівці, Верхній Терсі, Полтавці, Успенівці, Червоному.

РАЙОННИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ

Приміщення музею

Гуляйпільський районний краєзнавчий музей, створений рішенням районної ради депутатів трудящих від 11 грудня 1960 року і знаходиться в приміщенні, яке є пам'яткою архітектури. Воно було споруджене в 1901 році як будинок банку «Товариства взаємного кредиту».

В 1920-і роки в ньому знаходилося «Єврейське колонізаційне товариство», а пізніше – поліклініка. В роки Великої Вітчизняної війни під час фашистської окупації тут з дозволу німецького командування і районної управи правила службу православна церква. З 1945 року – районний будинок культури, після якого господарем у 1967 році став краєзнавчий музей.

Спочатку для музею виділили дві невеличкі кімнатки. Ініціативна група була з представників міської громадськості (вчителі-

пенсіонери, історики-краєзнавці), які займалися пошуками перших експонатів музею.

Першим завідуючим закладом став учитель-пенсіонер Юрій Іванович Руденко. Йому активно допомагали інші ентузіасти: Микола Омелянович Кузьменко, Володимир Ілліч Жилінський, Федір Іванович Куц, Володимир Трохимович Литвиненко, Дмитро Артемович Литвиненко, Надія Степанівна Шевченко, Уляна Іванівна Олексієнко, Параска Йосипівна Вержболович та інші ентузіасти.

За дорученням райкому партії справами музею опікувалася секретар райкому партії Любов Іванівна Явон.

Величезну допомогу закладу в пошуках експонатів надали школярі і молодь міста, які збагатили фонди не одним десятком цінних речей.

Результати не забарилися. Гуляйпільський музей швидко здобув шанування в місцевих жителів і гостей міста.

Постановою Міністерства культури Української РСР від 26 січня 1968 року Гуляйпільському районному краєзнавчому музею було присвоєно найменування «народний музей». За цікаву, корисну і самовіддану роботу заклад неодноразово нагороджувався грамотами і дипломами органів влади, профспілкових колективів.

Утвердження та становлення музею продовжувалося при інших його керівниках: Марії Миколаївні Глазуновій, Валентині Тихонівні Горді, Олександрі Макарівні Шишкіній, Надії Омелянівні Колісник, Володимирі Михайловичу Колосовському, Наталії Іванівні Дідовець.

У 1987 році було прийняте рішення про зміну статусу музею – його поставили на державний облік. Величезна кількість нових експонатів вимагала розширення музею. Тому йому повністю передали (після добудови та реконструкції) приміщення колишнього будинку культури.

В реставрації будинку величезну допомогу надали всі трудові колективи, організації, навчальні заклади району. Новий музей став справжньою окрасою міста.

Після відкриття нової експозиції Гуляйпільський краєзнавчий музей відвідало близько 32 тисячі чоловік. Часті гості тут – учні навчальних закладів. Особливу цікавість викликають у них зали археології, історії Запорізького козацтва, народних промислів рідного краю. Педагоги часто проводять тут уроки з народознавства, історії України. У більш старшого покоління неабияким інтересом

користуються експонати, пов'язані з ім'ям нашого легендарного земляка – захисника українських селян – Н. І. Махна.

9 грудня 2000 року розповідала директор музею Наталія Дідовець:

– Старовинних будівель в нашому місті лишилось не так і багато і в одному з них «прописався» наш музей.

А засновано його було 11 грудня 1960 року за рішенням районної ради депутатів трудящих. Необхідність в ньому визрівала давно. Адже наш край надзвичайно багатий своїм історичним минулим. осмислення цього минулого, його зберігання і пропаганда й були основними напрямками роботи новоствореного закладу. Історія його заснування і становлення була довгою і трудною. Не можу не згадати тих перших фундаторів. Адже започатковувалася біографія цього закладу буквально на одному ентузіазмі. На добровільних засадах взялися тоді за нову і таку потрібну справу перший директор Ю. І. Руденко, Н. С. Шевченко, Ф. І. Куц, У. І. Олексієнко, М. О. Кузьменко, В. І. Жилінський, П. З. Солодун, П. П. Самойленко, В. Г. Яковенко... Пізніше їх справу продовжили М. М. Глазунова, В.Т. Горда, О. М. Шишкіна, Н. О. Колісник та В. М. Колосовський...

**Колектив районного краєзнавчого музею із Л. Г. Геньбою
(сидить посередині)**

Вже в перші роки існування музею розголос про Гуляйпільський краєзнавчий сягнув меж не тільки району, а й області. Його масова робота, популярність були достойно оцінені громадськістю. Музей відзначений Почесною грамотою Міністерства культури УРСР та республіканського комітету профспілки, Дипломом союзного міністерства. І найголовніше – з 1968 року за постановою колегії Міністерства культури – Гуляйпільський краєзнавчий носить почесне звання «народний»...

В середині 80-х постало питання про нове приміщення для музею. Районним керівництвом було вирішено добудувати і реконструювати старе приміщення Будинку культури для подальшої передачі його для потреб музею.

Ця будова швидко стала справді народною. Бо свою частку праці внесли колективи майже всіх підприємств і господарств. Жителі міста з великим бажанням приходили сюди попрацювати на суботниках.

Велику методичну і практичну допомогу нам надали науковці обласного краєзнавчого музею.

– Що сьогодні являє собою краєзнавчий?

– Назву такі цифри, продовжує Н. І. Дідовець. – Починався наш музей з двох крихітних кімнаток площею 36 квадратних метрів, а сьогодні під експозиціями маємо 728 квадратних метрів. Музейний фонд складає 12 тисяч експонатів основного фонду та 5 тисяч допоміжного, які розповідають про минуле краю, історію запорозького козацтва, про громадянську війну, про становлення влади робітників і селян, про колективізацію та мужню боротьбу гуляйпільців з ворогами в період Великої Вітчизняної війни...

11 грудня 2000 року народному краєзнавчому музею виповнилось 40 років.

З нагоди цієї дати в приміщенні закладу відбулося зібрання громадськості міста.

Колектив краєзнавчого привітав заступник голови райдержадміністрації О. О. Різник і побажав йому плідної праці.

На тому зібранні виступив науковий працівник музею С. В. Серьогін. Він сказав, що коли йшла добудова у 80-х та реконструкція колишнього будинку культури під приміщення музею, значну частку праці та натхнення внесли голова колгоспу імені Карла Маркса М. Г. Бібік, начальник відділу капітального будівництва І. М. Чучко, серетар райкому партії Л. І. Явон... Мабуть, не було в

районі такого трудового колективу, який би не працював на зведенні музею.

В роботі закладу існує дуже багато проблем. Не вистачає коштів на завершення оформлення експозицій. Можна було б замовити воскові фігури Н. І. Махна і членів штабу повстанської армії. Можна б відкрити і «афганську» тему... Можна б, але...

– В ці ювілейні дні, – каже Н. І. Дідовець, – спонсорську допомогу нам подали райдержадміністрація, відділ культури та фінансове управління, відділення казначейства, міська рада, редакція газети, ВАТ «Птахофабрика «Зарічна», ЗАТ «Агронива», ТОВ «Агро-Континент», ТОВ «Долинка», райспоживтовариство, ТОВ «Еталон», ПП «Діло», представництво ЗАТ «Запорізький територіальний паливний концерн», ТОВ «Преображенське», приватні підприємці О. Данілов, Л. Бережецька та Н. Рибалко. Наш відомий земляк ректор Макіївського економіко-гуманітарного інституту В. А. Товстик подарував електронний фотоапарат. Зворушливі слова вітання надійшли від багатьох земляків і серед них – від членів авторського колективу книги «Нестор і Галина» А. Верьовки і Н. Дубенюк з Києва.

Незабутніми спогадами ділилася колишня завідувача музеєм М.М. Глазунова про те, як збирала експонати та вела листування з відомими земляками льотчиком-орденоносцем М. Ф. Ісаєнком, письменником Л.А. Юхвідом – автором комедії «Весілля в Малинівці», генералом В. С. Антоновим.

Музейне зібрання не тільки шанобливо зберігається. Воно і розповідає, і показує, і вчить. Про це говорили, вітаючи колектив музею, також краєзнавець В. І. Жилінський, вчителька-пенсіонерка А. П. Самойленко, редактор газети «Голос Гуляйпілья» І. К. Кушніренко, завідуючий відділом культури В. М. Шингур, пенсіонер В. І. Яланський, начальник фінансового управління О. В. Мігуля, начальник відділення державного казначейства Л. М. Савченко...

Наталія Іванівна Дідовець 16 років віддала роботі в музеї (працювала методистом по музеях і пам'ятниках, старшим науковим працівником, з 1991 по 2003 рік – директор). На зміну їй директором стала з 2003 року член Національної спілки письменників України поетеса Любов Григорівна Геньба.

Багато років віддав роботі в музеї науковий працівник Сергій Володимирович Серьогін, знавець історії періоду громадянської війни 1918-1921 років. Сумлінністю відзначалася Людмила Васи-

Лариса Верьовка і Любов Геньба

лівна Рефаль, Тетяна Миколаївна Горобець, Людмила Іванівна Семенюта, Світлана Володимирівна Мірзоєва.

11 грудня 2006 року минуло 46 років Гуляйпільському краєзнавчому музею. Про нього розповідала Л. Г. Геньба:

– Кожне велике чи мале місто, як правило, має той цікавий куточок, на якому б заїжджі гості завжди зупиняли свій зір.

Храм історії. Саме так хочу назвати наш краєзнавчий музей. Бо сюди стіка-

ються всі найцікавіші події нашого міста і району. Саме тут б'ється серце пам'яті нашого краю. Скажу так: до храму, театру і музею завжди треба заходити з чистою душею. Бо лише тоді, коли маєш гарні наміри, ясні бажання, богиня Кліо відкриває світ незвіданого і вічного.

Наш музей вже добирається до півстолітньої історії свого буття. Заснований 11 грудня 1960 року на громадських засадах, у 1988 році оновлений і розширений, з присвоєнням статусу державного музею. Сьогодні експозиція музею площею 728 квадратних метрів вміщує 9 розділів, які розповідають про заснування краю, періоди громадянської та Великої Вітчизняної воєн, роки соціалістичного зростання 30-80-х років, сучасність, з іменами відомих земляків, письменників, яких на Гуляйпільщині народилося більше, ніж в усій Запорізькій області.

Музей нараховує у своїх фондах 18 тисяч експонатів основного і допоміжного фондів. Щороку обслуговує до 10 тисяч відвідувачів. Протягом року проводяться тематичні екскурсії, уроки для учнівської молоді, тематичні заходи, присвячені визначним подіям, презентації історичної та художньої літератури, зустрічі з відомими людьми нашого краю: ветеранами, вченими, письменниками.

Учні та студенти завжди мають змогу попрацювати з матеріалами музейної бібліотеки. Дипломні, курсові роботи, наукові дослідження завжди займають перші місця на різноманітних конкурсах.

Нам пишуть, до нас телефонують щодня шанувальники нашого музею і міста.

Гарні зв'язки склалися у нас з нашим земляком журналістом і письменником із Варварівки, нині почесним Консулом України у Казахстані А. В. Тарасенком. Там, у далекому Казахстані, він пише про наше Гуляйполе, радіє кожній нашій звісточці, а тут ми залюбки читаємо його чудові твори.

Не забуває наш музей і Лариса Степанівна Верьовка, великий патріот Гуляйполя, яка разом з Віктором Яланським написала чудову книгу «Нестор і Галина».

Наші листи чекають і в Парижі. Зокрема, Олександр Скирда, якого теж бентежить доля махновського руху на півдні України. А нещодавно приймали делегацію вчених-істориків з Росії, які подарували нам архівний збірник документів, пов'язаних із повстанським рухом на півдні України 1918-1921 р р.

У наступному році вийде II том збірника «Україна туристична», до якого ввійдуть відомості про наше місто й наш музей. Наукові працівники музею працюють сьогодні над величезним пластом минулого 1930-1932 р.р., над цікавими матеріалами, пов'язаними з сім'єю заводчика Крігера.

Про наш музей і наше місто гості пишуть так: – «Гуляйполе – супер».

Київ. 11.05.2006 р.

«Красно дякуємо, завдяки Вам і Вашій справі починаєш ще більше цінувати свою історію».

11.05.2006 р. група журналістів. м. Запоріжжя.

«Тут пахне історією. Гарною і правдивою. Дбайливо підібрана експозиція. А сам Махно – могутній чоловік. Добра музеєві і його співробітникам».

Юрій Мушкетик, письменник. м. Київ. 21.07.2006 р.

«Спасибо. Чудный город. Спокойный, очень атмосферный. Музей дополняет его природу».

Ольга. г. Донецк. 25.08.2006 р.

«Слава Гуляйполю і музею. Для районного центру музей дуже гарний».

Екіпаж літака АН-2 №68071. 25.06.2006 р.

Це лише короткий перелік вражень наших гостей, а вони приїдуть до нас із Канади, Франції, Німеччини, Польщі та багатьох інших країн.

Час і люди диктують нові форми роботи. Розширюється цікавість до нашого музею. Тож працівниками музею разом із районним відділом культури розроблена програма розвитку туризму в Гуляйпільському районі на виконання Закону України «Про концепцію державної політики в галузі культури до 2007 року».

Сподіваємось, що мине небагато часу і Гуляйполе стане туристичною Меккою. Бо так диктує час. Цього хочуть люди.

У 2010 році Гуляйпільський краєзнавчий музей відзначив своє 50-річчя з дня заснування. За цікаву, корисну, самовіддану роботу заклад на чолі з директором, поетесою Любов'ю Геньбою одержує дипломи, грамоти і подяки органів влади.

А головне, як наголошує Любов Григорівна, в музею багато добровільних помічників, і їм – слова подяки. І зараз музей на батьківщині видатного політичного, громадського і військового діяча Нестора Махна привертає увагу шанувальників історії. Лише за одним переліком країн, гості з яких залишають свої враження від закладу у «Книзі відгуків», можна вивчати світову географію: Канада, Австралія, Італія, Японія, Франція, Німеччина, Нідерланди, Бельгія, Греція, Росія, Казахстан, Польща і багато інших. Експозиція музею складає 9 розділів з фондом майже у 20 тисяч експонатів: археологія, доба запорозького козацтва, побут селянської та міщанської оселі, ремесла Гуляйпільського краю, період громадянської війни 1918-1920 р.р. – найбільша і найповніша експозиція закладу, Голодомор 1930-х років, Велика Вітчизняна війна, «Сучасність», письменники рідного краю – Гуляйпілья є батьківщиною 14 членів Спілки письменників України.

У 2010 році колектив районного краєзнавчого музею провів біля 400 екскурсій, учасниками яких було близько десяти тисяч чоловік.

У музії проводяться наукові конференції, історичні кінопокази, літературні вечори, театральні покази, музично оформлені екскурсії. Музей готує радіопередачі, є безпосереднім учасником створення документальних фільмів про Гуляйпільський край, а також співпрацює з місцевими краєзнавцями.

У цьому закладі діють різноманітні виставки народних умільців, державних символів України, літератури рідного краю і т. д. Досить цікавими є театралізовані народознавчі заходи, на яких наймасовішою аудиторією є діти і молодь.

Пріоритетними напрямками роботи музею є співпраця із Запорізьким туристичним агентством «Фортуна», продовження пошукової роботи з виявлення історично значних фактів, подій, особистостей, поповнення фонду музею, популяризація народно-прикладного мистецтва і літератури рідного краю, оформлення виставки художників і участь у районних заходах.

– Гуляйпільський краєзнавчий музей – один із семи чудес Запорізької області, – 17 травня 2011 року стверджувала журналістка із газети «Запорізька правда» Лідія Платонова. – Коли ми буваємо тут у відрядженні, обов'язково заходимо в цей стародавній будинок, споруджений у позаминулому столітті для фінансового закладу. А два роки тому, з нагоди 120-річчя видатного земляка гуляйпільців Нестора Махна, на подвір'ї культурного закладу з'явилась тачанка, яка збільшена у порівнянні зі звичайною в півтора рази.

Тачанку виготовили працівники ремонтно-механічного заводу – дочірнього підприємства ВАТ «Мотор Січ». Ініціатором і розробником проекту був директор підприємства Анатолій Семенюта. За словами працівників музею, він пообіцяв згодом біля тачанки поставити коней. До речі, ця тачанка віднесена до Книги рекордів України.

– Що у вас з'явилось новенького, і чого ще ми не бачили? – запитуємо у директора закладу Любові Геньби. Вона запрошує нас сходити вниз, де розташовані зали етнографічної експозиції. До української хати додалися приміщення з побуту міщан і дворян. Експонати придбані самим музеєм. Це речі священника Юр'єва, який помер у 20-му році минулого століття. Його дружина продала будинок і все що в ньому було Олександрі Лоскутові – останньому священнику Гуляйпільської Свято-Троїцької церкви, яка була знищена у 1934 році.

Ось ці експонати: піаніно з барельєфом Бетховена, крісла з лози, дзеркало в рамі з витонченим різьбленням по дереву, ікона зі Свято-Троїцької церкви, портрети Олександра Лоскутова та його дружини Лідії. Ці речі викупив у нових власників в будинку священника Сергій Полтавець – приватний підприємець з м. Слов'янська Донецької області. Він писав книгу «Діти Дикого поля» за допомогою матеріалів музею і так перейнявся історією Гуляйполя, що, коли дізнався про будинок останнього священника, про речі, які продавалися, він їх викупив і подарував музею.

– Любове Григорівно, якою є основна робота музею зараз?

– Виставкову діяльність, будь-який тематичний захід ми підкріплюємо виставою, обрамлюємо музикою, демонстрацією кінофільму. У нас виступають виконавці з музичної школи, самодіяльні співаки з районного будинку культури. Такі заходи збирають багато людей. Плануємо показувати художньо-історичні фільми на допомогу школярам, які вивчають історію й літературу. Адже в районах тепер немає кінотеатрів. Ми вже показували фільми, присвячені дню Соборності України, заснуванню Гуляйполя, письменникам Гуляйполя. На 22 червня – день початку Великої Вітчизняної війни, ми запланували захід «Велика війна», на який запросимо й місцеву інтелігенцію, і молодь. Будуть виставки, музика, фільм.

– Гуляйпільці розповідають, що ви провели навіть віденський бал?

– Так, у грудні. Усе було дуже красиво, з шампанським і свічками, виставою і танцями. Жінки всі були у вечірніх сукнях.

Ставили п'єсу «Три любові Нестора Махна», яку написали наукові співробітники музею на основі документальних матеріалів. Головні ролі виконували вони ж: Людмила Рефаль, Марина Кошова, Світлана Мірзоева. Відкрили для себе нового виконавця ролі Нестора Махна. Це художній керівник вокально-інструментального ансамблю «Демент» районного будинку культури Петро Дармороз, у нього чудовий голос і справжній артистичний талант.

У Л. Г. Геньби є багато творчих планів. Вже починається туристичний сезон. Музей має домовленості з турагенціями з Дніпропетровська (тепер Дніпро. – Авт.), Донецька, Запоріжжя, Бердянська, Енергодара, інших міст України. Гуляйпільський музей з його творчим, неспокійним колективом є і справді дивом.

Діяльність музею передбачає науково-дослідницьку, науково-фондову, науково-експозиційну, науково-освітню та екскурсійну роботу. Одним з пріоритетних напрямків є розвиток туристичної інфраструктури району.

На території району знаходиться 139 пам'яток археології та 34 пам'ятники історії. Активно ведеться робота щодо збереження об'єктів культурної спадщини.

В музеї діє виставка «Туризм на Гуляйпільщині», в якій представлені основні моменти історичних місць відпочинку для туристів. Розроблений туристичний маршрут про місту.

Науковий працівник музею з питань туризму Людмила Василівна Рефаль підготувала виставку «Гуляйполе – історичне та сучасне».

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2001 року № 878 «Про затвердження списку історичних населених міст України» м. Гуляйполе Запорізької області занесене до названого списку.

* * *

Колектив музею невеликий, але дружний, творчий. Екскурсійну роботу ведуть на чолі з директором Любов'ю Григорівною Геньбою наукові співробітники Людмила Василівна Рефаль, Світлана Володимирівна Мірзоєва, Юрій Миколайович Міщенко, а допомагають їм у пропаганді музейної справи технічні працівники Наталія Володимирівна Гребенюк та Світлана Володимирівна Плис.

– В останні роки, – розповідала 31 травня 2013 року Л. Г. Геньба, – ми надаємо великого значення підвищенню рівня подачі музейної справи через активні форми. Серед них – театральний показ, намагаємося, щоб експонати говорили голосом екскурсовода, для школярів використовуємо ігрові програми, вікторини, тобто показ документально-художнього матеріалу через звукові ефекти (пісні, музика), театралізовані дійства.

Плідна робота Л. Г. Геньба в царині духовного розвитку населення та високий професіоналізм помічена. Її нагороджено багатьма Грамотами, Дипломами обласних ради і облдержадміністрації, обласного департаменту культури, туризму і релігії, районних ради і держадміністрації, хрестом «Козацької слави», медалями «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» і до 90-річчя Гуляйпільського району.

28 квітня 2016 року районний краєзнавчий музей відкрив новий розділ експозиції – постійно діючу виставку «А над світом українська вишивка цвіте». Експонатами музею стали роботи майстринь любительського об'єднання «Шедеври Гуляйпільля» (керівник В. О. Жовніренко).

На виставці представлені обереги української духовності: ляльки-мотанки, вишиті рушники, портрети Т. Г. Шевченка і Н. І. Махна, в'язані гачком ляльки-козаки і змонтований для них, з дерева віз, а на ньому мішки з сіллю – все це символізує чумаків, що возами доправляли сіль в Україну.

У відкритті експозиції взяли участь члени любительського об'єднання «Шедеври Гуляйпільля» районного будинку культури і учні ЗОШ № 1.

СІЛЬСЬКІ МУЗЕЇ

У 2011 році в районі налічувалося 5 краєзнавчих музеїв (Полтавський, Верхньотерсянський, Успенівський, Воздвижівський і Червоненський). Всі вони перебували на утриманні сільських рад.

Музейні кімнати у Червоному, Успенівці знаходяться у приміщенні місцевих рад. Полтавський, Верхньотерсянський та Воздвижівський музеї, розміщені у спеціально відведених кабінетах загальноосвітніх шкіл. Діяльність музеїв, спрямована на вивчення історії сіл, трудових здобутків односельчан, народних промыслів і обрядів, вшанування пам'яті земляків.

У 2011 році кращими в роботі були Полтавський, Верхньотерсянський музеї. Тоді ж при загальноосвітніх школах села Темирівки і селища Залізничного розпочалися роботи зі створення музейних кімнат.

В Темирівці зібрані: одяг, речі побуту, знаряддя праці – до 15 експонатів.

Музейна кімната в Залізничному вміщує: речі народно-прикладного мистецтва, знаряддя праці, речі побуту. Учні разом з вчителем знайшли брилу скіфської баби і встановили на подвір'ї школи. Продовжується пошукова робота із виявлення нових цікавих експонатів.

ПОЛТАВСЬКИЙ

В 1976 році у Полтавській середній школі зародився пошуковий загін «Пам'ять», керівником якого стала Неля Олександрівна Глущенко (до речі, беззмінним).

З чого все почалося? Звичайно, з вивчення архівних документів. Так було встановлено з адресами список визволителів району і села від фашистських загарбників. А далі полетіли листи до визволителів. Першим відгукнувся колишній заступник начальника політвідділу 12-ї гвардійської кавалерійської дивізії, що визволяла район, Андрій Спиридонович Черченко. Потім надійшли листи від Івана Георгійовича Скоморохова, А. А. Ковнацького, М. Я. Радченка. Листів все більшало, зв'язки розширювалися, накопичувались цінні дані про події воєнного часу. І само собою назріла необхідність створення музею бойової слави. Неля Олександрівна взяла на себе всю відповідальність. А тодішній директор школи В. Ф. Мажаєв, сам

**Михайло Тихонович Клименко і Неля
Олександрівна Глущенко. 2009 р.**

учасник війни пішов назустріч і віддав свою директорську приймальню кімнату під кімнату бойової слави і допомагав у її облаштуванні.

Пошукова робота стала невіддільною від повсякденного життя Нелі Олександрівни.

У дні святкування 35-річчя визволення району від німецько-фашистських загарбників (вересень 1978 року) до полтавських слідопитів завітали гості – почесний громадянин міста Гуляй-

поля, Герой Радянського Союзу, гвардії генерал-майор у відставці, колишній командир 301 стрілецької дивізії В. С. Антонов, його соратниця – наша землячка з Гуляйполя Н. В. Дубченко, гвардії підполковник у відставці, заступник начальника політвідділу 12 кавдивізії А. С. Черченко.

Генерал В. С. Антонов подарував юним полтавчанам свою книгу спогадів «Шлях до Берліна», вручив слідопитам Грамоту 5 ударної армії і нагрудний знак ветеранів армії, частини якої визволяли наш район. Ця цікава зустріч з воїнами-визволителями зафіксована у матеріалах червоних слідопитів і зберігається у шкільному музеї бойової слави.

– Вперше у вересні 1979 року, – розповідала 12 березня 2003 року Н. О. Глущенко, – наша Полтавка зустрічала Івана Георгійовича Скоморохова, Миколу Івановича Стукалова, полковника у відставці, теж колишнього командира артобслуги 184 гвардійського полку та Миколу Яковича Радченка, командира 1-го дивізіону 184 гвардійського полку козацької кавдивізії. З Іваном Георгійовичем у нас склалися тісні зв'язки. Він виявився напрочуд чудовою, щирою людиною і діти дуже поважають його. А він полюбив Полтавку, як своє рідне село.

Того ж року Неля Олександрівна влаштувала через облас-

Генерал-майор у відставці М. А. Власюк з ветеранами війни та головою колгоспу імені Свердлова Г. Н. Сергієнком (перший справа). 13.09.1983.

не турбуюро поїздку до м. Чернівців через Київ, Яремчу, Коломию, Кам'янець-Подільський, Хотин. У 1981 році вони побували в Ростові-на-Дону, в Краснодарі та Ровеньках. Затим були Москва, Калінінград, Світлогорськ, Литва.

У Москві зустрілися з ветеранами знаменитої військово-автомобільної дороги № 15, Берлінського шляху, де служила регулювальницею наша землячка Люба Жилінська. Гостювали й у відомому селі Крюкове.

Неля Олександрівна дуже хотіла, щоб діти побували скрізь, де проходив маршрут 12-ї кавдивізії, що визволяла їх рідний край. І їй вдалося це здійснити.

Ніколи не забудуть пошуковці днів, проведених у Карелії. Побували вони і у місті Кобрин Брестської області, що в Білорусії, на місці поховання Люби Жилінської. А як нелегко було потрапи до Ленінграда, та зусилля керівника пошуковців увінчалися успіхом.

23 квітня 1984 року від імені батьків Галина Сергіївна Лисенко писала у районній газеті: «Корисною і дуже потрібного справою займаються наші діти. І велика заслуга в цьому належить

Воїни-визволителі у селі Полтавці

Н. О. Глущенко. Ми вдячні Нелі Олександрівні за копітку роботи з дітьми, за те, що виховує їх справжніми патріотами, громадянами своєї країни».

Сьогодні ті колишні слідопити вже дорослі, освічені люди, але не поривають зв'язків із Нелею Олександрівною. А зараз їх добру справу продовжують їх діти, учасники пошукового загону, поповнюючи славні сторінки музею бойової слави.

Неля Олександрівна вже на заслуженому відпочинку, але, як і 36 років тому, завідує сільським музеєм й очолює загін слідопитів у школі. Вона вирішила із своїми вихованцями відтворити історію рідної школи. Адже на території Полтавської сільради діяло 7 закладів освіти. Записати спогади старих односельців-учителів, зібрати листи, фотознімки, інші документальні матеріали – це те, над чим зараз працюють пошуковці.

12-14 вересня 2003 року в Полтавському навчально-виховному комплексі був, і звичайно, відвідав і музей, воїн-визволитель, донський козак Іван Георгійович Скоморохов, котрий привіз дві перші частини тритомника спогадів «На очній ставці з минулими», які вишли друком в одному з видавництв міста Ростова-на-Дону.

У шкільному музеї із І. Г. Скомороховим

*Члени загону «Пам'ять» з гостями села О. І. Дудкою та І. Г. Скомороховим
в день 70-річчя визволення Полтавки. 13.09.2013 р.*

Неля Олександрівна провела екскурсію по залах музею (дві кімнати) для почесного жителя села Полтавки І. Г. Скоморохова.

Іван Георгійович щиро подякував Нелі Олександрівні та її вихованцям за пам'ять про воїнів-визволителів, любов до рідного краю.

Сьогодні ті колишні слідопити вже дорослі, освічені люди, але не поривають зв'язків із Нелею Олександрівною. А зараз їх добру справу продовжують їх діти.

– З членами загону «Пам'ять», – 11 травня 2017 року розповідала Н. О. Глущенко, – ми свого часу об'їздили всі міста-герої України. Весною 2013 року до печальних подій на Донбасі ми побували в місті Донецьку і воно вразило нас чистотою і порядком, цвітінням сакури.

Львів – це місто європейською архітектури і теж радо нас зустрічало. Дітям надовго запам'яталися наші туристично-патріотичні екскурсії, поїздки по місцях бойової і трудової слави.

Сьогодні групою «Спадщина», яка працює на базі музею, керує вчителька Н. В. Крупій.

11 травня 2017 року Наталя Володимирівна розповіла, що в музеї добавилась виставка «Герої нашого часу», присвячена землякам учасникам АТО. Тут є фотографії Віктора Вікторовича Кириченка, Сергія Анатолійовича Морозова, Віктора Володимировича Іщенка, Андрія Сергійовича Вежичаніна, Юрія Михайловича Чухрая, Віктора Володимировича Курасинського.

Музей займає площу 60 квадратних метрів, експонатів нараховує 1046.

ВЕРХНЬОТЕРСЯНСЬКИЙ

В комунальному закладі «Верхньотерсянська загальноосвітня школа I-III ступенів» Гуляйпільської районної ради з 2007 року діє шкільний краєзнавчий музей, створений в результаті пошукової роботи педагогічного колективу школи та учнів, екскурсій територією рідного краю, зустрічей з учасниками історичних подій, старожилами.

Свій початок шкільний музей бере від сільського музею, організованого у 1968 році, який розміщувався в сільському будинку культури. Перші експозиції були зібрані бібліотекарем Людмилою Микитівною Заїченко. Тут були фотографії, експонати побуту верхньотерсянців у минулому столітті, інші предмети старовини.

Сільський музей, на жаль, не діяв більше 15 років. Було вирішено перенести експозицію у шкільне приміщення. Завдяки старанням шкільного бібліотекаря С. М. Застрожнікової було оновлено експозицію сільського музею.

Шкільний краєзнавчий музей розпочав свою роботу в приміщенні шкільної бібліотеки як музейний куток. Учнів дуже зацікавили експонати музею. Вони також почали поповнювати його предметами старовини і фотокартками. Активну участь в оновленні матеріалів музею також бере вчитель історії Володимир Федорович Тилик.

Поступово музейний куточок перетворився в повноцінний шкільний краєзнавчий музей. Зараз у ньому зібрані унікальні речі: фото верхньотерсянців періоду початку ХХ століття, фотодокументи 20-х-70-х років минулого століття, предмети побуту старовини, подарунки зарубіжних делегацій селу, пам'ятні подарунки від заводів «Дніпроспецсталь» та «Запоріжсталь» колгоспу імені Леніна села Верхня Терса як першому в Запорізькій області нагородженому за значні трудові перемоги орденом Леніна.

Музей став осередком виховання, який сприяє формуванню у молодого покоління національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, забезпеченню духовної єдності поколінь.

У музеї відбуваються зустрічі з ветеранами війни, випускниками школи. Матеріали музею використовуються при проведенні уроків історії України, історії рідного краю, географії, української літератури, образотворчого мистецтва. Проводяться позакласні заходи, виховні години з використанням матеріалів музею.

У музеї створили експозицію, присвячену воїнам АТО «Захисники Вітчизни», де представлені матеріали про земляків, які проходять службу та беруть участь у проведенні АТО: фотознімки, військова каска, бронешолом, прапор України з підписами учасників бойових дій.

На жаль, шкільний краєзнавчий музей поки що немає власного приміщення. Частина експозиції представлена в кабінеті історії.

На кінець літа 2017 року питання приміщення музею було в стадії вирішення.

ВОЗДВИЖІВСЬКИЙ

Воздвижівський музей створено в 1969 році завдяки зусиллям вчителів місцевої школи К. Т. Крат і Г. Г. Хохотви. Спочатку це була кімната бойової і трудової слави.

– З часом експонати перенесли у приміщення сільського будинку культури і тут організували музей. Його площа 42 квадратні метри, експонатів – 912, – 12 травня 2017 року розповідала Л. О. Ольховатська. – Нашим скарбом є такі експонати, як старовинне «Євангеліє», «Поклонення Хресту», які зберігаються у Христо-Воздвиженській церкві, інструменти духового оркестру часів Великої Вітчизняної війни.

Лариса Олексіївна з великим ентузіазмом говорила про людей, які вклали душу в музей. Це – директор ДТВ «Агронива» Микола Миколайович Новохатько, який постійно підтримує музей. Завдяки його допомозі в приміщенні музею було замінено вікна на пластикові склопакети, проведено капітальний ремонт та встановлено опалення приміщення. Допомогала також і колишній сільський голова Ольга Олексіївна Тверденко.

А з яким захопленням Лариса Олексіївна говорила про експонати музею, які зберігають пам'ять про історію розвитку села, людей його.

Безапоречно, що найбільшою гордістю музею є розповіді про людей, серед них: кавалер ордена Леніна санінструктор Кузьма Феленко, кавалер ордена Вітчизняної війни I ступеня Василь Холод, повний кавалер орденів Трудової Слави Семен Хохотва, кандидат технічних наук, академік Інженерної академії України, академік Міжнародної академії при ООН у Санкт-Петербурзі, лауреат Державної премії СРСР 1991 року Микола Омесь та інші земляки.

Щороку музей поповнюється новими експонатами і для їх розміщення потрібні стелажі.

Протягом 2016 року музей відвідало 420 осіб. Тут проводили різні масові заходи, виставки.

У 2017 році відповідальною за ведення музейної роботи була художній керівник будинку культури Вікторія Заїченко.

УСПЕНІВСЬКИЙ

Музей в с. Успенівці почав діяти з 1986 року. Завідувала ним сільський голова Т. М. Галкіна. Площа музею 36 квадратних метрів, експонатів – 217.

Його робота спрямована на патріотичне виховання школярів, вивчення історії села на прикладах відомих земляків.

– Наш музей знаходиться в приміщенні сільської ради, – 11 травня 2017 року розповідала сільський голова Успенівки Наталія Сирцова. – Є тут у нас матеріали з історії сіл ради, фотографії і розповіді про кращих людей села, земляків-фронтовиків, відомих людей краю. Це перш за все – Василь Лазарович Столяренко, який, працюючи головою колгоспу «Україна», багато зробив доброго для людей і вони з вдячністю згадують його. А також є матеріали про Людмилу Павлівну Пономаренко, Олександра Івановича Каліберду, Віталія Івановича Коломойця, Григорія Дмитровича Зиму, Івана Андрійовича Гриня, Ганну Миколаївну Бадичек та інших. Багато зробили для музею Людмила Миколаївна Галкіна і Галина Максимівна Міщенко.

ЧЕРВОНЕНСЬКИЙ

У 1987 році в селі Червоному відкрили музей, який розташували у приміщенні сільської ради. Площа кімнати 20 квадратних метрів, експонатів – 382. Завідувала ним бібліотекар І. О. Халявка.

У 2011 році тут провели 5 масових заходів, 6 екскурсій. Відвідало їх 350 осіб. Основні напрямки роботи – це патріотичне виховання учнівської молоді, історія земляків-односельців.

У 2017 році музей потребував реставрації.

НА ЗАВЕРШЕННЯ

От і підійшла наша розповідь про «Гуляйпільля мистецьке» до логічного завершення. Автор щиро вдячний за допомогу в збиранні матеріалів до книжки перш за все провідному методисту районного будинку культури Валентині Олексіївні Жовніренко, фотохудожникам Валентину Микитовичу Лютому, Ірині Іванівні та Володимир Степановичу Кобзеям, вчителям школи мистецтв Олексію Миколайовичу Онищенку і Галині Олексіївні Литвиновій, а також усім не байдужим людям до мистецтва рідного краю.

Особлива вдячність генеральному спонсору – директору ТОВ «Діло» Володимирі Григоровичу Сизоненку, який турбується про духовне відродження Гуляйпільського краю і допоміг у виданні цієї книжки.

Глибока подяка Вам, Володимире Григоровичу, від усього гуляйпільського загалу за надану допомогу. Щастя, Добра і мирного неба, Вам і Вашій родині!

**З повагою
Автор**

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Отчёт члена Александровского уездного училищного совета, барона Н. А. Корфа, за 1869-1870 учебный год. – Екатеринослав. – 1870 г.
2. Кушніренко І. К., Жилінський В. І. Микола Олександрович Корф. Одержимий з провінції. Сторінки із книги життя //І. К. Кушніренко, В. І. Жилінський, м. Запоріжжя. – Дніпровський металург. – 2010. – 222 с.
3. Кушніренко І. К., Жилінський В. І. М. О. Корф: справа всього життя. //І. К. Кушніренко, В. І. Жилінський, м. Запоріжжя. – Запоріжжя. – Дніпровський металург. – 2011. – 300 с.
4. Кушніренко І. К., Жилінський В. І. Бібліотеки Гуляйпільщини. //І. К. Кушніренко, В. І. Жилінський, м. Запоріжжя. – Дніпровський металург. – 2010. – 296 с.
5. Матеріали Гуляйпільського краєзнавчого музею.
6. Вестник Екатеринославского земства – Культурные начинания в деревне. – 1904 – с. 203-204.
7. Пісні з репертуару народного хору «Вольниця» Гуляйпільського районного будинку культури.
8. Пиріг О., Щербина Т. Діяльність товариства «Просвіта» на Запоріжжі (1917-1922 рр.) //Зб. «Розвиток культури української нації та культур національних меншин (на матеріалах Південного Сходу України) 14-15.09. 1995 р.
9. Яланський В. І., Верьовка Л. С. Нестор і Галина. Розповідають фотокартки. – Київ-Гуляйполе. – 1999. – 544 с.
10. Аршинов Петр. История махновского движения 1918-1921 гг. – Берлин. – 1923. – 248 с.
11. Кушніренко І. К., Жилінський В. І. Освіта Гуляйпільщини. Частина перша. //І. К. Кушніренко, В. І. Жилінський, м. Запоріжжя. – Дніпровський металург. – 2011. – 430 с.
12. Кушніренко І. К., Жилінський В. І. Гоп, куме, не журись. // І. К. Кушніренко, В. І. Жилінський, м. Запоріжжя. – Дніпровський металург. – 2008. – 92 с.
13. Декларація Революційної повстанської Армії України (махновців).
14. Коростильов В. Г. Гуляйпільське українське Відродження 1921 року //Лиман. – 1997. – №1. – Квітень.

15. Матеріали Державного архіву Запорізької області. – ФР-3, оп.1, стр.374, л.141.
16. ДАЗО. – ФР-182, оп.1.
17. ДАЗО. – ФР-182, оп.5, сп.24.
18. ДАЗО. – ФР-3, оп.5, сп.374.
19. ДАЗО. – ФР-3, оп.1, сп.436, л.8.
20. Чоп В. М. Аматорські театри народного руху //Зб. «Розвиток культури української нації та культур національних меншин (на матеріалах Південного Сходу України) 14-15.09. 1995 р.
21. Український Радянський енциклопедичний словник. т. 2. – К. – 1987. – 115 с.
22. Ст. із Гуляйпільської районої газети «Сталінським шляхом» за 1944, 1948, 1949-1953 рр.
23. Спогади ветерана війни і праці В. С. Рєпки, 1926 р. н.
24. Статті із районних газет «До комунізму», «Зоря комунізму», «Голос Гуляйпілля» (1960-2016 рр.)
25. Дерев'яно І. Остання дія з п'єси «Невольники» //Запорізька правда. – 2011 р. – 6 січня.
26. Матеріали з відділу краєзнавства Запорізької обласної наукової універсальної бібліотеки.
27. Матеріали з особистого архіву В. І. Жилінського.
28. Матеріали з особистого архіву І. К. Кушніренка.
29. «Запорізька правда». – 2003 р. – 27 березня.
30. Річні звіти Гуляйпільського районного відділу культури.
31. Кушніренко І. К., Жилінський В. І.. Гуляй-Поле. //І. К. Кушніренко, В. І. Жилінський, м. Запоріжжя. – Дніпровський металург. – 2007. – 410 с.

ЗМІСТ

ВИТОКИ КУЛЬТУРИ І ДУХОВНОСТІ.....	3
ВНЕСОК МАХНОВЦІВ У РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ.....	8
КУЛЬТУРА ПІСЛЯ ЖОВТНЯ 1917 РОКУ.....	11
ХУДОЖНЯ САМОДІЯЛЬНІСТЬ ГУЛЯЙПІЛЛЯ.....	24
КУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИЙ КОМПЛЕКС «СУЧАСНИК».....	92
НЕМАЄ СВЯТА БЕЗ ПІСНІ.....	105
«ЗОЛОТИЙ ГОМІН».....	109
НАРОДНИЙ ХОР «ВОЛЬНИЦЯ».....	111
ХОР ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ПРАЦІ.....	137
СПІВ – ТО ЇЇ ЖИТТЯ.....	155
НАРОДНИЙ ХОР «СВІТАНОК».....	158
ХОР «СТУМОЧОК».....	167
ФОЛЬКЛОРНА ГРУПА «ВІДРОДЖЕННЯ».....	169
ФЕСТИВАЛЬ «ЗОРЕПАД».....	173
ЗАЧАРОВАНІ ПІСНЕЮ.....	175
ЇЇ ГАРЯЧЕ АПЛОДУВАЛИ ЗЕМЛЯКИ.....	180
ЗАКОХАНИЙ У МИСТЕЦТВО.....	181
УСЕ ЖИТТЯ ІЗ ПІСНЕЮ.....	183
ЇЇ ВІРНА І ЄДИНА ЛЮБОВ.....	184
ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ ЕСТРАДНОГО МИСТЕЦТВА.....	188
ЇХ ПОЄДНАЛА МУЗИЧНА ШКОЛА.....	191
30-РІЧЧЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	194
ПРИХИЛЬНИК ДЖАЗУ.....	195
АНСАМБЛЬ «СПІВУЧІ ГОЛОСИ».....	199
СВЯТА І БУДНІ СПІВУЧОЇ РОДИНИ.....	203
ФЕСТИВАЛЬ «ВОЛЬНИЦЯ».....	207
«МЕЛОДІЯ ДВОХ СЕРДЕЦЬ».....	224
НАРОДНИЙ АМАТОРСЬКИЙ ВІА «ДЕМЕНТ».....	225
РАЙОННИЙ ВІДДІЛ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ.....	227
РАЙОННИЙ БУДИНОК КУЛЬТУРИ.....	247
МЕТОДИЧНА РОБОТА РБК.....	252
КЛУБНІ ВІТАЛЬНІ.....	256
СІЛЬСЬКІ БУДИНКИ КУЛЬТУРИ.....	258
ВАРВАРІВСЬКИЙ.....	258
ВЕРХНЬОТЕРСЯНСЬКИЙ.....	261
ВОЗДВИЖІВСЬКИЙ.....	262
ДОЛИНСЬКИЙ.....	265

ДОРОЖНЯНСЬКИЙ.....	266
ЗАЛІЗНИЧНИЙ.....	270
ГУЛЯЙПІЛЬСЬКИЙ СБК.....	272
ЛЮБИМІВСЬКИЙ.....	275
МАЛИНІВСЬКИЙ.....	277
НОВОЗЛАТОПІЛЬСЬКИЙ.....	279
НОВОМИКОЛАЇВСЬКИЙ.....	281
СВЯТОПЕТРІВСЬКИЙ.....	287
ПОЛТАВСЬКИЙ.....	287
ПРИЮТНЕНСЬКИЙ.....	296
РІВНОПІЛЬСЬКИЙ.....	302
ТЕМИРІВСЬКИЙ.....	304
ЧЕРВОНЕНСЬКИЙ.....	305
УСПЕНІВСЬКИЙ.....	307
ГУЛЯЙПІЛЛЯ ТЕАТРАЛЬНЕ.....	310
«КОЛІЗЕЙ».....	310
МАХНОВСЬКИЙ ТЕАТР.....	319
КІНЕЦЬ ТЕАТРУ «КОЛІЗЕЙ».....	325
РОБОТА ДРАМГУРТКІВ 30-х-40-х РОКІВ.....	329
РОБОТА ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.....	331
КОМСОМОЛЬСЬКИЙ НАРОДНИЙ ТЕАТР.....	338
СПОГАДИ Є. В. БУТЕНКО.....	356
НАРОДНИЙ ТЕАТР «ТЕСТ».....	362
МОРОЗОВА ВАЛЕНТИНА ІВАНІВНА.....	366
АРТИСЦИЗМ І ПІСЕННІСТЬ ВДАЧІ.....	367
РУКОТВОРНЕ ДИВО КАЛИНОВЕ.....	369
«ШЕДЕВРИ ГУЛЯЙПІЛЛЯ».....	376
ТЕПЛІ ГОСТИНИ В ДОЛИНЦІ.....	383
У ЦЬОМУ ВСЕ ЇЇ ЖИТТЯ.....	385
ДИВОСВІТ КЛАВДІЇ КУКОБИ.....	387
ДИВО КАЛИНОВЕ ВАЛЕНТИНИ ХАРЛОВОЇ.....	389
ВИШИВАНКИ – ЦЕ ЇЇ ЖИТТЯ.....	395
СПІВАЮТЬ ВИШИВАНКИ МУЗИКУ СТОЛІТЬ.....	397
ВИШИВАНА ЮНІСТЬ СВИТОГОРА.....	398
МАЙСТРИНЯ, ЯКА МАЛЮЄ КАРТИНИ НИТКАМИ.....	400
ЦВІТУТЬ ЖОРЖИНИ У САДУ, ВОГНЯНО СТИГНУТЬ НА ПОЛОТНАХ.....	402
ХУДОЖНИКИ ГУЛЯЙПІЛЛЯ.....	404
ЄВГЕН ВУЧІЧЕВИЧ.....	406

ГАВРИЛО КРЕЙДИК.....	408
СВИРИД ГОВІНА.....	408
ОЛЕКСІЙ ЯКУШЕНКО.....	409
ОЛЕКСІЙ РЯБКО.....	411
ПЕТРО РИБІН.....	412
АНАТОЛІЙ ЄРЕМЕНКО.....	413
ГРИГОРІЙ МАКСЕЦЬКИЙ.....	414
ГРИГОРІЙ ТИЩЕНКО.....	417
МИКОЛА ВЕДМІДЬ.....	420
ІННА МІЩЕНКО.....	420
ІВАН БОНДАРЕНКО.....	421
КІНОМИСТЕЦТВО НА ГУЛЯЙПІЛЛІ.....	423
АНАТОЛІЙ СТОЛЯРЕНКО.....	446
АНАТОЛІЙ МИХАЙЛЕНКО.....	447
МАРИНА КАПЛУН.....	449
ШЕФ-КІНОМЕХАНІК.....	450
КІНОМЕХАНІК.....	452
ВІЛЕН КАЛЮТА.....	454
КІНОАКТОР ВІКТОР МАЛЯРЕВИЧ.....	456
ІВАН КАПТЬОЛ.....	456
ПАВЛО МАРЧЕНКО.....	458
ЗАКЛАД, В ЯКОМУ ПЛЕКАЮТЬ ТАЛАНТИ.....	460
СПОГАДИ Г. О. ЛИТВИНОВОЇ.....	471
ІВАН РАЧИНСЬКИЙ.....	478
ПАМ'ЯТЬ ПРО НЬОГО ЖИВА.....	479
ГРИГОРІЙ МОСЕЙКО.....	482
ЖИТТЯ, ОСВЯЧЕНЕ МУЗИКОЮ.....	483
УСЕ ЙОГО ЖИТТЯ – МУЗИКА.....	489
МУЗЕЇ.....	492
РАЙОННИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ.....	492
СІЛЬСЬКІ МУЗЕЇ.....	503
ПОЛТАВСЬКИЙ.....	503
ВЕРХНЬОТЕРСЯНСЬКИЙ.....	509
ВОЗДВИЖІВСЬКИЙ.....	511
УСПЕНІВСЬКИЙ.....	512
ЧЕРВОНЕНСЬКИЙ.....	512
НА ЗАВЕРШЕННЯ.....	513
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА.....	514

Науково-популярне видання

Кушніренко Іван Кирилович

ГУЛЯЙПІЛЛЯ МИСТЕЦЬКЕ

**(Сторінки історії розвитку культури
Гуляйпільського району Запорізької області)**

Редактор *В. О. Жовніренко*

Коректор *О. І. Горпинич*

Комп'ютерний набір *Л. П. Кушніренко*

Комп'ютерна верстка *Н. І. Морозова*

Фото із архіву Гуляйпільського краєзнавчого музею,

В. М. Лютий, І. І. та В. С. Кобзей

Дизайн обкладинки *В. М. Лютий*

Підписано до друку 14.12.2017 р. Формат 60x84¹/₁₆
Папір офсетний. Гарнітура PragmaticaC. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 30,23. Умовн. фарбо-відб. 30,23.
Тираж 100 прим. Зам. № 2851.

Комунальне підприємство
“Запорізька міська друкарня “Дніпровський металург”.
69057, м. Запоріжжя, вул. Антенна, 4.
Тел. 289-91-78.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1909 від 18.08.2004 р.